PREDLAGATELJ: GRADSKO VIJEĆE PRIJEDLOG

Na temelju članka 11., članka 32. stavak 1. točka 1) i članka 66. stavak 3. Zakona o lokalnoj samoupravi („Službeni glasnik RS“, br. 129/07, 83/14-dr.zakon, 101/16-dr.zakon i 47/18) i članka 33. stavak 1. točka 1) Statuta Grada Subotice («Službeni list Grada Subotice», br. 27/19-prečišćeni tekst),

Skupština grada Subotice, na … sjednici održanoj dana ….....…. 2021. godine, donijela je

O D L U K U
o izmjenama Statuta grada Subotice

Članak 1.

U članku 6. st. 2 . i 3. Statuta grada Subotice («Službeni list Grada Subotice», br. 27/19-prečišćeni tekst) menjaju se i glase:

„U sredini pečata nalazi se mali grb Republike Srbije.

Tekst pečata ispisuje se na srpskom jeziku – ćiriličnim pismom, bunjevačkom jeziku, mađarskom jeziku i hrvatskom jeziku.“

Članak 2.

U članku 9. stavak 1. mijenja se i glasi:

„U Gradu su u ravnopravnoj službenoj uporabi srpski, bunjevački, mađarski i hrvatski jezik, sa svojim pismima.“

Članak 3.

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Grada Subotice“.

O b r a z l o ž e nj e

Pravni temelj: Članak 32. stavak 1. točka 1) Zakona o lokalnoj samoupravi („Službeni glasnik RS“, br. 129/07, 83/14-dr.zakon, 101/16-dr.zakon i 47/18), prema kojem skupština općine, sukladno zakonu, donosi statut općine i članak 66. stavak 3. istog Zakona, prema kojem odredbe zakona koje se odnose na skupštinu općine primjenjuju se na gradsku skupštinu.

Nadležnost Skupštine grada propisana je u članku 33. stavak 1. točka 1) Statuta Grada Subotice («Službeni list grada Subotice“, br. 27/19-prečišćeni tekst), prema kojem Skupština grada, sukladno zakonu, donosi Statu grada.

Razlozi za donošenje: Odlukom o pristupanju promjeni Statuta grada Subotice, koju je Skupština grada donijela na sjednici održanoj dana 4. ožujka 2021. godine („Službeni list Grada Subotice“, br. 7/21), pristupilo se promjeni Statuta grada Subotice radi uvođenja u ravnopravnu službenu uporabu na području Grada Subotice bunjevačkog jezika, sukladno članku 11. stavak 1. Zakona o službenoj uporabi jezika i pisama („Službeni glasnik RS“, br. 45/91, 53/93, 67/93, 48/94, 101/05-dr.zakon, 30/10, 47/18 i 48/18-ispravka) i usuglašavanju odredaba Statuta grada Subotice o pečatu Skupštine grada Subotice sa Zakonom o pečatu državnih i drugih tijela („Službeni glasnik RS“, br. 101/07). Formirano je Povjerenstvo sa zadatkom izrade nacrta akta o promjeni Statuta grada Subotice i dostave istog Gradskom vijeću radi utvrđivanja prijedloga akta, kako bi se prijedloga uputio Skupštini grada Subotice na usvajanje.

Skupština grada dana 1. travnja 2021.g. donijela je Odluku o utvrđivanju prijedloga Odluke o izmjenama Statuta grada Subotice („Službeni list grada Subotice br. 8/21) kojom je predložen tekst Odluke o izmjenama Statuta grada Subotice i određeno organiziranje javne rasprave o predloženim izmjenama Statuta grada.

Skupština grada je dana 1. travnja 2021.g. oglasila javnu raspravu u svezi prijedloga Odluke o izmjenama Statuta grada Subotice („Službeni list Grada Subotice“ br. 9/21) kojom je određeno da javna rasprava traje od 9. travnja 2021.g. do 23. travnja 2021.g.

Nakon završene javne rasprave o prijedlogu Odluke o izmjenama Statuta grada Subotice, tajnik Skupštine grada Subotice sastavio je Izvješće o rezultatima javne rasprave pod br. I-00-110-8/2021-94 od 26.4.2021.g, koji je u prilogu ovog akta.

Predlaže se donošenje Odluke kako je dano u materijalu.

Izvršitelji: Tijela grada Subotice

Sredstva potrebna za izvršenje: Za realizaciju ove odluke osigurat će se sredstva u Proračunu grada Subotice.

Република Србија
Аутономна Покрајина Војводина
Град Суботица
СКУПШТИНА ГРАДА СУБОТИЦЕ
Број: I-00-110-8/2021-96
Дана: 26.04.2021. год.
С у б о т и ц а
Трг слободе 1
ПБ/ЛЂ

Градском већу града Суботице
Стеван Бакић, градоначелник

Поштовани,

Скупштина града Суботице је на основу чл. 2. Одлке у утврђивању Одлуке о изменама Статута града Суботице („Сл. лист града Суботице“ бр. 8/21) спровела јавну расправу о Предлогу Одлуке о изменама Статута града Суботице у периоду од 9. априла до 23. априла 2021. године. Сходно члану 3. наведене Одлуке, секретар Скупштине града Суботице је доставио Скупштини града Извештај о резултатима јавне распараве бр. I-00-110-8/2021-94 од 26.4.2021. године, те на основу члана 58. ст. 1. тачка 1.) Статута града Суботице („Сл. лист града Суботице“ бр. 27/19-пречишћен текст) и Предлога за промену Статута града Суботице поднетог од стране градоначелника града Суботице бр. II-110-3/2021 од 23.02.2021. године, исти Вам достављам у прилогу на даље поступање.

С поштовањем,

Dr. Pásztor Bálint (Др Балинт Пастор)

председник Скупштине града Суботице

Прилог: Извештај о резултатима јавне расправе бр. I-00-110-8/2021-94 од 26.4.2021. године.

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Grad Subotica
SKUPŠTINA GRADA SUBOTICE
Broj: I-00-110-8/2021 – 94
Dana: 26.04.2021.godine
S u b o t i c a

Na temelju članka 32. stavak 1. točka 20) i članka 66. stavak 3. Zakona o lokalnoj samoupravi („Službeni glasnik RS“, br. 129/07, 83/14-dr.zakon, 101/16-dr.zakon i 47/18), članka 33. stavak 1. točka 21) i članka 116. stavak 1. Statuta Grada Subotice («Službeni list Grada Subotice», br. 27/19-prečišćeni tekst) i članka 3. Odluke o utvrđivanju prijedloga Odluke o izmjenama Statuta Grada Subotice («Službeni list Grada Subotice», br. 08/21),

Tajnik Skupštine grada Subotica sastavio je

IZVJEŠĆE
o rezultatima javne rasprave

održane u razdoblju od 9. travnja 2021. godine do 23. travnja 2021. godine, u svezi Nacrta Odluke o izmjenama Statuta Grada Subotice koji je kao sastavni dio Odluke o utvrđivanju prijedloga Odluke o izmjenama Statuta Grada Subotice usvojen na 8. sjednici Skupštine Grada Subotice, održane dana 1. travnja 2021. godine u Velikoj vijećnici Gradske kuće, Trg slobode 1., Subotica.

Sukladno Odluci o utvrđivanju prijedloga Odluke o izmjenama Statuta Grada Subotice provedena je javna rasprava u trajanju od 15 dana od dana stupanja na snagu navedene odluke. Tijelo nadležno za organiziranje i provedbu javne rasprave bila je Skupština grada Subotice, a javna rasprava predvidjela je obvezno organiziranje najmanje jednog otvorenog sastanka.

Javna rasprava oglašena je na službenoj internetskoj stranici Grada Subotice (www.subotica.rs), u “Službenom listu Grada Subotice” broj 9/21, u Novosadskom “Dnevniku”, dnevnom listu “Magyar szó”, tjedniku “Hét nap”, tjedniku “Hrvatska riječ”, tjedniku “Bunjevačke novine”, tjedniku “Subotičke novine” i na oglasnim pločama svih mjesnih zajednica na području Grada Subotice, dok je Nacrt Odluke o izmjenema Statuta Grada Subotice stavljen na javni uvid u razdoblju od 9. travnja 2021. godine do 23. travnja 2021. godine, u uredu 125. Gradske kuće, Trg slobode 1., u Službi za skupštinske poslove.

Za dan 23. travnja 2021.godine oglašen je javni sastanak s početkom od 9,00 sati u Velikoj vijećnici Gradske kuće.

Javnim sastankom predsjedavao je dr.sc. Bálint Pásztor, predsjednik Skupštine grada.

Javnom sastanku nazočili su Nebojša Crnogorac, zamjenik predsjednika Skupštine grada i Gyula Ladóczki, tajnik Skupštine, zatim sudionici javnog sastanka koju su imali podnesak na Nacrt Odluke o izmjenama Statuta Grada Subotice, ili su usmeno izrazili mišljenje, kao i predstavnici medija i ostali zainteresirani. Javnom sastanku nazočili su Hrvoje Vuković, konzul prvog razreda u Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Subotici, Ivan Rukavina, konzul savjetnik u Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Subotici, Jasna Vojnić, predsjednica Nacionalnog vijeća Hrvastke nacionalne manjine, dr.sc. Suzana Ostojić Kujundžić, predsjednica Nacionalnog Vijeća Bunjevačke nacionalne manjine, zatim Sava Stambolić, šef Kabineta gradonačelnika, predstavnik predlagatelja, kao i vijećnici Skupštine grada.

S javnog sastanka sastavljen je zapisnik koji je sastavni dio Izvješća o rezultatima javne raprave, a nalazi se u nastavku popisa podnesaka. Izvješće također sadrži i stavove predlagatelja akta, koji su navedeni nakon svakog podneska pojedinačno.

U vrijeme trajanja javnog uvida nije bilo zainteresiranih za uvid (osobno) u Nacrt Odluke o izmjenama Statuta Grada Subotice.
Za vrijeme trajanja javnog uvida pristiglo je ukupno 93 podnesaka (prijedloga, sugestija i mišljenja građana) u tiskanom i elekroničkom obliku.

Popis podnesaka na Nacrt Odluke o izmjenama Statuta Grada Subotice, u hronološkom redosljedu:

1. Tomislav Žigmanov
2. Tomislav Žigmanov, predsjednik DSHV-a
3. Katarina Čeliković, prof. i diplomirana knjižničarska savjetnica
4. dr. Aleksandar Raič, red. profesor Univerziteta u Novom Sadu, u mirovini
5. Grgo Bačlija, odvjetnik
6. Janković Dragan, Niš
7. Tihomir Kujundžić Matković, urednik dičijeg lista „Tandrčak“
8. Petar Balažević
9. Josip Bako, tajnik Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata
10. dr. Dragoljub Petrović, red. profesor Filozofskog fakulteta u mirovini
11. dr. Suzana Kujundžić Ostojić, Ustanova kulture "Centar za kulturu Bunjevaca"
12. Dr. Suzana Kujundžić Ostojić, predsjednica, Bunjevačko nacionalno vijeće
13. Nela Ivić, predsjednica, Udruge građana “Bunjevačka vila”
14. dr. Suzana Kujundžić Ostojić, predsjednica, Bunjevački edukacijski istraživački cetar „Ambrozije Šarčević“
15. Boris Bajić, direktor BIC-a
16. Mirko Bajić, predsjednik Savez bačkih Bunjevaca
17. Siniša Tikvicki - predsjednik Odbora za informiranje NSBNM
18. Novica Janošević, predsjednik, Nacionalnog vijeća Vlaške nacionalne manjine u Republici Srbiji
19. Tamara Babić, predsjednik, “Bunjevačka kasina”
20. Dr. Tatjana Bogojević
21. Jadranka Tikvicki
22. Kata Kuntić, predsednica, KUD “Bunjevka”
23. Jelena Vukčević

24. ing. Josip Horvat
25. Dragan Kopunović, vijećnik Skupštine grada
26. Ksenija Stojičić, urednica emisije na bunjevačkom jeziku „Subotica na bunjevačkom“
27. Zlata Vasiljević, glavna i odgovorna urednica “Hrvatska riječ”
28. Nikola Stantić, urednik „Bunjevačke novine”
29. Branko Pokornić, predsjednik Izvršnog odbora BNS
30. Prim. dr. Babić Vlado, zamjenik predsjednice BNS
31. Henzelmann, Martin, dr. phil.
32. Davor Bašić Palković
33. dr. Žarko Bošnjaković, red. prof. Filozofskog fakulteta u Novom Sadu
34. Miro Marcikić, mag. slavenskih jezika i književnosti
35. Bunjevačka Matica, redakcija “RIČ”
36. Bunjevačka Matica
37. Zoran Veljanović
38. Ljubuška Lakatoš, Nacionalno vijeće Slovačke nacionalne manjine u Srbiji
39. Sandra Iršević
40. Vanja Kolar, urednica i novinarka Redakcije na bunjevačkom jeziku Radio-televizije Vojvodine
41. Branko Tumbas
42. dr. Ferenc Nemet
43. Nataša Stantić, odgovorna urednica Redakcije na bunjevačkom jeziku Radio-televizije Vojvodine
44. Stipan Budimčević, predsjednik udruge „Bunjevački kulturni centar - Lemeški Bunjevci“ “
45. Josipa Vojnić Tunić, vijećnica Skupštine Grada Subotica
46. Anišić Andrija
47. Vesna Biljanski, predavač Bunjevačkoj jezika s elementima nacionalne kulture
48. HKC “Bunjevacko Kolo” Subotica
49. dr. Suzana Kujundžić Ostojić, Bunjavačko nacionalno vijeće
50. Borislav Sakač, Nacionalno Vijeće Rusinske nacionalne manjine
51. Ivica Dulić, HKPD “Matija Gubec” iz Tavankuta
52. Ivica Dulić
53. Katarina Čeliković, predsjednica Organizacijskog odbora „Dani Balinta Vujkova – danai hrvatske knjige i riječi“
54. Vladimir Nimčević
55. Darko Baštovanović, mr. politologije i mr. europskih studija
56. Aleksandar Bošnjak, podpredsjednik UG “Bunjevačko kolo” Sombor
57. Stevan Bešlić Bendžo, predsjednik BKC Bajmak
58. Mons. dr. sc. Andrija Anišić
59. Branimir Kuntić
60. Filip Čeliković
61. Katarina Evetović
62. Marija Kovač
63. Prof. dr. Marija Bošnjak Stepanović
64. Mirko Ostrogonac
65. Slađana Marković Štetak
66. Ivana Petrekanić Sič

67. Bunjevačka matica
68. Jasna Vojnić, član Međuvladionog mješovitog odbora o zaštiti manjina između RH i RS
69. Jasna Vojnić, predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća
70. Jasna Vojnić, predsjednica Hrvatsko nacionalnog vijeće (registrator)
71. Blagoja Ilijevski, predsjednik Saveza Asocijacija pripadnika Makedonske nacionalne zajednice u Srbiji
72. Dražen Petrekanić, tajnik HAD
73. Nikola Babić
74. Laslo Kaćmari, predsjednik Udruge "Vörös Pál"
75. Ivan Vojnić Kortmiš
76. Karolina Bašić
77. Bernadica Ivanković
78. SKC "Sveti Sava"
79. Prof. dr. Ranko Bugarski
80. mr. Slaven Dulić
81. Stela Bukvić
82. Ana Gaković
83. Martina Lišić
84. Petar Gaković
85. dr. Marija Mandić, viša znanstvena suradnica Balkanološki institute SANU
86. Nevenka Bašić Palković, prof. kustosica i knjižničarka, savjetnica u mirovini
87. Mladen Petreš
88. Tihomir Vrbanović, predsjednica KUD "Aleksandrovo" Subotica
89. Matica Slovačke u Srbiji, predsjednik "Prof. Jan Brtka"
90. Ana Dulić
91. Đorđe Suvajdžić
92. Đorđe Suvajdžić
93. Vlč. Tomislav Vojnić Mijatov

Zaključno s rednim brojem: 93.

U nastavku su svi podnesci pojedinačno i stavovi predlagatelja akta.

Spisak podnesaka na Nacrt Odluke o izmenama Statuta Grada Subotice, u hronološkom redosledu:

1. Tomislav Žigmanov
2. Tomislav Žigmanov, predsednik DSHV-a
3. Katarina Čeliković, prof. i diplomirana knjižničarska savjetnica
4. dr Aleksandar Raič, red. profesor Univerziteta u Novom Sadu, u penziji
5. Grgo Bačlija, advokat
6. Janković Dragan, Niš
7. Tihomir Kujundžić Matković, urednik Dičijeg lista „Tandrčak“
8. Petar Balažević
9. Josip Bako, sekretar Zavoda za kulturu vojvodjanskih Hrvata
10. Dr. Dragoljub Petrović, red.profesor Filozofskog Fakulteta u penziji
11. Dr Suzana Kujundžić Ostojić, Ustanova kulture "Centar za kulturu Bunjevaca"
12. Dr Suzana Kujundžić Ostojić, predsednica, Bunjevački Nacionalni Savet
13. Nela Ivić, predsednica, Udruženje građana Bunjevačka vila
14. Dr. Suzana Kujundžić Ostojić, predsednica, Bunjevački edukativni istraživački cetar „Ambrozije Šarčević“
15. Boris Bajić, direktor BIC-a
16. Mirko Bajić, predsednik Savez Bački Bunjevaca
17. Siniša Tikvicki - predsednik Odbora za informisanje NSBNM
18. Novica Janošević, predsednik, Nacionalnog Saveta Vlaške nacionalne manjine u Republici Srbiji
19. Tamara Babić, predsednik, Bunjevačka Kasina
20. Dr Tatjana Bogojević
21. Jadranka Tikvicki
22. Kata Kuntić, predsednik, KUD Bunjevka
23. Jelena Vukčević
24. ing. Josip Horvat
25. Dragan Kopunović, odbornik Skupštine grada
26. Ksenija Stojičić, urednica emisije na bunjevačkom jeziku „Subotica na bunjevačkom“
27. Zlata Vasiljević, glavna i odgovorna urednica Hrvatske riječi
28. Nikola Stantić, urednik „Bunjevačkih novina”
29. Branko Pokornić, predsednik Izvršnog odbora BNS
30. Prim dr Babić Vlado, Zamenik predsednice BNS
31. Henzelmann, Martin, Dr. phil.
32. Davor Bašić Palković
33. Dr Žarko Bošnjaković, red. prof. Filozofskog fakulteta u Novom Sadu
34. Miro Marcikić, mag. slavenskih jezika i književnosti
35. Bunjevačka Matica, redakcija RIČ
36. Bunjevačka Matica
37. Zoran Veljanović
38. Ljubuška Lakatoš, Nacionalni savet Slovačke Nacionalne manjine u Srbiji
39. Sandra Iršević
40. Vanja Kolar, urednica i novinarka Redakcije na bunjevačkom jeziku Radio-televizije Vojvodine

41. Branko Tumbas
42. Dr. Ferenc Nemet
43. Nataša Stantić, odgovorna urednica Redakcije na bunjevačkom jeziku Radio-televizije Vojvodine
44. Stipan Budimčević, predsednik udruženja „Bunjevački kulturni Centar „Lemeški Bunjevci“ “
45. Josipa Vojnić Tunić, odbornica Skupštine grada Subotica
46. Anišić Andrija
47. Vesna Biljanski, predavač Bunjevačkoj jezika sa elementima nacionalne kulture
48. HKC Bunjevacko Kolo Subotica
49. Dr Suzana Kujundžić Ostojić, Bunjavački Nacionalni Savet
50. Borislav Sakač, Nacionalni Savet Rusinske Nacionalne manjine
51. Ivica Dulić, HKPD Matija Gubec iz Tavankuta
52. Ivica Dulić
53. Katarina Čeliković, predsjednica Organizacijskog odbora „Dana Balinta Vujkova - dana hrvatske knjige i riječi“
54. Vladimir Nimčević
55. Darko Baštovanović, ma politologije i ma europskih studija
56. Aleksandar Bošnjak, podpredsednik UG Bunjevačko kolo Sombor
57. Stevan Bešlić Bendžo, predsednik BKC Bajmok
58. Msgr. Dr. sc. Andrija Anišić
59. Branimir Kuntić
60. Filip Čeliković
61. Katarina Evetović
62. Marija Kovač
63. Prof dr Marija Bošnjak Stepanović
64. Mirko Ostrogonac
65. Slađana Marković Štetak
66. Ivana Petrekanić Sič
67. Bunjevačka matica
68. Jasna Vojnić, član Međuvladionog mešovitog odbora o zaštiti manjina između RH i RS
69. Jasna Vojnić, predsednica Hrvatskog nacionalnog vijeća
70. Jasna Vojnić, predsednica Hrvatsko nacionalnog vijeće (registrator)
71. Blagoja Ilijevski, predsednik Saveza Asocijacija pripadnika Makedonske nacionalne zajednice u Srbiji
72. Dražen Petrekanić, sekretar HAD
73. Nikola Babić
74. Laslo Kaćmari, predsednik Udruženja Vereš Pal
75. Ivan Vojnić Kortmiš
76. Karolina Bašić
77. Bernadica Ivanković
78. SKC Sveti Sava
79. Prof. Dr. Ranko Bugarski
80. Dulić msc Slaven
81. Stela Bukvić
82. Ana Gaković
83. Martina Lišić
84. Petar Gaković
85. Dr. Marija Mandić, viša naučna saradnica Balkanološki institute SANU

86. Nevenka Bašić Palković, prof. kustos i bibliotekar, savetnik u penziji
87. Mladen Petreš
88. Tihomir Vrbanović, predsednik KUD “Aleksandrovo” Subotica
89. Matica Slovačke u Srbiji, prof Jan Brtka, predsednik
90. Ana Dulić
91. Đorđe Suvajdžić
92. Đorđe Suvajdžić
93. Tomislav Vojnić Mijatov, vlč.

Zaključno sa rednim brojem: 93.

U nastavku je svaki podnesak pojedinačno i stavovi predlagača akta.

1.

Podnesak: Tomislav Žigmanov

ГРАДСКА УПРАВА - СУБОТИЦА
Служба за општу управу и заједничке послове

Примљено: 09 -04- 2021				
ОРГАН	Орг. јед.	БРОЈ	ПРИЛОГ	ВРЕДНОСТ
1		110-18/21		

(1)

Skupština Grada Subotice
Za javnu raspravu oko „bunjevačkog jezika“
Trg slobode 1
Subotica

Poštovani,
ovim putem vam kao građanin Subotice dostavljam svoj prilog javnoj raspravi koja je pokrenuta u vezi uvođenja „bunjevačkog jezika“ u službenu uporabu na teritoriju Grada Subotice. Riječ je o mojemu sažetku publikacije „O Bunjevcima u Mađarskoj“ Mađarske akademije znanosti o „bunjevačkom jeziku“, koji je u obliku novinskoga članka objavljen u tjedniku „Hrvatska riječ“. Također, kao prinos javnoj raspravi dostavljam i prijevod na hrvatski jezik iste publikacije, koju je objavilo Hrvatsko akademsko društvo u Subotici 2015. godine.

Tomislav Žigmanov,
Andrije Medulića 19
24000 Subotica
JMBG 1205967820045

Mađarska akademija znanosti o »bunjevačkom jeziku«

»O samostalnom bunjevačkom jeziku se ne može govoriti«

U mišljenju Mađarske akademije znanosti iz 2010. jasno stoji kako »bunjevački jezik« ne postoji

U svezi najnovijih prijepora glede tzv. bunjevačkog jezika, koji su nastali nedavnim prihvaćanjem inicijative Skupštine grada Subotice da on postane jezik u službenoj uporabi na teritoriju cijeloga Grada, čini se važnim javnosti nanovo prezentirati i stajališta Mađarske akademije znanosti o bunjevačkom pitanju. Naime, pitanje podrijetla i identiteta Bunjevaca aktualiziralo se u Mađarskoj početkom 21. stoljeća, kao slučaj koji je sjevernom susjedu izvezen, odgovorno tvrdimo, s ove strane granice.

U okvirima jasno definiranih procedura dobivanja statusa nacionalne manjine u Mađarskoj, nakon pokretanja inicijative od najmanje 1.000 pripadnika zajednice, Mađarska akademija znanosti mora dati svoje stručno mišljenje, nakon čega mađarski Parlament glasovanjem zastupnika donosi konačnu odluku. Prva takva inicijativa u Mađarskoj od strane onih Hrvata koji sebe smatraju samo Bunjevcima bila je 2006., a mađarski je Parlament 21. rujna 2006. velikom većinom glasova odbio istu (334 glasa protiv, 18 za i 7 suzdržanih). Druga takva inicijativa pokrenuta je 2010., Mađarska akademija znanosti ponovno je izdala svoja znanstveno potkrijepljena stajališta o podrijetlu i identitetu Bunjevaca, temeljem kojega je mađarski parlament 16. svibnja 2011., također velikom većinom glasova, drugi puta odbio inicijativu (258 glasova protiv, 21 za i 41 suzdržan). Budući da mađarski zakoni predviđaju da ista narodnosna skupina može dva puta pokretati »narodnu inicijativu«, a kako inicijativu Bunjevaca nehrvata mađarski Parlament dva puta nije prihvatio, »bunjevačko pitanje« u Mađarskoj je riješeno!

Bunjevci su svojim jezikom, vjerom i kulturom dio hrvatske zajednice

Spomenuto, drugo i prošireno stajalište Mađarske akademije znanosti, objelodanjeno u povodu narodne inicijative za priznavanje Bunjevaca kao samostalne nacionalne manjine u Mađarskoj, objavilo je u prijevodu na hrvatski jezik početkom 2015. godine Hrvatsko akademsko društvo iz Subotice u publikaciji pod nazivom *O Bunjevcima u Mađarskoj*. Autori ove kratke studije su dr. sc. **Agnes Tóth** i dr. sc. **Balázs Dobos**, prijevod s mađarskog na hrvatski jezik potpisuje **Đorđe Dragojlović**, dok je stručna redaktura teksta djelo dr. sc. **Slavena Bačića** i **Živka Mandića**. Kako su u predgovoru naveli redaktori, objava mišljenja Mađarske akademije znanosti na hrvatskom jeziku motivirana je željom da bude »važan stručan prinos politički motiviranim identitetskim prijeporima o Bunjevcima«, napose kada je u pitanju kako znanstvena tako i druga zainteresirana javnost u Vojvodini.

U ovome kratkom napisu, a u kontekstu naravi jezične baštine i pratećih jezičnih praksi u ovoj skupini Hrvata u Mađarskoj, iznijet ćemo glavne ocjene iz stajališta Mađarske akademije o ovome pitanju. Prvo je, kako stoji na početku u sažetom prikazu studije redaktora, da »u suvremenoj mađarskoj stručnoj literaturi prevladava stajalište kako su Bunjevci, po svojim etnografskim, povijesnim i jezičnim značajkama, jedna od hrvatskih skupina u Mađarskoj« (str. 5, istaknuo T. Ž.) i drugo – »u vrijeme formiranja modernih nacija, Bunjevci svojim jezikom, vjerom i kulturom ulaze u okvir hrvatske nacije, ali kako su na njezinu geografskom obodu te odvojeni državnim granicama, zadržavaju neke posebne etničke značajke i lokalno-etničku identitetsku svijest« (str. 5, istaknuo T. Ž.).

U samome Akademijinom mišljenju, u dijelu »Što je prethodilo bunjevačkoj manjinskoj inicijativi?«, najprije zatičemo stav tadašnjeg predsjednika Mađarske akademije znanosti **József Pálinkása**, koji je u odgovoru, nakon susreta s jednim od glavnih nositelja bunjevačke narodnosne inicijative **Mijom Mujićem**, nedvosmisleno ustvrdio sljedeće: »... na temelju pisama **Istvána Nyomárkayja** i **Miklósa Marótha**, o samostalnom bunjevačkom jeziku se ne može govoriti«! (str. 11). Nyomárkay i Maróth glasoviti su slavisti iz Mađarske.

Hrvatski jezik – jedan od ključnih markera nacionalnog identiteta Bunjevaca

Prema mađarskom manjinskom zakonodavstvu, jezik je jedan od ključnih markera nacionalnog identiteta. Naime, definicija nacionalne manjine iz § 1. stavak 2. Zakona br. LXXVII. iz 1993. godine o pravima nacionalnih i etničkih manjina glasi: »U smislu ovog zakona, nacionalna i etnička manjina (...) svaka je autohtona etnička skupina koja na teritoriju Republike Mađarske živi najmanje sto godina, koja je u odnosu na stanovništvo države u broj-

čanoj manjini, čiji su pripadnici mađarski državljani, a od ostalog dijela stanovništva razlikuje se po vlastitom jeziku, kulturi i tradiciji i istodobno izražava svijest o zajedničkoj pripadnosti koja je usmjerena na očuvanje svega spomenutoga te na izražavanje i obranu interesa njihovih povijesno nastalih zajednica« (str. 12, istaknuo T. Ž.). Dalje, autori akademijinog mišljenja ovako sažimaju citirani zakonski članak: »Sukladno odredbama važećega manjinskog zakona, pripadnici manjina mogu biti isključivo mađarski državljani. Zakon nadalje propisuje nekoliko objektivnih uvjeta: stoljetnu naseljenost (nije jasno od kada se računa), brojčana inferiornost, kao i postojanje vlastitoga jezika, kulture i tradicije. Subjektivni je element određenja svijest o zajedništvu, koja je usmjerena na očuvanje svega navedenog te na izražavanje i obranu interesa zajednice« (str. 12, istaknuo T. Ž.).

Kada je, pak, riječ o kontekstualnoj konkretizaciji takve zakonske odredbe na Bunjevce, autori Akademijina mišljenja iznose sljedeće činjenice i argumente. U dijelu »Bunjevci u Mađarskoj«, izdvojit ćemo tvrdnju kako mađarska stručna i znanstvena literatura nakon Drugoga svjetskog rata Bunjevce »nedvosmisleno svrstava u Hrvate«, uz izravno navođenje desetak djela, koje potpisuju znanstvenici Hrvati, Mađari i Srbi iz Mađarske (**Danilo Urošević**) (str. 13). Kada je riječ o govornom jeziku, u studiji se konstatira sljedeće: »Bunjevci su hrvatska etnička skupina koja živi u Bačkoj i govori ikavskom varijantom zapadnohercegovačkoga novoštokavskog dijalekta, te se koristi latinicom, iako je prema jeziku bliža Srbima [najzamjetnija je značajka bunjevačkog narječja ikavski govor, koji u srpskom jeziku ne postoji, a svojstven je pretežnom dijelu govornika hrvatskoga jezika; glede rječnika te morfonološkog i sintaktičkog ustrojstva bunjevačko narječje neusporedivo je bliže hrvatskomu jeziku – prim. **Živka Mandića**], ali se vjerom vezuje uz Hrvate. Usprkos tomu, jezik je veoma blizak hrvatskome književnom jeziku« (str. 13, istaknuo T. Ž.). Dakle, i više nego nedvosmisleno stoji kako u Bunjevaca može biti riječi samo o inačici jednog hrvatskog dijalekta, a ne o nekakvom standardnom jeziku!

Na koncu, u mišljenju Mađarske akademije znanosti o podrijetlu i identitetu Bunjevaca zatičemo još jedan dio koji se odnosi na jezik, a u kontekstu nacionalno integracijskih procesa. Naime, na str. 16 dr. sc. Agnes Tóth i dr. sc. Balázs Dobos navode sljedeće: »Tijekom XIX. stoljeća ideja južnoslavenskog jedinstva nije imala mnogo zagovornika među bačkim Bunjevcima. Štoviše, kodifikacija hrvatskoga književnog jezika u tom stoljeću na temelju ijekavske varijante štokavskog dijalekta (**Lj. Gaj**) još je i olakšala njihovu integraciju u hrvatsku naciju«. Očito, i jezična je srodnost ikavskog štokavskog dijalekta, kojim su se Bunjevci služili, pridonijela nacionalnoj integraciji ove hrvatske subetničke skupine u suvremenu hrvatsku naciju.

Tomislav Žigmanov

Antunović i nacionalno buđenje

U mišljenju Mađarske akademije znanosti eksplicite se spominje i narodni preporoditelj među bunjevačkim Hrvatima **Ivan Antunović**, koji je izravno navodio tvrdnju o pripadnosti Bunjevaca hrvatskom narodu. »Nasuprot mađarskim asimilacijskim nastojanjima, u vrijeme dualizma javlja se takozvani 'nacionalni preporod' Bunjevaca u seoskim sredinama bačkih Bunjevaca koji su do tada već davno izgubili svoje plemstvo i građanski sloj. Jedan od

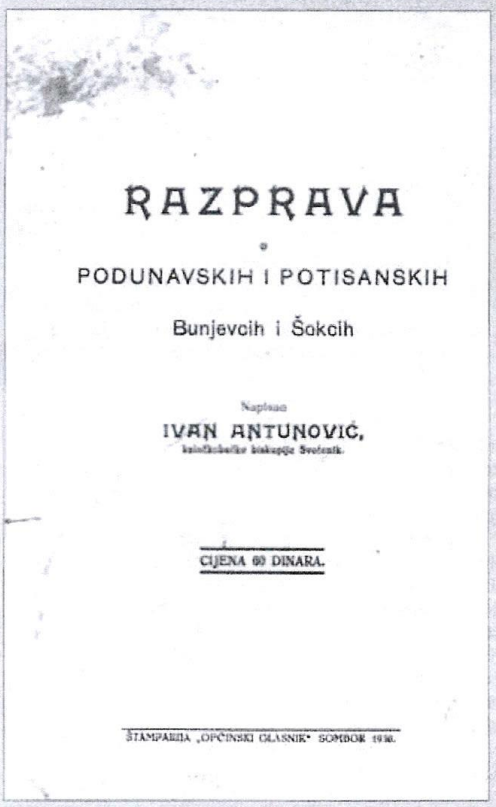
RAZPRAVA

PODUNAVSKIH I POTISANSKIH

Bunjevcih i Šokcih

Napisao

IVAN ANTUNOVIĆ,

CIJENA 60 DINARA.

ŠTAMPARIJA „OPĆINSKI GLASNIK" SOMBOR 1930.

najistaknutijih ljudi tog razdoblja, bunjevački povjesničar i naslovni biskup bosonski u Kalači Ivan Antunović u svom je djelu 1882. godine pozivanjem na slavnu prošlost i hrvatsko podrijetlo Bunjevaca želio poduprijeti nacionalno buđenje« (str. 16-17). Riječ je o stavovima iz njegova glasovita djela *Razprava o podunavskih i potisanskih Bunjevcih i Šokcih u pogledu narodnom, vjerskom, umnom, građanskom i gospodarskom*, koji Bunjevci nehrvati uporno, no očito bezuspješno u svojim strategijama selektivnog pristupa povijesti, prešućuju.

STAV PREDLAGAČA:

Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Isti nije od značaja za našu odluku da predložimo uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice, te na nju ni na koji način ne utiće.

2.

Podnesak: Tomislav Žigmanov, predsednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini

ГРАДСКА УПРАВА - СУБОТИЦА
Служба за општу управу и заједничке послове

Примљено: 12-04-2021				
ОРГАН	Орг. јед.	БРОЈ	ПРИЛОГ	ВРЕДНОСТ
I		110-8/21		

(2)

Skupština Grada Subotice
Za javnu raspravu oko „bunjevačkog jezika“
Trg slobode 1
Subotica

Poštovani,
ovim putem vam kao predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini dostavljam svoj prilog javnoj raspravi koja je pokrenuta u vezi uvođenja „bunjevačkog jezika“ u službenu uporabu na teritoriju Grada Subotice.

Tomislav Žigmanov,
Andrije Medulića 19
24000 Subotica

DEMOKRATSKI SAVEZ
HRVATA U VOJVODINI

Beogradska cesta 31, 24000 Subotica, Srbija
tel.: +381(0)24 524-977, tel./fax: +381(0)24 551-348
office@dshv.rs, www.dshv.rs

Broj: 039 / 2021.
Subotica, 9. travnja 2021.

Skupština Grada Subotice
Za javnu raspravu oko „bunjevačkog jezika"
Trg slobode 1
Subotica

Stanovište predsjednika DSHV-a Tomislava Žigmanova glede pristupanju promjeni Statuta Grada Subotica radi uvođenja „bunjevačkoga jezika" u službenu uporabu na teritoriju Grada Subotica

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini je sa zabrinutošću primio vijest da je na sjednici Skupštine Grada Subotica 4. ožujka 2021. donijeta „Odluka o pristupanju promjeni Statuta Grada Subotica" i to radi „uvođenja bunjevačkog jezika u ravnopravnu službenu uporabu na području Grada Subotice".

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini nastupa i djeluje s liberalnih načela i demokratskih standarda kada je riječ o slobodi izbora nacionalne pripadnosti svakog građanina. Međutim, od osnutka ukazujemo na činjenicu da se država svojim politikama i postupcima miješa u ovaj spor tako da proaktivno, afirmativno i s politikama pozitivnog priznanja pristupa zajednici Bunjevaca nehrvata, kao što je i sada slučaj, a da istodobno spram onih Bunjevaca koji sebe smatraju Hrvatima, a takvih je više od tri četvrtine, gradi i provodi politike s negativnim značajkama. Možda je za to najbolji aktualni primjer zaprječavanja lokalnih i pokrajinskih vlasti glede osnutka Hrvatskog školskog centra.

DSHV ne dovodi u pitanju legitimnost pokretanja procedure za izmjenu Statuta subotičkog gradonačelnika, no ovim putem želimo ukazati na prijepore ove inicijativi budući da bi čak i „politička odluka" morala imati svoje utemeljenje u zakonima i struci.

Kao prvo, ne postoji formalno-pravna mogućnost uvođenja „bunjevačkog jezika" u ravnopravnu službenu uporabu na području Grada Subotice, jer se na temelju *Zakona o službenoj uporabi jezika i pisma Republike Srbije* jezik određene nacionalne manjine uvodi u službenu uporabu ukoliko je broj pripadnika te nacionalne manjine na teritoriju jedinice lokalne samouoprave najmanje 15 %, a broj pripadnika Bunjevaca nehrvata prema popisu iz 2011. u Gradu Subotici iznosi 13.553, odnosno 9,57 % od ukupnog broja stanovnika. Ističemo kako do sada u Republici Srbiji ni u jednoj jedinici lokalne samouprave nije zabilježen slučaj „novog, slobodnijeg tumačenja zakona" da je jezik jedne manjine, koje ima manje od 15 % od ukupnog stanovništva, uveden u službenu uporabu te će ovo predstavljati mogući presedan.

DEMOKRATSKI SAVEZ
HRVATA U VOJVODINI

Beogradska cesta 31, 24000 Subotica, Srbija
tel.: +381(0)24 524-977, tel./fax: +381(0)24 551-348
office@dshv.rs, www.dshv.rs

Drugo, sama inicijativa je protivna nekoliko odredaba *Sporazuma između Republike Hrvatske i Srbije i Crne Gore o zaštiti prava hrvatske manjine u Srbiji i Crnoj Gori i srpske i crnogorske manjine u Republici Hrvatskoj* (čl. 1.: potpisnice se obvezuju osigurati pripadnicima hrvatske manjine „pravo na izražavanje, očuvanje i razvijanje njihova nacionalnog, kulturnog, jezičnog i vjerskog identiteta" i čl. 2.: hrvatskoj manjini će se „osigurati... pravo zaštite od svake djelatnosti koja ugrožava ili bi mogla ugroziti njezin opstanak"), što može biti dodatni razlog za narušavanje ukupnih odnosa između Republike Srbije i Republike Hrvatske.

I, treće na što DSHV ukazuje jest znanstvena apsurdnost oko slučaja „bunjevačkog jezika". Naime, u jezikoslovnim znanostima, i u Srbiji i u Hrvatskoj, kao neupitna figurira teza da se u svih bačkih Hrvata, pa i Bunjevaca, ima raditi tek o „govoru" koji pripada novoštokavskomu ikavskom dijalektu, koji u „genetskolingvističkome kriteriju" pripadaju hrvatskomu jezičnom korpusu, a „ni u jednoj relevantnoj slavističkoj literaturi bunjevački se govor nikad ne naziva jezikom", što je navedeno u službenom očitovanju Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Kada se spominje završetak procesa „standardizacije" „bunjevačkog jezika" reći ćemo da on još uvijek nema svoju gramatiku i pravopis, u punom značenju jezičnih pravila u služenju i korištenju nekim jezikom. Zbog svega toga, kako je i istaknuto u spomenutom dokumentu Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, „'Bunjevački jezik' nema svoju ISO oznaku niti je naveden u bibliografskoj bazi Glottolog te se ni po jednome jezikoslovnom kriteriju ne može smatrati zasebnim jezikom".

Na temelju iznijetih činjenica i argumenata – i formalno-pravnih i političkih i jezikoslovnih – DSHV izražava nadu da će isti biti uzeti u obzir prilikom razmatranja tijekom javne rasprave Skupštine Grada Subotica.

Tomislav Žigmanov, predsjednik DSHV-a

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Isti nije od značaja za našu odluku da predložimo uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice, te na nju ni na koji način ne utiče.

3.

Podnesak: Katarina Čeliković <katarina.celikovic@gmail.com>

Poštovani!

Javljam se kao građanka Subotice i dostavljam svoj prilog javnoj raspravi u vezi uvođenja „bunjevačkog jezika“ u službenu uporabu na teritoriju Grada Subotice.
U privitku ovog e-maila je moj osvrt na temu jezika u knjižničarstvu (bibliotekarstvu) u Srbiji, koje publikacije na bunjevačkoj ikavici uvrštava u korpus hrvatskoga jezika. Tekst je objavljen u tjedniku „Hrvatska riječ“.

Molim potvrdu primitka ovog e-maila i dopisa.

Najsrdačnije pozdravljam

Katarina Čeliković, prof. i diplomirana knjižničarska savjetnica

Bunjevački jezik ne postoji u knjižničarstvu

I u stručnim ustanovama u Republici Srbiji se zna da ne postoji tzv. bunjevački jezik! U protivnom, bio bi priznat u Međunarodnoj organizaciji za standardizaciju (ISO) te uvršten u njen popis u kojem se nalaze i srpski i hrvatski jezik. Da je priznat, „bunjevački jezik“ bio bi tretiran i u praksama kulturnih institucija Republike Srbije.

International standard organization (ISO) izdala je 1967. godine preporuku ISO R 639, kao prvi međunarodni dokument o oznakama jezika, te služi kao alat koji daje jednoznačne definicije različitih naziva jezika koji se upotrebljavaju. Međunarodna normizacija u području oznaka za jezike razvija se do danas. Istaknut ćemo dio norme (ISO 639-2:1998) koji utvrđuje troslovne oznake jezika, a sastoji se od dviju skupina oznaka: jedna za bibliografsku upotrebu (ISO 639-2/B) i druga (ISO 639-2/T) koja utvrđuje oznake za terminološku upotrebu. Kao što smo već spomenuli, na popisu se nalaze srpski i hrvatski jezik, a normirane troslovne oznake su sljedeće: za srpski jezik srp – srpski – српски језик, a za hrvatski: hrv – hrvatski – hrvatski jezik.

Ovaj međunarodni normativ se primjenjuje u politikama kulturnih institucija koji se primarno bave jezikom, kao što su knjižnice. Tako, primjerice, pri utvrđivanju oznaka za bibliografsku upotrebu jedan od kriterija je već uspostavljena uporaba oznaka u nacionalnim i međunarodnim bazama bibliografskih podataka.

Jezici imaju svoje posebne brojeve prema Univerzalnoj decimalnoj klasifikaciji (UDK), nastaloj krajem 19. stoljeća u Belgiji, a koja se kontinuirano razvija i primjenjuje uglavnom u Europi. Prema toj klasifikaciji posebni broj za hrvatski je 811.163.42, a za srpski jezik 811.163.41. Bibliotekari se služe UDK oznakama kako bi opisali sadržaj određene publikacije i jezik na kojem je pisana. Tako je izrada CIP zapisa (Cataloguing in publication = Katalogizacija u publikaciji) prvi i za kasniji život

knjige iznimno važan korak. Knjižničari u Srbiji u obradi knjižnično-informacijske građe i izvora primjenjuju sustav klasifikacije i indeksiranja sukladno usvojenim nacionalnim i međunarodnim standardima u Srbiji. Istim se standardima služe i kolege u Hrvatskoj.

Konkretni primjeri katalogizacije publikacija pisanih na bunjevačkoj ikavici pokazuju njihovu pripadnost hrvatskom jeziku, što vidimo u obradi knjiga u Biblioteci Matice srpske i Narodnoj biblioteci Srbije. Evo nekoliko primjera. Poznati *Rečnik bačkih Bunjevaca* autora **Marka Peića** i **Grge Bačlije** te suradnika i redaktora **Dragoljuba Petrovića**, i prvo (1990.) i drugo (2018.) izdanje imaju predmetne odrednice: Хрватски језик – Буњевачки говор – Бачка – Речници, дијалектолошки (Hrvatski jezik – Bunjevački govor – Bačka – Rečnici, dijalektološki) i Буњевци – Говор – Бачка – Речници, дијалектолошки (Bunjevci – Govor – Bačka – Rečnici, dijalektološki). Oznaku hrvatski jezik nose i sljedeći naslovi: *Bećarci : bunjevačke narodne pisme* (2001.), *Javorova smrt : ep u 21 pivanju prema motivima 'Slave' – istorijskog epa Blaška Rajića* (1998.) i *Mladom naraštaju : pesme* (2001.) **Marka Peića**, zbirka poezije **Tomislava Kopunovića** *Rastanak sa starim salašom* (2014.), roman **Gabrijele Diklić** *Snaš Kata na mrginju* (2009.), etnografska knjiga **Marije Bošnjak** *Božićnjak u kadgodašnjem i današnjem vrimenu* (2009.), *Kompozicije i tekstovi dr Josipa Stantića : 60 godina muzičkog stvaralaštva*, urednice **Tamare Babić** (2012.), *Lipota naši riči : antologija savrimene bunjevačke književnosti* (2009.), urednice **Suzane Kujundžić-Ostojić**, *Bunjevački bili šling* (2010.) **Kate Kuntić**, *Promaja u pendžerima vrimena : pripovitka o prošlom vrimenu u slikama* (2020.) **Marije Horvat**.

Dok se držimo standarda, struka neće griješiti i sva djela na ikavici ući će u korpus hrvatskoga jezika. Prema navedenim međunarodnim standardima, u isti su jezik svrstana i djela čiji su autori bunjevački Hrvati, među kojima su **Ivan Antunović**, **Blaž Modrošić**, **Blaško Rajić**, **Aleksa Kokić**, **Jakov Kopilović**, **Ivan Prćić**, **Balint Vujkov**, **Lazar Merković**, **Ivan Pančić**, **Ante Sekulić**, **Milovan Miković**, **Vojislav Sekelj**, **Tomislav Žigmanov** i drugi.

Katarina Čeliković, diplomirana knjižničarska savjetnica

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Isti nije od značaja za našu odluku da predložimo uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice, te na nju ni na koji način ne utiče.

4.

Podnesak: dr Aleksandar Raič, red. profesor Univerziteta u Novom Sadu, u penziji
<ugbunyevci@gmail.com>

Poštovani gospodine Sekretaru,

Uvođenjem standardizovanog jezika bačkih Bunjevaca u sistem službenih jezika Subotice, Srbija potvrđuje svoju ulogu njihove domovine-matice. Ovo je mudar akt otvaranja perspektive izlaska Bunjevaca sa puta gašenja kao etničkog relikta i ostvarivanja njihove emancipacije kao malog naroda. U Srbiji je danas probuđena ne samo nada bačkih Bunjevaca u opstanak i razvoj u budućnosti.
Zahvalnost demokratskoj Srbiji i pozdrav svim prijateljima Bunjevaca

dr Aleksandar Raič, red. profesor Univerziteta u Novom Sadu, u penziji

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

5.

Podnesak: Grgo Bačlija, advokat

ГРАДСКА УПРАВА - СУБОТИЦА 224
Служба за општу управу и заједничке послове

Примљено: 15 -04- 2021				
ОРГАН	Орг. јед.	БРОЈ	ПРИЛОГ	ВРЕДНОСТ
1		110-8/21		

5

Skupština Grada Subotice
Za javnu raspravu oko „bunjevačkog jezika“
Trg slobode 1
Subotica

Poštovani!

Javljam se kao građanin Subotice i dostavljam svoj prilog javnoj raspravi u vezi uvođenja „bunjevačkog jezika“ u službenu uporabu na teritoriju Grada Subotice.
Reagiram kao autor Rečnika i drugih knjiga o jeziku/govoru bunjevačkih Hrvata. Tekst je objavljen u tjedniku „Hrvatska riječ“.

Javljam se povodom odluke Skupštine grada Subotice izglasane 4. ožujka da se tzv. bunjevački jezik a ne govor uvrsti kao službeni u Statut Grada Subotice. Naime, radi se o činjenici da smo svojedobno pokojni Marko Peić i ja samoinicijativno – amaterski započeli aktivnost na prikupljanju građe za objavljivanje rječnika govora bački Bunjevaca i to nakon što smo bili diskvalificirani iz javnog života. Ja sam etiketiran kao „maspokovac“, a Marko Peić kao liberal te smo obojica bili uklonjeni iz javnog života. Marko Peić je bio umirovljen u 50. godini života. Prilikom obrade terena u Bajskom trokutu mi smo se rukovodili činjenicom da se radi o govoru Bunjevaca a ne o jeziku. Bili smo svjesni da je to dijalekt. Najveći srbijanski lingvist Pavle Ivić svojedobno je bio mentor i cenzor izdanja rječnika koji je jasno reagirao da se rječnik mora štampati na latiničnom pismu, s obzirom na to da su izdavači Matica Srpska i Subotičke novine. Rječnik je izašao kao prva knjiga u ediciji „Dijalekatski rečnici“ Matice srpske. Osim rječnika paralelno smo radili i na knjigama „Imenoslov bački Bunjevaca“ (1994.) i „Narodne umotvorine bački Bunjevaca“ (1997.). Sve ovo smo radili iz ljubavi prema bunjevačkom rodu sa željom da ostavimo nešto ovdašnjem hrvatskom korpusu.

„Rečnik bačkih Bunjevaca – iliti Ričnik bački Bunjevaca“ izašao je kao drugo dopunjeno izdanje 2018. godine u čijoj izradi nisam sudjelovao niti sam bio osobno konzultiran, kao suautor prvog izdanja. Kao suator prvog, i bez moga znanja drugog izdanja rječnika, želim naglasiti da bunjevački nije jezik već samo govor i to dijalekt kojim se služe ovdašnji Hrvati. Za mene kao suautora navedenih rječnika i knjiga najmjerodavnije mišljenje dali su Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje i lingvist Pavle Ivić koji je opisao bunjevački govor u svojoj knjizi „Srpskohrvatski dijalekti – njihova struktura i razvoj“ – govor je stavljen u novoštokavski ikavski dijalekt.

.....
Grgo Bačlija, odvjetnik u mirovini
Dušana Petrovića 1/6
Subotica
JMBG 1211939820137

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Isti nije od značaja za našu odluku da predložimo uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice, te na nju ni na koji način ne utiče.

6.

Podnesak: Dragan Janković <jan.dragan.72@gmail.com>

Поштовани господине,
Путем медија сам сазнао информацију о увођењу буњевачког језика у равноправну службену употребу. Желим да вам пренесем подршку да буњевачка национална мањина има право да негује свој језик и драго ми је да ваш језик ускоро постаје службени. Мишљења сам да је језик људско право и овим чином ви показујете да је Србија добар пример за слободу малих народа у Европи.
Желим вам пуно среће и успеха у даљем раду!
С поштовањем,
Јанковић драган, Ниш

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

7.

Podnesak: Tihomir Kujundžić Matković <tkmatkovic@gmail.com>

Ko urednik dičijeg lista na bunjevačkom jeziku "Tandrčak" podržavam uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotribu u Gradu Subotici.

Smatram da će to pozitivno uticat na svu dicu koja pripadaje bunjevačkom korpusu, ko i cilokupnoj bunjevačkoj zajednici u očuvanju i usavršavanju maternjeg jezika.

Urednik dičijeg lista "Tandrčak"
Tihomir Kujundžić Matković

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

8.

Podnesak: Petar Balazevic <petar.balazevic@gmail.com>

Poštovani,
U privitku vam dostavljam primjedbe na prijedlog Odluke o izmjenama Statuta Grada Subotice.
O napisanome kanim govoriti na javnoj raspravi zakazanoj za 23. travnja 2021. godine u 9 sati, te molim da mi se obezbijedi 9 m2 u velikoj vijećnici stare gradske kuće u Subotici kako ne bih ugrozio svoje i zdravlje drugih nazočnih osoba.
S poštovanjem
Petar Balažević
Aleja Maršala Tita broj 22/2/16
Subotica
Primjedbe u privitku.

PETAR BALAŽEVIĆ

GRAD SUBOTICA
SKUPŠTINA GRADA SUBOTICE
„za javnu raspravu“

Poštovani,

U svezi prijedloga Odluke o izmjenama Statuta Grada Subotice, slobodan sam iznijeti sljedeće primjedbe:

1. Odlukom o pristupanju promjeni Statuta Grada Subotice, koju je Skupština grada Subotice donijela na sjednici održanoj dana 4. ožujka 2021. godine („Službeni list Grada Subotice“ br. 7/21) pristupilo se promjeni Statuta Grada Subotice radi uvođenja u ravnopravnu službenu uporabu na teritoriju Grada Subotice, lingvistici nepoznatog „bunjevačkog jezika“. Naime, u članku 2. označene Odluke navodi se: „Pristupa se promjeni Statuta Grada Subotice radi uvođenja u ravnopravnu službenu uporabu na teritoriju Grada Subotice bunjevačkog jezika, sukladno članku 11. stavak 1. Zakona o službenoj uporabi jezika i prisama („Službeni glasnik RS“, br. 45/91, 53/93, 67/93, 48/94, 101/05 – dr.zakon, 30/10, 47/18 i 48/18- ispravak).....“ Smatram da se u konretnom slučaju radi o pogrešnoj primjeni prava, obzirom da članak 11. stavak 1. Zakona o službenoj uporabi jezika i pisama ostavlja mogućnost uvođenja u službenu uporabu jezika i pisma nacionalne manjine i u slučaju da je brojnost iste ispod 15%, za razliku od situacije iz članka 11. stavak 2. istog zakona, odnosno kada je brojnost nacionalne manjine veća od 15%, kada je obvezno uvođenje jezika i pisma nacionalne manjine u službenu uporabu. Konkreno, za legitimnost odluke nije bitna samo brojnost manjine, osnovna pretpostavka je postojanje standardiziranog jezika koji ta nacionalna manjina rabi, kako u obrazovnom sustavu, tako i u svakodnevnoj međusobnoj komunikaciji. Jezik kojim se koriste Bunjevački Hrvati u Bačkoj, osobito na području tzv. „Bajskoga trokuta“ je ikavska varijanta novoštokavskog govora koji je u svojoj jezičnoj osnovi hrvatski standardni jezik. U jezičnoj osnovi, ista ikavica se govori u južnoj i zapadnoj Hercegovini, u dobrom dijelu Bosne, diljem

Dalmacije, Dalmatinske Zagore. Gorskog Kotara, Like, Banije, Korduna, Slavonije, Baranje i napose u Bačkoj. Obzirom da postojanje posebnog „bunjevačkog jezika“, čije uvđenje u službenu uporabu traže Bunjevaci koji niječu hrvatsko podrijetlo, a koji žive u dijelu Bačke koji je, nakon prvog svjetskog rata, prisajedinjen kraljevini SHS, i sebe smatraju autohtonom, zasebnom, nacionalnom manjinom, nije naučno utemeljeno, time otpada i pravni osnov iz članka 11. Zakona o službenoj uporabi jezika i pisama.

2. Ukoliko dođe do usvajanja prijedloga odluke da se „bunjevački jezik“ uvede u službenu uporabu, ukazujem na odredbe članka 16. i članka 17. Zakona o službenoj uporabi jezika i pisama („Službeni glasnik RS“, br. 45/91, 53/93, 67/93, 48/94, 101/05 – dr.zakon, 30/10, 47/18 i 48/18- ispravak) koji glase kako slijedi:

„Članak 16.

Na područjima na kojima jezici nacionalnih manjina nisu u službenoj uporabi, tijela, odnosno organizacije koji vode postupak dužni su da pripadnicima nacionalnih manjina koji kod njih ostvaruju svoja prava i obveze obezbijede:

1) da u postupku kod ovih tijela i organizacija upotrebljavaju svoj jezik i pismo;
2) da na svom jeziku podnose zamolbe, žalbe, tužbe, prijedloge, predstavke i druge podneske;
3) da im se na njihov zahtjev dostavljaju na njihovom jeziku otpravci rješenja, presuda i drugih akata kojima se rješava o njihovim pravima i obvezama, kao i svjedodžbe, uvjerenja, potvrde, i druga pismena.

Smatraće se da postoji zahtjev iz tačke 3. stavka 1. ovog članka i ako je podnesak podnijet na jeziku nacionalne manjine.

Članak 17.

Izjave stranaka, svjedoka, vještaka i drugih osoba koje sudjeluju u postupku na područjima u kojima nije u službenoj uporabi jezik nacionalne manjine date na jeziku nacionalne manjine, unose se u zapisnik na srpskom jeziku. Na zahtjev pripadnika nacionalne manjine, koji je sudionik u postupku, zapisnik ili pojedini njegovi dijelovi prevešće se na jezik nacionalne manjine.

Izjave osoba iz stavka 1. ovog članka, date na srpskom jeziku, prevode se na jezik nacionalne manjine ako zahtjeva pripadnik nacionalne manjine koji je sudionik u postupku.

Postupak se vodi uz pomoć tumača ako službena osoba koja vodi postupak ne poznaje u dovoljnoj mjeri jezik nacionalne manjine.

Troškove prijevođenja snosi tijelo, odnosno organizacija kod koje se vodi postupak.

Odredbe člana 16. i st. 1-4. ovog članka shodno se primjenjuju i u postupku kod Ustavnog suda.“

Mišljenja sam da nisu sagledane okolnosti primjenjivosti političke odluke kojom se nepostojeći jezik uvodi u službenu uporabu. Ovakav pristup otvara velike mogućnosti zlouporabe, pa i blokade pravnog sustava Republike Srbije, obzirom da, sa jedne strane, nema stručnih prevoditelja, i sa sruge strane, bunjevački govor je različit u pojedinim dijelovima grada Subotice kao i u naseljenim mjestima na teritoriju Grada Subotice.

Pitanje stručnih prevoditelja je nemoguća misija obzirom da bi minimum očekivanja bio da se za prevoditelja, ili sudskog tumača, može imenovati osoba koja je stekla visoko obrazovanje na jeziku sa koga, ili na koji vrši prjevođenje. „Bunjevački jezik“ koji se kani uvesti kao službeni jezik u ravnopravnoj uporabi na teritoriju Grada Subotice, za sada govori samo jedna jedina osoba, a to je autorica „standarda bunjevačkog jezika“. Tim „bunjevačkim jezikom“ se nitko ne služi, odnosno, Bunjevački Hrvati, kao i tzv. Bunjevci nehrvati, u svakom kvartu i u svakom naselju na teritoriju Grada Subotice, imaju specifične izraze, usvojene tijekom stoljeća življenja na ovim prostorima. Veliki dio aktualnog govrnog riječnika bunjevačkog življa su riječi pozajmljene iz

mađarskog, njemačkog, engleskog, češkog, srpskog i drugih jezika sa kojima su se susretali na ovim prostorima. Sve ovo šarenilo tuđica je nestandarizirano, odnosno različito se primjenjuje, na primjer u Tavankutu u odnosu na Žednik, ili Bajmoku u odnosu na Bikovo i tako dalje.

Obzirom da bi uvođenjem „bunjevačkog jezika“ u službenu uporabu, on postao službeni jezik postupka pred državnim tijelima i organizacijama, kao i u upravnom i sudskom postupku, lako bi moglo doći do blokade rada, naročito u sudskim i upravnim postupcima. Ukoliko nema sudskih tumača ili prevoditelja, došlo bi do blokade postupka, kod krivičnih predmeta do zastare ili nemogućnosti vođenja postupka, u upravnim stvarima do probijanja zakonskih rokova i niza drugih problema koji bi mogli paralizirati pravni sustav. Istodobno, narušava se ustavni princip jednakosti građana, jer se otvara mogućnost sustavne zlouporabe prava, odnosno sustavno izbjegavanje odgovornosti po osnovi nacionalne pripadnosti.

3. Glede načina organiziranja javne rasprave u svezi prijedloga Odluke o izmjenama Statuta Grada Subotice, slobodan sam iznijeti sljedeće primjedbe.

- Javna rasprava je organizirana u vrijeme pandemije zarazne bolesti COVID 19, što ograničava mogućnost učestvovanja u istoj. Prinudnim propisima Republike Srbije ograničeno je okupljanje građana, ne samo na javnim mjestima, nego i u obiteljskom krugu, čime je uskaraćena mogućnost održavanja tribina, javnih skupova i bilo kakvog osobnog kontakta sa građanima koji imaju pravo i potrebu biti obavješteni o posljedicama donošenja ishitrene odluke sa dalekosežnim negativnim posljedicama. U tom kontekstu poziv za javnu raspravu koja se ima održati dana 23. travnja 2021. godine sa početkom u 9,00 sati, jeste pozivanje na namjerno kršenje propisa o suzbijanju pandemije zarazne bolesti COVID 19. U pozivu nisu naznačene nikakve protupademijske mjere, a obzirom da se javna rasprava ima održati u zatvorenom prostoru, neophodno je obezbjediti 9 m2 po učesniku javne rasprave. Kako u zatvoreni prostor može ući samo određen broj učesnika, nije jasno tko će i po kom kriteriju odrediti tko može a tko ne može učestvovati u javnoj raspravi. Mišljenja sam da ne postoje uvjeti da se održi javna rasprava na kojoj bi se obezbijedilo učešće svih zainteresiranih osoba, bez rizika po osobno i javno zdravlje.
- Vrijeme za javnu raspravu je određeno sukladno zakonskom minimumu, odnoso svedena je na samo 15 dana. Ovakav pristup ograničava upoznavanje javnosti sa intencijom promjena Statuta Grada Subotice, osobiti imajući u vidu disperziranost direktno zainteresiranog pučanstva.
- Istaknuo bih i intenciju Sporazuma između Srbije i Crne Gore i Republike Hrvatske o zaštiti prava srpske i crnogorske manjine u republici Hrvatskoj i hrvatske manjine u Srbiji i Crnoj Gori od 15. Studenoga 2004. godine, ratificirana Zakonom o ratificiranju sporazuma između Srbije i Crne Gore i Republike Hrvatske o zaštiti prava srpske i crnogorske manjine u republici Hrvatskoj i hrvatske manjine u Srbiji i Crnoj Gori („Službeni list SCG“ – međunarodni ugovori, br. 3/2005), koja bi bila direktno narušena usvajanjem prijedloga Odluke o izmjenama Statuta Grada Subotice, na štetu Hrvatske manjinske zajednice, a što bi moglo dovesti i do narušavanja međunacionalnih odnosa, osobito na relaciji Bački Hrvati – Bunjevci i Bunjevci nehrvati.

U Subotici,
15.04.2021. godine

Petar Balažević

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Bunjevački jezik je standardizovan i priznat u Republici Srbiji, te nema govora o „pogrešnoj primerni prava“. Ostale navode Vašeg podneska ne bismo komentarisali i isti nisu od značaja za našu odluku da predložimo uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

9.

Podnesak: Josip Bako, sekretar, Zavod za kulturu vojvodjanskih Hrvata <ured@zkvh.org.rs>

Poštovani!
Javljamo se s prilogom u vezi javne rasprave o uvođenju „bunjevačkog jezika“ u službenu uporabu na teritoriju Grada Subotice.
U privitku ovog e-maila je naš službeni dopis i mišljenje Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

Srdačan pozdrav,

Josip Bako, tajnik

ZAVOD ZA KULTURU VOJVOĐANSKIH HRVATA

Broj: 53/2021
Datum: 15. travnja 2021.

Skupština Grada Subotice
Za javnu raspravu oko „bunjevačkog jezika“
Trg slobode 1
Subotica

Poštovani!
Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata prva je i jedina institucija u području kulture naše manjinske zajednice u čijoj je kulturnoj misiji i skrb o jeziku hrvatske nacionalne zajednice u Vojvodini, odnosno Republici Srbiji.
Iznimno smo zainteresirani sačuvati svoj materinski bunjevački govor kojega smatramo dijelom hrvatskoga jezičnoga korpusa, o čemu svjedoči naša duga kulturna povijest, napose ona književno-jezična.
U javnu raspravu u vezi uvođenja „bunjevačkog jezika“ u službenu uporabu na teritoriju Grada Subotice uključujemo se s mišljenjem najmjerodavnije institucije – Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, koji se oštro protivi takvomu prijedlogu iz znanstvene, jezikoslovne perspektive.
Uz srdačan pozdrav, nadamo se razumnim odlukama na korist naroda koji živi u Gradu Subotici.

Tomislav Žigmanov, ravnatelj

O statusu bunjevačkoga govora i prijedlogu da se na području Grada Subotice kao službeni jezik uvede „bunjevački jezik" s jezikoslovnoga stajališta – mišljenje Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje

Ne ulazeći u političke motive uzdizanja bunjevačkoga govora na razinu jezika, i to službenoga jezika na području Grada Subotice, a razvidno je da nije riječ o jezikoslovnim motivima, kao središnja znanstvena ustanova za proučavanje i njegovanje hrvatskoga jezika oštro se protivimo takvomu prijedlogu iz jezikoslovne perspektive.

Ponajprije naglašavamo da je riječ o jezikoslovnome pitanju te da u ovome i sličnim slučajevima mora prevladati znanstveno, jezikoslovno mišljenje, koje temeljimo na dosadašnjim jezikoslovnim istraživanjima i zaključcima i hrvatskih, ali i srpskih jezikoslovaca te na dijalektološkoj, slavističkoj i općenito poredbenolingvističkoj literaturi. Svi relevantni suvremeni hrvatski i srpski dijalektolozi u svojim radovima i monografijama upotrebljavaju naziv **bunjevački govor** (u hrvatskoj literaturi i **govor bačkih Hrvata**). Taj govor pripada novoštokavskomu ikavskom dijalektu, koji se u suvremenoj srpskoj i hrvatskoj dijalektološkoj literaturi među ostalim naziva mlađim ikavskim (Dalibor Brozović, Pavle Ivić), zapadnohercegovačko-primorskim (Miloš Okuka) te zapadnim ili novoštokavskim ikavskim dijalektom (Josip Lisac). Ni u relevantnoj slavističkoj ni u poredbenolingvističkoj literaturi bunjevački se govor nikad ne naziva jezikom.

O pitanju pripadnosti bunjevačkoga govora mnogo se pisalo s hrvatske i srpske strane. Najčešće su se u određivanju njegove jezične pripadnosti analizirali genetskolingvistički i vrijednosni kriterij. Po genetskolingvističkome kriteriju bunjevački govori nedvojbeno pripadaju zapadnoštokavskomu narječju, i to njegovu novoštokavskom ikavskom dijalektu. U tome su suglasni najveći srpski jezikoslovci 20. stoljeća. Tako Miloš Okuka u monografiji *Srpski dijalekti* bunjevački govor naziva zapadnohercegovačko-primorskim navodeći kako njime „govore Hrvati i Bošnjaci". Govornike srpskoga jezika koji govore tim dijalektom ne spominje u Bačkoj niti Bunjevce izdvaja u posebnu etničku skupinu, što je podudarno s podatcima Pavla Ivića koje iznosi u knjizi *Dijalektologija srpskohrvatskog jezika*. Tomu treba pridodati podatak da većina srpskih istraživača, poput Ivana Popovića (*Istorija srpskohrvatskog jezika*), ishodište Bunjevaca traži u području omeđenom Neretvom i Zrmanjom, tj. zapadnu Hercegovinu i Dalmatinsku zagoru u kojoj su govornici novoštokavskih ikavskih govora danas gotovo isključivo Hrvati. Dakle, po genetskolingvističkome kriteriju bunjevački govori pripadaju hrvatskomu jezičnom korpusu.

Kad je riječ o vrijednosnome kriteriju, bunjevačka je književnost od svojih početaka u XVII. stoljeću uklopljena u tijekove hrvatske književnosti. Posebice se to odnosi na djela bunjevačkih franjevačkih pisaca koji se ničim (pa ni isticanjem vlastite pokrajinske odrednice) ne izdvajaju od ostatka svojih slavonskih i bosanskih kolega.

Zaključno, u dijalektološkoj (hrvatskoj, srpskoj i inozemnoj), slavističkoj i poredbenolingvističkoj literaturi bunjevački se govor nigdje ne navodi pod odrednicom „bunjevački jezik". „Bunjevački jezik" nema svoju ISO oznaku niti je naveden u

bibliografskoj bazi Glottolog te se ni po jednome jezikoslovnom kriteriju ne može smatrati zasebnim jezikom.

Grad Subotica trebao bi, dakle, u skladu s naputcima jezikoslovne znanosti odbiti jezikoslovno neutemeljen prijedlog za promjenom Statuta Grada Subotice i uvrštavanjem „bunjevačkoga jezika" kao službenoga jezika jer bi usvajanjem toga prijedloga gradske vlasti izazvale nove prijepore, podjele i sporove te obezvrijedili stajališta struke.

dr. sc. Željko Jozić, ravnatelj Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje

Zagreb, 2. ožujka 2021.

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Isti nije od značaja za našu odluku da predložimo uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice, te na nju ni na koji način ne utiče. Moramo da napomenemo, da čak i kada bi podnesak, po svojoj sadržini, mogao biti od značaja za našu odluku, on ne bi na nju uticao iz razloga što je autor podneska naučna ustanova strane države, čiji stavovi i zaključci ne mogu biti obavezujući za suverenu odluku koju donose građani Republike Srbije preko svojih demokratski izabranih predstavnika u Skupštini grada Subotice.

10.

Podnesak: Dragoljub Petrović <dragoljub5rovic@gmail.com>

Poštovani gospodine Ladocki,
Šaljem Vam ovaj tekst kao prilog raspravi o uvođenju bunjevačkog jezika u službenu komunikaciju Gradske skupštine Subotica.
S poštovanjem
Dragoljub Petrović

СКУПШТИНА ГРАДА СУБОТИЦЕ
С у б о т и ц а

Предмет: Одзив на јавну расправу по
огласу Бр. I-00-110-8/2021-1 од 1. IV 2021.

Придружујем се иницијативи да се у Статуту Града Суботице одреди службеност буњевачког језика.

Разлога за то има много – као што за службеност „хрватског језика“ има само један: комунистички декрет од маја 1945. године да сви католици у Југославији морају бити Хрвати без обзира на то како се лично осећају и изјашњавају (али је, ваљда, и томе једном разлогу већ подавно истекао рок трајања).

Осмотрићу, понекад – паралелно, неке од тих разлога.

Први. До почетка прошлог века нигде по штокавштини није се знало ни за други народ осим за Србе ни за други језик осим за српски (о томе ја доносим и историјске и језичке чињенице у својој књизи *Српски језички заперци*, Београд, 2018), а код Буњеваца стабилизовао се њихов ***регионални идентитет*** – који се код Шокаца прилично брзо угасио. Мимо тога, на почетку прошлог века, у Суботици је пописано само 26 (и словима *двадесетшест*) Хрвата (и то су могли бити једино чиновници или покоји занатлија).

Други. У раду Велике народне скупштине Срба, Буњеваца и осталих Словена из Баната, Бачке и Барање, одржане 25. новембра 1918, када је донесена одлука о присаједињењу тих области Краљевини Србији, учествовала су свега ***два Хрвата*** и ***три Шокца*** као представници највише пет хиљада својих „сународника“ настањених у тим крајевима. Буњевци су тада, исказујући свој ***регионални идентитет***, били једина етничка група која је, уз Србе, издвојена из »осталих Словена« и имали су 84 делегата (при чему се један делегат бирао на хиљаду житеља).

Трећи. Кроатизација Срба-католика покренута је после Католичког конгреса у септембру 1900. у Загребу, на коме је („демократски“) одлучено да до 2000. године у Хрватској не може бити других народа осим Хрвата нити друге вере осим католичке.

Четврти. И између два рата, у складу с тим налозима, „хрватски верски и политички челници из Загреба почели [су] да католике из Војводине убеђују у припадност хрватству“. О томе је суботички Буњевац Марко Јурић, 1927. године, говорећи у Народној скупштини Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, изјавио да је „истина да се код нас врши насилно похрваћивање Буњеваца и Шокаца од стране хрватских сепаратиста, и то од дана ослобођења,

кад су били изаслани из Загреба. Још онда је донео неки хрватски лист да живи у Суботици 80.000 Хрвата који под мађарским режимом нису могли да говоре ... хрватским језиком. Још онда је то, господо, код нас Буњеваца непријатан утисак учинило и то што се ми нигда нисмо осећали Хрватима него Буњевцима“.

Пети. На ту су линију после стали и комунисти и, заједно с усташама, почели да „шире хрватство“ и да га најтемељитије оверавају у Јасеновцу па се тако могло догодити да Степинчеви и Павелићеви изасланици, под Бакарићевом заштитом, побију толико „Хрвата“ из Бачке и међу њима, рецимо: 4 – Војнића, Буљовчића, Дулића, Вујковића, Шимоковића, 5 – Чакића, Тумбаса, Рудића, Габрића, Вуковића, Видаковића, 6 – Скендеровића, 7 – Бачлија, 8 – Копуновића, Ивковића (и Ивковића-Ивандекића), 10 – Лебовића... И све њих зато што нису знали да су – Хрвати?! Тај су посао комунисти дефинитивно „довршили“ оним декретом који смо напред поменули и сад Буњевци-Хрвати стају у строј Павелићевих следбеника и настављача „јасеновачког пројекта“ (оно мало Шокаца у тај строј стало је подавно).

Шести. Хрватима су српски језик подметнули „***хрватски вуковци***“ (Броз, Маретић, Ивековић, Решетар, Рожић, Павић) тако што су буквално ***преписали*** друго издање Вуковог *Рјечника* (1852) и, на основу Вукових и Даничићевих, дела приредили и правопис (1894), и граматику (1899), и речник тога „језика“ (1901); тиме су Срби „покрили“ и екавски и ијекавски израз и Буњевцима оставили простор да на својој икавштини заснивају сопствени језички израз.

Седми. „Хрватскога језика“, дакле, нема (оно што се тако представља може бити једино српски), а како ће бити уређен буњевачки – ми не можемо знати, али се он као „мали језик“, „микројезик“ (у терминологији Александра Дуличенка) може показати макар као „велика тајна“.

Осми. Буњевци су једина мањинска заједница у Србији која ***нема резервну државу*** и већ по тој основи њима се мора признати право на то да покушају засновати и сопствени језички израз; како ће они то чинити, ми не можемо знати, али је битно да им се то не онемогућује. Ја не знам да су досад Срби уништили иједну своју мањинску заједницу и зато не бих могао као коректно означити настојање „Буњеваца-Хрвата“ да сад „испослују“ оно у чему су се Хрвати увелико извештили: „Буњевци-Хрвати“ уписани су у Павелићеве јасеновачке кољаче, њихово ће се име наћи и на оној чувеној плочи на катедрали у Магдебургу („Сачувај ме, Боже, куге, глади и Хрвата“), али и на многим другим местима на којима су се Хрвати прослављали својим злочинима. Ако Буњевци ***неће*** да се у таквом „друштву“ нађу, у најмању руку, нелепо је у тако нечасне и недостојне послове упрезати Србију и приморавати је да се нађе на страни зла на којој се никад није нашла. Буњевци веле да је Србија њихова држава, Буњевци-Хрвати веле да се „њихова (кољачка) држава“ налази на оној страни Дунава. И било би добро да се и једни и други држе онога за шта су се определили. И да оне друге не поучавају сопственој памети.

Девети. Буњевачки језик треба да се нађе на списку службених језика у суботичкој градској самоуправи. За „хрватски језик“ ја тамо не видим места.

Др Драгољуб Петровић, ред. проф.
Филозофског факултета (у пензији)
(редактор и коаутор *Речника бачких Буњеваца*)
15. април 2021.

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

11.

Podnesak: Ustanova kulture "Centar za kulturu Bunjevaca"
<centarzakulturubunjevaca@gmail.com>

S poštovanjem,

Ustanova kulture "Centar za kulturu Bunjevaca"

Adresa: Trg cara Jovana Nenada 15/5 24000 Subotica
Telefon 024/554-881
024/551-604
mail: centarzakulturubunjevaca@gmail.com

CENTAR ZA KULTURU BUNJEVACA

Ustanova kulture
"Centar za kulturu Bunjevaca"

Ustanova kulture "Centar za kulturu Bunjevaca" – Установа културе "Центар за културу Буњеваца" – Cultural institution "Cultural center of Bunjevac"

Redni broj: 19/2021
Subotica, 19.4.2021.

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Skupština Grad Subotica
Sekretar Skupštine Đula Ladocki
Trg Slobode 1
24000 Subotica

U prilog raspravi o uvođenju bunjevačkog jezika kao službenog u Gradu Subotici – Nacionalni savet bunjevačke nacionalne manjine

Ustanovu "Centar za kulturu Bunjevaca" osnovao je Nacionalni savet bunjevački nacionalni savet, kao ustanovu koja će voditi računa, usaglašavati rad udruženja, u cilju što kvalitetnije I boljeg rada koji se odnosi na manifestacije, obeležavanje nacionalnih praznika, izdanja, bavljenje naukom, izdavaštvo a sve za bunjevačkom jeziku.

Celokupno delovanje Centra unapredilo je bunjevački jezik, promovisalo ga je među svojom zajednicom, u brojnim gostovanjima u medijima, kako štampanim tako i elektronskim.

Zbog svega navedenog podržavamo uvođenje bunjevačkog jezika kao službenog u Gradu Subotici jer smatramo da je to poticaj očuvanju jezičkog i nacionalnog identiteta Bunjevaca u Republici Srbiji.

S poštovanjem,

Ustanova kulture "Centar za kulturu Bunjevaca"
upravnica
dr Suzana Kujundžić Ostojić

Srbija – 24000 Subotica, Trg cara Jovana Nenada 15/V – Tel +381 24 554 881 – 551 604
centarzakulturubunjevaca@gmail.com

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

12.

Podnesak: Bunjevački nacionalni savet <bunjnacsav@gmail.com>

Dopis u prilog raspravi o uvođenju bunjevačkog jezika kao službenog u Gradu Subotici – Nacionalni savet bunjevačke nacionalne manjine

S poštovanjem,

predsednica dr Suzana Kujundžić Ostojić
Nacionalni savet bunjevačke nacionalne manjine

Adresa: Trg cara Jovana Nenada 15/5 24000 Subotica
Tel: 024/554-881
mail: bunjnacsav@gmail.com

Redni broj: 47/2021
Subotica, 19.4.2021.

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina
Vojvodina

Skupština Grad Subotica
Sekretar Skupštine Đula Ladocki
Trg Slobode 1
24000 Subotica

U prilog raspravi o uvođenju bunjevačkog jezika kao službenog u Gradu Subotici – Nacionalni savet bunjevačke nacionalne manjine

Nacionalni savet bunjevačke nacionalne manjine pozdravlja izmenu Statuta Grada Subotice, kako bi se bunjevački jezik uveo kao službeni jezik.
Posle tri i po veka, koliko Bunjevci žive na severu Bačke, konačno su se stekli uslovi da njihov jezik bude i službeni.

Za ovaj dug vremenski i istorijski period, Bunjevci su od većinskog naroda u Subotici, do danas postali nacionalna manjina, koje nema više od 10%, barem prema zvaničnim rezultatima popisa iz 2011. godine. Stoga se za uvođenje službene upotrebe bunjevačkog jezika primenjuje pozitivna diskriminacija, što je zakonski dozvoljeno, a sa druge strane potrebno i pravično.

Svojim životom i radom na teritoriji severne Bačke, a pogotovo u Subotici, u kojoj danas živi više od 80% Bunjevaca u Republici Srbiji, ostavili su dubok kulturološki trag. Jedan od najjačih je svakako štokavska ikavica, ili ti bunjevački jezik. Postoji ogromna istorijska pisana i štampana baština na bunjevačkom jeziku, koja se čuvana u ovom gradu a i šire.

Osnivanjem Nacionalnog saveta bunjevačke nacionalne manjine 2003. godine, Bunjevci, po prvi put dobijaju pravo da se brinu o svojoj kulturno-jezičkoj baštini.
Na bazi ovlašćenja od Republike Srbije, svi nacionalni saveti, pa tako i bunjevački, brine se o četiri oblasti: obrazovanju, kulturi, informisanju i službenoj upotrebi jezika i pisma.

Od 2007. godine u škole se uvodi izborni predmet Bunjevački govor sa elementima nacionalne kulture, a predmet nakon standardizacije jezika menja svoj naziv u Bunjevački jezik sa elementima nacionalne kulture. Isti predmet, predaje se od 2020. godine, kao fakultativni, i u srednjim školama. Kao i izborni predmet Etno kulturna baština bačkih Bunjevaca na Pedagoškom fakultetu u Somboru. Štampaju se bunjevački udžbenici, organizuju seminari za predavače bunjevačkog jezika.
Informisanje na bunjevačkom jeziku započinje osnivanjem NIU Bunjevačkog informativnog centra, 2005. godine, sa izlaskom prvog broja "Bunjevački novina", kao nastavak vekovnog prethodnika "Bunjevačko – šokački novina" biskupa Ivana Antunovića.

Tri godine kasnije počinje sa izlaskom dečiji list na bunjevačkom jeziku "Tandrčak", zatim omladinski list "Bocko". Kreće TV emisija "Spektar" a nakon nje i radio emisije, uređuje se sajt www.bunjevci.net .
I pre osnivanja BNS-a osnovana su bunjevačka udruženja, ali njegovim osnivanjem njihov rad i zalaganje dobijaju veći smisao i potrebu i potporu, saveta.

Od 2016. godine ujedinjuje se njihov rad, osnivanjem Centra za kulturu Bunjevaca, koga je osnovao i finasira u prvom redu BNS, a zatim pokrajina i republika, putem konkursa.
Za sve ove aktivnosti vezan je jezik, bunjevački maternji jezik, koji je dugo godina zbog naredbe iz 1945. bio zabranjivan, ismevan i van upotrebe.

Stoga je jedan od najvažnijih zadataka BNS-a bila upravo standardizovanje bunjevačkog jezika, njegovo vraćanje u javnosti, u škole, na priredbe, manifestacije, medije, u izdavaštvo i svakodnevnu upotrebu. Ovaj posao završen je standardizacijom jezika 2018. godine, ali jezik je živi sistem, on prati društvena događanja, promene, razvoje, pa će se u skladu sa tim i on menjati i razvijati. Važno je samo da ima govornika koji ga govore, i koji ga žele koristiti.

Uvođenjem bunjevačkog jezika kao službenog u Gradu Subotici svakako će biti još više onih koji će svoj jezik govoriti sa ponosom, koji će ga razvijati i negovati, kao važan deo svog nacionalnog identiteta. U to ime, Bunjevaca, ali i drugih koji su na popisu 2011. godine rekli da im je maternji jezik bunjevački, zahvaljujem se gradonačleniku Stevanu Bakiću na predlogu da se jezik uvede, predsedniku Skupštine grada Balintu Pastoru i svim odbornicima koji su ovaj predlog podržali.

S poštovanjem,

Nacionalni savet bunjevačke nacionalne manjine
predsednica dr Suzana Kujundžić Ostojić

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

Bunjevački Nacionalni Savet
Национални савет буњевачке националне мањине • Nacionalni savet bunjevačke nacionalne manjine
National Council of the Bunjevac Ethnic Minority

Redni broj: 47/2021
Subotica, 19.4.2021.

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Skupština Grad Subotica
Sekretar Skupštine Đula Ladocki
Trg Slobode 1
24000 Subotica

U prilog raspravi o uvođenju bunjevačkog jezika kao službenog u Gradu Subotici – Nacionalni savet bunjevačke nacionalne manjine

Nacionalni savet bunjevačke nacionalne manjine pozdravlja izmenu Statuta Grada Subotice, kako bi se bunjevački jezik uveo kao službeni jezik.
Posle tri i po veka, koliko Bunjevci žive na severu Bačke, konačno su se stekli uslovi da njihov jezik bude i službeni.

Za ovaj dug vremenski i istorijski period, Bunjevci su od većinskog naroda u Subotici, do danas postali nacionalna manjina, koje nema više od 10%, barem prema zvaničnim rezultatima popisa iz 2011. godine. Stoga se za uvođenje službene upotrebe bunjevačkog jezika primenjuje pozitivna diskriminacija, što je zakonski dozvoljeno, a sa druge strane potrebno i pravično.

Svojim životom i radom na teritoriji severne Bačke, a pogotovo u Subotici, u kojoj danas živi više od 80% Bunjevaca u Republici Srbiji, ostavili su dubok kulturološki trag. Jedan od najjačih je svakako štokavska ikavica, ili ti bunjevački jezik. Postoji ogromna istorijska pisana i štampana baština na bunjevačkom jeziku, koja se čuvana u ovom gradu a i šire.

Osnivanjem Nacionalnog saveta bunjevačke nacionalne manjine 2003. godine, Bunjevci, po prvi put dobijaju pravo da se brinu o svojoj kulturno-jezičkoj baštini.
Na bazi ovlašćenja od Republike Srbije, svi nacionalni saveti, pa tako i bunjevački, brine se o četiri oblasti: obrazovanju, kulturi, informisanju I službenoj upotrebi jezika i pisma.

Od 2007. godine u škole se uvodi izborni predmet Bunjevački govor sa elementima nacionalne kulture, a predmet nakon standardizacije jezika menja svoj naziv u Bunjevački jezik sa elementima nacionalne kulture. Isti predmet, predaje se od 2020. godine, kao fakultativni, i u srednjim školama. Kao i izborni predmet Etno kulturna baština bačkih Bunjevaca na Pedagoškom fakultetu u Somboru. Štampaju se bunjevački udžbenici, organizuju seminari za predavače bunjevačkog jezika.
Informisanje na bunjevačkom jeziku započinje osnivanjem NIU Bunjevačkog informativnog centra, 2005. godine, sa izlaskom prvog broja "Bunjevački novina", kao nastavak vekovnog prethodnika "Bunjevačko – šokački novina" biskupa Ivana Antunovića.

Srbija – 24000 Subotica, Trg cara Jovana Nenada 15/V • Tel./Fax: +381 24 554 881, e-mail: bunjnacsav@gmail.com

Tri godine kasnije počinje sa izlaskom dečiji list na bunjevačkom jeziku "Tandrčak", zatim omladinski list "Bocko". Kreće TV emisija "Spektar" a nakon nje i radio emisije, uređuje se sajt www.bunjevci.net .
I pre osnivanja BNS-a osnovana su bunjevačka udruženja, ali njegovim osnivanjem njihov rad i zalaganje dobijaju veći smisao i potrebu i potporu, saveta.

Od 2016. godine ujedinjuje se njihov rad, osnivanjem Centra za kulturu Bunjevaca, koga je osnovao i finasira u prvom redu BNS, a zatim pokrajina i republika, putem konkursa. Za sve ove aktivnosti vezan je jezik, bunjevački maternji jezik, koji je dugo godina zbog naredbe iz 1945. bio zabranjivan, ismevan i van upotrebe.

Stoga je jedan od najvažnijih zadataka BNS-a bila upravo standardizovanje bunjevačkog jezika, njegovo vraćanje u javnosti, u škole, na priredbe, manifestacije, medije, u izdavaštvo i svakodnevnu upotrebu. Ovaj posao završen je standardizacijom jezika 2018. godine, ali jezik je živi sistem, on prati društvena događanja, promene, razvoje, pa će se u skladu sa tim i on menjati i razvijati. Važno je samo da ima govornika koji ga govore, i koji ga žele koristiti.

Uvođenjem bunjevačkog jezika kao službenog u Gradu Subotici svakako će biti još više onih koji će svoj jezik govoriti sa ponosom, koji će ga razvijati i negovati, kao važan deo svog nacionalnog identiteta. U to ime, Bunjevaca, ali i drugih koji su na popisu 2011. godine rekli da im je maternji jezik bunjevački, zahvaljujem se gradonačleniku Stevanu Bakiću na predlogu da se jezik uvede, predsedniku Skupštine grada Balintu Pastoru i svim odbornicima koji su ovaj predlog podržali.

S poštovanjem,

Nacionalni savet bunjevačke nacionalne manjine
predsednica dr Suzana Kujundžić Ostojić

13.

Podnesak: Udruženje građana Bunjevačka vila <nivic8@gmail.com>

Bunjevačka Vila
MALA BOSNA

Rednio broj: 2/2021

Mala Bosna, 19.4.2021.

Grad Subotica

Sekretar Skupštine, Đula Ladocki

Poštovani,

Udruženje građana „Bunjevačka vila" iz Male Bosne postoji od 2009. godine.

U svom delovanju se bavi očuvanjem kulturne baštine Bunjevaca. Udruženje pored etno sekcije aktivno radi sa decom školskog uzrasta pri dramskoj sekciji, gde se program odvija na maternjem bunjevačkom jeziku.

U realizaciji svih naših programa i manifestacija uvek koristimo maternji, bunjevački jezik. Smatramo da je vraćanje prava Bunjevaca na svoj jezik u službenoj upotrebi u Subotici velik korak i značiće puno celokupnoj bunjevačkoj zajednici u očuvanju identiteta, kulture i samog jezika.

Udruženje građana "Bunjevačka vila"
Predsednica
Nela Ivić

Удружење грађана БУЊЕВАЧКА ВИЛА Република Србија

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

14.

Podnesak: Suzana Kujundžić Ostojić <ec.ambrozije@gmail.com>

BUNJEVAČKI
EDUKATIVNI I
ISTRAŽIVAČKI
CENTAR
„AMBROZIJE
ŠARČEVIĆ"
SUBOTICA

Redni broj: 3/2021
Subotica, 19.4.2021.

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Skupština Grad Subotica
Sekretar Skupštine Đula Ladocki
Trg Slobode 1
24000 Subotica

Bunjevački edukativni i straživački centar „Ambrozije Šarčević" osnovan je 2016. godine sa ciljem da unapredi oblast obrazovanja i naučnog istraživanja u bunjevačkoj zajednici.

Takođe, udruženje sve projekte koje radi koristi bunjevački jezik, koji se na taj način čuva, osavremenjuje i usavršava. Stoga pozdravljamo uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu u Gradu Subotici, što će doprineti jednakom tretiranju bunjevačke manjinske zajednice u odnosu na ostale zajeednice u ovom gradu.

S poštovanjem,

Bunjevački edukativni i istraživački centar
„Ambrozije Šarčević"
Predsednica
dr Suzana Kujundžić Ostojić

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

15.

Boris Bajić boris@bunjevci.net <boris@bunjevci.net>

NIU „Bunjevački informativni centar”
Srbija – 24000 Subotica, Trg cara Jovana Nenada 15
Telefon:+381 24 523 505,E-mail: bic@bunjevci.net
PIB: 103666313, Matični broj: 08833001,Šifra delatnosti: 22120
Žiro račun: 160– 143270 –73Banca Intesa

U VEZI JAVNE RASPRAVE ZA PREDLOG ODLUKE O PROMENI STATUTA GRADA

Novinsko izdavačka Ustanova “BUNJEVAČKI INFORMATIVNI CENTAR” je ustanova koja se bavi informisanjem na bunjevačkom jeziku više od 15 godina na temelju finansiranja medija Bunjevačke novine I dečiji list Tandrčak iz budžeta AP Vojvodine, I smatramo da će uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu to pravo konačno definitivno potvrditi I daje se podrška I pozdravlja takva promena Statuta grada Subotice.

Subotica 19.04.2021. **DIREKTOR NIU BIC-a**

Boris Bajić

NIU „Bunjevački informativni centar”
Srbija – 24000 Subotica, Trg cara Jovana Nenada 15
Telefon:+381 24 523 505,E-mail: bic@bunjevci.net
PIB: 103666313, Matični broj: 08833001,Šifra delatnosti: 22120
Žiro račun: 160– 143270 –73Banca Intesa

238

(16)

ГРАДСКА УПРАВА - СУБОТИЦА
Служба за општу управу и заједничке послове

Примљено: 19 -04- 2021				
ОРГАН	Орг. јед.	БРОЈ	ПРИЛОГ	ВРЕДНОСТ
1		110-8/21		

U VEZI JAVNE RASPRAVE ZA PREDLOG ODLUKE O PROMENI STATUTA GRADA

Novinsko izdavačka Ustanova “BUNJEVAČKI INFORMATIVNI CENTAR” je ustanova koja se bavi informisanjem na bunjevačkom jeziku više od 15 godina na temelju finansiranja medija Bunjevačke novine i dečiji list Tandrčak iz budžeta AP Vojvodine, I smatramo da će uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu to pravo konačno definitivno potvrditi I daje se podrška I pozdravlja takva promena Statuta grada Subotice.

Subotica 19.04.2021.

DIREKTOR NIU BIC-a

Boris Bajić

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

16.

Podnesak: Mirko Bajić, predsednik, Savez Bačkih Bunjevaca

ГРАДСКА УПРАВА - СУБОТИЦА
Служба за општу управу и заједничке послове
Примљено: 19-04-2021
ОРГАН | Орг. јед. | БРОЈ | ПРИЛОГ | ВРЕДНОСТ
1 | | 110-8/21 | |

(17)

233

STAV POLITIČKE STRANKE BUNJEVAČKE NACIONALNE MANJINE - SAVEZ BAČKIJH BUNJEVACA

U VEZI JAVNE RASPRAVE VEZANO ZA PREDLOG ODLUKE IZMENAMA STATUTA GRADA SUBOTICE

Podrzavamo izmenu Statuta grada u predlozenom tekstu.

Svi zakonski, ali i politički uslovi su ispunjeni.

Zakon takvu mogućnost predviđa, a primena pozitivne diskriminacije je potrebna i poželjna, kao što je odavno učinjena i kod odluke da se hrvatskoj manjini u subotici uvede službeni jezik. Hrvata je u Subotici blizu 10%, a i Bunjevaca je takođe blizu 10%.

Poznata je činjenica da su Bunjevci u bivšoj SFRJ bili nacionalno diskriminisani, i bez obzira na ličnu izjavu smatrani Hrvatima. Takav odnos prema Bunjevcima je bio na temelju poznate Naredbe državne vlasti iz 1945-te godine – „da se svi Bunjevci imaju smatrati Hrvatima bez obzira na ličnu izjavu". Na temelju te naredbe i takvim odnosom državne, Vojvođanske, i loklane vlasti, sve što je imalo status bunjevačkog jezika je preinačeno u hrvatski, a bunjevački jezik smatran dijalektom hrvatskog jezika, (što je samo po sebi besmislica jer ni hrvatski jezik nije bio u to vreme samostalan jezik nego u sklopu srpskohrvatskog jezika, pa bi bunjevački u to vreme mogao biti samo dijalekt srpskohrvatskog jezika, kao i sam hrvatski jezik), a Bunjevci su smatrani etničkom grupam Hrvata. Posledice tog asimilatorskog akta su za Bunjevce bile katastofalne, ne samo kad je broj Bunjevca u pitanju, nego i u pogledu kulturnog nasleđa i napredka, a posebo naučnog, istorijskog i knjizevnog rada na bunjevačkom jeziku, sve do raspada SFRJ. Raspadom SFRJ i uspostavljanjem nove države, danas Republike Srbije, Bunjevcima je omogućeno da se ponovo nacionalno identifikuju i da se organizuju kao nacionalna manjina u Republici Srbiji, kao svaka druga nacionaln amanjina, što je i učinjeno formiranem Nacionalnog saveta u skladu sa Ustavom, Zakonom, pa i međunarodnim normama. Od formiranja Ncionalnog saveta rađeno je na obnovi, razvoju i očuvanju nacionalnog identiteta, kulture, tradicije i jezika Bunjevaca. Tako je bunjevački jezik uveden kao predmet u škole (u prvoj fazi kao samostalan govor dok nije standardizovan), formirani su mediji na bunjevačkomjeziku koji neprekidno u kontinuitetu rade već više od 15 godina, a nacionalni savet je radio na utvrđivanju standarda bunjevačkoj jezika, što je i urađeno. Tako je bunjevački jezik danas standardizovan kao maternji jezik Bunjevaca.

Bunjevci poštuju stečena prava svih manjina koji su ta prava stekli dok Bunjevci nisu identifikovani kao samosvojna nacionalna manjina formiranjem Nacionalnog saveta, (iako su neke manjine, na primer Hrvati, u Subotici pravo na službenu upotrebu jezika stekli pod vrlo upitnim okolnostima 1993. godine), ali sa pravom tražimo da se lokalna samouprava u Subotici potpuno ravnopravno odnosi prema Bunjevcima, u svim segmentima, a posebno u pogledu prihvatanja bunjevačkog jezika kao službenog jezika u gradu, na temelju Zakona o službenoj

upotrebi jezika i pisma koji to danas omogućuje, i takozvane „pozitivne diskriminacije“ koja je primenjenai prema Hrvatima svojevremeno.

Uvođenem bunjevačkog jezika u službenu upotrebu ni na koji način se ne ugrožavaju, ukidaju ili umanjuju, prava bilo koje nacionalne zajednice u gradu Subotica, te samim tim nema razloga za osporavanje od strane bilo koje nacionalne zajednice u Subotici, da se ovaj postupak sprovede.

Osporavanja koja uočavamo prateći istupe političara ispred hrvatske nacionalne manjine u Srbiji, i nekih krugova u Hrvatskoj, smatramo pokušajem narušavanja međunacionalnih odnosa, nepoštovanjem ljudskih i manjinskih prava, i vređanjem na nacionalnoj osnovi, jer u suštini imaju stav da Bunjevci nisu autohtona nacionalna manjina, nego etnička grupa Hrvata, ili kako to u žargonu definišu – „bunjevački Hrvati“-, i da bunjevački jezik nije maternji jezi Bunjevaca nego dijalekt hrvatskog jezika. Zaista je neshvatljivo i neprihvatljivo da i danas zastupaju stav, koji proističe iz navedene „Naredbe iz 1845-te, kao da je taj akt i danas u zvaničnoj primeni.

Očekujemo da lokalna vlast i predlagač izmena statuta grada, takve stavove koji osporavaju uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu, ne uvažavaju jer nemaju ni pravnog, ni moralnog, ni etičkog osnova, i da se bunjevački jezik uvede kao službeni jezig u gradu kako je i predloženo.

Subotica 18. 04. 2021.

Mirko Bajić

Predsednijk SBB

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

17.

Podnesak: Siniša Tikvicki - predsednik Odbora za informisanje NSBNM
(Bunjevci Net <bunjevci.net@gmail.com>)

Poštovani,

U prilogu ovog email-a Vam šaljem mišljenje Odbora za informisanje, Nacionalnog saveta bunjevačke nacionalne manjine o izmenama Statuta Grada Subotice u vezi uvođenja bunjevačkog jezika kao službenog u gradu.

Srdačan pozdrav,
Siniša Tikvicki - predsednik Odbora za informisanje NSBNM

NACIONALNI SAVET BUNJEVAČKE
NACIONALNE MANJINE - SUBOTICA
Odbor za informisanje

MIŠLJENJE
o izmenama Statuta Grada Subotice

Ovim putem izražavamo jasnu podršku izmenama Statuta Grada Subotice da se bunjevački jezik uvede kao službeni u Gradu Subotica.
Naime, Bunjevci kontinuirano i u skladu sa zakonom, uz podršku kako lokalne samouprave, tako i AP Vojvodine i Republike Srbije, koriste pravo na informisanje na bunjevačkom jeziku putem štampanih i elektronskih medija već gotovo dve decenije.
Bunjevci imaju na svom standardizovanom jeziku štampane medije:

- informativno-političko glasilo „Bunjevačke novine", koje izlaze već sedamnaest godina,
- dečiji list „Tandrčak", koji izlazi četrnaest godina,
- dvomesečnik za nauku, kulturu i stvaralaštvo „Rič Bunjevačke matice" koji izlazi šesnaest godina,
- list za mlade „Bocko" koji izlazi osam godina.

Zatim, svoje lokalne radijske emisije na bunjevačkom jeziku: „Bunjevačka rič" i „Subotica na bunjevačkom". Radio emisiju „Radio spektar" koja se emituje na javnom servisu RT Vojvodine, na kome se emituje i televizijska emisija na bunjevačkom jeziku „Spektar".
Na bunjevačkom jeziku Bunjevci imaju i brojne portale i stranice, od kojih je najvažniji i najposećeniji portal „Bunjevci" - Bunjevačkog informativnog centra, koji se nalazi na domenu, odnosno web adresi www.bunjevci.net.
Zbog svega navedenog smatramo da će se uvođenjem bunjevačkog jezika u službenu upotrebu ukloniti istorijska nepravda prema Bunjevcima, kako je to i gradonačelnik Subotice Stevan Bakić istakao u svom predlogu, te će se to pravo konačno definitivno potvrditi i zbog toga dajemo punu

podršku i pozdravljamo izmenu Statuta Grada Subotice o uvođenju bunjevačkog jezika kao službenog na teritoriji Grada Subotice.
Subotica, 19.04.2021. godine
Siniša Tikvicki
(predsednik Odbora za informisanje)

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

18.

Podnesak: Nacionalnog Saveta Vlaške nacionalne manjine u Republici Srbiji
<vlasinacionalnisavet@gmail.com>

Poštovani, u prilogu Vam dostavljamo mišljenje Nacionalnog Saveta Vlaške nacionalne manjine u Republici Srbiji.
Bojan Modrlanović sekretar NS

NACIONALNI SAVET VLAHA U REPUBLICI SRBIJI
Ulica Petra Dobrnjca broj 179
Broj: 66-400/2021
Datum: 20. 04. 2021. godine
Petrovac na Mlavi

GRAD SUBOTICA

SKUPŠTINA GRADA SUBOTICE

Trg slobode 1

PREDMET: Mišljenje u vezi oglašene Javne rasprave vezane za predlog Odluke o izmenama Statuta Grada Subotice

VEZA: Vaš broj I-00-110-8/2021-1 od 01.04.2021. godne

Poštovani, ovim putem uzimamo učešće u Javnoj raspravi koju ste oglsili u vezi sa predloženom izmenom Statuta Grada Subotice, koja predviđa uvođenje Bunjevačkog jezika u službenu upotrebu, te predlažemo da ista bude usvojena i iznosimo svoje mišljenje, da će na ovaj način Grad Subotica nastaviti da predstavlja primer multikulturalne sredine koja ima sluha za sve svoje građane nevezano za njihovu nacionalnu, versku i etičku pripadnost.

Duboko Verujemo i pružamo snažnu podršku, ovakvim procesima, koje vidimo i doživljavamo kao deo demokratskog procesa i omogućavanja da svi članovi Vaše zajednice uživaju u konzumiranju prava, koja im po Zakonu pripadaju.

U nadi da će nakon usvajanja ovoga predloga Vašim putem krenuti i ostale lokalne samouprave u kojima žive pripadnici nacionalnih manjina, srdačno Vas pozdravljamo.

PREDSEDNIK NACIONALNOG SAVETA

Novica Janošević

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

19.

Podnesak: Tamara Babić

242

UG „Bunjevačka Kasina"
Srbija – 24000 Subotica, Vladimira Gortana 8
Telefon: +381 63 259 381, E-mail: tamara.babic77@gmail.com
PIB: 109922058, Matični broj: 28223854
Žiro račun: 160 - 481520 - 40

ГРАДСКА УПРАВА - СУБОТИЦА
Служба за општу управу и заједничке послове
Примљено:

ОРГАН	Org. jed.	20-04-2021	ПРИЛОГ	ВРЕДНОСТ
I		110-18/21		

Na osnovu raspisane javne rasprave za predlog odluke o izmenena Statuta grada Subotice na osnovu člana 116. stav 1. Statuta grada Subotice („Službeni list grada Subotice", br. 27/19 – prečišćen tekst) od 9 - 23. aprila 2021. godine dajem:

PODRŠKU INICIJATIVI UVOĐENJA BUNJEVAČKOG JEZIKA U SLUŽBENU UPOTREBU NA TERITORIJI GRADA SUBOTICE

Kao dugogodišnji urednik u bunjevačkim medijima, aktivan član bunjevački udruženja i dugogodišnji promoter bunjevačke pisme dajem podršku predlog odluke o izmenena Statuta grada Subotice.

Smatram da Bunjevci kao autohtona nacionalna manjina u Srbiji imaju pravo kao i svi drugi, da svoj maternji jezik mogu koristiti u punom kapacitetu u Subotici u kojoj su jedna od četiri najbrojnije nacionalne zajednice i da se u gradu u kome su najviše naseljeni osećaju dostojanstveno i da su „svoj na svome".

Subotica, 20. 04. 2021.

predsednik
Tamara Babić

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

20.

Podnesak: Tatjana Bogojević <tatjanabogojevic71@gmail.com>

Smatram da Bunjevci imaju puno pravo da imaju svoj jezik i da se on zove pravim imenom – bunjevački jezik, kao i da treba da bude u službenoj upotrebi u gradu Subotici, gde vekovima žive. Ne vidim razlog zašto neki narod u Republici Srbiji, koja je tolerantna i zalaže se za prava manjina, ne bi imao pravo na izbor, poput svih drugih naroda koji u njoj žive. Zašto bi im bilo ko silom nametao da su ono što ne žele da budu i da govore jezikom koji ne smatraju svojim? Bunjevci su se izborili da pokažu da su autohtona nacionalna manjina sa tradicijom, kulturom i jezikom koji govore vekovima, objavljuju svoja glasila, monografske i serijske publikacije, knjige o običajima i udžbenike za učenike u školama. Bunjevački jezik je standardizovan i on je integralni element njihovog identiteta. Sarađujući sa Bunjevcima, radeći recenzije i lekture njihovih izdanja, pišući za Simpozijum „Kultura i identitet Bunjevaca“, proučavala sam istoriju njihovog naseljavanja na ove prostore i shvatila važnost svega za šta se bore. Stoga potpuno podržavam njihovu inicijativu da bunjevački jezik bude u službenoj upotrebi u Gradu Subotici.

dr Tatjana Bogojević

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

21.

Podnesak: Jadranka Tikvicki <tikvickijadranka@gmail.com>

Поштовани,
Шаљем вам сугестије за иницијативу да се у Статуту Града Суботице одреди службеност буњевачког језика.

Срдачан
поздрав

СКУПШТИНА ГРАДА
СУБОТИЦЕ

Суботица

Предмет: одзив на јавну расправу по огласу

број: I- 00-110-8/2021-1 од 1.4.2021. године

Придружујем се иницијативи да се у Статуту Града Суботице одреди службеност буњевачког језика.

Буњевачки језик је заслужио да добије статус службеног језика пре свега због своје историјске везаности за град Суботицу и због свог вековног постајања језика Буњеваца на овим просторима.

Испред Одбора за Образовање при Буњевачком националном савету, поменула бих неколико чињеница које иду у прилог мојој тврдњи да буњевачки језик треба да постане службени језик града Суботице:

Први – Буњевачки говор са елементима националне културе присутан је у основни школама од школске 2007/08. године за ученике од првог до четвртог разреда.Други циклус поменуте наставе за ученике од петог до осмог разреда изучава се од школске 2010/11. године. За поменуте разреде израђени су наставни планови и програми које је одобрило Министарство Републике Србије. Као подршка учитељима, наставницима и ђацима послужили су дечији лист „ Тандрчак“ и лист за младе „Боцко“.Одштампани су и уџбеници за наставу првог циклуса Буњевачка граматика „ Клупче“, која је прошле године доживела и своје друго унапређено издање, као и Буњевачка читанка од првог до четвртог разреда. Оба уџбеника је штампао Завод за уџбенике и наставна средства Београд. У току је и израда уџбеника за пети и шести разред основне школе.

Други – Завршен је поступак стандардизације буњевачког језика и са њим предмет Буњевачки говор мења свој назив у Буњевачки језик са елементима националне културе 2018. године. Ове школске 2020/21. године овај предмет се изучава у десет основних школа на територији града Суботице.

Трећи – Са школском 2020/21. годином Буњевачки језик са елементима националне културе почели су да похађају, као изборни предмет, и суботички средњошколци у четири сртучне средње школе.

Четврти – Како би изучавање Буњевачког језика у школама добило свој смисао, неопходно је омогућити деци, њиховим родитељима и буњевачкој заједници у целини практичну примену језика, а да би се осећали једнако вредним као и припадници хрватске и мађарске националне мањине неопходно је буњевачком језику доделити службени статус.

Јадранка Тиквицки

Председница Одбора за образовање

(Буњевачког националног савета)

19.04.2021.

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

22.

Podnesak: Kata Kuntić

КУД БУЊЕВКА - KUD BUNJEVKA
24000 Subotica, Marije Bursać 8.
Trezorski račun: 840-15502763-41 Tekući račun: 160-18886-66 Banca Intesa
Mat.br: 08644721; PIB:100446263; šifra 92310;
mejl: kudbunjevka@gmail.com tel: 060-05 72 210

Dana: 16. 04. 2021.god.
Broj: 12/2021

SKUPŠTINA GRADA SUBOTICE
SUBOTICA
sgsekretar@subotica.rs

PREDMET: Prijava na javnu raspravu po Oglasu
Br: I-00-110-8/2021-1 od 1.IV 2021.

Pridlog gradonačelnika Subotice Gdina Stevana Bakića i podrška velike većine odbornika Skupštine grada Subotice da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu u Subotici potvrđuje, da su Bunjevci priznata nacionalna zajednica u našem gradu, da imaju konačno sva prava po Ustavu i zakonu Republike Srbije, što podrazumeva i druge međunarodne povelje o ljudskim pravima.

Neosporna je činnjenica da su Bunjevci autohtoni narod na prostorima Bačke više od 300 god. i da su s kraja XIX i početkom XX veka bili većinski narod u Subotici, kada se kako u Gradskoj upravi tako i u školama govorilo bunjevački. Nažalost sve nam je oduzeto.

Danas, posli 100 godina, mi Bunjevci u Republici Srbiji slobodno govorimo svojim maternjim bunjevačkim jezikom, kako u svojim porodicama, na ulici, tako i u društvu. Imamo svoj Nacionalni savet bunjevačke nacionalne manjine (NSBNM), svoje kulturne i informativne ustanove i udruženja koji se brinu o Bunjevcima. U mnogim školama u Subotici i okolini 15 god. izučava se predmet " Bunjevački jezik sa elementima nacinalne kulture". Na svim našim javnim manifestacijama i medijima govori se isključivo bunjevački. Izdaju se novine, časopisi i mnoga knjižena, istorijska i naučna dela na našem bunjevačkom jeziku.
Završena je standardizacija bunjevačkog jezika i po toj osnovu pripadaju nam ista prava, ko i drugima.

U Statutu KUD "Bunjevka" iz Subotice, čija sam predsednica od osnivanja 1995. g. osnovni ciljevi su očuvanje bunjevačkog jezika, kulture i tradicije. Svih ovih 25 god. isključivo se govorilo samo bunjevačkim jezikom na svim našim manifestacijama, pozorišnim predstavama, javnim nastupima. Objavljili smo bezbroj brošura, zbornika, knjiga, monografija... CD i DVD... na temu kulturne baštine bačkih Bunjevaca – sve na ikavici.

Datum uvođenjem bunjevačkog jezika u službenu upotrebu grada Subotice biće zapisan ko jedan od najznačajnijih datuma u našoj bunjevačkoj istoriji. Ovim činom Bunjevci su ohrabreni da se slobodnije izjašnjava o svojoj nacionalnoj pripadnosti što se na našu žalost vekovima osporavalo i govore svoj maternji jezik za koji sad možemo tvrditi da će bit sačuvan. Hvala vam.

S velikim poštovanjem i zahvalnošću pozdravljam,

Član Nacionalnog saveta bunjevačke nacionalne manjine od osnivanja 2013.godine
Član Izvršnog odbora NSBNM
Pridsidnica Odbora za kulturu NSBNM

KUD "Bunjevka" Subotica
Pridsidnica Kata Kunčić

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

23.

Podnesak: Jelena Vukčević <vukcevic_jelena@yahoo.com>

"Jezik je hranitelj naroda. Dokle god živi jezik, dokle ga ljubimo i poštujemo, njim govorimo i pišemo, pročišćavamo, dotle živi narod, može se među sobom razumijevati i umno sjedinjavati, ne preliva se u drugi ,ne propada", ovo su reči velikog Vuka Karadžića koje je napisao u predgovoru rečnika još davne 1818.godine.,

Poštovani,
gore navedenim citatom uključujem se u javnu raspravu povodom uvođenja bunjevačkog jezika kao službenog u našem gradu.
Rođena sam u Tavankutu, mestu gde se od pamtiveka ,,divani,, bunjevačkim jezikom, od majke Bunjevke kojoj je godinama bilo uskraćivano pravo da se izjašnjava , onako kako je vaspitavana i kako se oseća, kao Bunjevka. Nikada se svog nacionalnog identiteta nije htela odreći , ako nije mogla da se izjasni kao Bunjevka pisala se u "ostale".
Odrastala sam slušajući bunjevački jezik i slaveći bunjevačke običaje iako zvanično nisu bili priznati. Godinama gledala Dužijancu kao najveću svetkovinu ovdašnjih seljaka i najlepšu svečanost bez ikakvih nacionalnih obeležja ili svojatanja.Bila je to najlepša svečanost posvećena paorima(koje su većinski činili upravo Bunjevci) naše opštine.
Posećivala poznanike i prijatelje po bunjevačkim salašima, slušajući ih kako divane i kako se svog jezika ne odriču . I danas ih imam i ponosna sam na njih što su uprkos svim iskušenjima sačuvali svoj jezik i običaje.
Kada pogledamo podatke popisa stanovništva po jezičkoj strukturi u Vojvodi zaključno sa 1941.godinom možemo videti da se u podacima navodi da je hrvatski, bunjevački i šokački jezički sastav stanovništva u rasponu od 5 do 8 %. Na popisu iz 1948.god. taj podatak se gubi, Bunjevci "nestaju".Tada im se čini istorijska nepravda. Da ne zalazim u istorijske podatke o brojnosti Bunjavaca u našem gradu i okolini , njihovom doprinosu i istorijskom značaju , pozvaću se samo na podatak iz poslednjeg popisa stanovništva u našem gradu. Bunjevci po zvaničnim podacima iz 2020.godine čine 9,57% stanovnika a Hrvati 10%. Lično smatram ako hrvatska nacionalna manjina može imati svoj jezik sa 10% tada i Bunjevci sa samo 0,43% manje stanovnika imaju pravo na isti. Opšte je poznato da jedan jezik može da opstane zahvaljujući tome koliko se koristi u porodici , koliko se uči u školi i koristi u sredini u kojoj se živi. Porodica i škola učinili su sve da jezik

opstane. Sada je red na sredini , tačnije sada je momenat da Skupština grada da svoj doprinos očuvanju bunjevačkog jezika uvodeći ga kao službeni. Suboticu su uvek lepom činili upravo jezička i kulturna različitost i međusobna tolerancija .Smatram da bi uvođenjem bunjevačkog jezika kao službenog ova lepota zajedničkog življenja bila unapređena.

S poštovanjem,

Jelena Vukčević, nastavnik razredne nastave.

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

24.

Podnesak: Josip Horvat <horvat.josip.su@gmail.com>

Poštovani,

Javljam se kao građanin Subotice i dostavljam svoj prilog javnoj
raspravi u vezi uvođenja "bunjevačkog jezika" u službenu upotrebu na
teritoriji Grada Subotice.
U privitku ovog e-maila je moj stav i mišljenje , koje sam uvjeren da
će se razmotriti i uvažiti.
Molim potvrdu primitka ovog e-maila i dopisa.
S poštovanjem.
ing. Josip Horvat

SKUPŠTINA GRADA SUBOTICE

Trg Slobode 1.

24.000 SUBOTICA

Predmet :

Za javnu raspravu oko "bunjevačkog jezika"

Javljam se kao građanin Subotice I dostavljam svoje mišljenje , kao prilog raspravi u vezi uvođenja "bunjevačkog jezika" u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

Smatram da kada se donose ovako značajne odluke, koje zadiru u promjenu statuta Grada Subotice , najvišeg dokumenta na lokalnom nivou , prije toga trebamo konsultovati struku, što podrazumjeva ne samo najistaknutije stručne pojedince , iz oblasti ligvinstike, već I najviše institucije ove države, uključujući I Srpsku akademiju nauka. Nakon dobivanja stručnog mišljenja, isto poštovati, I tek onda odlučiti, da li pristupiti donošenju odluke o izmeni statuta Grada Subotice.

Ja koji sam zašao u osmu deceniju života, a i sam sam bio delegat skupštine Grada Subotice svjedok sam mnogih pogrešnih odluka , koje su nas sve, mislim na građane Subotice, koštale skupo, I zbog kojih smo se naknadno stidjeli, a mlađima doneli nevolje I probleme, pa nas po tome spominju I pamte.

Apelujem, obzirom da se ovde radi o proglašavanju jednog dijalekta -ikavskog koji pripada novoštokavskom hrvatskom jeziku I kojim govore bunjevački Hrvati na severu Bačke , pa I u Gradu Subotici , nije standardni jezik, već "Dijalekat", te se ukoliko želimo poštovati jezikoslovnu struku I postojeće pozitivno važeće pravne propise, koje smo sami usvojili, ni u kom slučaju "dijalekat" -standardnog hrvatskog jezika **"Ne uvodi u službenu upotrebu kao jedan od zvaničnih jezika na teritoriji Grada Subotice".** Apel je to svim poslanicima Skupštine grada Subotice, posebice onima koji su članovi Saveza vojvođanskih Mađara, kojima preporučujem da uzmu u obzir stručno mišljenje Mađarske akademije nauka. Za nekih desetak hiljada "Bunjevaca" koliko se po zadnjem popisu izjasnilo na teritoriju Grada Subotice I kojih će po novom popisu u 2022, biti znatno manje nije vrijedno glasati I donositi glupe odluke, ako ni zbog čega drugog, oda zbog sramote I stida pred budućim generacijama Grada Subotice.

U Subotici 19.04.2021.g

ing Josip Horvat -penzioner

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Isti nije od značaja za našu odluku da predložimo uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice, te na nju ni na koji način ne utiče.

25.

Podnesak: Dragan Kopunović <vukcevic_jelena@yahoo.com>

Obraćam se povodom javne rasprave o uvođenju bunjevačkog jezika u službenu upotrebu u našem gradu.

Bunjevci žive u ovom gradu vekovima, bunjevački jezik je živ jezik koji je uvek bio u upotrebi, čak i kada je izjašnjavanje Bunjevaca bilo zabranjeno.

Predajem bunjevački jezik petnaest godina, koliko je u nastavi u Republici Srbiji.

Jezik je život svakog naroda, tako i Bunjevaca.

Kada se zvanično uvede bunjevački jezik u službenu upotrebu, Bunjevci će konačno postati ravnopravni u svom najvećem gradu gde su nekada predstavljali većinu i donosili svojim glasom važne odluke za sve stanovnike.

S poštovanjem,

Dragan Kopunović, odbornik Skupštine grada i predavač bunjevačkog jezika.

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

26.

Podnesak: Ksenija Poljaković <poljakovicksenija@gmail.com>

Poštovani šaljem vam dopis, moj lični stav povodom podrške inicijativi za uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu na teritoriji grada. Pozdrav

Poštovani,

Upućujem dopis u kome iznosim svoj stav kada je u pitanju Javna rasprava o predlogu Odluke o izmenama Statuta Grada Subotice, kojim se predviđa uvođenje bunjevačkog jezika i pisma u službenu upotrebu. Naime, u javnoj raspravi mogu učestvovati zainteresovani građani,

predstavnici udruženja i sredstva javnog informisanja, te ja kao jedan od predstavnika Bunjevačkih medijskih institucija iskazujem pre svega svoju zahvalnost što je Predlog upućen na razmatranje i što je ovim postupkom izvršena na neki način potvrda kvaliteta rada svih nas koji smo umreženi u ovom sistemu. Maternji jezik protkan tradicijom, kultunim nasleđem i svime onim što ovu zajednicu oslikava je oduvek bilo nešto što je bunjevačku zajednicu krasilo u moru multietnčkih sadržaja, te kao takva ova zajednica zaslužuje jednaki tretman kao i sve druge zajednice koje žive na teritoriji grada i Republike Srbije. Ovim postupkom država je nakon dugo vremena stala iza ove zajednice koja je zahvalna na toj podršci.

Ksenija Stojičić, urednica emisije na bunjevačkom jeziku „Subotica na bunjevačkom".

Bunjevački informativni centar

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

27.

Podnesak: Zlata Vasiljević <vzlata2001@yahoo.com>

Skupština Grada Subotice
Za javnu raspravu oko „bunjevačkog jezika"
Trg slobode 1
Subotica

Poštovani!

Javljam se kao građanka i dostavljam svoj prilog javnoj raspravi u vezi uvođenja „bunjevačkog jezika" u službenu uporabu na teritoriju Grada Subotice.
U privitku ovog e-maila je moj intervju sa Željkom Jozićem, ravnateljem Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Tekst je objavljen u tjedniku „Hrvatska riječ".
Molim potvrdu primitka ovog e-maila i dopisa.

Najsrdačnije pozdravljam
Zlata Vasiljević, glavna i odgovorna urednica Hrvatske riječi

Intervju: Željko Jozić, ravnatelj Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje

Ljepota i bogatstvo organskih govora krije se upravo u njihovoj šarolikosti i neuhvatljivosti, neukalupljenosti i slobodi, nenormiranosti i nepostojanju bilo kakvih pravila. I oni upravo takvi savršeno funkcioniraju i pokazuju nam u svojoj biti pravu sliku ljudske slobode i jezične kreativnosti ukorijenjene u stoljeća naše tradicije. Bilo kakav standardizacijski postupak čin je negacije i uništavanja te ljepote i bogatstva

Intervju vodila: Zlata Vasiljević

Pokretanje inicijative za izmjenu Statuta Grada Subotice, kako bi se u službenu uporabu uveo »bunjevački jezik«, a koja je usvojena na sjednici 4. ožujka otvorilo je staro pitanje – može li bunjevački govor biti jezik? I dok hrvatski jezikoslovci s aspekta struke ističu da bunjevački nikako nije jezik već jedan od govora hrvatskog standardnog jezika stručna srbijanska javnost ostala je nijema. Ukoliko se, naravno, izuzmu istupi nekih srbijanskih jezikoslovaca koji ovih dana čak daju izjave za medije da hrvatski jezik zapravo i ne postoji već hrvatski standardni jezik svrstavaju u srpski književni jezik ijekavskog tipa, s latiničnim pismom. Posljedica takvih istupa s naslovnica pojedinih medija su neprimjereni komentari na račun Hrvata u Srbiji, a vodstvu hrvatske zajednice se čak preporuča da svoja prava traže s druge strane Dunava.

Zašto bunjevački ne može biti jezik i je li uvođenje bunjevačkog u ravan jezika presedan, neka su od pitanja koja smo postavili ravnatelju Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje **Željku Joziću**.

Obični čitatelji, koji se ne bave jezikom, često brkaju pojmove govor i jezik. Stoga, na početku, molim Vas pojasnite što je jezik, a što govor?

Jezik je normirani sustav koji služi za međuljudsko sporazumijevanje. Osnova svakoga jezika jest njegova usustavljenost, normiranost, odnosno standardiziranost, što su sve značajke nužne za njegovu nadregionalnost. Govor je daleko uži pojam, a osnovna mu je značajka regionalna ili društvena ograničenost te potpuna odsutnost bilo kakvoga normiranja i standardiziranja.

Svjedoci smo pokušaja uvođenja »bunjevačkog jezika« kao službenog na teritoriju Grada Subotice. S aspekta struke zašto bunjevački nije i ne može biti jezik?

Bunjevački govor kao novoštokavski ikavski govor dio je hrvatske nacionalne jezične baštine. Bilo kakvi pokušaji da se umjetno taj (ili bilo koji drugi) govor »pretvori« u jezik u jezikoslovnom smislu potpuno su promašeni. Riječ je o jednome organskom idiomu koji se očuvao tijekom stoljeća te je, minimalno se prilagođujući novoj jezičnoj sredini nakon doseljenja, ostao do danas trajan spomenik jezičnoga bogatstva koje vuče podrijetlo iz područja zapadne Hercegovine i dalmatinskoga zaleđa.

Imate li saznanja kako na bunjevački gledaju jezikoslovci iz Srbije? Dijele li stručna mišljenja s jezikoslovcima iz Hrvatske?

Nisu mi poznati stavovi srpskih jezikoslovaca o toj najnovijoj pretvorbi govora u jezik, ali su mi jako dobro poznati stavovi vodećih srpskih dijalektologa 20. stoljeća, među kojima je najveći **Pavle Ivić**, koji nikad i nigdje nisu imali nikakve dvojbe o statusu bunjevačkoga govora. Budući da je jezikoslovlje ili lingvistika znanost, a svoje mišljenje temeljim na jezikoslovnoj znanosti, siguran sam da nema ozbiljnoga srpskog jezikoslovca koji bi se složio s idejom o »bunjevačkome jeziku«.

Je li govor kojim govore bunjevački Hrvati u Bačkoj još negdje prisutan, koliko je rasprostranjen u Hrvatskoj i njezinom okruženju?

Poznato je da je i u mađarskome i u vojvođanskome dijelu Bačke vrlo živ bunjevački govor, koji je migracijama pred osmanskim nadiranjem preseljen iz prapostojbine, a to je područje zapadno od Neretve pa sve do Cetine. Govornici toga novoštokavskoga ikavskoga dijalekta raselili su se u podvelebitski kraj, zatim u Liku i Gorski kotar, a velik dio pučanstva svoje je naseljavanje Bačke dovršio negdje u drugoj polovici 17. stoljeća. Dakle, tim se govorom (koji se u Bačkoj naziva bunjevačkim) i danas govori u zapadnoj Hercegovini i zaleđu Dalmacije, ali i u krajevima koje sam spomenuo.

Imate li saznanja je li još negdje bilo pokušaja da se taj govor prevede u status jezika? Nama je ovdje poznat pokušaj u Mađarskoj.

Općenito mi nisu poznati takvi pokušaji u vezi s bilo kojim govorom osim ovoga slučaja s bunjevačkim. Očito je da je riječ o političkome intervencionizmu koji s jezikoslovljem nema nikakve veze. Poznat mi je slučaj da je ideja »bunjevačkoga jezika« propala u Mađarskoj, ali je izvjesno da je i tu politika imala svoje prste.

Kada je riječ o standardizaciji jezika, što to podrazumijeva? Kako se stiže do standarda, tko to treba verificirati?

Standardizacija nekoga jezika često je dugotrajan proces, kao što je to primjerice bilo s hrvatskim jezikom. Stoljećima su se jezikoslovci i učeni ljudi trudili i nastojali postići nadregionalnost sustava za međusobno sporazumijevanje. Zato su posezali za reformama i usustavljivanjima leksičkoga blaga, zatim pravopisa i gramatičkoga opisa. Standardnost jezika podrazumijeva autonomnost, normiranost, višefunkcionalnost, ali i, kako su to tumačili praški lingvisti, gipku stabilnost, a to je sposobnost prilagodbe uz temeljnu postojanost. Da bi se jezik mogao smatrati standardiziranim, nužna je i prihvaćenost temeljnih jezičnih normi u jezičnoj zajednici.

Jeste li upoznati sa standardizacijom »bunjevačkog jezika«, na koju se u Subotici pozivaju kada daju potporu uvođenja »bunjevačkog jezika« u službenu uporabu i što bi bio Vaš komentar na to?

O tome problemu govorim isključivo kao jezikoslovac, dakle, kao stručnjak koji to promatra iz znanstvene perspektive. Standardiziranje nekoga organskog idioma i njegovo pretvaranje u jezik potpuno je apsurdan čin, jer je bilo kakav oblik standardiziranja i normiranja narodnoga govora poput bunjevačkoga protivan samoj biti organskoga govora. Nitko ne može propisivati kako će tko u dijalektu govoriti. Govore je moguće opisivati, ali ne i propisivati. Govori su zadane forme, zadani sustavi koji su takvi kakvi jesu, a bilo kakav pokušaj propisivanja narodnih govora ravan je ispravljanju nečega što je takvo kakvo jest, što je suprotnost sama po sebi. Ljepota i bogatstvo organskih govora krije se upravo u njihovoj šarolikosti i neuhvatljivosti, neukalupljenosti i slobodi, nenormiranosti i nepostojanju bilo kakvih pravila. I oni upravo takvi savršeno funkcioniraju i pokazuju nam u svojoj biti pravu sliku ljudske slobode i jezične kreativnosti ukorijenjene u stoljeća naše tradicije. Bilo kakav standardizacijski postupak čin je negacije i uništavanja te ljepote i bogatstva.

Koliko je Hrvatska bogata govorima i koliko radi na njihovom očuvanju, zaštiti?

Posebno je važno naglasiti kako se narodno blago, ta kulturna baština, i materijalna i nematerijalna, itekako treba pomno njegovati i štititi. Opće je poznato da je hrvatski jezik izrazito bogat dijalektima raspoređenima u tri narječja: čakavsko, kajkavsko i štokavsko. Ta dijalektna razvedenost u Hrvatskoj se istražuje i opisuje dulje od stotinu godina, a od osamostaljenja Hrvatske Ministarstvo kulture zaštićuje pojedine govore kao hrvatsko nematerijalno kulturno dobro. Tako su brojni hrvatski govori, poput bednjanskog, dubrovačkoga ili govora kajkavaca

ikavaca stavljeni na listu zaštićenih govora, o čemu djeca uče u školama, a u pojedinim mjestima postoji i izborna nastava na konkretnim govorima.

Je li ovaj pokušaj uvođenja bunjevačkoga govora kao jezika nešto što je presedan?

Prema mojim saznanjima – jest. Siguran sam da u takvim nejezikoslovnim pokušajima ne sudjeluju ozbiljni jezikoslovci, jer takvi postupci u znanstvenome smislu nisu održivi ni opravdani.

Što bi Hrvati u Vojvodini sada trebali učiniti da bunjevački govor zaštite, sačuvaju kao dio svoje baštine?

Mislim da su Hrvati u Vojvodini itekako pokazali kako se čuva jezična baština i vlastiti govor, jer su ga uspjeli očuvati u doista teškim okolnostima te i danas njime ponosno govore. Siguran sam da je i ovo samo jedna u nizu teških epizoda i da će vremenom prevladati razum te da će se odustati od te apsurdne ideje. Važno je da su govornici bunjevačkoga govora svjesni svoje dijalektne posebnosti i da kroz svoje običaje, književnost i opisivanje govora čuvaju to vrijedno naslijeđe koje su im namrli njihovi predci.

***Hrvatska riječ* tiska se na standardnom hrvatskom jeziku, ali u nekim tekstovima koji se tiču tradicijske baštine sugovornicima koji govore bunjevačkom ili šokačkom ikavicom ostavljamo autentičan govor. Je li to pogrešno?**

Nikako. To je upravo ono kako treba činiti. Svojeg se govora nitko ne bi trebao sramiti nego se njime ponositi. Standardni jezik se treba učiti, a izvorni govor se upija s majčinim mlijekom. Govor je ono što nas istinski identificira, kao u onoj pjesmi koja kaže »po govoru svak me prepoznaje«.

HR Intervju

Željko Jozić, ravnatelj Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje

Govore je moguće opisivati, ali ne i propisivati

Ljepota i bogatstvo organskih govora krije se upravo u njihovoj šarolikosti i neuhvatljivosti, neukalupljenosti i slobodi, nenormiranosti i nepostojanju bilo kakvih pravila. I oni upravo takvi savršeno funkcioniraju i pokazuju nam u svojoj biti pravu sliku ljudske slobode i jezične kreativnosti ukorijenjene u stoljeća naše tradicije. Bilo kakav standardizacijski postupak čin je negacije i uništavanja te ljepote i bogatstva

Intervju vodila: Zlata Vasiljević

Pokretanje inicijative za izmjenu Statuta Grada Subotice, kako bi se u službenu uporabu uveo »bunjevački jezik«, a koja je usvojena na sjednici 4. ožujka otvorilo je staro pitanje – može li bunjevački govor biti jezik? I dok hrvatski jezikoslovci s aspekta struke ističu da bunjevački nikako nije jezik već jedan od govora hrvatskog standardnog jezika stručna srbijanska javnost ostala je nijema. Ukoliko se, naravno, izuzmu istupi nekih srbijanskih jezikoslovaca koji ovih dana čak daju izjave za medije da hrvatski jezik zapravo i ne postoji već hrvatski standardni jezik svrstavaju u srpski književni jezik ijekavskog tipa, s latiničnim pismom. Posljedica takvih istupa s naslovnica pojedinih medija su neprimjereni komentari na račun Hrvata u Srbiji, a vodstvu hrvatske zajednice se čak preporuča da svoja prava traže s druge strane Dunava.

Zašto bunjevački ne može biti jezik i je li uvođenje bunjevačkog u ravan jezika presedan, neka su od pitanja koja smo postavili ravnatelju Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje **Željku Joziću**.

► Obični čitatelji, koji se ne bave jezikom, često brkaju pojmove govor i jezik. Stoga, na početku, molim Vas pojasnite što je jezik, a što govor?

Jezik je normirani sustav koji služi za međuljudsko sporazumijevanje. Osnova svakoga jezika jest njegova ususlavljenost, normiranost, odnosno standardiziranost, što su sve značajke nužne za njegovu nadregionalnost. Govor je daleko uži pojam, a osnovna mu je značajka regionalna ili društvena ograničenost te potpuna odsutnost bilo kakvoga normiranja i standardiziranja.

► Svjedoci smo pokušaja uvođenja »bunjevačkog S aspekta struke zašto bunjevački nije i ne može biti jezik?

Bunjevački govor kao novoštokavski ikavski govor dio je hrvatske nacionalne jezične baštine. Bilo kakvi pokušaji da se umjetno taj (ili bilo koji drugi) govor »pretvori« u jezik u jezikoslovnom smislu potpuno su promašeni. Riječ je o jednome organskom idiomu koji se očuvao tijekom stoljeća te je, minimalno se prilagođujući novoj jezičnoj sredini nakon doseljenja, ostao do danas trajan spomenik jezičnoga bogatstva koje vuče podrijetlo iz područja zapadne Hercegovine i dalmatinskoga zaleđa.

► Imate li saznanja kako na bunjevački gledaju jezikoslovci iz Srbije? Dijele li stručna mišljenja s jezikoslovcima iz Hrvatske?

Nisu mi poznati stavovi srpskih jezikoslovaca o toj najnovijoj pretvorbi govora u jezik, ali su mi jako dobro poznati stavovi vodećih srpskih dijalektologa 20. stoljeća, među kojima je najveći **Pavle Ivić**, koji nikad i nigdje nisu imali nikakve dvojbe o statusu bunjevačkoga govora. Budući da je jezikoslovlje ili lingvistika znanost, a svoje mišljenje temeljim na jezikoslovnoj znanosti, siguran sam da nema ozbiljnoga srpskog jezikoslovca koji bi se složio s idejom o »bunjevačkome jeziku«.

► Je li govor kojim govore bunjevački Hrvati u Bačkoj još negdje prisutan, koliko je rasprostranjen u Hrvatskoj i njezinom okruženju?

Poznato je da je i u mađarskome i u vojvođanskome dijelu Bačke vrlo živ bunjevački govor, koji je migracijama pred osmanskim nadiranjem preseljen iz prapostojbine, a to je područje zapadno od Neretve pa sve do Cetine. Govornici toga novoštokavskoga ikavskoga dijalekta kotar, a velik dio pučanstva svoje je naseljavanje Bačke dovršio negdje u drugoj polovici 17. stoljeća. Dakle, tim se govorom (koji se u Bačkoj naziva bunjevačkim) i danas govori u zapadnoj Hercegovini i zaleđu Dalmacije, ali i u krajevima koje sam spomenuo.

► Imate li saznanja je li još negdje bilo pokušaja da se taj govor prevede u status jezika? Nama je ovdje poznat pokušaj u Mađarskoj.

Općenito mi nisu poznati takvi pokušaji u vezi s bilo kojim govorom osim ovoga slučaja s bunjevačkim. Očito je da je riječ o političkome intervencionizmu koji s jezikoslovljem nema nikakve veze. Poznat mi je slučaj da je ideja »bunjevačkoga jezika« propala u Mađarskoj, ali je izvjesno da je i tu politika imala svoje prste.

► Kada je riječ o standardizaciji jezika, što to podrazumijeva? Kako se stiže do standarda, tko to treba verificirati?

Standardizacija nekoga jezika često je dugotrajan proces, kao što je to primjerice bilo s hrvatskim jezikom. Stoljećima su se jezikoslovci i učeni ljudi trudili i nastojali postići nadregionalnost sustava za međusobno sporazumijevanje. Zato su posezali za reformama i ususlavljivanjima leksičkoga blaga, zatim pravopisa i gramatičkoga opisa. Standardnost jezika podrazumijeva autonomnost, normiranost, višefunkcionalnost, ali i, kako su to tumačili praški lingvisti, gipku stabilnost, a to je sposobnost prilagodbe uz temeljnu postojanost. Da bi se jezik mogao smatrati standardiziranim, nužna je i prihvaćenost temeljnih jezičnih normi u jezičnoj zajednici.

► Jeste li upoznati sa standardizacijom »bunjevačkog jezika«, na koju se u Subotici pozivaju kada daju potporu uvođenja »bunjevačkog jezika« u službenu uporabu i što bi bio Vaš komentar na to?

O tome problemu govorim isključivo kao jezikoslovac, dakle, kao stručnjak koji to promatra iz znanstvene perspektive. Standardiziranje nekoga organskog idioma i njegovo pretvaranje u jezik potpuno je apsurdan čin, jer je bilo kakav oblik standardiziranja i normiranja narodnoga govora poput bunjevačkoga protivan samoj biti organskoga govora. Nitko ne može propisivati kako će tko u dijalektu govoriti. Govore je moguće opisivati, ali ne i propisivati. Govori su zadane forme, zadani sustavi koji su takvi kakvi jesu, a bilo kakav pokušaj propisivanja narodnih govora ravan je ispravljanju nečega što je takvo kakvo jest, što je suprotnost sama po sebi. Ljepota i bogatstvo organskih govora krije se upravo u njihovoj šarolikosti i neuhvatljivosti, neukalupljenosti i slobodi, nenormiranosti i nepostojanju bilo kakvih pravila. I oni upravo

takvi savršeno funkcioniraju i pokazuju nam u svojoj biti pravu sliku ljudske slobode i jezične kreativnosti ukorijenjene u stoljeća naše tradicije. Bilo kakav standardizacijski postupak čin je negacije i uništavanja te ljepote i bogatstva.

► Koliko je Hrvatska bogata govorima i koliko radi na njihovom očuvanju, zaštiti?

Posebno je važno naglasiti kako se narodno blago, ta kulturna baština, i materijalna i nematerijalna, itekako treba pomno njegovati i štititi. Opće je poznato da je hrvatski jezik izrazito bogat dijalektima raspoređenima u tri narječja: čakavsko, kajkavsko i štokavsko. Ta dijalektna razvedenost u Hrvatskoj se istražuje i opisuje dulje od stotinu godina, a od osamostaljenja Hrvatske Ministarstvo kulture zaštićuje pojedine govore kao hrvatsko nematerijalno kulturno dobro. Tako su brojni hrvatski govori, poput bednjanskog, dubrovačkoga ili govora kajkavaca ikavaca stavljeni na listu zaštićenih govora, o čemu djeca uče u školama, a u pojedinim mjestima postoji i izborna nastava na konkretnim govorima.

► Je li ovaj pokušaj uvođenja bunjevačkoga govora kao jezika nešto što je presedan?

Prema mojim saznanjima – jest. Siguran sam da u takvim nejezikoslovnim pokušajima ne sudjeluju ozbiljni jezikoslovci, jer takvi postupci u znanstvenome smislu nisu održivi ni opravdani.

► Što bi Hrvati u Vojvodini sada trebali učiniti da bunjevački govor zaštite, sačuvaju kao dio svoje baštine?

Mislim da su Hrvati u Vojvodini itekako pokazali kako se čuva jezična baština i vlastiti govor, jer su ga uspjeli očuvati u doista teškim okolnostima te i danas njime ponosno govore. Siguran sam da je i ovo samo jedna u nizu teških epizoda i da će vremenom prevladati razum te da će se odustati od te apsurdne ideje. Važno je da su govornici bunjevačkoga govora svjesni svoje dijalektne posebnosti i da kroz svoje običaje, književnost i opisivanje govora čuvaju to vrijedno nasljeđe koje su im namrli njihovi predci.

► *Hrvatska riječ* tiska se na standardnom hrvatskom jeziku, ali u nekim tekstovima koji se tiču tradicijske baštine sugovornicima koji govore bunjevačkom ili šokačkom ikavicom ostavljamo autentičan govor. Je li to pogrešno?

Nikako. To je upravo ono kako treba činiti. Svojeg se govora nitko ne bi trebao sramiti nego se njime ponositi. Standardni jezik se treba učiti, a izvorni govor se upija s majčinim mlijekom. Govor je ono što nas istinski identificira, kao u onoj pjesmi koja kaže »po govoru svak me prepoznaje«.

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Isti nije od značaja za našu odluku da predložimo uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice, te na nju ni na koji način ne utiče.

28.

Podnesak: Nikola Stantić <nikola.stantic@gmail.com>

Poštovani,
u skladu sa pozivom na Javnu raspravu na kojoj će biti reči o Predlogu odluke o izmenama Statuta Grada Subotice, saljem vam skromno mišljenje o aktuelnoj temi.
Prijatan dan!

Nikola Stantić
"Bunjevačke novine"

Podrška inicijativi da bunjevački jezik postane jedan od službenih jezika u Subotici

„Ima se smatrati da bunjevački jezik ne postoji, ima se smatrati da Bunjevci nemaju nikakva prava u Srbiji, ima se smatrati da Bunjevci ne postoje" – odluka ovakve forme bi verovatno bila jedina koja bi zadovoljila one koji se svim silama trude da ospore postojanje Bunjevaca, da ospore sva prava Bunjevaca, pa čak i da ospore pravo odbornika Skupštine Subotice da urade ono što im zakonski okviri dozvoljavaju. Srećom, Bunjevci danas ne žive u državi u kojoj sudbina cele zajednice zavisi od jedne odluke. Bunjevci danas žive u Srbiji, u državi u kojoj se prema svim principima demokratije izuzetno vodi računa o pravima nacionalnih manjina, u državi u kojoj su dvadeset i dve manjinske zajednice konstituisale svoje nacionalne savete.
I u takvoj Srbiji je možda i najizrazitiji svetionik poštovanja prava nacionalnih manjina Subotica koja se oduvek isticala, a biće tako i u budućnosti, kao grad koji je primer promocije multietničnosti i multikulturalnosti, kao grad u kome su manjine – većina.
Odluka tipa „Ima se smatrati..." iz 1945. godine bila je gotovo kobna za Bunjevce. Njom su Bunjevci skoro izbrisani. Ono malo što je ostalo postalo je predmet podsmeha, stereotipa. Sličnu sudbinu je doživeo i bunjevački jezik koji je ismevan, a oni koji su se njima služili su vrlo brzo morali da se odluče za „auto-cenzuru". Bunjevački jezik je ostao uokviren u porodičnim odnosima, ali je kroz porodicu i preživeo. Kao što su se Bunjevci pokazali kao izrazito žilav narod, kroz više od tri veka boravka na ovim prostorima, prvo kroz ratove sa bezbrojnim vojskama, potom kroz borbu da pustare i močvare pretvori u pitominu, tako je svoju žilavost pokazao i bunjevački jezik.
Dok su drugi upirali prstom u njega, podsmevajući mu se, on je živeo i – preživeo. I kada su okolnosti u Srbiji konačno postale bolje i za Bunjevce, bunjevački je bio spreman da se iznova razvija. Dok su druge zajednice koristile „stečena prava", Bunjevci su svoja prava tek sticali. Ograničenog budžeta, nakon protraćenih decenija i izgubljenih generacija, zajednica je krenula svoj preporod. I kao mašina koja dugo stoji u nekom budžaku, u nekom memljivom podrumu, bilo je stvari koje su škripale, ali svaki novi korak, svaki novi učenik koji u školi uči predmet Bunjevački jezik sa elementima nacionalne kulture, svako

izdanje na bunjevačkom jeziku, svaka TV i radio emisija... sve su to dragocene kapi maziva koje pomažu da mašina radi sve bolje i bolje.
Dok traje ova javna rasprava u toku je pripremanje 191. broja „Bunjevačkih novina", mesečnika, informativno-političkog tipa, koje izdaje Novinsko izdavačka ustanova „Bunjevački informativni centar", a uz sufinasiranje AP Vojvodina. I ovaj, 191. broj, kao i svi prethodni, će moći da potvrdi ono što se već zna – Bunjevci postoje, sa svojom kulturom, tradicijom, običajima, jezikom, i to ne tek od 2003. godine, nego su na ovim prostorima više od tri veka.
Predlog gradonačelnika Subotice Stevana Bakića da se izvrši promena Statuta Grada Subotice, sa ciljem da bunjevački jezik uđe u službenu upotrebu na teritoriji cele Subotice, nakon inicijative Nacionalnog saveta bunjevačke nacionalne manjine, svakako treba pohvaliti i svakako treba podržati. I sam predlog, kao i većinska opredeljenost odbornika Skupštine Subotice (58 „za" i 2 „protiv") da bunjevački jezik uđe u službenu upotrebu u Subotici su već veliki podstrek za Bunjevce.
Na kraju, ali ne najmanje važno – a zašto bunjevački jezik ne bi bio u službenoj upotrebi u Subotici, gde i živi najveći broj pripadnika ove nacionalne manjine, zajedno sa Srbima, Mađarima i Hrvatima, te svima ostalima? Zašto bunjevački jezik ne bi bio uveden u službenu upotrebu ako to zakonski okviri apsolutno dozvoljavaju? Zašto bunjevački jezik ne bi bio uveden u službenu upotrebu u Subotici, u Srbiji u kojoj su Bunjevci prepoznati kao autohtona nacionalna manjina sa svim pripadajućim pravima? Zašto bunjevački jezik ne bi bio uveden u službenu upotrebu kada ga država Srbija smatra standardizovanim? Zašto bunjevački jezik ne bi bio uveden u službenu upotrebu ako to apsolutno ne umanjuje prava drugim manjinama? I konačno, zašto se i dalje konstantno dozvoljavaju pokušaji grubog kršenja ljudskih prava svih onih koji se danas izjašnjavaju kao Bunjevci?

Nikola Stantić
urednik „Bunjevačkih novina"

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

29.

Podnesak: Branko Pokornić <brankopokornic@gmail.com>

U prilogu izjava.

SKUPŠTINA GRADA SUBOTICE
Subotica

Predmet: predlog za javnu raspravu po
o glasu br.l-00110-8/2021-1 od 01. IV 2021.

Pridružujem se ko pripadnik Bunjevačke nacionalne manjine inicijativi da se u Statut Grada Subotice ko četvrti uvede bunjevački jezik u službenu upotrebu.Danas živimo u državi koja poštuje prava svih nacionalni manjina na samoizjašnjavanje, pa i Bunjevcima.

Bunjevci su danas autohtona nacionalna manjina u Srbiji u skladu sa Ustavom,Republičkim Zakonima i Statutom APVojvodine,da nismo ni Hrvati ni Srbi ni neki ,,bunjevački hrvati il hrvatski bunjevci" i da je to istorijska činjenica.

Konstituisanjem Bunjevačkog nacionalnog saveta ,Bunjevci imaju svoj identitet,svoje ime,tradiciju ,kulturu,običaje i svoj maternji bunjevački jezik, što se više od 20. godina dokazuje delovanjem u kulturi,obrazovanju,i informisanju na bunjevačkom jeziku,čuvamo svoje istorijsko bunjevačko nasleđe, koje proizilazi iz činjenice da Bunjevci u ovom gradu žive 350.godina. oduvik smo imali svoj jezik,kulturu i običaje, pa i prvi statut slobodnog Grada Subotice pisan je na bunjevačkom jeziku. Opredelili smo se da je Srbija naša matična država i da rezervnu državu mi nemamo.Jedna od ozbiljnih nepravdi posle Drugog svetskog rata učinjena je upravo odlukom narodnooslobodilački odbora da se Bunjevci i Šokci imaju izjašnjavati ko Hrvati di su pod prinudom im lična dokumenta prominjena, ta naredba se indirekno i danas primenjuje, i nadalje se vrši asimilacija b Bunjevaca u Hrvate.

Baš zato trebamo uvažiti činjenicu da nije napravljen nikaki presedan ,jer tako učinjeno i pri uvođenju hrvatskog jezika u službenu upotregu u Gradu Subotici.Grad ima pravo na bazi zakona o službenoj upotrebi jezika i pisma da koristi elemanat pozitivne diskriminacije Moramo biti objektivni, ozbiljni i odgovorni jer nijedan narod u ovom gradu ne živi sam,potribno je međusobno se uvažavati i poštivati.

Ovim izmenama Statuta Grada Subotice ne ugožavaju se ničija stečena prava već samo tražimo da i mi Bunjevci imamo jednaka prava kao ostale nacionalne zajednice. Nastupi pojedinaca u medijima i retorika osporavanja bunjevaca,bunjevačkog jezika, za koji smo dokazali da je postojan, krše se osnovna ljudska prava, narušavaju se međusobni odnosi,što je zakonom kažnjivo. Grad ima pravo da menja statut kako je predloženo nadamo se da ćese to i dogoditi nakon završene javne rasprave.

Predsednik izvršnog odbora BNS

Bajmok 18.04.2021. Branko Pokornić

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

30.

Podnesak: Prim dr Babić Vlado
<nemanja.drazic5@gmail.com>

SKUPŠTINA GRADA SUBOTICE

n / r gosp. LADOCKI ĐULI

sekretaru Skupštine grada Subotice

PREDMET: Odziv na javnu raspravu po Oglasu

broj I – 00 – 110 - 8 / 2021 – 1

Pridružujem se inicijativi da se u gradu Subotici nakon ove javne rasprave odredi službena upotreba Bunjevačkog jezika

Jezik je osnovno obeležje ličnog i kolektivnog identiteta.Pravo na upotrebu maternjeg jezika je Ustavna kategrija i kao takva uživa posebnu kategoriju u okviru očuvanja posebnosti svake nacionalne manjine, pa i Bunjevačke.

Treba napomenuti da je Bunjevcima i matična i domicilna domovina samo ova naša Republika Srbija, jer mi druge zemlje nemamo. Ujedno danas želim da vas podsetim i da se vratim u 1918.godinu, kada su bunjevci kod Bezdana, rame uz rame zajedno sa Srbima odbranili severne granice Srbije, koje su i dan danas nedirnute.Na Ustavotvornoj skupštini u Novom Sadu iste te 1918.godine bilo je prisutno po mom saznanju 78 Bunjevaca, od čega je bilo 6 žena – na 1000 stanovnika birao se jedan delegat.

Bunjevci se vode kao Etnička grupa, mi to ni u kom slučaju nismo,već se smatramo konstitutivnim narodom, a kao narod moramo imati i pravo na službenu upotrebu maternjeg jezika.Godinama unazad se Bunjevci bore za priznavanje bunjevačkog jezika.Urađena je Gramatika bunjevačkog jezika, Pravopis i objavljen je Rečnik bunjevačkog jezika.To su nam najbolje preporuke da bunjevački jezik uđe u službenu upotrebu u svim domenima života, kako u

Subotici tako i u svim drugim mestima gde Bunjevci čine značajan procenat stanovništva, s obzirom da su se stekli preduslovi za to.

O težnji Bunjevaca za službenom upotrebom bunjevačkog jezika govorio sam i u Narodnoj Skupštini gde sam bio Poslanik ispred SNSa od 2013. – 2020.godine. Ta težnja nas Bunjevaca da imamo službenu upotrebu maternjeg jezika nije ni od danas, a ni od juče. Boričemo se za nju, savkog dana i na svakom mestu, sve dok se ona ne ostvari.

Žao mi je što iz zdravstvenih razloga zbog operacije kolena nežu moći da prisustvujem ovoj Javnoj raspravi.

S poštovanjem,

Prim dr Babić Vlado

Zamenik predsednice BNS

Direktor RFZO Filijale zapadno bačkog okruga

U Somboru, 19.aprila 2021.godine

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

31.

Podnesak: Henzelmann, Martin, Dr. phil. <henzelmann@uni-trier.de>

Postovani gospodine Ladoczki,

u prilogu se nalazi moj stav vezan za javnu raspravu o uvodenju bunjevackog jezika u sluzbenu upotrebu na teritoriji grada Subotice. Molim Vas da potvrdujete njegov prijem,

s postovanjem
Martin Henzelmann

Поштовани даме и господо,
добро је познато да је једно од изванредних достигнућа Европе очување језичког идентитета малих језичких група и залагање за њихова права. Ту се посебно укључују стандардизација, проширивање језичких норми и одржавање језика.
Као слависта читао сам да постоји могућност да буњевачки постане службени језик у Суботици. Истраживао сам и о буњевцима, о њиховом језику и о мањинским језицима уопште. О томе сам у 2016. години објавио и књигу са насловом „Буњевци. Кратак преглед о етничкој мањини у Србији и формирање њиховог микројезика“, осим тога неколико стручних радова у часописама и у зборницма. Био сам учесник на бројним конференцијама, научним семинарима и гостујући лектор на Универзитетима у Немачкој и у Србији, као и у другим земљама у иностранству, међу њих у Аустији, Бугарској, Италији, Летонији, Мађарској, Пољској, Румунији, Русији, Чешкој и неким другим, где сам говорио о феномену формирања словенских микројезика. Познат сам са славистичком перспективом мањинских језика и њиховог развоја.
По мом мишљењу, у Србији фокус је на питању како се мањим језичким заједницама може понудити адекватна понуда трајне подршке и равноправног учешћа у свакодневном животу. Односно, сматрам да у Републици Србији постоји и правни основ.
Одлука да се буњевачком додели статус службеног језика из различитих разлога представљала би изузетно важан корак на путу ка очувању језика и препознавању шароликости језичких и културних идентитета. Ово бих желео да оправдам следећим аргументима:
1. Може се писати било који језик. Не постоји научно одржив разлог зашто ово не би био случај. Буњевци, који себе сматрају независном групом говорника, створили су свеобухватну мрежу последњих година која је посвећена одржавању језика и развоју језика. Особа која говори или разуме било коју штокавску варијанту неће видети разлог зашто штокавска икавица не би била прикладна као службени писани језик.
2. Познато је да је штокавско језичко подручје подељено у појединачне подгрупе. Шта, међутим, није јасно: зашто је само икавица без службеног писменог коришћења? Ни за то не постоји стручни разлог, јер би се сви текстови могли одмах појавити у икавици и истовремено би били доступни свим говорницима било којег штокавског наречја или језика.
3. Извесно је да не само да државни језици имају право на службену употребу, него и мањински језици. За њих је важно водити бригу.
4. Из познатих разлога, буњевачки се историјски није могао развити у потпуно функционалан писани језик, а такође не постоји ни сопствена држава. Већ из овог разлога био би снажан сигнал да се ода почаст Буњевцима тамо где активно покушавају да сачувају свој сопствени језик и да успоставе нове инструменте за одржавање језика.
5. Језичка права су велика предност. Она истовремено пружају информације о томе како се држава позиционира за одређену групу. Будући да се активности Буњеваца, који желе да успоставе свој службени језик, не ограничавају у Србији, признавање буњевачког као службеног језика додатно би ојачало српску политику која се према Буњевцима односи као признатој мањини.
6. У славистици се говори о парадигми „микролитературних језика“ које карактерише чињеница да је мала група говорника активно укључена у развој и одржавање језика. То се увек дешава на малом географском подручју, слично као у случају Буњеваца. Према томе, у науци се сматра да у Војводини већ постоје три микролитературна језика, и то су: русински, банатски бугарски и буњевачки. Иако се у различитој мери користе у писаном облику, нема ништа против тога да се тим језицима у будућности дозволи учешће у свакодневном животу, што се, на пример, дешава у Руском Крстуру и околини. Ове могућности такође би требало дати Буњевцима.

7. Увођење буњевачког језика као службеног језика у Суботици несумњиво ће подстаћи научно интересовање о Буњевцима, али такође и о језичкој и културној ситуацији у Суботици уопште.
Увођење буњевачког као службеног језика у Суботици мора се стога одлучно подржати без икаквих ограничења.
Са поштовањем
др Мартин Хенцелман
Заменик професора за словенску лингвистику на Универзитету у Триру
Немачка

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

32.

Podnesak: Davor Bašić Palković<davorbasic@mts.rs>

Skupština Grada Subotice
Za javnu raspravu oko izmjena Statuta Grada, a glede uvođenja bunjevačkog jezika
Trg slobode 1
Subotica

Poštovani,
javljam se kao građanin Subotice te ujedno i novinar i urednik rubrike kultura u tjedniku *Hrvatska riječ*. S ciljem konstruktivne sugestije a vezano za javnu raspravu oko uvođenja tzv. bunjevačkog jezika u službenu uporabu u Subotici, dostavljam Vam tekst iz navedenoga tjednika objavljen 2. travnja (aprila) ove godine u kojem svoj stav vezano za tzv. bunjevački jezik iznosi Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske. U tekstu se među ostalim navodi kako je Ministarstvo započelo aktivnosti na proglašenju bunjevačkoga govora kao nematerijalne kulturne baštine Republike Hrvatske. Također, navodi se i kako se Ministarstvo, štiteći građansku i kulturnu ravnopravnost hrvatske manjine u Vojvodini, neprijeporno pridružuje podršci koju su glede uvođenja tzv. bunjevačkog jezika već ranije iskazale hrvatske institucije poput HAZU, Matice hrvatske, Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje i drugih.

Tekst je u privitku u PDF formatu, a dostupan je i na sljedećoj internetskoj poveznici: http://www.hrvatskarijec.rs/vijest/6191/Priznanje-i-poticaj-za-njegovanje/

Srdačan pozdrav,

Davor Bašić Palković

Ministarstvo kulture o prijedlogu da se bunjevački govor uvrsti na listu nematerijalne kulturne baštine Hrvatske

Priznanje i poticaj za njegovanje

Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje uputio je Ministarstvu kulture i medija prijedlog da se bunjevački govor uvrsti na listu nematerijalne kulturne baštine Hrvatske. Na toj listi su do sada upisana dvadeset i četiri govora. Glede bunjevačkog govora, u Ministarstvu kulture kažu kako je procedura uvrštavanja na popis započeta ispunjavanjem formulara i slanjem dokumentacije predlagatelja u nadležni Konzervatorski odjel koji prijedlog potom šalje na stručnu procjenu Povjerenstvu za nematerijalnu kulturnu baštinu Ministarstva.

Republika Hrvatska Ministarstvo kulture *Republic of Croatia Ministry of Culture*

»Nakon procjene prijedloga na prvom sastanku Povjerenstvo piše obrazloženje prema kojem se u Konzervatorskom odjelu izdaje Rješenje o utvrđivanju svojstva kulturnog dobra i šalje Odjelu za Registar kulturnih dobara. S obzirom da je tek zaprimljen prijedlog za uvrštavanje bunjevačkog govora na popis nematerijalne kulturne baštine, doista je teško procijeniti kada će odluka biti donesena«, kažu u Ministarstvu.

Na pitanje što bi stjecanje ovoga statusa za bunjevački govor moglo značiti u praksi, u Ministarstvu navode:

»Već u osnovnoj školi učimo definiciju kako je jezik koji se realizira u govoru i pismu neodvojiv od identiteta zajednice, odnosno da se identitet najvećim dijelom ostvaruje upravo u jeziku i u njemu se očituje. Upravo bi zbog toga proglašenje bunjevačkog govora nematerijalnom kulturnom baštinom Republike Hrvatske bilo iznimno priznanje identiteta i zaštita bunjevačkih Hrvata kao baštinika koji čuvaju i govore tim govorom, ne samo Hrvatima u Vojvodini, nego i u Primorsko-goranskoj i Ličko-senjskoj županiji, primjerice u goranskom mjestu Liču. To će biti i poseban poticaj za njegovanje bunjevačkog govora, za daljnja istraživanja, radionice i razne druge kulturne sadržaje koji čuvaju i promiču bunjevački govor, za što će se onda moći izdvajati i financijska podrška«.

O prijeporima glede uvođenja tzv. bunjevačkog jezika u službenu uporabu na teritoriju Grada Subotice očitovale su se najrelevantnije institucije iz Hrvatske (Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, resorni odjel HAZU-a, Matica hrvatska, Društvo hrvatskih književnika...), naglašavajući kako je zapravo riječ o govoru koji pripada korpusu hrvatskoga jezika, te da je u pitanju politička odluka u suprotnosti sa znanstvenim tvrdnjama. I Ministarstvo kulture se, kako ističu, neprijeporno pridružuje toj podršci.

»U ime Vlade Republike Hrvatske i svih resora u ovom pitanju reagiralo je Ministarstvo vanjskih i europskih poslova s obzirom da je riječ o vanjskopolitičkom pitanju i postupanju. Štiteći građansku i kulturnu ravnopravnost hrvatske manjine u Vojvodini, Ministarstvo kulture i medija neprijeporno se pridružuje podršci koju su iskazale institucije poput HAZU, Matice hrvatske, Instituta za jezik i jezikoslovlje i drugih«, navode u tom ministarstvu.

D. B. P.

Odluka o uvođenju bunjevačkog ide na javnu raspravu

Na sjednici Gradskog vijeća održanoj u četvrtak, 25. ožujka, među ostalim, odlučeno je da se prijedlog Odluke o izmjenama Statuta grada Subotice o uvođenju bunjevačkog jezika u službenu uporabu u ovom gradu uputi na javnu raspravu. Kako se u dokumentaciji navodi, za organiziranje i provedbu javne rasprave nadležna je Skupština grada Subotice. Prema neslužbenim najavama, jučer (četvrtak, 1. travnja) održana je sjednica Skupštine na kojoj je određen datum održavanja javne rasprave.

Javna rasprava uključuje organiziranje najmanje jednog otvorenog sastanka predstavnika nadležnih tijela grada sa zainteresiranim građanima, predstavnicima udruga građana i sredstava javnog obavještavanja (okrugli stolovi, tribine, prezentacije i sl.) i prikupljanje prijedloga, sugestija i mišljenja građana i ostalih sudionika u javnoj raspravi u pisanoj ili elektroničkoj formi.

Vrijeme trajanja javne rasprave je 15 dana od dana stupanja na snagu ove odluke.

Nakon provedene javne rasprave, tajnik Skupštine grada Subotice sačinjava Izvještaj o rezultatima javne rasprave i dostavlja ga zajedno s prijedlogom Odluke o izmjenama Statuta grada Subotice Skupštini grada koja donosi konačnu odluku.

H. R.

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Isti nije od značaja za našu odluku da predložimo uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice, te na nju ni na koji način ne utiče.

33.

Podnesak: Žarko Bošnjaković <zarko.bosnjakovic@gmail.com>

Postovana gospodo,
Prosledjujem vam moju podrsku uvodjenju bunjevackog jezika u sluzbenu upotrebu u gradu Subotici.
Srdacan pozdrav,
pof. dr Zarko Bosnjakovic

Podrška Bunjevcima za službenu upotrebu svog maternjeg jezika u Subotici

Ako jedna etnička grupa sebe smatra narodom, ko može i sme da im to ospori. Ako su narod, a to sigurno jesu, imaju pravo, kao i svi ostali, na službenu upotrebu svog maternjeg jezika u sredinama u kojima žive u većem broju. Upotreba maternjeg jezika je deo jezičke politike svake države kojom se odobrava standardizacija i upotreba određenog idioma u školstvu, medijima, administraciji i drugim domenima. Naša zemlja je jedna od retkih država koja zakonski i praktično sprovodi dobru jezičku politiku, te se nadam da se neće ogrešiti o prava Bunjevaca, naroda veoma lojalnog svojoj državi.

Vekovnim suživotom sa Srbima njihov jezik se veoma približio severozapadnim bačkim govorima, ali nije izgubio svoju individualnost. Ona se ogleda u posebnoj intonaciji, skoro doslednoj ikavici i drugim (morfo)fonološkim (*korto*, *uzgljanca*; *kruv*, *ruvo*, *kijat*, *dakte*, *fala*, *od naši* pretelja; *kršćenica*, *namišćaj*, *ištem*, *paštit/pašćit*; *caklo*, *pcuje*, *lipče*; *brojovi*, *stricov*; *konjom*, *poljom*, *mašćom*; *po ruki*, *na prugi*, *fanki*; i dr.), (morfo)sintaksičkim (*Pére*, *Stípe*, *Káte*; *popo*; *s konji*, *s koli*, *u koli*; *očivi*, *nogivi*, *kostivi* / *očija*, *nogija*, *kostija*; *da njim dam*; *da ji vidim*; *uzo je to za se*; *kraljicin*; *u svileni čarapama*, *s novi kolima*; *petero*, *petnestero*, *petnestak*, *petnajst*; *krenit*, *past*, *doć*; *pivajuć*; *iđem*, *obađem*; *možem*; *dadem*, *dadu*, *znadem*, *znadu*; *peku : peči*, *siku : siči*; *pivaju/pivaje*; *pivaću*, *iću* : ja *ću pivat*, ja *ću ić*; *pivo*, *dono*; *nuz kuću*; *čerez Marije*; *ja pito Grge*; *Iđe doktoru*; *Ima i u nas rakije*; *Mi iz tog živimo*; *Mami triba radit*; i dr.) i leksičkim (*stoc*, *grišpav*, *fain*, *tušta*, *čokor*, *čutkovat*, *otkaleg*, *potrnit*, *kogod*, *štogod*, *kakogod*, i dr.) specifičnostima. Dakle, to je jezik koji nije nastao neprirodnim forsiranjem razlika prema srpskom. Bunjevci savršeno

vladaju srpskim jezikom, a mnogi i mađarskim, dok neki sada uče ijekavicu sa hrvatskim novorijekom. Međutim, jedan narod će biti srećan kada ima potpunu slobodu i zadovoljstvo da slobodno koristi svoj maternji jezik u svim domenima življenja. Tužno je kada svoj jezik prezeremo, a nove nikada ne naučimo kako treba! Ispravimo nepravdu prema ovom narodu i učinimo ih srećnim građanima Subotice i državljanima Srbije!

Želim da istaknem da se na dugo godina sistematski radilo na stvaranju svih uslova za upotrebu bunjevačkog u školama, medijima i administraciji. Naime, u više navrata, u organizaciji Nacionalnog saveta bunjevačke nacionalne manjine, organizovana su antropolingvistička i dijalektološka istraživanja na kojima su učestvovali vrhunski stručnjaci u ovim oblastima (dr Biljana Sikimić, dr Marija Ilić, dr Marija Vučković, mr Mirjana Mandić, dr Smiljana Đorđević; dr Žarko Bošnjaković i dr Ljiljana Nedeljkov sa saradnicima. Kao rezultat ovih istraživanja, u izdanju Nacionalnog saveta i Matice srpske, 2013. godine izdat je zbornik pod nazivom *Bunjevci. Etnodijalektološka istraživanja 2009*. U njemu je opisana priroda i značaj terenskih istraživanja govora i običaja Bunjevaca, ali je dat i pregled dosadašnjih dijalektoloških istraživanja ovog idioma. Centralni deo knjige predstavljaju transkripti intervjua sa različitim govornicima bunjevačkog jezika, koji su značajan dokument u kom pravcu ide razvoj bunjevačkog jezika. Na osnovu njih, tj. živog govora, tekstova iz Bunjevačkih novina i tekstova umetničkog i narodnog stvaralaštva nastala je Deskriptivno-normativna gramatika bunjevačkog jezika, koja je sada u fazi redigovanja rukopisa, a otpočet je rad i na izradi Pravopisa bunjevačkog jezika. Dakle, Gramatika, Pravopis i Rečnik bunjevačkog jezika najbolja su preporuka za njegovu službenu upotrebu u svim domenima života.

Na kraju, smatram da i Bunjevcima treba dati pravo na službenu upotrebu svog jezika u gradu Subotici i drugim mestima gde čine znatan procenat stanovništva budući da su se stekli lingvistički, sociokulturološki i politički preduslovi za to.

Novi Sad, 17. aprila 2021.

S poštovanjem

Dr *Žarko Bošnjaković*, red. prof.
Filozofskog fakulteta u Novom Sadu

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

34.

Podnesak: Miro Marcikić <miromarcikic@gmail.com>

Skupština grada Subotice
Za javnu raspravu oko „bunjevačkog jezika“
Trg slobode 1
Subotica

Poštovani,

Javljam se kao građanin Subotice i dostavljam svoj prilog javnoj raspravi u vezi uvođenja „bunjevačkog jezika“ u službenu uporabu na teritoriju Grada Subotice.

U privitku ovog e-maila je moj jezikoslovni osvrt na knjigu „Gramatički i pravopisni priručnik bunjevačkog jezika“ Ane Popov i Suzane Kujundžić Ostojić. Tekst je objavljen na mrežnim stranicama Hrvatskog nacionalnog vijeća u Republici Srbiji.

Molim potvrdu primitka ovog e-maila i dopisa.

Srdačan pozdrav,
Miro Marcikić, mag. Slavenskih jezika i književnosti

Lapsus calami – „kruha i igara“ i jezikoslovnih akrobacija u izvedbi društvenog cirkusa

Drevna metoda skretanja pozornosti s ozbiljnih društvenih problema, izazova i nužnih promjena započinjala je i završavala u cirkusu. Stvoriti jeftinu igru i baciti hranu – zabaviti puk željan laganih priča – taktika je stvaranja iluzije o dobro uređenom društvu po idealu antičkog homo mensura. Međutim, jeftinoća sredstava takve politike, formulirano u metafori „kruha i igara“, uvijek iznova ukazuje da se iza kulisa događaju ozbiljne političke spletke – i danas kad ih izbace „najeminentnije“ institucije i društvene strukture. O cirkusnoj i jeftinoj naravi jednog takvog propagandnog materijala svoj osvrt dao je subotički Hrvat, jezikoslovac i politolog Miro Marcikić. Njegov osvrt o „Gramatičkom i pravopisnom priručniku bunjevačkog jezika“, kao prilog javnoj raspravi koja je u tijeku ovih dana, uz dopust autora, prenosimo u cijelosti.

Jezikoslovni osvrt na „Gramatički i pravopisni priručnik bunjevačkog jezika“
Prilog javnoj raspravi o prijedlogu Odluke o izmjenama Statuta grada Subotice glede uvođenja tzv. bunjevačkog jezika u službenu uporabu

1. Uvod

Kao obrazovanog jezikoslovca, zaljubljenika u jezike te izvornoga govornika podunavskog bunjevačkog govora moram priznati da me je ideja o standardizaciji istoga već prije desetak godina zaintrigirala. Tijekom svojih studentskih dana sam spletom okolnosti imao sam priliku živjeti i družiti se s dalmatinskim bunjevačkim Hrvatima na području Ravnih Kotara. Činjenica da ikavica, kojom govori najveći broj Hrvata u domovini i inozemstvu nije standardizirana prije stotinjak godina me je uvijek žalostila. Nakon završene germanistike sam se preusmjerio na studij slavistike tijekom daljeg školovanja. Slavistika mi je otvorila vrata (ali i dušu) svim granama slavenskih jezika i govora, među kojima se krije i naša bunjevačka ikavica.

Potpuna ili djelomična ikavska refleksija staroslavenskog glasa „jat“ danas osim govora bunjevačkih, šokačkih, dalmatinskih, ličkih, slavonskih, hercegovačkih i bosanskih Hrvata krasi i standardizirani gradišćanskohrvatski, te ukrajinski jezik. S obzirom na toliku rasprostranjenost ikavice i činjenicu da su Gradišćanci tu već odradili ozbiljan posao (Sučić i sur. 2003), pomislio sam da možda i nije loša ideja standardizirati i našu bunjevačku ikavicu. No, onda se politika umiješala u jezikoslovlje i upregnula naš lijepi govor u instrument stvaranja umjetne nacije Bunjevaca, jedne od najljepših grana hrvatskoga narodnog stabla. Stoga se danas, nažalost, nalazimo u situaciji u kojoj moramo trošiti papir (pa makar i onaj elektronički) na stručne analize umjetno stvorenog jezika od strane jedne učiteljice razredne nastave i jedne doktorice antropologije. Kao što sam se i pribojavao, „Gramatički i pravopisni priručnik bunjevačkog jezika“ Ane Popov i Suzane Kujundžić Ostojić „krasi“ netočnost, nedorečenost, arbitrarnost i preskriptivnost, ali i obilje hrvatizama i srbizama, tipoloških pogrešaka i na koncu banalnost. Autoricama ovom prilikom želim i javno zahvaliti jer su me dobro nasmijale! No, ono što nije nimalo smiješno, a na što nailazimo u ovome priručniku tzv. bunjevačkog jezika je fenomen slučajnog (možda namjernog, zacijelo ne sustavnog – autorice ipak nisu školovane jezikoslovke) stvaranja umjetnih bunjevačkih riječi oslanjanjem na jedan od standardnih jezika u kontaktu – srpski. Tome fenomenu sam morao dati i novo ime, odnosno naziv, koji glasi umjetni ikavizam. Više o umjetnim ikavizmima možete pročitati dolje u tekstu. No, krenimo redom s raščlambom ove knjižice Bunjevaca ne-Hrvata!

2. Netočnost

Već na samom početku saznajemo od autorica priručnika da se tzv. bunjevački jezik „smatra posebnom jezičkom cilinom – mikro jezikom, koji pripada grupi južnoslovenskih jezika“ (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 3). Dakle, na samom početku i to u jednoj rečenici, susrećemo se čak s tri srbizma (jezički, grupa, južnoslovenski), jednim umjetnim ikavizmom (cilina) te netočnom tvrdnjom o bunjevačkome kao mikro jeziku. Autorice su jednim potezom pera doslovce izbrisale tri četvrtine govornika bunjevačkoga, onih koji se smatraju Hrvatima u Bačkoj, Mađarskoj, Hrvatskoj te Bosni i Hercegovini. U nastavku slijedi svima već dobro poznati opis povijesti hrvatske

štokavske ikavice, te navođenje podunavskih velikana hrvatske književnosti – od fra Mihovila Radnića, fra Lovre Bračuljevića, fra Stipe Vilova do Ivana Antunovića, Ambrozija Šarčevića te Balinta Vujkova. Dakako, sve u ime Bunjevaca ne-Hrvata i zasebnog tzv. bunjevačkog jezika. Nadalje, autorice započinju poglavlje o glasovnim „prominama“ (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 12) još jednom zanimljivom tvrdnjom – „Narodne govore dilimo prema tom kojim je glasovima zaminjen kadgodašnji glas „jat“. Nakon toga slijedi nabrajanje i primjeri ekavice, jekavice te ikavice. Znaju li autorice razliku između jezika, narječja, dijalekta, govora, izgovora i govorenja? Ne bih se usudio odgovoriti potvrdno s obzirom na gore citiranu rečenicu. Znaju li i da i standardni hrvatski kao i standardni srpski jezik posjeduju i štokavsko narječje i sva tri izgovora – jekavski, ikavski i ekavski? Uz to, hrvatski jezik ima još dva narječja – čakavsko i kajkavsko, a ikavski izgovor ili ikavica je kod Srba vrlo rijetka. Dakle, o kojim „narodnim govorima“ pišu Popova i Ostojićeva? Ako se radi o ikavici, ona kao izgovor već pripada i štokavskom narječju i standardnoga hrvatskoga i srpskoga jezika, ali i čakavskom narječju, te čakavsko-kajkavskom govoru hrvatskoga jezika. Dovoljno je otvoriti uvode osnovnoškolskih gramatika oba jezika (Klikovac 2015; Težak i Babić 2003) u kojima je to već odavno i opisano. Dakle, ikavica kao neki zasebni „narodni govor“ ili „mikro jezik“ zasebnog južnoslavenskog naroda – Bunjevaca, koji nisu ni Hrvati ni Srbi nego neki zasebni narod je naprosto politička konstrukcija, koja uključuje diseciranje jednoga od tri izgovora iz već normiranog standardnog jezika – hrvatskoga, njegovo zemljopisno omeđavanje na veličinu jednoga okruga, potom njegovo umjetno normiranje i na koncu proglašavanje novim jezikom.

No, vratimo se jezikoslovlju. Jezikoslovnim netočnostima možemo nazvati instance u kojima autorice ne koriste izvorne i uobičajne bunjevačke izraze, kako bi to bilo za očekivati. Pa tako imamo npr. Subotica umjesto Subatica (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 3, 63), Hrvati umjesto Rvati (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 7), bio umjesto bijo (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 5, 6, 29), vrste umjesto fele (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 9, 21, 23, 27), koriste umjesto hasniraje (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 5), porodice umjesto familije (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 7), najjeftiniji umjesto najjeptiniji (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 14), mogu umjesto moždedu (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 19, 21, 34, 36, 46), želim kupit umjesto tijo/tila bi kupit i želim otić umjesto tijo/tila bi otić (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 36), katkad umjesto pokatgod (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 36), bude i budete umjesto bidne i bidnete (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 60), Mađar umjesto Madžar (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 63), svitski i bratski umjesto svicki i bracki (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 64), odprilike umjesto otprilike (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 66), itd. Zašto ove riječi ili rečenice spadaju u netočnosti? Ako ćemo 'divanit bunjevački', hajdemo onda biti dosljedni i autentični do kraja. Onaj koji doista znade bunjevački ne bi rekao Subotica, Hrvati i mogu nego Subatica, Rvati i moždedu. Bunjevačkim govorom se nikad ne bi reklo želim nego tijo ili tila bi, a da bismo dočarali i neke naglašene suglasnike morali bismo napisati bijo i svicki, a ne bio i svitski. Uz to, izostavljanje tuđica kao što je hasnirati (hrv. koristiti) izuzetno osiromašuje bunjevački govor. O tome malo više u nastavku.

U dijelu o odlikama bunjevačke deklinacije autorice navode da se u instrumentalu umjesto samoglasnika -e- kod imenica čije osnove završavaju prednjenepčanim suglasnikom koristi samoglasnik -o-. Kao primjeri instrumentala se navode mišovi, panjovi, krajovi, trnjom, konjom i kraljom (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 59). Nije jasno tvrde li autorice uistinu da su riječi mišovi, panjovi i krajovi u instrumentalu ili su se možda zaletjele u instrumental usput navodeći i po koji gore spomenuti nominativ množine. Nadalje, autorice svojevoljno proširuju uporabu stražnjeg otvornika -o- te tako imamo mnoge primjere ovoga „pravila“ u vidu riječi osnivanjom (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 7), izvođenjom (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 17), spajanjom (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 18), dodavanjom (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 24), značenjom (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 45), ređanjom i nizanjom (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 54), itd. Smijemo li dati prednost stražnjem otvorniku -o- i u ovim višesložnim riječima ostaje nejasno. No, ono što je jasno je da tzv. bunjevački jezik, koristeći se ovakvim hibridnim terminima, počima zvučati vrlo čudno. No, to je već tema umjetnih ikavizama o kojima ćemo govoriti malo kasnije u ovome osvrtu.

U netočnost spada i tvrdnja da u bunjevačkom prijedlog s često „srasta“ s riječju pokraj sebe pa dobiva produljenu varijantu te se piše sastavljeno, npr. sotim, sonim (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 66). Da su autorice istražile i napisale više od doslovce jedne rečenice u poglavlju o akcentuaciji u bunjevačkome (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 61), možda bi otkrile da se zapravo radi o prenošenju akcenta s imenice na prijedlog, koje je tipično za sve bunjevačke govore – dalmatinski, lički, pa i naš podunavski (za mater, prid kućom, s otim čovikom, itd.). Dakle, ne radi se ni o kakvom srastanju prijedloga s, nego o prenošenju akcenta s imenice (u spomenutom slučaju zamjenice otaj u instrumentalu, dakle otim) na prijedlog (u spomenutom slučaju prijedlog s). Duljom analizom otkrile bi i da se ovdje radi o bunjevačkom obliku pokazne zamjenice taj – bunj. otaj, pa tako u instrumentalu i dobivamo otim. I taj oblik spomenute zamjenice svjedoči da se radi o istom izvoru bunjevačkoga – onog dalmatinskoga, jer i dalmatinski bunjevački govor poznaje isti oblik. No, možda autoricama nije bilo na umu istraživati istinske korijene bunjevačkoga, pa su se odlučile jednostavno ga proglasiti mikro jezikom Bajskoga trokuta.

3. Nedorečenost

Kad se radi o nedorečenosti, govorimo o primjerima koji nisu do kraja izraženi u ideji, zamisli, prijedlogu ili djelu. Pokatkad se radi i o nedosljednosti, no ona je više vezana uz umjetne ikavizme. U opisima glasovnih „promina“ staroslavenskoga glasa „jat“ autorice navode da ipak postoje „slučajovi“ u kojima tzv. bunjevački jezik, koji je po njima „doslidna“ ikavica ima „primera di nije e zaminjeno sa i“. Npr. svećenik, svet, sveto, svetac, menđuše, red, pored, svečan, koren, teško (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 12). Također, „u nikim primerima je ostalo i, a danas se često meće e, što je pogrišno: pridak, griška, vićnica“ (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 12). Da, u nekim je primjerima staroslavenski glas „jat“ proizveo glas e umjesto i, no to nije slučaj s menđušama, koje nisu čak ni slavenskoga podrijetla. Menđušu smo zaprimili od turske riječi mengũš, koja je u turski ušla iz perzijskog mengwş (hrv. naušnice). Riječi pridak, griška i vićnica bi s druge strane trebale zvučati bunjevački, no one opet ne odgovaraju jer su većinom zastarjele riječi ili umjetni ikavizmi. Bunjevački bi se danas prije reklo predak i pređi nego pridak i pridaci, falinga nego griška, a vićnica – moderna izvedenica, te višesložna riječ slavenskog korijena zvuči doista čudno kad ju se ikavizira. Vićnica dolazi od vjećnica ili većnica, koje dolaze od viječe ili veće. A postoji li riječ viće u ikavici u tom modernom značenju nekoga savjeta ili odbora? Ne postoji. Ako ne postoji viće, onda ne može postojati ni zbunjujuća vićnica.

U opisu jednačenja suglasnika po zvučnosti, autorice navode da se prvi suglasnik uvijek jednači naspram drugoga. Tako dobivamo sljedeće primjere: svat+ba = svadba, rob+stvo = ropstvo, iz+topit = istopit (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 13). Suprotno datim primjerima, same autorice kasnije u priručniku koriste riječi pokadkad umjesto pokatkad i odprilike umjesto otprilike (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 66). Nadalje, u opisu asimilacije te sažimanja suglasnika u bunjevačkom za primjere se navode muški oblici glagolskog pridjeva radnog – sviro, tiro, davo (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 15). Sažimanje glagolskog pridjeva radnog se opet spominje u segmentu o opisu perfekta, pa tako saznajemo da se perfekt gradi od „sažetog radnog glagolskog prideva u m. rodu i enklitičkog oblika pomoćnog glagola jesam“ (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 38). Za primjere sažimanja se navode pivo je, očo je, želila je, io sam, io si, lego sam, itd. Idemo raščlaniti navedeno. Autorice izbjegavaju navesti primjere glagolskog pridjeva radnog u bunjevačkom vrste glagola s tematskim samoglasnikom i, npr. raditi, letjeti, vidjeti (bunj. radit, letit, vidit) čiji glagolski pridjevi glase radio, letio, vidio (bunj. radijo, letijo, vidijo), gdje ne samo da nema sažimanja nego isti oblici, pogotovu oni koji u sebi imaju „jat“ glas – kao letjeti i vidjeti) zvuče identično standardnom hrvatskom jeziku! Radi se, dakle, o jednoj sinergiji ikavice i jekavice koju ovdje vjerojatno nije bilo zgodno naglasiti. Uz to, autorice ne pojašnjavaju da postoji bunjevačko pravilo za spomenuto sažimanje, a ono glasi da se glagolski pridjev radni sažima kod glagola s tematskim samoglasnikom -a- i -e-, dok glagoli s tematskim samoglasnikom -i- proizvode puni oblik ovoga pridjeva. Za one koji ne znaju, tematski samoglasnik je samoglasnik koji stoji ispred infinitivnog nastavka – ti, u bunj. – t. Isti samoglasnik određuje i nastavak 3. lica množine u stezanom obliku prezenta, što je važno za bunjevački jer se taj nastavak razlikuje od istog kod jezika u kontaktu. O tome malo više u nastavku. Na koncu, treba naglasiti da se perfekt ne gradi od glagolskog pridjeva radnog u muškom rodu i enklitičkog oblika pomoćnog glagola jesam. On se gradi od glagolskog pridjeva radnog u odgovarajućem rodu (muškom, ženskom ili srednjem) i nenaglašenog prezenta pomoćnoga glagola biti (bunj. bit). Kad se govori o nekome glagolu, treba ga imenovati u njegovu infinitivnom, a ne stezanom obliku.

Kad se radi o glagolima i glagolskim pridjevima, dobro bi bilo spomenuti još jednu nedorečenost priručnika u pitanju. U opisu futura, autorice navode da se u tzv. bunjevačkom jeziku „upotribljava prost futur s okrnjenom infinitivnom osnovom i enklitičkim oblikom pomoćnog glagola tit u prezentu (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 38). Za primjere osnove se navode doć-, stat- i uć-, a za stezane oblike 1. i 2. lica jednine, te 3 lica množine doću, doćeš, doće, staću, staćeš, staće i uću, ućeš, uće (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 39). Ako je bunjevački zaseban južnoslavenski jezik, onda u njemu ne bi trebala postojati distinkcija između okrnjenog i neokrnjenog infinitiva jer su u bunjevačkom svi inifitivi okrnjeni (unatoč primjeru s korica bunjevačkog „Klupčeta“) (Kujundžić-Ostojić i sur. 2014) – oni u svom punom, bunjevačkom obliku glase upravo tako: doć, stat, uć, vidit, letit, čekat, harcovat, itd. bez obzira na moguću inverziju kod uporabe futura, npr. Ja ću vidit mamu vs. Vidit ću mamu. A ako ćemo spojeno pisati glavni i sporedni glagol, onda bismo trebali čitateljstvu objasniti i asimilaciju glasa t u ć (vidit ću > viditju > vidiću) koja se javlja kod većine bunjevačkih glagola s obzirom da završavaju na – t. No, naše autorice, vođene valjda mjerom manjeg otpora, objašnjavaju građenje futura dajući za primjer isključivo infinitive na – ć. Zašto se na koncu zamarati objašnjavanjem infinitive osnove u bunjevačkom? Samo nek znamo da je ona okrnjena. Okrnjena od kojeg oblika kojeg jezika? To je već manje važno. Ili možda ne ide u prilog tezi da je bunjevački govor i sam „okrnjen“, odnosno ljepše rečeno iznikao iz stabla jednoga jezika. Stabla na koje se naše autorice uvijek iznova naslanjaju iako se uzaludno tvrde dokazati da je bunjevački zaseban jezik. Da je upravo suprotno točno i same potvrđuju ovom rečenicom: „Zastupljena su sva četri akcenta, ko i u svim novoštokavskim govorima“. Dakle, za svoj „jezik“ o kojemu se trude napisati priručnik navode da je „govor“, na što hrvatska zajednica opetovano i jasnim argumentima pokazuje i ukazuje. Priručnik tzv. bunjevačkog jezika, s morem nedorečenosti, kontradikcija i pogrešaka je zapravo još jedan (vjerujem neplanirani) dokaz o pripadnosti bunjevačkoga govora hrvatskome jeziku. I hvala im za to!

Još jednu spomena vrijednu nedorečenost možemo zabilježiti u opisu stezanih oblika prezenta (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 38, 39). U ovom slučaju autorice bivaju čak i preskriptivne, te si uzimaju za pravo propisati pravilo za 3. lice množine u bunjevačkom. Ovdje se opet govori o prezentskim osnovama (vezano za okrnjenost infinitiva), ali je ta osnova pogrešno navedena kao učit-, pisat- i čitat- umjesto uči-, piše-, čita-. Dalje, nema ni spomena o vrstama glagola, te glasovnim promjenama u osnovi kao npr. pisati – pisa – piše, gdje svjedočimo o ne samo glasovnoj promjeni s u š, nego i promjeni tematskog samoglasnika na prelasku iz infinitivnog u stezani oblik, dakle a u e. No u ovom je slučaju zacijelo najočitiji primjer silovanja bunjevačkoga govora arbitrarna preskriptivnost koja se ogleda u sljedećem citatu: „Ovo lice [3. lice množine] ima dva

oblika sa završetkom na – du (gledadu) i – je (gledaje). Ostavljena (sic!) je ko pravilna varijanta sa završetkom na – je.“ Tko je „ostavio ko“ pravilnu varijantu na – je u 3. licu množine i zašto? Na ovo pitanje nažalost ne dobivamo odgovor! U cijeloj je situaciji komična činjenica što temeljno nepoznavanje tematskih samoglasnika u glagola opetovano muči autorice priručnika, pa se njihovi netočni i nepotpuni opisi glagola, glagolskih vremena i pridjeva provlače kroz cijelu njihovu knjižicu, odnosno priručnik za novepečene učitelje i učiteljice bunjevačkoga u subotičkim i somborskim školama. Kad bi autorice poznavale pravila vezana za tematski samoglasnik (Alexander 2006), znale bi da isti proizvodi nastavak – je u 3. licu množine samo kod glagola s tematskim samoglasnikom -a- (npr. gledati > gledaje, čekati > čekaje). Međutim, ovi glagoli imaju i drugu, ravnopravnu varijatu, onu na – du (gledadu, čekadu). Nasuprot tomu, glagoli s tematskim samoglasnikom -i- i -e- (učiti – učim, raditi – radim, pisati – pišem, metati – mećem) gotovo isključivo proizvode 3. lice množine sa završetkom – du (učidu, radidu, pišedu, mećedu). Spomenuti završetak je moguće skratiti s – du na – u (uču, radu, pišu, meću) pri čemu treba napomenuti da se glagoli s tematskim vokalom -i- razlikuju od standardog hrvatskog i srpskog jezika, dok oni sa samoglasnikom -e- glase identično kao i u spomenutim jezicima, što autorice uopće na spominju. Dakle, pitanje 3. lica množine nije toliko jednostavno da bismo mogli donositi arbitrarne odluke bez potankog istraživanja i uzimanja u obzir svih oblika koji se javljaju o ovome licu. Potpunim odbacivanjem nastavka – du suobličujemo bunjevački s drugim standardnim jezicima što se čini protivno cilju autorica priručnika, ali i zbunjujuće za čitatelje koji koriste oblike u pitanju.

U opisu mogućeg načina, odnosno potencijala autorice tvrde sljedeće: „svi oblici aorista su isti i pišu se brez suglasnika h“ (ja bi spavo, ti bi spavo, mi bi spavali, oni bi spavali)“ (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 40). U standardnom hrvatskom i srpskom jeziku oblici aorista glase: ja bih, ti bi, on/ona/ono bi, mi bismo, vi biste, oni/one/ona bi. Osim 1. lica jednine (ja bih), o kojim drugim oblicima aorista sa slovom h se radi? Ne postoje drugi oblici aorista sa slovom h. Zbunjujuće! Pri ponovnom spomenu potenijala na str. 61 autorice djelomice ispravljaju netočnost sa str. 40 sljedećom napomenom: „Međutim, svi oblici aorista isti su i pišu se brez suglasnika H, SMO, STE (ja bi spavo, ti bi spavo, mi bi spavali, oni bi spavali)“. No, ni dalje nije jasno koji su puni oblici aorista i kojim licima pripadaju u bunjevačkom. Treba doista imati solidno poznavanje jezikoslovlja i mogućnosti logičkog zaključivanja da bismo pravilno protumačili navedene netočnosti i nepotpunosti u opisu potencijala. Moramo se zapitati očekuje li se to i takvo znanje od ciljanih korisnika ovoga priručnika? A kad se radi o aoristu, imperfektu i pluskvamperfektu, autorice navode sva tri spomenuta glagolska vremena u tri kratka pasusa (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 60). Ne navode se čak ni stezani oblici za svako lice. Iako su ta tri vremena rjeđe u uporabi, možda bi bilo korisno barem navesti nastavke za sva lica kako bi se znalo koji su to nastavci. Moglo bi poslužiti nekome na korist prilikom čitanja starijih književnih djela naših velikana. No, i u ovom slučaju autorice ostavljaju dojam nedorečenosti i površnosti.

Na koncu, svakako moramo navesti nedorečenosti, pa i arbitrarnosti vezane za suglasnik h u bunjevačkome. Kao i u drugim štokavskom ikavskim govorima, suglasnik h se uglavnom izostavlja ili zamjenjuje drugim prikladnim suglasnicima. No, autorice priručnika imaju drukčiju filozofiju kad se radi o riječi Hrvat! Citat: „Suglasnik H Bunjevci na početku riči ne upotrebljavaje (rana, aljina), al ga ne triba izostavljat kod imenica stranog porikla (heraldika, Hvar, Hrvat, Havaji, hemija)“ (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 61). Dakle, ako je za autorice riječ Hrvat stranog podrijetla, možemo li pretpostaviti da nikad nisu čule za riječ Rvat? Riječ Hrvat (pa i Srbin) jest stranog podrijetla, no imamo ju već u staroslavenskom jeziku, pa tako možemo slobodno zaključiti da je davno slavenizirana do te mjere da već odavno imamo razne izvedenice i prilagođenice među kojima su recimo i mađarsko horváth i bunjevačko rvat. Slično vrijedi i za Hvar, čiji stanovnici na svojem čakavskom dijalektu kažu For (jamačno pod utjecajem grčkoga originala Faros), primjer iz kojega možemo zaključiti da se izostavljanje ili zamjena bunjevačkog h na početku riječi prostire malo dalje od Bajskoga trokuta. Drugim riječima, reći fala umjesto hvala nije samo odlika bunjevačkoga na prostorima južnoslavenskih jezika. Ona se prostire sve do Jadrana! Isto tako, ne bismo smjeli poistovjećivati strane riječi jezika u kontaktu te jezike s kojima su južni Slaveni imali kulturno-povijesne veze s riječima i jezicima koji su udaljeni pola zemaljske kugle. Hrvat i Havaji se ne mogu stavljati u istu kategoriju kad se radi o uporabi slova h na početku riječi. Nadalje, autorice navode da se h također izostavlja na kraju riječi, npr. zdravi vs. zdravih, lipi vs. lipih, no ne objašnjavaju da se ovdje radi o genitivu plurala (možda nevažna informacija, no svakako ostavlja dojam nedorečenosti). Na istu temu se dalje navodi kako umjesto suglasnika h Bunjevci koriste i glas j, pa se navode primjeri mijana, snaja, kujna, grijota. Kako bi dakle trebale glasiti spomenute riječi u svojim izvornim oblicima? Mihana, snaha, kuhna, grihota? Dakle, nema ni spomena o promjeni samoglasnika u mijana i grijota te sažimanju u kujna? Možemo samo pretpostaviti da su autorice pretpostavile kako bi korisnici njhova priručnika to mogli i sami zaključiti. Jer ako ne zaključe isto, možda bi mogli pomisliti da se radi o tipološkoj pogrešci kojih također ima u izobilju o ovome priručniku.

I nakon potankog pregleda priručnika u cijelosti, doista je teško navesti sve očite i skrivene nedorečenosti. Kao strastvenog jezikoslovca, osobno me je najviše razočarao nedostatak pametnih rješenja za instance u kojima ikavica stvara izazov u području semantike, kao u primjeru neodređenih i odričnih zamjenica (nikaki vs. nekaki, ničiji vs. nečiji) (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 22). Jer rečenice kao „To je nikaki aparat“ ili „To su ničija kola“ dakako imaju dvostruko značenje u bunjevačkome – ono neodređeno (hrv. nekakav, nečiji), ali i ono odrično (hrv. nikakav, ničiji). Autorice u ovom slučaju samovoljno odabiru nikaki i nečiji (dakle, jednu ikavsku i jednu jekavsku/ekavsku riječ), navode iste u zagradama pod neodrećene zamjenice, dok semantičko razrješenje ostavljaju mašti čitatelja. Isti je slučaj i s rječju mjesni (od mjesto). Autorice koriste izraz misni (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 23, 27, 56), pa se i u ovom primjeru radi o semantičkoj nerazriješenosti (potječe li riječ misni od misto ili sv. Misa?)

4. Arbitrarnost i preskriptivnost

Kad se radi o arbitrarnosti i preskriptivnosti, gore je već bilo riječi o samovoljnoj presudi autorica glede definicije mikro jezika, nastavka za 3. lice množine te pisanju slova h na početku riječi.

U listi glasovnih promjena, autorice navode sljedeće primjere sibilarizacije: „ruki, divojki, knjigi, nastavak-nastavki-ci, zadatak-zadatki-ci ni ode nije izvršena, al je uvedena u standardizaciji“ (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 16). Kao i u slučaju 3. lica množine gdje je „ostavljen“ kao pravilan nastavak – je umjesto – du, autorice koriste spomenute primjere sibilarizacije, a potom arbitrarno donose odluku o standardizaciji istih bez navođenja razloga za svoju odluku. Čitatelj tako ostaje u nedoumici koje i kakve nastavke treba sibilarizirati u bunjevačkom. Ako je pravilno nastavci vs. nastavki, je li onda pravilno i vojnici vs. vojniki, budžaci vs. budžaki, đaci vs. đaki ili možda đakovi? Što je zbiva sa sibilarizacijom kod pridjeva? Autorice koriste pridjeve dužim i duži (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 34) – je li ovaj primjer izvršene sibilarizacije k u ž točan i prema pravilima tzv. bunjevačkog jezika? Ili bi se na bunjevačkom ipak trebalo reći dugljim i duglji? Možda se ti oblici čine zaostalim, kao u slučaju suglasničke skupine -ht- koju, prema autoricama, ne bi trebalo zamjenjivati s -kt-, pa tako sada imamo pravilno pisati zahtiv, a ne zaktiv (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 61). Na ova pitanja vjerojatno nećemo uskoro dobiti odgovora s obzirom na arbitrarnost i površnost u pisanju priručnika u pitanju.

U opisu glavnih brojeva u bunjevačkome, autorice navode sljedeće: „Oni su uglavnom neprominljivi. Minjaje se jedino brojovi jedan, a dva, tri i četri vrlo ritko. Njeva promina je već arhaična i ritko se koristi“ (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 26). Ako se složimo s rečenim, kako bismo onda na bunjevačkome rekli dvama zetovima, dvijema curama, trima ženama ili četirima sinovima? Zvuči li npr. rečenica „Dala je lipe jabuke dvima curama“ arhaično? Dakle, svjedoci smo još jedne arbitrarne odluke koja nas ostavlja siromašnijima u jezikoslovnom smislu kad se radi tzv. bunjevačkom jeziku. Nije li namjera bila poboljšati i proširiti bunjevački govor na razinu jezika? U ovom slučaju nažalost svjedočimo o dokidanju mogućnosti sklanjanja brojeva dva, tri i četiri, koja nas ostavlja ne samo siromašnima u dativu, nego i stvara određenu invalidnost u govoru.

U arbitrarnost možemo dodati i sljedeći navod „Glagoli su nesamostalne riči koje označavaje:...“ (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 33). Nije posve jasno što su autorice htjele reći ovim navodom, jer je upravo obratno točno. U bunjevačkom govoru, ali i u drugim južnoslavenskim govorima i jezicima možemo slobodno reći da od jednog jedinog glagola možemo izgraditi valjanu rečenicu, npr. Kiši. Sviće, itd. U bunjevačkom je ta gradnja dodatno zanimljiva zbog ikavskog 'jata', pa tako od glagola ist (hrv. jesti) dobivamo cijelu imperativnu rečenicu u bunjevačkom – Ij! (hrv. Jedi!). Dakle, nije posve jasna tvrdnja da su glagoli nesamotalne riječi.

5. Hrvatizmi i srbizmi

O hrvatizmima ne moramo puno govoriti s obzirom da bismo trebali poći s dokazanog znanstvenog stajališta da su svi ikavizmi zapravo hrvatizmi. Zašto? Zato što je ikavica najjedinstveniji te najzastupljeniji izgovor u Hrvata. Na ikavici su napisana mnoga hrvatska književna djela velikana poput Matije Petra Katančića, Andrije Kačića Miošića, Bartola Kašića i drugih. Ikavica stoga ne može nikada biti isključivo odlika nekog tzv. bunjevačkog jezika u dva sjeverna okruga Republika Srbije. No, hajdemo se na trenutak poigrati „vražjeg odvjetnika“ te nazvati hrvatski stranim jezikom u odnosu na bunjevački (s obzirom da su naše autorice već naglasile da je riječ „Hrvat“ strana riječ). I hajdemo ne navoditi sve one ikavizme i glasovne promjene u podunavskom bunjevačkom koje ga vežu za dalmatinski bunjevački (npr. lip, mliko, iđe, prida me, š njim, kraljovi, vidit, svaćat, itd.). Hajdemo se usredotočiti samo na standardne hrvatske riječi (znate na koje mislim, na one što čujemo na HRT-u). Vjerovali ili ne, autorice koriste i takve riječi i konstrukcije! Evo i primjera: počima (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 24), dio (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 29, 51), dioni (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 29), kršćanin (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 65), svećenik (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 65), biskup (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 65) te u objašnjenju i primjerima infinitivne konstrukcije u rečenicama s dva glagola – „Nikad se ne koristi konstrukcija: Moram da učim...Pravilno je – Moram učit“ (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 36). Bunjevački infinitiv je dakako krnji, ali infinitivna konstrukcija umjesto da s konjugiranim oblikom drugog glagola u rečenici je doista značajno sintaksno obilježje hrvatskoga jezika u odnosu na susjedni srpski. Ova činjenica je još značajnija ako se uzme u obzir da su Bunjevci u Bačkoj uspjeli sačuvati infinitivu konstrukciju čak i nakon više od tri stotine godina od doseljenja iz dalmatinske pradomovine. Dakle, to nije i ne može biti posebnost tzv. bunjevačkog jezika. Ako išta, ta ga značajka, sama, snažno veže za njegove hrvatske korijene.

Da je priručnik tzv. bunjevačkoga jezika krcat srbizmima nije niti sablažnjujuće, a ni iznenađujuće. Svjedoci smo da se većina pravaka Bunjevaca ne-Hrvata služi standardnim srpskim jezikom u javnom diskursu. Kad govorimo o srbizmima u podunavskom bunjevačkom govoru morali bismo naglasiti da se svakako očekuje dobar broj istih s obzirom da podunavski Bunjevci žive u izravnom kontaktu sa srpskim stanovništvom više od tri stoljeća. S obzirom da bunjevački nije standardiziran i da nema

autoriteta koji bi mogao odvagnuti koji su to srbzimi validni, odnosno prihvatljivi u bunjevačkome, listanje se istih čini nezahvalnim poslom. Ipak, možda je vrijedno pokušati napraviti tu i takvu distinkciju jer i autorice navode neke od njih (dakako ne u zasebnom poglavlju o srbizmima kako ćemo to ovdje pokušati).
Riječi kao što su sever i severna (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 5), poneli (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 5), takođe (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 6), koren (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 6), uticaj (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 7), tačka (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 7), nauka (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 9), donele (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 9), komšiluk (autorice iznenađujuće koriste riječ susidstvo, a ne komšiluk na str. 13), lična (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 27), dobijamo (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 54), januar, februar, itd. (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 65) bismo i mogli svrstati u uvriježene ekavizme odnosno srbizme u bunjevačkome. Međutim, riječi univerzitet (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 5), modernizovan (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 5), italijanskog (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 5), primer i primeri (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 6, 12, 24, 31, 33, 34), sopstvenog (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 7), informisanja (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 7), mreža (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 9), vazdušne (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 9), usmeni i pismeni (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 9), učestvuje (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 10), pridevi (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 13, 23, 24, itd.), u toku (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 14), dešavalo (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 14), sagovornik (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 19), rečenica (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 19, 21, 42, itd.), objekat (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 21, 51), opšte (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 22, 23), prisvojna (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 22, 23), stepenu (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 24), zbir (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 27), subjekat (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 29, 35, 51), nezavisan (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 28), kvalitet (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 29), parče (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 29), vršilac (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 32), obavezno (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 34), zamenica (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 34, 52), asimilovan (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 36, 59), dešava (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 38), drugarica (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 49), istorija (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 56), uslovne (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 56), ranije (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 59), uprkos (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 60), realizovana (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 60), narodno pozorište (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 63), Nemac (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 63), vasionski (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 63), okeana (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 63), poluostrvo (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 63), krstaški ratovi (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 64), ambasador (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 65), akcentovan (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 66), Nemačka (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 66) i evro (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 68) predstavljaju očite srbizme koji se ne bi trebali koristiti u bunjevačkome.
Zašto je teško standardizirati jedan govor koji se prestao sustavno razvijati prije više od stotinu godina? Upravo iz gore navedenih srbizama možemo vidjeti da je za komplicirane, višesložne riječi naprosto nemoguće pronaći odgovarajuću zamjenu. Dakle, ne radi se tu toliko o mogućim simpatijama autorica prema većinskom, susjednom srpskom jeziku, nego o nepostojanju primjerenih izraza u bunjevačkome, pa su autorice primorane posuditi od najbližeg, njima najbolje poznatoga jezika. Doduše, i tu bilježimo određenu nemarnost s obzirom da neke od navedenih riječi, kao npr. mreža, vazdušne, dešavalo, opšte, parče, ranije, Nemac, krstaški ratovi čak i imaju svoje bunjevačke nazive (mriža, ajer/ajerne, trevljalo, opće, komad ili kriška, prija, Nimac, križarski ratovi) (Sekulić 2005). Radi li se o nemarnosti ili nedosljednosti i nije toliko važno. No, važna je činjenica da se ovakom nedosljednom uporabom bunjevačkih riječi zapravo umanjuje i sama vrijednost posebnosti istoga, bez obzira smatrali ga mi govorom ili jezikom.

6. Tipološke pogreške

S obzirom da se priručnik pred nama bavi gramatikom jednog „jezika“, bilo bi za očekivati da će tipološke pogreške odnosno pogreške pri unosu teksta biti svedene na minimum. Nažalost, ni u ovom aspektu autorice na uspijevaju uliti povjerenje kod čitatelja. Priručnik obiluje tipološkim pogreškama kao i mnogim drugim pravopisnim nepravilnostima.
Primjera radi, u navođenju vrsta književnih djela nedostaje zarez (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 6), u rečenici o biskupu Antunoviću nedostaje veznik da (stoji „i vrati ji“ umjesto „da ji vrati“) (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 6), u listi glagolskih rodova stoji „prilazani i neprilazani“ umjesto „prilazni i neprilazni“ (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 35), u opisu građenja potencijala nedostaje veznik i (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 40), a u opisu sastavnih rečenica nije izvršeno pravilno sklanjanje fragmenta „u istom pravcu“ (stoji „u istom pravac“) (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 54). Uz to, gotovo na svakoj stranici priručnika imamo nekoliko riječi, fragmenata ili čak cijelih rečenica napisanih u potpunosti velikim slovima. Ostaje nejasno želi li se na taj način određena pravila izrazito naglasiti, radi li se o preziranju ili možda podcjenjivanju čitatelja (znamo da u elektroničkoj komunikaciji na primjer velika slova obično označavaju povišeni ton) ili naprosto o neznanju pravopisnih pravila samih autorica (barem onih koja se odavno koriste u hrvatskom i srpskom jeziku).

7. Banalnost

Nakon potanke analize dvije trećine priručnika Popove i Ostojićeve, ostajemo pomalo iscrpljeni iščitanim. Upravo u tom trenutku nailazimo na niz komičnih, tragikomičnih, pa čak i banalnih primjera u opisu različitih funkcija rečenice. Navest ćemo u ovom predahu nekoliko: u „obavištajnim“ rečenicama saznajemo da „Filip tira biciglu.“ (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 48), dok u „zapovidnim“ netko zapovijeda „Dodaj mi daljinski.“ (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 49), a na koncu u složenim „Filip leži na krevetu, gleda film i ide kokice.“ (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 49) (jamačno se radi o razgaljenom Filipu kojemu sve ide „ko po loju“); u opisu sintagmi saznajemo da „Nana zakuvava tisto.“ (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 45), dok u prosto neproširenim rečenicama „Anica zakuvava“ (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 49), a u složenim netko zapovijeda „Daj mi malo kolača.“ (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 51) (možda su to oni kolači koji su „zakuvani“ na prethodnim stranicama?), a na koncu saznajemo da „Majka kupa dicu.“ (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 51), a u zaključnim „Nije došla, najprija se razbolila.“ (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 55) (je li to ona ista vrijedna žena što je po cijeli dan „zakuvavala?“); u opisu subjekta smo informirani da „Grgo tira traktor.“ (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 51), a odmah potom „Grgi je teško.“ (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 51); u opisu rastavnih rečenica autorice se pitaju „Jal to čujem kako grmi el lete krilatice?“ (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 54), a nakon toga „Dunio je jak vitar, rastiraće oblakove.“ (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 55); u opisu sastavnih rečenica “Marko je ušo i oma sio za astal. Tušta je radio pa se umorio.“ (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 54), a u opisu isključnih „Baćo je sve naranio, jedino je na josag zaboravio.“ (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 55) (pretpostavljamo da je „baćo“ nahranio ljude, jer se „josag namiriva“ u bunjevačkom), a u opisu umetnutih rečenica „Ivan je, čim je svanilo, krenio u atar.“ (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 57). Kako svaki jezik ili govor ima svog “Pericu”, tako upoznajemo i bunjevačkog koji se zove – Pere. Tako u vremenskim rečenicama saznajemo da „Dok Pere uči, mi se sigramo u drugoj sobi“, u uvjetnim „Ako Pere sve nauči, cigurno dolazimo“, a u uzročnim da „Nismo mogli doć jel Pere nije sve naučio.“ (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 56).
Svođenjem rečeničnih primjera na naporan fizički rad majke ili bake, oca ili djeda te dočaravanjem djeteta kao malog „šefa“ u kući ili razlogom ne odlaska u goste te insinuacijom naivnosti osobe u svezi s prirodnim pojavama srozavamo i oslikujemo bunjevačke ljude kao priproste, neobrazovane i naivne. Vjerujemo da autorice to nisu imale za cilj, ali navedene rečenice izazivaju u čitatelju istodobno i podsmijeh i mučninu. Dvjema riječima, radi se o banalnosti i patetičnosti, što se vrlo lako moglo izbjeći da su se autorice malo više potrudile u svome odabiru primjera.
Konačno, u banalnost (pa i komičnost!) možemo ubrojati i primjere pisanja velikim početnim slovom nadimaka i atributa, imena božanstava, svetaca i bića iz mitologije te vlastitih imena iz svijeta mašte, književnih dijela, filmova i stripova na stranici 62. Pa tako u prvoj skupini stoje jedno do drugog Jeca, Aleksandar Veliki, Ivan Grozni, Plinije Mlađi, Hajduk Veljko, Žikica Jovanović Španac, Vladislav Petković Dis i Blažena Divica Marija, u drugoj Zevs, Mars, Afrodita, Perun, Bogorodica, Buda, Isus, Minotaur, Himera, Sveti Antun, Sveti Marko i Sveti Joso, a u trećoj Sniško Bilić, Babaroga, Petar Pan, Pepeljuga, Šiljo, Paja Patak i Hogar Strašni!

8. Umjetni ikavizmi

Za kraj smo ostavili u uvodu spomenuti, a možda i najzanimljiviji fenomen u cijelome projektu stvaranja tzv. bunjevačkog jezika – a to su umjetni ikavizmi. Autorice priručnika nisu jedini autori umjetnih ikavizama. Fenomen stvaranja umjetnih ikavizama otpočinje devedestih godina prošloga stoljeća, u vrijeme proglašenja Bunjevaca zasebnom nacijom od strane Miloševićeva režima te institucionalizacije te odluke putem stvaranja paralelnih bunjevačkih institucija nasuprot onima s hrvatskim predznakom. Kako bismo razumjeli uzroke i posljedice umjetnih ikavizama, morali bismo otpočeti s definicijom istih.
Umjetne ikavizme možemo definirati kao višesložne izvedenice jedno- ili dvosložnih riječi koje u sebi sadrže ili se čini da bi mogle sadržavati staroslavenski „jat“. Potreba za stvaranjem umjetnih ikavizama nije samo vezana za izdvajanje bunjevačkoga iz standardnog hrvatskog jezika, nego i svojevrsno opravdanje i oduživanje režimu za potporu u političkom projektu stvaranja bunjevačke nacije. Na koncu, ona je vezana i za želju za pokazivanjem većinskom narodu – Srbima – da je bunjevački drugi i drugačiji „jezik“ od srpskoga. Jer kako nije dobro da bunjevački zvuči previše hrvatski (a on to doista zvuči sa svojim legitimnim ikavizmima, uporabom infinitivne konstrukcije, pa čak i običnim leksikom – kruv, gra, krumpir, itd.), tako nije dobro da zvuči ni previše srpski. Na raskrižju te dileme nailazimo na nasilni proces stvaranja umjetnih ikavizama od, mahom srpskih, standardnih višesložnih riječi koje sadržavaju ili se čini da bi mogle sadržavati staroslavenski „jat“. Za primjere ćemo navesti sljedeće riječi: neposridni, uslidiće, rišio, izminjen, doslidna (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 5), cilina (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 5, 45), sridstvo, sridstava (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 6, 9, 28, 30, itd.), ocinama (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 7, 29), prithodilo (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 7, 55), osićanje, neposridno, sporazumivanja, podila, priprika (ali i pripreku) (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 9), promine (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 12, 29), najvirovatnije (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 12), izbigava (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 13), ričca, ali i rečca (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 15, 43, 66), uslid (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 14), prominljiv i neprominljiv (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 17, 19, 34), misni (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 23, 27, 56), naminu (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 28, 32), upotribljava, ali i upotrebljava (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 29, 30, 34, 61, 62), prilazni, podrazumivaje (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 34), zaminjiva (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 36), obavištenje i obavištajne (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 48, 50), pisnikinja (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 51), zaminice (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 52), virovatno, unatoč postojanju primjerene bunjevačke riječi za vjerojatno – najprija (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 55), namirne (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 56), poslidične (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 57), redoslid (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 57), pridstavlja (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019:

58), dilo i remek-dilo (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 60, 63, 67), pritpostavku (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 60), umisto, pridviđeno (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 61), pridsidnik (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 65), sridnjoškulac (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 65), slideće (Popov i Kujundžić-Ostojić 2019: 67).
Što se želi postići ovom i ovakvom nasilnom i usudili bismo se reći neprirodnom hiperikavizacijom? Želi se zacijelo stvoriti jedan novi, zasebni jezik kako bi se i putem jezika (a znamo da „bez jezika nema ni naroda“) ukazalo na jednu veliku laž – da Bunjevci nisu Hrvati, odnosno da nisu sub-etnička skupina hrvatskoga naroda! Da oni imaju svoj zasebni jezik, svoju zasebnu povijest (onu „dačansku“) (Mandić 2009), svoju zasebnu zastavu i grb, svoje zasebne institucije, svoje zasebne praznike, itd. No, problem i poteškoća cijelog tog političkog pothvata je upravo u jeziku! Znamo da je izvorni bunjevački govor u izumiranju jer ima sve manje govornika. To je povijesni proces koji je otpočeo standardizacijom hrvatskoga i srpskoga jezika prije više od stotinu godina kada je pri odabiru jekavice i ekavice, ikavica pala u sjenu. Ono što je sačuvano, i u Bačkoj i u Hrvatskoj, vezano je za obiteljski život, rad te narodne običaje i kulturu. Bunjevački govor ili tzv. jezik, koji Bunjevci ne-Hrvati toliko priželjkuju nikad neće nadoknaditi stoljeće sustavnog razvoja u kojem su uživale jekavica i ekavica tijekom prošloga stoljeća. Neće, zato što je bunjevačkih govornika jako malo i zato što ni oni sami niti bilo tko drugi u njihovu okruženju nema kapacitet upiti toliki broj novih riječi u tako kratkom vremenu. Umjetni ikavizmi će zaživjeti možda na papiru, ali nikada u živom govoru u današnjem brzom razvoju modernih tehnologija i primata svjetskih jezika kao što je engleski.
Štoviše, svjedoci smo posustale utrke i velikih jezika kao što su njemački i francuski s dominantnim engleskim, koji iz svoje kolijevke informacijskih tehnologija svakodnevno plasira u naše živote nove riječi, a koje bi onda trebale biti prevedene (u mnogim slučajevima izmišljene) kako bismo mogli nastaviti govoriti svojim materinskim jezikom. Ako tu utrku gube veliki jezici, gdje su onda hrvatski i srpski, a gdje je naš mali bunjevački? Na hrvatskom se internet kaže međumrežje, na srpskom internet. Kako bi se ta riječ trebala reći na ispravnom, hiperikaviziranom bunjevačkom? Medmrižje ili internet? I tko će nam dati odgovor na to pitanje? No, ništa nije isključeno jer je prva bunjevačka riječ za iz područja informacijskih tehnologija već izmišljena od strane autorica priručnika. Na stranici 55, u opisu suprotnih rečenica dobivamo novu riječ za video igrice – sigrice! Puna rečenica glasi „Tribo je učit, al je sigro sigrice.“ (sic!)

9. Zaključak

Uz sve netočnosti i nedorečenosti na dugih i mučnih 70-tak stranica, valja se prisjetiti da je naš vodeći jezikoslovac u opisu bunjevačkoga govora, akademik dr. Ante Sekulić, uspio točnije, podrobnije i iscrpnije opisati govor bunjevačkih Hrvata na prvih 27 stranica svoga kapitalnog djela „Rječnik govora bačkih Hrvata“ koji se proteže na lijepih 696 stranica. Dakle, slažemo se da se kvaliteta jedne knjige ne treba mjeriti njezinom debljinom, ali debljina knjige u kontekstu opisa jednoga govora, a još više jezika može biti dobar početni pokazatelj i njezine kvalitete. Iz spomenutoga je očito da je Dr. Sekulić, za razliku od autorica ove knjižice, dobro razumio da govore treba opisivati, a ne propisivati. Tako je većinu stranica svoje knjige potrošio na opis riječi, izraza i naziva, a ne na propisivanje onoga što je nemoguće propisati.
U zaključku, nakon potankog iščitavanja „Gramatičkog i pravopisnog priručnika bunjevačkog jezika“ možemo sa sigurnošću reći da je ova knjižica jedna bezvrijedna, aljkavo prepisana gramatika srpskoga jezika nad kojom je izvršena nasilna hiperikavizacija višesložnih izvedenica koja je pak proizvela umjetne ikavizme u tzv. bunjevačkom jeziku. S obzirom da je jezik živo nematerijalno dobro te da se uvijek razvija, moramo se složiti s potrebom stvaranja novih riječi u svakome jeziku, ali se ne smijemo složiti kad to stvaranje obavljaju nestručne osobe, a sve u cilju krađe i prisvajanja nacionalnog identita i baštine jednoga naroda – u ovom slučaju hrvatskoga.
Miro Marcikić
Udruga hrvatsko-američkih stručnjaka (Association of Croatian American Professionals)

Literatura

Alexander, Ronelle. 2006. *Bosnian, Croatian, Serbian: A Grammar with Sociolinguistic Commentary.* Madison: The University of Wisconsin Press.
Klikovac, Duška. 2015. *Gramatika srpskog jezika za osnovnu školu.* Beograd: Kreativni centar.
Kujundžić-Ostojić, Suzana, Ruža Josić i Jadranka Tikvicki. 2014. *Bunjevački jezik sa elementima nacionalne kulture: Klupče, Moja prva bunjevačka gramatika za 1. i 2. razred osnovne škule.* Beograd: Zavod za udžbenike.
Mandić, Mijo. 2009. *Buni, Bunievci, Bunjevci.* Subotica: Bunjevačka matica.
Popov, Ana i Suzana Kujundžić-Ostojić. 2019. *Gramatički i pravopisni priručnik bunjevačkog jezika.* Subotica: Nacionalni savit bunjevačke nacionalne manjine.
Sekulić, Ante. 2005. *Rječnik govora bačkih Hrvata*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje i Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“.
Sučić, Ivo i sur. 2003. *Gramatika gradišćanskohrvatskoga jezika*. Željezno: Znanstveni institut Gradišćanskih Hrvatov.
Težak, Stjepko i Stjepan Babić. 2003. *Gramatika hrvatskoga jezika: Priručnik za osnovno jezično obrazovanje.* Zagreb: Školska knjiga.

O autoru

Miro Marcikić je rođen i odrastao u Subotici. Nakon svršetka Srednje medicinske škole odlazi na studij u Republiku Hrvatsku. Studirao je germanistiku i latinistiku na Sveučilištu u Zadru. Nakon odlaska u SAD, diplomirao je njemački jezik i političke znanosti na Sveučilištu Južnog Utaha (Southern Utah University), a titulu je magistra slavenskih jezika i književnosti stekao na Sveučilištu Chicaga (University of Chicago), na kojemu je radio kao lektor i suautor projekta online „Rječnika hrvatskih i srpskih vidnih glagolskih parova“. Trenutačno studira na master studiju poslovne administracije pri Sveučilištu primijenjenih znanosti Burgenland, Republika Austrija. Profesionalno se bavi vođenjem projekata u industriji informacijskih tehnologija. Volonterski poučava hrvatski jezik u Hrvatskoj školi „Kardinal Stepinac“ u Chicagu. Član je Udruge hrvatsko-američkih stručnjaka (Association of Croatian American Professionals) te Instituta za vođenje projekata (Project Management Institute).

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Isti nije od značaja za našu odluku da predložimo uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice, te na nju ni na koji način ne utiče.

35.

Podnesak: Bunjevačka matica, Redakcija Rič

35

PREDLOG ODLUKE O IZMENAMA STATUTA GRADA SUBOTICE

Bunjevačka Matica <maticabunjevacka@gmail.com>
Tue 4/20/2021 11:35 AM
To: sgsekretar <sgsekretar@subotica.rs>

1 attachments (28 KB)
Rič bunjevačke matice.doc;

ГРАДСКА УПРАВА - СУБОТИЦА
Служба за општу управу и заједничке послове

Примљено: 20-04-2021				
ОРГАН	Орг. јед.	БРОЈ	ПРИЛОГ	ВРЕДНОСТ
1		110-8/21		

Poštivani,
u ime redakcije časopisa Rič bunjevačke matice šaljemo Vam predlog za Javnu raspravu.

s poštovanjem

--
Bunjevačka matica
Korzo broj 8, 24000, Subotica
Telefon/Fax: 024/557-213
E-mail: maticabunjevacka@gmail.com
https://www.bunjevacka-matica.rs/
https://www.instagram.com/bunjevacka.matica/
https://www.facebook.com/bunjevacka.matica.9

СКУПШТИНА ГРАДА СУБОТИЦЕ

Суботица

Предмет: одзив на јавну расправу по огласу

број: I- 00-110-8/2021-1 од 1.4.2021. године

Придружујемо се иницијативи да се у Статуту Града Суботице одреди службеност буњевачког језика:

Први - Редакција Ричи буњевачке матице континуирано издајеод 2007.године научни двомесечник „ Рич буњевачке матице“ на буњевачком језику. Овај часопис пружа могућност младим истраживачима и научницима да издају своје научне радове.

Други – У садржајима текстова негујемо националну културу Буњеваца и проучавамо историјске чињенице везане за постојење и развој буњевачке националне заједнице.

Трећи - Могућност неговања језика кроз научни рад од великог је значаја за буњевачку заједницу, посебно за њен млађи нараштај. То потврђују и поштоваоци нашег рада.

Редакција „Рич буњевачке матице“

20.04.2021.

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

36.

Podnesak: Bunjevačka matica, Odbor za književnost

 2G1

36

PREDLOG ODLUKE O IZMENAMA STATUTA GRADA SUBOTICE

Bunjevačka Matica <maticabunjevacka@gmail.com>
Tue 4/20/2021 11:34 AM
To: sgsekretar <sgsekretar@subotica.rs>

ГРАДСКА УПРАВА - СУБОТИЦА
Служба за општу управу и заједничке послове

Примљено: 20 -04- 2021				
ОРГАН	Орг. јед.	БРОЈ	ПРИЛОГ	ВРЕДНОСТ
1		110-8/21		

1 attachments (28 KB)
Odbor za književnost Bunjevačke matice.doc;

Poštivani,
u ime Odbora za književnost šaljemo Vam predlog za Javnu raspravu.

s poštovanjem

--
Bunjevačka matica
Korzo broj 8, 24000, Subotica
Telefon/Fax: 024/557-213
E-mail: maticabunjevacka@gmail.com
https://www.bunjevacka-matica.rs/
https://www.instagram.com/bunjevacka.matica/
https://www.facebook.com/bunjevacka.matica.9

СКУПШТИНА ГРАДА СУБОТИЦЕ

Суботица

Предмет: одзив на јавну расправу по огласу

број: I- 00-110-8/2021-1 од 1.4.2021. године

Придружујемо се иницијативи да се у Статуту Града Суботице одреди службеност буњевачког језика:

Први – Одбор за буњевачку књижевност Буњевачке матице подржава песнике и писце савремене буњевачке књижевности, пружајући им могућности да издају своје стваралаштво и њима допринесу мултикултуралности Србије, Војводине и Суботице.

Други – У досадашњем раду Одбор за књижевност промовисао је и издао 40 издања на буњевачком језику.Стваралаштво савремене буњевачке књижевности се промовише на свим манифестацијама у којима учествује или које организује буњевачка национална заједница.

Трећи – Постојање буњевачког језика од велике је важности и за припаднике других националних мањина и већинског народа јер кроз културне и књижевне манифестације и трибине остварује се међусобна сарадња.

Одбор за књижевност

Буњевачка матица

20.04.2021.

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

37.

Podnesak: Zoran Veljanović <zoranveljanovic19@gmail.com>

Република Србија
Аутономна Покрајина Војводина
Град Суботица
Скупштина Града Суботице
Суботица
Трг слободе 1

Предмет: за јавну расправу

Поштовани,

овим путем желим да подржим предлог одлуке о изменама стута Града Суботице, односно да и Буњевци као наши суграђани имају права на свој матерњи језик и на његову употребу попут свих оних који су до сада то право остварили у области образовања, културе и управне администрације.

Зоран Вељановић, архивски саветник и кустос историчар,
руководилац Музеја Присаједињења 1918,
заменик директора у Музеју Војводине

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

38.

Podnesak: Nacionalni savet slovačke nacionalne manjine u Srbiji <office@rada.org.rs>

Poštovani,

u prilogu Vam šaljemo pismo preporuke predsednice Nacionalnog saveta slovačke nacionalne manjine g. Ljibuške Lakatoš za bunjevački jezik, odnosno njegovo unapredjenje u status jezika sa službenom upotrebom.

Srdačan pozdrav,

Stručna služba NSSNM
Bulevar Mihajla Pupina 1/4

21000 Novi Sad
021 422 989
www.rada.org.rs

Национални савет словачке националне мањине у Србији
Národnostná rada slovenskej národnostnej menšiny v Srbsku
National Council of the Slovak National Minority in Serbia

Скупштини града Суботице
Трг слободе 1
24 000 Суботица

Нови Сад, 20. април 2021.

ПРЕДМЕТ: Препорука за унапређење буњевачког језика у статус службеног језика

У име Националног савета словачке националне мањине и у своје лично име желела бих да изразим речи подршке за буњевачки језик, који треба да добије статус службеног језика у Републици Србији, те да на тај начин Буњевци као аутохтона национална мањина и у формалном смислу задовоље своје Уставом загарантовано право.

Познато је да је буњевачки језик део Европске повеље о употреби регионалних језика и као такав носилац је заштите и промоције богатства и различитости европског културног наслеђа. Овим статусом би у Суботици постао четврти службени језик – осим српског, мађарског и хрватског. Зато поздрављам одлуку Скупштине Града Суботица да му се додели овај статус као гарант цивилизацијског напретка наше заједнице.

Стога чврсто верујем да се буњевачком језику уласком у службену употребу отвара једно ново поглавље и за буњевачку националну заједницу – пре свега у погледу очувања њеног идентитета и културе.

С поштовањем,

Љибушка Лакатош
Председница Националног савета
словачке националне мањине

Národnostná rada slovenskej národnostnej menšiny * Национални савет словачке националне мањине * Nový Sad Нови Сад

Bulevar Mihajla Pupina 1, 21 000 Novi Sad, Republika Srbija,
Tel. +381 21 422 989, E-mail: office@rada.org.rs

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

39.

Podnesak:

Podnesak: Sandra Iršević <sandra.irsevic@gmail.com>

Poštovani,
šaljem Vam pridlog za Javnu raspravu za izmenu Odluke o statutu grada Subotice.
S poštovanjem,

ma Sandra Iršević
novinarka

SKUPŠTINA GRADA SUBOTICE

Subotica

Pridmet: odziv za raspravu po pozivu na oglas

broj: I- 00-110-8/2021-1 од 1.4.2021. godine

Podržavam pridlog za uvođenje bunjevačkog jezika kao četvrtog službenog jezika u Subotici.

Razloga je mnogo. Zovem se Sandra Iršević i ko deklarisna Bunjevka čak i kad se to nije smilo kasti, bavim se istraživanjima o Bunjevcima. Moja porodica je iz Tavankuta i pripadamo maloj ali odabranoj grani koja je poznatija ko Malinovi. Moj dida Šime i majka Marija, ko i otac Dobrica oduvik su tvrdili da smo mi Bunjevci. Nikad se nismo stidili svoji korena i porikla i uvik smo znali ko smo. Društveno - istorijske prilike nam nisu išle na ruku, ali mi nikada nismo zaboravili ko smo niti smo uzimali i prisvajali tuđu kulturi i običaje ko što nike etničke zajednice rade. Razloga za uvođenje bunjevačkog jezika ko četvrtog u službenu upotribu je mnogo, ali ja ću navesti samo par po meni najznačajnijih.

Prvi razlog je da izmenom Statuta grada Subotice, ispravit će se istorijska nepravda koja je naneta nama Bunjevcima. Nakon 100 godina ponovo ćemo moć slobodno divanit svojim jezikom. Istorijske prilike su nam donele to da se naš jezik prisvaja od strane drugih etničkih nacija, ali brez obzira na to, mi smo opstali, očuvali naš jezik. Imamo medije na bunjevačkom jeziku, naš jezik je sada i standardizovan, od ove škulske 2020/21. u sridnjim škulama se uči i predmet Bunjevački jezik sa elementima nacionalne kulture .

Drugi razlog je što mi imamo bunjevačka izdanja, ko i naučne časopise na bujevačkom jeziku. To je značajno, jel sad mi pišemo o nama i istraživamo našu istoriju.

Treći razlog je legat Bunjevaca i Bunjevki ovom gradu na polju umetnosti. Lično se bavim istraživanjem Bunjevki, koje su zajedno sa Srpkinjama, Mađaricama, Jevrejkama i drugim zajednicama ostavile veliki legat Subotici na polju kulture i umitnosti. Prva akademska slikarka grada Subotice je Jelena Čović, a vajarka Ana Bešlić.

Četvti razlog, je uvođenjem bunjevačkog jezika moćemo i da apliciramo za standardizaciju naši časopisa i izdanja na viši naučni nivo, odnosno da se kategorizuju kao načni časopisi. To je važno za očuvanje naše etničke nacije, ali i za multietničnost koja je brend Subotice.

master komunikološkinja, Sandra iršević

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

40.

Podnesak: Vanja Kolar <vanjakolar@yahoo.com>

Poštovani,

u prilogu šaljem mišljenje i podršku inicijativi i predlogu za izmenu Statuta Grada Subotice radi uvođenja bunjevačkog jezika u službenu upotrebu, a povodom predstojeće javne rasprave.

Vanja Kolar
urednica i novinarka Redakcije na bunjevačkom jeziku Radio-televizije Vojvodine

Za javnu raspravu - Podrška inicijativi i predlogu za promenu Statuta Grada Subotice radi uvođenja bunjevačkog jezika u službenu upotrebu

Za Bunjevce i Bunjevke, 4. mart 2021. godine, izuzetno je važan datum. Tog dana je Subotica zvanično otvorila vrata svojih institucija i ustanova za ovu malu zajednicu, priznajući da bunjevački jeste jezik.

Kroz istoriju nacionalno diksriminisani i prisvajani, Bunjevci i danas (decenijama kasnije) vode iste borbe. U ovoj borbi za svoj maternji jezik, važno je da svi Bunjevci zajedno učestvuju. Upravo zbog toga dajem podršku inicijativi za izmenu Statuta Grada Subotice, kojom bi se bunjevački jezik uveo kao četvrti službeni jezik na teritoriji ovoga grada, gde i živi najveći broj pripadnika ove nacionalne zajednice.

Bunjevci su nekada gradili Suboticu, stvarali je, bili su većinsko stanovništvo ovoga grada. Njihov doprinos istoriji, kulturi i samom funkcionisanju Subotice kao lokalne samouprave nije zanemarljiv.

Osporavanje Bunjevcima, kao priznatoj nacionalnoj zajednici u Republici Srbiji, da koriste svoj maternji jezik ne samo u svojim domovima, već i u javnom životu, predstavlja narušavanje njihovih ljudskih i manjinskih prava. Uvođenjem bunjevačkog jezika u službenu upotrebu u Subotici ne ugrožavaju se prava

nijedne druge nacionalne zajednice, nego se bunjevačkoj zajednici konačno daje legalitet i legitimitet u zvaničnim okvirima ove lokalne samouprave.

Nakon 18 godina od osnivanja Nacionalnog saveta bunjevačke nacionalne manjine, te 15 godina od izučavanja bunjevačkog govora, a zatim i jezika u subotičkim školama, danas je ovaj jezik standardizovan, normiran i priznat u Republici Srbiji. O njemu govore i njega priznaju, između ostalih, lingvisti Ranko Bugarski i Dragoljub Petrović. Njega je istraživao i proučavao mladi lingvista iz Nemačke Martin Hanzelman. Upravo sve to govori u prilog tome da bunjevački jeste prepoznat kao jezik. Prvo što smo svi mi još u osnovnoj školi naučili jeste da je „jezik živa stvar i da se menja u skladu sa vremenom u kojem živimo.“ Zato pustimo bunjevački jezik da živi, da se prilagodi današnjem vremenu, da izađe iz skrajnutih okvira „salašarskog divana“ jer se na ovom jeziku može govoriti, pisati i pevati.

Bunjevci u Republici Srbiji jesu priznati kao autohtona nacionalna zajednica, a uvođenjem bunjevačkog jezika u službenu upotrebu u Subotici ovaj grad će se odužiti ovoj nacionalnoj zajednici i dati joj priliku da ostvaruje sva svoja nacionalna prava, ravnopravno sa drugima.

Tada će Subotica zaista biti jedna tolerantna, multietnička sredina.

Vanja Kolar

Urednica i novinarka Redakcije na bunjevačkom jeziku Radio-televizije Vojvodine

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

41.

Podnesak: Branko Tumbas <brankotumbas@gmail.com>

Poštovani, šaljemo vam sugestije za javnu raspravu
Srdačan pozdrav

SKUPŠTINA GRADA SUBOTICE

Subotica

Pridmet: odziv za raspravu po pozivu na oglas

broj: I- 00-110-8/2021-1 од 1.4.2021. godine

Naša familija Tumbas uvik se smatrala Bunjevcima, iako smo u jednom periodu bili i Jugosloveni. Dida nam je pričo kako smo postali Jugosloveni.Tad se pravdo ričima da je bolje bit i Jugosloven, neg niko. Bunjevac nisi mogo bit, jel Bunjevci zvanično nisu ni postojali. Onda je jednog dana Jugoslavija pristala da postoji, a sa njom i Jugosloveni. Nas su ubeđuvali da smo Hrvati Bunjevci. Za

tako štogod, dotad nismo ni čuli. Nismo valda čekali toliko dugo da postanemo štogod što zapravo nismo bili? Kad smo čuli da Bunjevački jezik mož postat službeni jezik i da ćemo sa njim bit priznati i mi i naša tradicija, koja je utkana u mnoge institucije i manifestacije u našem gradu, odlučili smo da podržimo vaš pridlog. Naša familija viruje u ispravnost vaše odluke.

Familija Tumbas

21.04.2021.

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

42.

Podnesak: Dr. Ferenc Nemet <ferencnemet@yahoo.co.uk>

Скупштини града Суботице,
Суботица
Трг слободе 1
„За јавну расправу“

Не улазећи у историјску расправу о пореклу и припадности Буњеваца, мишљења сам да аутохтона национална мањина, чији припадници већ три и по века живе у суживоту са осталим народима и националаним мањинама на овим просторима, а који себе називају Буњевцима, а свој језик буњевачким, узимајући у обзир, да су једна од четири најбројније националне заједнице, имају право, да свој матерњи језик, као службени користе у пуном капацитету у Суботици. Тим пре, што је језик последња линија одбране националног идентитета, до чијег очувања је Буњевцима али и широј друштвеној заједници веома стало. Они јесу легитимна, аутохтона национална мањина од дана када је по закону конституисан Буњевачки национални савет.

Увођењем Буњевачког језика као службеног језика у Суботици, после скоро осам деценија исправила би се неправда, учињена политичком наредбом из 1945. године, која је преко ноћи избрисала постојање Буњеваца као националне мањине, и сврстала их у Хрвате. Тиме је нанета несегледива штета и историјска неправда овој националној мањини, чији се негативан утицај осећа све до данас, а која би, увођењем буњевачког језика у службену употребу донекле била санирана.

Све у свему, Буњевци су данас аутохтона национална мањина у Србији у складу са Уставом, Републичким законима и Статутом Војводине, а сви они који оспоравају њихово постојање, крше основна људска права и нарушавају међунационалне односе. Срећом, живимо у држави, која поштује права свих националних мањина на самоизјашњење, па и Буњеваца.

Др. Ференц Немет, редовни професор Универзитета у Новом Саду

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

43.

Podnesak: Nataša Stantić <natasa.nimcevic@yahoo.com>

Poštovani,

Šaljem u prilogu mejla mišljenje povodom predloga Odluke o izmeni Statuta Grada Subotice radi uvođenja bunjevačkog jezika u službenu upotrebu na teritoriji Grada.

S poštovanjem,
Nataša Stantić

Podrška inicijativi i predlogu za promenu Statuta grada Subotice radi uvođenja bunjevačkog jezika u službenu upotrebu

Historia magistra vitae est. A od istorije jednog, danas malobrojnog naroda, može mnogo da se nauči. Čini se, ipak, da od nje uče oni koji najbolje znaju i osete kakva je prema njima bila. Vredni i čestiti, reklo bi se i hrabri s obzirom na ulogu koju su imali u pograničnim predelima, od kako su došli u ove krajeve koje su sami „pripitomili“, bili su meta asimilacije. Opsednuti poslovima samo su malobrojni uspevali da se izbore sa „velikima“.

Nastupio je period preporoda, koji je u nekoliko narednih decenija donosio rezultate. Osnivana su udruženja, političke stranke, aktivno se radilo na očuvanju sopstvenog identiteta. Prvi list štampan na bunjevačkom jeziku izdat je u Kaloči 1870. godine pod nazivom „Bunjevačke i šokačke novine”, koje je pokrenuo jedan od najistaknutijih prosvetitelja Bunjevaca, biskup Ivan Antunović. Nakon toga pokreću se i drugi značajni listovi pisani na bunjevačkom jeziku, a u međuratnom periodu, u više navrata, javljaju se glasila i listovi pisani na ovom jeziku.

I taman kada su počeli da uživaju prava poput drugih građana, preko noći su višestruko degradirani. Jednim pokretom pera obrisan je ne samo jedan narod već i sve njegove posebnosti, a sa njima i istorija. Pored toga, više nije bilo slobodno “divanit”. Bilo da su mlađi ili stariji, Bunjevci su bili ismevani! Ismevani jer govore svojim maternjim jezikom, koji odjednom više nije bio “u modi”.

Tom je prethodila višedecenijska asimilacija bunjevačke nacionalne zajednice. Samim tim Bunjevci su bili zaustavljeni u svom razvoju. Ukinute su škole na bunjevačkom jeziku, prestali su da izlaze listovi pisani na bunjevačkom, ali je narod, uprkos svemu, uspeo da očuva svoje običaje, kulturu, tradiciju, jezik.

A šta je falilo tom jeziku? Falilo mu je upravo tih pola veka dok je bio zabranjen! “Zamrznut”, čekao je topliju atmosferu. Tek priznavanjem Bunjevaca kao nacionalne manjine, nakon raspada SFRJ, polako, ali sigurno započinje njihova veća društvena aktivnost, koja je dovela do osnivanja najvažnije institucije Bunjevaca, Nacionalnog saveta bunjevačke nacionalne manjine 2003. godine.

Promene u državi konačno su oslobodile Bunjevce “lanaca” socijalizma. Entuzijazam i volja doveli su do ponovnog oživljavanja nečega što je čekalo jako dugo. Biti Bunjevac je i dalje možda bilo sramota za druge, ali ne i za Bunjevce. Bio je to san kojem su se dugo nadali, a govoriti svojim jezikom potreba je svakoga ko iole ima osećaja nacionalne pripadnosti.

Shvatajući značaj jezika, uz ograničene resurse nastala su i izdanja i mediji novijeg datuma, koji svedoče o postojanju i razvoju bunjevačkog jezika, poput, na primer, Drugog izdanja Rečnika bačkih Bunjevaca. Ono što će mnoge obradovati, a pojedine razočarati, jesu Gramatika bunjevačkog jezika i Istorija Bunjevaca koji čekaju svoju promociju.

Ovim izdanjima vraćamo se na početak priče. Naučiti od istorije znači ne dozvoliti da se ono loše ponovi. Drugi period preporoda koji je započeo krajem XX, a nastavljen u XXI veku, sa vidnim razvojem, shvatanjem i poštovanjem ljudskih i manjinskih prava, danas može da rezultira onim što je ova zajednica davno zaslužila.

U svim oblastima za koje Nacionalni savet ima ingerencije, vidni su rezultati. Neka konačno budu vidni i u oblasti službene upotrebe jezika i pisma! U tom segmentu važno je razumevanje gradonačelnika Subotice Stevana Bakića, na čiji predlog je prošla inicijativa Nacionalnog saveta bunjevačke nacionalne manjine.

Promenom Statuta Grada Subotice i uvođenjem bunjevačkog jezika u službenu upotrebu, Bunjevcima se, poput restitucije, vraća pravo koje im je u prošlosti neopravdano oduzeto. Pravo da budu ravnopravni građani njihove Subotice, varoši kojoj su, i pored svih nevolja, ostali verni. Bila bi to najveća moralna satisfakcija koju je u novijoj istoriji osetila ova nacionalna zajednica.

U Subotici, 21.04.2021.

Nataša Stantić

odgovorna urednica

Redakcije na bunjevačkom jeziku

Radio-televizije Vojvodine

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice

44.

Podnesak: Stipan Budimčević <lemeskibunjevci@gmail.com>

Poštovani,
Dostavljamo Vam dopis u prilog javne rasprave o uvođenju bunjevačkog jezika ko službenog u Gradu Subotica.

S Poštovanjem
pridsednik udruženja
Stipan Budimčević

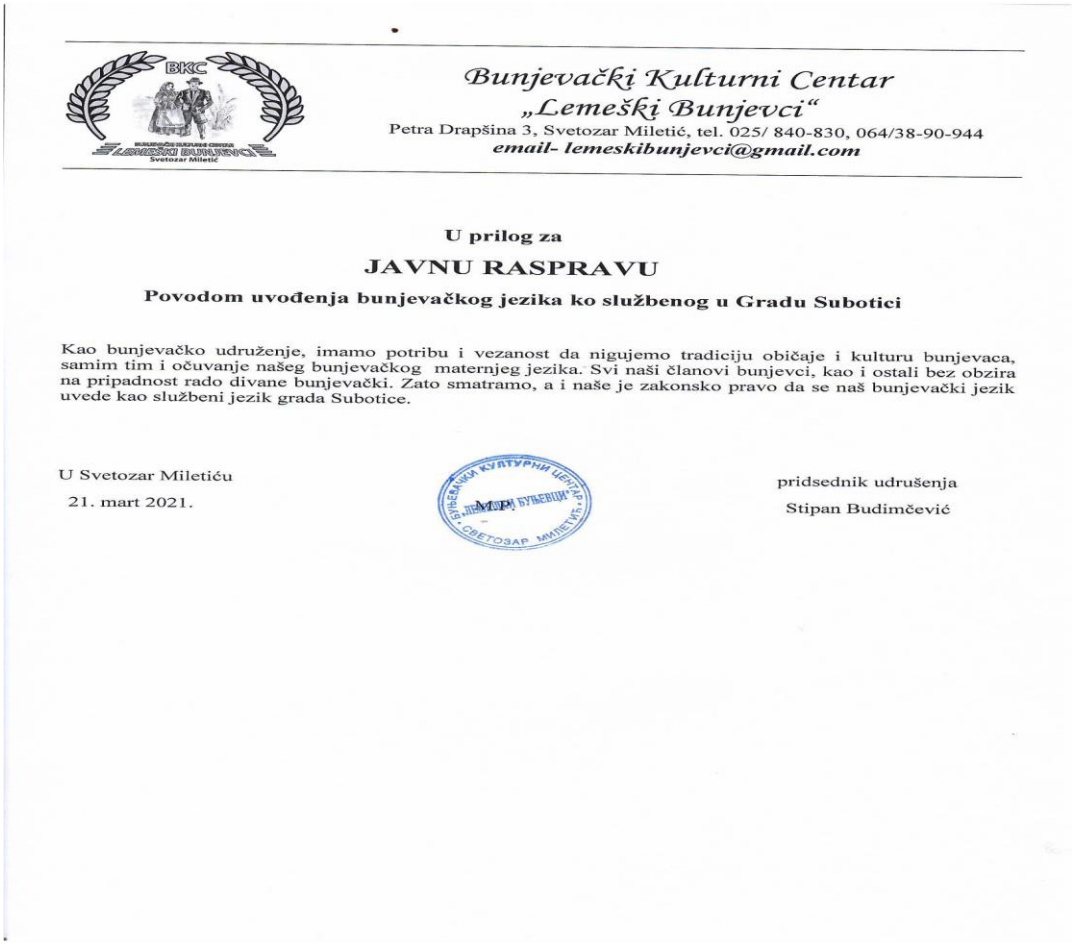

Bunjevački Kulturni Centar
„Lemeški Bunjevci“
Petra Drapšina 3, Svetozar Miletić, tel. 025/ 840-830, 064/38-90-944
email- lemeskibunjevci@gmail.com

U prilog za

JAVNU RASPRAVU

Povodom uvođenja bunjevačkog jezika ko službenog u Gradu Subotici

Kao bunjevačko udruženje, imamo potribu i vezanost da nigujemo tradiciju običaje i kulturu bunjevaca, samim tim i očuvanje našeg bunjevačkog maternjeg jezika. Svi naši članovi bunjevci, kao i ostali bez obzira na pripadnost rado divane bunjevački. Zato smatramo, a i naše je zakonsko pravo da se naš bunjevački jezik uvede kao službeni jezik grada Subotice.

U Svetozar Miletiću
21. mart 2021.

pridsednik udrušenja
Stipan Budimčević

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

45.

Podnesak: Josipa Vojnić Tunić <josipavt@gmail.com>

Poštovani,

U privitku vam dostavljam primjedbe na prijedlog Odluke o izmjenama Statuta Grada Subotice, čije usmeno obrazloženje želim iznijeti na javnoj raspravi zakazanoj za 23.04.2021.godine u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici.

S poštovanjem,

Josipa Vojnić Tunić
Odbornica Skupštine Grada Subotice

REPUBLIKA SRBIJA
AUTONOMNA POKRAJINA VOJVODINA
GRAD SUBOTICA
SKUPŠTINA GRADA SUBOTICE
Trg slobode br. 1
24000 Subotica
„Za javnu raspravu“

Predmet: Javna rasprava vezana za prijedlog Odluke o izmjenama Statuta Grada Subotice

Poštovani!

S obzirom na to da je na prijedlog gradonačelnika Subotice, od 23. veljače 2021. godine, Skupština Grada Subotice na svojoj 7. sjednici 4. ožujka 2021.godine promptno donijela Odluku o pristupanju promjeni Statuta grada Subotice kojom je oformljeno Povjerenstvo za izradu nacrta akta o promjeni Statuta Grada Subotice, imam potrebu i obvezu istaknuti pravne i činjenične manjkavosti ovakve namjere.

Uz dužno poštovanje prema funkciji predlagača i njegovoj potencijalno dobroj namjeri, a istodobno njegovom (ne)poznavanju složenosti ove teme, želim istaknuti da je obrazloženje za pokretanje ovakvog prijedloga – neosnovano. Naime, tvrdnja predlagača da je proveden proces standardizacije bunjevačkoga jezika, koji je poznat kao novoštokavski ikavski dijalekt, te je u osnovi dio hrvatskoga jezičnog korpusa, nije na gore spomenutoj sjednici Skupštine potkrijepljena nikakvim dokazima, nego je bila čisto politički motivirana i prenagljena. „Bunjevački jezik“ predstavlja specifični govor kojim se koriste bački Hrvati na prostoru sjeverne Bačke u Vojvodini, ali se ne može reći da je unificiran ni na ovako malom teritoriju koji zauzima Grad Subotica.

Naime, pozivanjem isključivo na članak 11. stavak 1. Zakona o službenoj uporabi jezika i pisma („Službeni glasnik RS“, br. 45/91, 53/93, 67/93, 48/94, 101/05 – dr. zakon, 30/10, 47/18 i 48/18- ispravak) koji glasi: „Na teritoriju jedinice lokalne samouprave gdje tradicionalno žive pripadnici nacionalnih manjina, njihov jezik i pismo može biti u ravnopravnoj službenoj uporabi“ pristupilo se svojevrsnoj zloporabi zakonskih odredaba u cilju uvođenja takozvanog „bunjevačkog jezika“ u ravnopravnu službenu uporabu na teritoriju Grada Subotice, jer stavak 2. istog članka daje jasnu odrednicu: „Jedinica lokalne samouprave će obvezno svojim statutom uvesti u ravnopravnu službenu uporabu jezik i pismo nacionalne manjine ukoliko postotak pripadnika te nacionalne manjine u ukupnom broju stanovnika na njenom teritoriju dostiže 15 % prema rezultatima posljednjeg popisa pučanstva, najkasnije u roku od 90 dana od dana utvrđivanja zakonom propisanih uvjeta.“ Kako prema posljednjem popisu pučanstva postotak stanovnika koji su se izjasnili kao „Bunjevci“ iznosi 9,57 % od ukupnog broja stanovnika Grada Subotice, uvjet za primjenu Zakona nije ispunjen. Interesantno je kako se pod izgovorom „pozitivne diskriminacije“ provodi svojevrsni presedan kojim se u službenu uporabu uvodi „jezik“ koji to nije.

Nedugo nakon prvotne Odluke, Skupština Grada Subotice je na svojoj narednoj, 8. sjednici, dana 1. travnja 2021.godine donijela Odluku o utvrđivanju prijedloga Odluke o izmjenama Statuta Grada Subotice, prilažući još jedno neosnovano obrazloženje za istu.

Kod obje ove skupštinske odluke bih istaknula činjenicu da se u obrazloženjima koristi rečenica „Za realizaciju ove Odluke nije potrebno angažirati proračunska sredstva“, a Zakon o službenoj uporabi jezika i pisma članak 11. stavak 4. kaže da se „imena tijela koji vrše javna ovlaštenja, nazivi jedinica lokalne samouprave, naseljenih mjesta, trgova i ulica i drugi toponimi ispisuju i na jeziku dotične nacionalne manjine, prema njenoj tradiciji i pravopisu“, što će nesumnjivo povući velika sredstva iz proračuna Grada Subotice, i to u dugoročnom periodu.

Također, što je od većeg značaja, ističem odredbe članka 16. i 17. Zakona o službenoj uporabi jezika i pisma („Službeni glasnik RS“, br. 45/91, 53/93, 67/93, 48/94, 101/05 – dr. zakon, 30/10, 47/18 i 48/18- ispravak) koji na ovom mjestu navodim:

„Članak 16.

Na područjima na kojima jezici nacionalnih manjina nisu u službenoj uporabi, tijela, odnosno organizacije koji vode postupak dužni su da pripadnicima nacionalnih manjina koji kod njih ostvaruju svoja prava i obveze osiguraju:

1) da u postupku kod ovih tijela i organizacija upotrebljavaju svoj jezik i pismo;

2) da na svom jeziku podnose zamolbe, žalbe, tužbe, prijedloge, predstavke i druge podneske;

3) da im se na njihov zahtjev dostavljaju na njihovom jeziku otpravci rješenja, presuda i drugih akata kojima se rješava o njihovim pravima i obvezama, kao i svjedodžbe, uvjerenja, potvrde, i druga pismena.

Smatrat će se da postoji zahtjev iz točke 3. stavka 1. ovog članka i ako je podnesak podnijet na jeziku nacionalne manjine.

Članak 17.

Izjave stranaka, svjedoka, vještaka i drugih osoba koje sudjeluju u postupku na područjima u kojima nije u službenoj uporabi jezik nacionalne manjine dane na jeziku nacionalne manjine, unose se u zapisnik na srpskom jeziku. Na zahtjev pripadnika nacionalne manjine, koji je sudionik u postupku, zapisnik ili pojedini njegovi dijelovi prevest će se na jezik nacionalne manjine.

Izjave osoba iz stavka 1. ovog članka, dane na srpskom jeziku, prevode se na jezik nacionalne manjine ako zahtijeva pripadnik nacionalne manjine koji je sudionik u postupku.

Postupak se vodi uz pomoć tumača ako službena osoba koja vodi postupak ne poznaje u dovoljnoj mjeri jezik nacionalne manjine.

Troškove prevođenja snosi tijelo, odnosno organizacija kod koje se vodi postupak.

Odredbe članka 16. i st. 1-4. ovog članka shodno se primjenjuju i u postupku kod Ustavnog suda.“

Političkim požurivanjem uvođenja u službenu uporabu „bunjevačkog jezika“, koji bi stvorio obvezu za lokalnu samoupravu da se sudski i upravni postupci vode na tom „jeziku“ – došlo bi do kolapsa funkcioniranja pravnoga sustava jer u okviru državnih tijela i institucija jednostavno ne postoje stručni prevoditelji niti sudski tumači koji su stekli visoko obrazovanje na tvz. „bunjevačkom jeziku“, čime će lokalna samouprava pripadnicima bunjevačke nacionalne manjine stvoriti nemogućnost da se koriste „jezikom“ za koji tvrde da su ispunjeni uvjeti, koji evidentno ne postoje. Pod pretpostavkom da bi za stjecanje stupnja visokog obrazovanja na tzv. „bunjevačkom jeziku“ bilo neophodno da se osoba obrazuje minimum 16 godina na katedri za isti jezik određene visokoškolske institucije (koja također ne postoji), pretpostavljam da bi se pripadnici bunjevačke nacionalne zajednice mogli koristiti svojim jezikom pred državnim institucijama za nešto više od jedne decenije.

Ono što također jasno potvrđuje tvrdnju da se radi o političkom aktu ubrzanoga donošenja izmjena Statuta Grada Subotice je i sama forma provođenja ove javne rasprave, u tijeku pandemije virusa Covid 19, gdje je nesporno evidentno da su trenutačno na snazi pozitivni zakonski propisi, i to: Naredba o zabrani okupljanja u Republici Srbiji na javnim mjestima u zatvorenom i otvorenom prostoru („Sl. glasnik RS“, br. 100/2020, 111/2020 i 133/2020) donesena od strane ministra zdravstva i Uredba Vlade Srbije o mjerama za

sprječavanje i suzbijanje zarazne bolesti COVID-19 („Sl. glasnik RS“, br. 151/2020, 152/2020, 153/2020, 156/2020, 158/2020, 1/2021, 17/2021, 19/2021, 22/2021, 29/2021 i 34/2021), koji zabranjuju i ograničavaju okupljanje građana, ne samo na javnim mjestima, nego i u obiteljskom krugu, čime je uskraćena mogućnost održavanja javnih skupova među građanima koji imaju pravo i potrebu biti obaviješteni o posljedicama donošenja ishitrene odluke s dalekosežnim negativnim posljedicama.

U ovakvim okolnostima, 8. travnja 2021. godine Skupština Grada Subotice oglašava poziv za javnu raspravu koja se ima održati 23. travnja 2021. godine s početkom u 9,00 sati, što predstavlja pozivanje na namjerno kršenje propisa o suzbijanju pandemije zarazne bolesti COVID 19. U pozivu nema govora o primjeni protupandemijskih mjera, iako se zna da je potrebno osigurati 9 m^2 po sudioniku javne rasprave, imajući u vidu da se javna rasprava održava u zatvorenom prostoru Velike vijećnice Gradske kuće u Subotici. Kako u zatvoreni prostor može ući samo određeni broj sudionika, nije jasno tko će i po kom kriteriju odrediti tko može a tko ne može sudjelovati u javnoj raspravi. Ali se zbog iznenadne iznimne hitnosti o tome nije razmišljalo.

Sudjelovanje zainteresiranih osoba u javnoj raspravi, ovako koncipiranoj, da se pri tome ne krše zakonske odredbe i da se osobe ne dovedu u neposrednu opasnost po osobno zdravlje – nije moguće, i tužno je što se nadležno tijelo u ovom slučaju rukovodi političkim motivima uz odsustvo brige za javno zdravlje sugrađana i svih zainteresiranih građana za sudjelovanje u raspravi.

U Subotici, 20. travnja 2021.godine

S poštovanjem,

Josipa Vojnić Tunić

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. U potpunosti odbacujemo Vaše teze da je došlo do bilo kakve zloupotrebe ili kršenja zakona. Vaše komentare o sposobnosti predlagača da razume složenost i značaj tematike smatramo neumesnim. Predlagač je na javnom slušanju, kao zaključnom delu javne rasprave jasno predočio da je pred relevantnim institucijama Republike Srbije bunjevački jezik priznat upravo u statusu jezika. Ostale Vaše navode ne bismo komentarisali, jer nisu od značaja.

46.

Podnesak: Anišić Andrija <andrija@tippnet.rs>

Andrija Anišić

Predmet: Prilog za javnu raspravu o bunjevačkom jeziku

Poštovana
Skupština grada Subotice
SUBOTICA

Ja sam po narodnosti Hrvat a po rodu Bunjevac. Tako su me učili moji roditelji i moji djedovi. *Na salašu smo uvik divanili bunjevački.* U *škulama* su me učili da je bunjevački govor dijalekt hrvatskog jezika. Ja ću i dalje, dok sam živ, to ponavljati i s ponosom isticati. Nadam se da novom uredbom Grada Subotice to nitko neće osporavati ni meni ni mnogima koji misle kao ja.

Uz srdačan pozdrav,

Msgr. dr. sc. Andrija Anišić

STAV PREDLAGAČA: Uvaženi monsinjore, hvala Vam na interesovanju i dostavljanju podneska. Možete biti sigurni da, ni Vama, ni onima koji se slažu sa Vašim stavom, niko Vaše pravo da iznosite takav stav neće osporavati, niti ograničavati. Odluka koju predlažemo tiče se mogućnosti da se bunjevački jezik koristi kao zvaničan na teritoriji Grada Subotice, a ne ulazi u lične stavove i mišljenja o prirodi tog jezika.

47.

Podnesak: Vesna Biljanski, predavač Bunjevačkoj jezika sa elementima nacionalne manjine <vesna.biljanski@gmail.com>

TEMA- JAVNA RASPRAVA O UVOĐENJU BUNJEVAČKOG JEZIKA U SLUŽBENU UPOTREBU.docx
14K

TEMA: JAVNA RASPRAVA O UVOĐENJU BUNJEVAČKOG JEZIKA U SLUŽBENU UPOTREBU

Nikada se nisam bavila politikom, niti to nameravam. Međutim, kao prosvetni radnik i predavač Bunjevačkog jezika u OŠ "Matko Vuković" Subotica, izneću svoje mišljenje.

Moj maternji jezik je bunjevački. Koren reči „maternji" je – mater, što znači da me je njemu majka, odnosno, mater naučila, poreklom Bunjevka. Govorim ga tečno, kao i hiljade ljudi sa ovog područja. S obzirom da postoji političko „svojatanje" Bunjevaca kao Hrvatske etničke zajednice, reći ću samo toliko – ovde, na ovom području, nikom (ili retko kome) je hrvatski jezik maternji. Naučili ga jesu, ali ga nisu govorili kao deca. Prvo su divanili (bunjevački izraz za – govoriti, pričati). Koji su njihovi motivi da se bunjevački jezik „ugasi", u to neću ulaziti, jer nije moj domen.

Ne moram ići daleko. Dovoljno je da kopiram s interneta, tačnije odmah s Wikipedije, istoriju bunjevačkog jezika. Ako to niste pročitali ili uradili, ja ću ovde da kopiram i biće vam jasno kojim se jezikom na ovom području govorilo i učilo stotinama godinama unazad, tačnije, na samom početku stvaranja grada Subotice. Bio je to bunjevački jezik.

„Prva škola na bunjevačkom otvorena je u Somboru 1717. godine, a potom su škole otvorene i u Baču (1734), Gari (1735), Bođanima (1741) i Subotici (1752).[3] Godine 1745, grad Subotica dobija svoj statut napisan na bunjevačkom,[4] dok je 1850. bunjevački ozvaničen i u službenoj upotrebi u Subotici.[3]

Ugarskim zakonom iz 1868. godine, nemađarskim narodima su bila zagarantovana prava u školstvu, ali je u praksi bunjevačka nastava bila potiskivana nastavom na mađarskom jeziku.[3]...“ (preuzeto sa Wikipedije“.

Zašto je Bunjevački jezik stalno potiskivan? Opet, iz političkih razloga. Lako je bilo s Bunjevcima – miran, vredan narod čiji hleb (ili „kruv“, kako ga Bunjevci zovu) jedete, mleko njihovih krava pijete, povrće, voće, meso- sve to za vas oni gaje. Rade i ćute. Ne bune se. Vole svoju zemlju, porodicu i svoj mir. Ponavljam, lako je s Bunjevcima. Pitanje je- da li je to u redu? I dokle tako? Nisu li oni zaslužili da posle toliko godina, vekova, kao narod koji ore ovu plodnu crnicu, satire se od rada na suncu, vetru i kiši- budu priznati kao narod koji ima svoj jezik u službenoj upotrebi? Bio je u službenoj upotrebi od 1850. , pa im je to pravo oduzeto. Na vama je da im to pravo vratite, jer im pripada.

Ja lično, Bunjevka, od roditelja poreklom iz Tavankuta, Bunjevaca takođe, ponosno ću i dalje učiti decu ovom jeziku.Neću dati da nestane. Zašto? Zato što ga deca vole, vredno ga uče, poštuju i neguju njegovu tradiciju, i u školi i u svojim kućama. Tako je bilo vekovima, tako će i ostati – ako mene pitate.

S poštovanjem,

Vesna Biljanski, rođena Žigmanović

predavač Bunjevačkog jezika sa elementima nacionalne kulture u OŠ “Matko Vuković“

Subotica, 21.04.2021.

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

48.

Podnesak: HKC Bunjevacko Kolo Subotica <hkcbunjevackokolosubotica@yahoo.com>
Sent: Wednesday, April 21, 2021 11:34 AM
To: sgsekretar <sgsekretar@subotica.rs>
Subject: Za javnu raspravu oko bunjevačkog jezika

Poštovani,
u privitku se nalaze Izjava hrvatskih udruga kulture u Gradu Subotici o tzv "Bunjevačkom jeziku" i propratno pismo, kao prilog za javnu raspravu oko uvođenja bunjevačkog jezika.

Molim potvrdu prijema maila.

S poštovanjem,
HKC "Bunjevačko kolo"
Preradovićeva 4,
24000 Subotica
R Srbija
024/556-898

064/659-06-35

BUNJEVAČKO KOLO

24000 SUBOTICA, Preradovićeva 4, Tel/fax:+381 (024) 556-898
E-mail: hkcbunjevackokolosubotica@yahoo.com
PIB:100839333 Matični broj:08084793

Subotica, 21.04.2021.
Ur.br. : 147/21

Skupština Grada Subotice
Za javnu raspravu oko
uvođenja bunjevačkog jezika
u službenu uporabu
Trg slobode 1
Subotica

Poštovani,

Hrvatski kulturni centar "Bunjevačko kolo" preko 50 godina njeguje i čuva kulturno nasljeđe Hrvata – Bunjevaca na ponos svoga roda, a iskreno vjerujemo i našeg grada Subotice.

Iz tog razloga osjećamo potrebu da u javnoj raspravi iznesemo stav Upravnog odbora i članstva naše udruge po pitanju inicijative o uvođenju bunjevačkog jezika u službenu uporabu u Gradu Subotici. Stav je predstavljen u zajedničkoj **Izjavi hrvatskih udruga kulture u Gradu Subotici o tzv. "bunjevačkom jeziku"** koji dostavljamo u prilogu ovog dopisa.

U nadi da će to doprinijeti donošenju prave odluke, srdačan pozdrav.

predsjednik UO
HKC „Bunjevačko kolo"

Lazar Cvijin

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Isti nije od značaja za našu odluku da predložimo uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice, te na nju ni na koji način ne utiće.

49.

Podnesak: Bunjevački nacionalni savet <bunjnacsav@gmail.com>
Subject: Fwd: pismo podrške za uvođenje Bunjevačkog jezika kao službenog jezika u opštini Subotica

Borislav Sakač <borislav.sakac@gmail.com>
Date: сре, 21. апр 2021. у 13:10
Subject: pismo podrške za uvođenje Bunjevačkog jezika kao službenog jezika u opštini Subotica
To: <bunjnacsav@gmail.com>

Поштована г-ђо Кујунџић Остојић,

Желим да подржим иницијативу да се у општини Суботица уведе стандардизовани језик бачких Буњеваца као један од службених језика који се користи на територији Ваше локалне самоуправе, јер је то историјски тренутак који одражава вишевековну традицију да се у Вашем граду чуо буњевачки говор, а од недавно и признати буњевачки језик. Најзад су се стекли позитивни услови да се то оствари и кроз овај вид признања права, која ће по први пут у својој дугој историји Буњевци уживати као право коришћења свог матерњег језика као службеног на овим просторима.
Тиме је недвосмислено отворено ново поглавље и утрт пут за очување, просперитет и светлу будућност бачких Буњеваца, сада као мале етничке заједнице, а наследника некада бројног народа са севера Бачке. Ово ће уједно послужити и као пример нашим северним суседима, чланици ЕУ, Републици Мађарској, како се Република Србија брине и односи према националним мањинама и њиховим правима на својој територији.

Срдачно,

Борислав Сакач,
председник Националног савета
русинске националне мањине

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

50.

Podnesak: Borislav Sakač <borislav.sakac@gmail.com>

Поштовани госп. Ладоцки,

Желим да подржим иницијативу да се у општини Суботица уведе стандардизовани језик бачких Буњеваца као један од службених језика који се користи на територији Ваше локалне самоуправе, јер је то историјски тренутак који одражава вишевековну традицију да се у Вашем граду чуо буњевачки говор, а од недавно и признати буњевачки језик. Најзад су се стекли позитивни услови да се то оствари и кроз овај вид признања права, која ће по први пут у својој дугој историји Буњевци уживати као право коришћења свог матерњег језика као службеног на овим просторима.

Тиме је недвосмислено отворено ново поглавље и утрт пут за очување, просперитет и светлу будућност бачких Буњеваца, сада као мале етничке заједнице, а наследника некада бројног народа са севера Бачке. Ово ће уједно послужити и као пример нашим северним суседима, чланици ЕУ, Републици Мађарској, како се Република Србија брине и односи према националним мањинама и њиховим правима на својој територији.

Срдачно,

Борислав Сакач,

председник Националног савета

русинске националне мањине

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Isti nije od značaja za našu odluku da predložimo uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice, te na nju ni na koji način ne utiće.

51.

Podnesak: HKPD Matija Gubec iz Tavankuta <matijagubectav@gmail.com>

Poštovani!

Javljam se kao predstavnik HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta koji djeluje na području grad Subotice i dostavljam vam naš prilog javnoj raspravi u vezi uvođenja „bunjevačkog jezika“ u službenu uporabu na teritoriju Grada Subotice.

U privitku ovog e-maila je prilog raspravi – članak iz kalendara „Subotička danica“ iz 1940. godine na stranicama od 55 do 59 pod nazivom HRVATSKO SLAVLJE U TAVANKUTU, koji je posvećen otvorenju

Hrvatskog doma u Tavankutu koje se dogodilo 1939 u kolovozu mjesecu i fotografiju Hrvatskog seljačkog doma iz 1940. godine.

HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta je osnovano 1946. godine, ali da ne bi netko pomislio kako je društvo osnovano nakon II. svjetskog rata po naređenju tadašnje vlasti, nego kako je Gubec nastavak organiziranog kulturnog djelovanja, koji se organizirano u Tavankutu počeo njegovati 1927. godine, pokretanjem Hrvatskog seljačkog prosvjetnog društva. Aktivnost hrvatskog društva do izgradnje Hrvatskog doma je djelovao u Šokcevoj mijani (današnji Gomex) prikazivanjem razni predstava i igrokaza. Po svjedočenju pokojne Anice Balažević, koja je bila aktivistica Hrvatskog društva, kasnije u jednom periodu i predsjednica „Matije Gupca“ mladi članovi Hrvatskog društva su 1928. godine pokrenuli tavankutsku Dužijancu, koja je bila prva seoska Dužijanca nakon subotičke, a koja je i sama bila tavankutska bandašica 1935. godine.

Najsrdačnije pozdravljam

HKPD »Matija Gubec«TAVANKUT

Marka Oreškovića 10

24214 Donji Tavankut
Ivica Dulić
Tajnik

55

Jozo Marinić:

HRVATSKO SLAVLJE U TAVANKUTU

TOKOM ovog našeg nacionalnog života od kako smo nastanili ove plodne bačke i baranjske ravnice mnogo smo puta štošta morali čuti, prečuti, a mnogo puta i puno gorka progutati. Okolina naša, sustanovnici naši u ovim krajevima nisu nas drugčije poznavali nego samo kao jedan narod dobre ćudi — više naivan koji je bio po njihovom shvaćanju zrio samo za teglenje tuđih kola — da se u izgrađivanju tuđih planova potpuno izživi neznajući kome živi i zašto živi. Mi smo za tu našu okolinu — koja je u glavnom bila mađarska — bili nacionalno samo „jó Bunjók és Sokácok". Dosljedno išli su i dalje, pa kad za njih nismo ništa drugo nego jedan izgubljeni čopor, jedno grubo neotesano drvo; onda su svim silama uznastojali, da taj čopor privedu svome stadu — da to neotesano drvo isklešu u jedan vrijedan svoj kip. Uzalud su bila njima pripovijedanja naših kulturnih i nacionalnih prveka biskupa Antunovića i popa Paje Kujundžića i tolikih nacionalno svjesnih svećenika i svjetovnjaka. Nije im išla u glavu stvar, da smo mi po tvrdnji naših prvih boraca samo Hrvati-Bunjevci, samo Hrvati-Šokci a ne samo Šokci i Bunjevci. Ali to je bio samo glas vapijućeg u pustinji, to je bilo samo nastojanje skopčano sa neugodnostima i teškoćama a o plodovima se nije ni govorilo. Trebalo je da prođu godine, da mi potomci njihovi potvrdimo našim životima njihove tvrdnje. Hvala Bogu da je tako!

Pošto je i to teško vrijeme i došlo je doba zajedničkog života sa Srbima i Slovencima, ali opet je krenulo po starom.

I opet smo postali sve, samo nismo ono što jesmo.

Gudila se pjesma o istovjetnosti sa Srbima, počela se prepričavati i druga nemogućnost da smo nekakav poseban narod; ali sve to samo zato, da nekažu da smo ono što jesmo — da smo Hrvati!

Najveća većina pako nas Bunjevaca i Šokaca odbacila je bez ograđivanja sve te besmislice, a bezbroj puta odlučno izjavila i danas to izjavljuje — da smo Hrvati i samo ćemo to ostati! To je naše uvjerenje ispovijeđeno našim političkim opredjeljenjem, na tolikim političkim skupštinama i zborovima, a osobito na dvjema zadnjim izborima gdje su nam čak i pred izbornim spiskom tukli u glavu da Hrvati nismo i nesmijemo biti, a mi smo ipak svoj glas dali na listu hrvatskog vođe Dr. Mačka. To je naše uvjerenje očitovano toliko puta preko naših kulturnih ustanova, da možemo reći, da ni-

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Isti nije od značaja za našu odluku da predložimo uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice, te na nju ni na koji način ne utiče.

52.

Podnesak: Ivica Dulić <ivdulic@gmail.com>

Poštovani!

Javljam se kao građanin grada Subotice iz sela Tavankut i dostavljam svoj prilog javnoj raspravi u vezi uvođenja „bunjevačkog jezika" u službenu uporabu na teritoriju Grada Subotice.

U privitku ovog e-maila je prilog raspravi – novinski isječak iz lista „Neven" od 11. srpnja 1914. godine. Iz njega se jasno vidi kako mještani Tavankuta traže da se vjeronauk predaje na materinskom jeziku „bunjevačkom (hrvatskom)". Prvi među potpisanima je moj pradjed Pilip Skenderović, koji rođen 1885. Njegova ćerka Milka je moja baka.

Najsrdačnije Vas pozdravljam

Ivica Dulić

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Isti nije od značaja za našu odluku da predložimo uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice, te na nju ni na koji način ne utiče.

53.

Podnesak: Katarina Čeliković, predsjednica Organizacijskog odbora
Dana Balinta Vujkova - dana hrvatske knjige i riječi
<katarina.celikovic@gmail.com>

Skupština Grada Subotice
Za javnu raspravu oko „bunjevačkog jezika“
Trg slobode 1
Subotica

Poštovani!

Javljam se u ime Organizacijskog odbora Dana Balinta Vujkova - dana hrvatske knjige i riječi i dostavljam svoj prilog javnoj raspravi u vezi uvođenja „bunjevačkog jezika“ u službenu uporabu na teritoriju Grada Subotice.

Tema priloga je "Balint Vujkov je sačuvao i obranio bunjevački govor od nestajanja"
Balint Vujkov stožerna je osoba u prikupljanju usmene književne baštine među bunjevačkim Hrvatima i dobitnik Vukove nagrade 1971. godine.

Molim potvrdu primitka ovog e-maila i dopisa.

Najsrdačnije pozdravljam

Katarina Čeliković, predsjednica Organizacijskog odbora
Dana Balinta Vujkova - dana hrvatske knjige i riječi

Balint Vujkov je sačuvao i obranio bunjevački govor od nestajanja

Najpoznatiji sakupljač **usmene narodne književnosti bunjevačkih Hrvata**, napose pripovjedaka Balint Vujkov (26. svibnja 1912. – 23. travnja 1987.), prikupljao je književnu baštinu gotovo šest desetljeća. Bio je književnik, sakupljač usmene narodne književnosti, urednik časopisa i novina, pravnik po struci. Zahvaljujući njegovu sakupljačkom radu, objavljivanju u knjigama, **sačuvan je bunjevački govor i njegovo leksičko bogatstvo**, koji je Vujkov smatrao dijelom hrvatskoga jezičnoga korpusa. Sakupljačkim radom i zapisivanjem

narodnih pripovjedaka Vujkov je započeo veoma rano, u jesen 1931. godine i obavljao ga s istim entuzijazmom punih 55 godina. Za života mu je objavljeno desetak knjiga narodnih pripovjedaka. Objavio je više autorskih književnih djela.

U Subotici je završio sveukupno školovanje: osnovnu školu, gimnaziju i Pravni fakultet. Radio je kao odvjetnički pripravnik, utemeljio je Službu pravne pomoći Skupštine općine Subotica, bio je sudac Okružnog suda u Subotici. Biva uklonjen iz javnog života s grupom hrvatskih intelektualaca tijekom tzv. „hrvatskog proljeća". Svoje djelovanje u kulturi započinje nakon Drugoga svjetskoga rata, po povratku iz logora, kada postaje urednikom subotičkog dnevnog lista *Slobodna Vojvodina* čije je latinično izdanje izlazilo u Subotici, kasnije *Hrvatske riječi*. Utemeljitelj je i prvi glavni i odgovorni urednik omladinskog književnog časopisa *Bunjevačko kolo* (1933.–36.) i jedan je od pokretača časopisa *Stvaranje*. Uredio je više narodnih kalendara, urednikom je časopisa *Njive* (1947.) i *Rukoveti* (1971. – 1972.).

Za svoj neprocjenjiv rad Balint Vujkov je dobio Oktobarsku nagradu grada Subotice (1962.), a prije pedeset godina i prestižnu Vukovu nagrade (1971.).

U prijedlogu za Vukovu nagradu književnik Draško Ređep je, među ostalim napisao:

„Potaknut upravo tom specifičnom misijom Vukove nagrade u isti mah kad i poduhvatima u vojvođanskom podneblju iz kojega govorim, usuđujem se žiriju Vukove nagrade predložiti jednog pisca i skupljača narodnih umotvorina koji, upravo na liniji Vukova iznimnog sakupljačkog rezultata, nastoji i u ovim našim danima, prateći usmeni dogovor, brzorjeku repliku, visprenu anegdotu ili pak priču dokolicu mnogobrojnih naših darovitih usmenjaka, prepoznati i potom kvalificirati talentiran poduhvat. Riječ je o Balintu Vujkovu, sasvim **iznimnoj osobi bunjevačke, hrvatske kulture u Vojvodini**. /…/ *Cvjetovi mećave – narodne pripovijetke* (Matica hrvatska, 1970.) – ovaj posljednji naslov obuhvaća narodne pripovijetke iz Mađarske, Rumunjske, Austrije i Čehoslovačke, **sakupljene među bunjevačkim, hrvatskim stanovništvom**. On i jest povod … da književnika Balinta Vujkova predložim za Vukovu nagradu."

U čast Balinta Vujkova Hrvatska čitaonica u Subotici pokrenula je 2002. godine najveću književno-jezičnu manifestaciju Hrvata u Srbiji, čiji je temeljni cilj valorizacija bogate Vujkovljeve zaostavštine i **očuvanje ikavice**, narodnog govora bunjevačkih, šokačkih i srijemskih Hrvata te tiskanje djela na ikavici. **Manifestaciju je iste godine podržao Grad Subotica i tadašnji član Izvršnog odbora Skupštine općine zadužen za kulturu Arpad Papp**, koji izrazio veliku osobnu potporu budući da je upoznao rad Balinta Vujkova tijekom studija u Budimpešti.

Dvadeset godina Organizacijski odbor, uz potporu suorganizatora Gradske knjižnice Subotica i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, bavi se očuvanjem ikavice, govora bunjevačkih Hrvata, te je do sada tiskano više od 20 knjiga, slikovnica, desetak nosača zvuka sa snimljenim narodnim *pripovitkama*, jedan animirani film na bunjevačkoj ikavici, sve namijenjeno djeci i mladima. Bunjevački govor je dio obrazovanja na hrvatskom jeziku, a djeca se uključuju u posebni program pod nazivom Narodna književnost u školi – u čast Balinta Vujkova Dide. Po njemu se zove i nagrada za životno djelo na području književnosti među Hrvatima u Vojvodini – „Balint Vujkov Dida".

Franjo Vujkov, sin Balinta Vujkova izričito je zabranio da se njegov otac i njegovo djelo na bilo koji način odvoji iz hrvatske književnosti i jezika jer je za to živio i zbog toga izgubio radno mjesto. Vujkov je bio žrtva zbog svoje nacionalne pripadnosti, ali je se nije odrekao ni u najtežem razdoblju svog života.

Bez književne i jezične baštine u djelu Balinta Vujkova ne bi postojala ni bunjevačka književnost i ne bi bio zapisan bunjevački govor. Ako njemu dodamo djelo Ive Prćića, ali i Blaška Rajića, riječ je o gotovo cjelokupnom književnom i jezičnom opusu bunjevačkih Hrvata.

A o jeziku Balint Vujkov kaže:

Narodu pruži ono što razumije a to je ispred svega njegov govorni jezik, kojeg je ipak usisao, sa materinim mlikom! Uz to - ja 55. g. vjerujem - taj jezik je krasan i prekrasan. Vjerujem čak i to, da sam ga ponekad uspio, 'fotokopirati' u toj ljepoti!"

Subotica, 21. travnja 2021.

Organizacijski odbor
Dana Balinta Vujkova – dana hrvatske knjige i riječi
Katarina Čeliković, predsjednica

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Isti nije od značaja za našu odluku da predložimo uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice, te na nju ni na koji način ne utiče.

54.

Podnesak: Vladimir Nimčević <nvlado1991@gmail.com>

Skupština Grada Subotice
Za javnu raspravu oko „bunjevačkog jezika“
Trg slobode 1
Subotica

Poštovani!

Javljam se kao građanin Subotice i dostavljam svoj prilog javnoj raspravi u svezi s uvođenjem „bunjevačkog jezika“ u službenu uporabu na teritoriju Grada Subotice.

U privitku ovog e-maila je moj osvrt na temu imena Bunjevac, povijest kulture i jezika bačkih Bunjevaca-Hrvata.

Molim potvrdu primitka ovog e-maila i dopisa.

Najsrdačnije pozdravljam

Vladimir Nimčević
Balkanska 3, 24210 Bajmok

O etnonimu Bunjevac i jeziku bačkih Bunjevaca-Hrvata

Bunjevački nacionalni identitet je identitet novijeg vremena i posljedica je političkih gibanja u proteklih 30-ih godina. Pretci današnjih bačkih Bunjevaca u prošlosti nisu imali čvrsto i jasno oblikovan nacionalni identitet. Naprotiv, u prvo vrijeme (17. i 18. stoljeće) su, poput ostalih Hrvata, svoj identitet vezali uz oblast gdje su ranije stanovali – Dalmaciju. Pojam Dalmacija je u prošlosti obuhvaćao ne samo današnju hrvatsku Dalmaciju, nego i Bosnu i Hercegovinu, otprilike prostor nekadašnje rimske provincije Dalmacije. Dalmacija pak je dobila ime po ilirskom plemenu Dalmati, koje su ondje zatekli Rimljani. Ovo pleme naravno nema nikakve veze sa kasnijim Dalmatinima, koji su bili slavenskog podrijetla i dio hrvatskog naroda. Usporedo s dalmatinskim etnonimom, javlja se još i etnonim Ilir kao oznaka za Bunjevce, ali on je bio rastegljiv i nejasan pojam, koji je uključivao južne Slavene (Srbe i Hrvate).

Etnonim Bunjevac se istina javlja u povijesnim vrelima još u 18. stoljeću, ali u značenju egzonima s negativno konotacijom. Paradoksalno, ovaj egzonim je vremenom postao endonim, jer su Bunjevci, poput drugih Hrvata u Ugarskoj, prihvatili mađarsku terminologiju kao obvezujuću za sve. Naime, Srbi su zvali Dalmatine, katoličke Slavene iz Dalmacije, Bunjevcima. Mađari su prezeli od Srba taj etnonim. Sami Bunjevci, posebice inteligencija, nisu prihvaćali ovo ime, nego su se sve do druge polovice 19. čuvali svoj dalmatinski identitet, kada su ga zamijenili hrvatskim.

Zapravo, Bunjevci nisu predstavljali u prošlosti čvrsto oblikovanu zajednicu, nego skupinu Hrvata sa šireg prostora Dalmacije, koji su dijelili vjeru i govor, pa i gospodara. Položaj podanika prvo Turske porte a kasnije Austro-Ugarske je u mnogome determinirao razvoj Bunjevaca u mnogim aspektima (politika, jezik, kultura). Međutim, sama prezimena, obiteljske tradicije i izvori govore u prilog teritorijalnoj raspršenosti najstarijeg sloja Bunjevaca u Bačkoj i pobijaju teoriju o jedinstvenoj oblasti podrijetla (Buna): Biljanski se vezuju uz Biljane (mjesto u Ravnim kotarima u sjevernoj Dalmaciji), Dulići uz Mostar, Piukovići uz Banja Luku, Kaići, Mamužići i Sučići uz Livna u jugozapadnoj Bosni, Krmpotići uz Senj, Vojnići uz Poljice i Poljičku republiku (kod današnjeg Omiša u južnoj Dalmaciji) a Nimčevići uz Rodaljice kod Benkovca (sjeverna Dalmacija).

Hrvati u Bačkoj su svoj jezik zvali dalmatinskim. Čak duboko u 19. stoljeću postojao je tumač za dalmatinski jezik (Đorđe Petrović). Preporoditelj Ivan Antunović je usvojio bunjevački etnonim kao oznaku za jedan dio bačkih Hrvata. U svojoj *Razpravi o podunavskih i potisanskih Bunjevcih i Šokcih* (1882.) je pisao: „Na svakom onom polju, koje su poslie nesretnog mohačkog poraza snova zasjeli Slaveni, gdje je god bilo Srbah, tamo je u većem ili manjem broju bilo takodjer Bunjevacah i Šokacah, ili kako se danas volimo nazivati, Hrvatah, pa se je svaka sudbina na jednom i na drugom podjednako izmjenjivala.“ (132-133) On se osobno ispovijedao Hrvatom i održavao veze sa hrvatskim svećenstvom u Đakovu i Zagrebu. Rabio je hrvatski književni standard i promovirao ga među Bunjevcima i Šokcima. Njegove stope su slijedili njegovi učenici svećenici Pajo Kujundžić, Ljudevit Budanović, Ivan Evetović, Ante Miroljub Evetović i Mijo Mandić, koji su svi čitali hrvatske knjige i održavali kulturne veze sa Hrvatskom.

Mijo Mandić je svoje udžbenike „Prirodopis, prirodoslovlje i slovnica za bunjevačku i šokačku dicu“ (1880.) i „Zemljopis, povistnica i ustavoslovlje : za bunjevačku i šokačku dicu“ (1880.) napisao na temelju hrvatskih, rabeći hrvatsku stručnu terminologiju. Uz to je čitao *Obzor*, hrvatski list, koji je u Ugarskoj smatran mađarofobnim. Između dva svjetska rata se pod pritiskom vlasti morao distancirati od Bunjevačko-šokačke stranke i Prosvjetnog društva Nevena, te zagovarati nehrvatski bunjevački identitet. Prihvatio je ulogu suradnika vlasti zbog svog sina Barnabe Mandića. Kada je 1941. mađarsko domobranstvo ušlo u Suboticu, Mijo Mandić je bio jedan od onih Bunjevaca koji su pozdravili nove vlasti, opet zarad svog sina, koji je dobio posao u Plavni. Njegov slučaj je paradigmatičan i zorno pokazuje kako su Bunjevci bili ucijenjivani i korišteni u političkim sustavima prve polovice 20. stoljeća

Mađarski tisak je nerado gledao na kulturne veze Bunjevaca sa Zagrebom i nemilice se obrušavao na one, koji ih održavaju. Szabadkai közlöny, Szabadság i Bácskai Hirlap su se 70, 80 i 90-ih godina 19. stoljeća šovinističkim retorikama protivili zahtjevu da se u škole pored mađarskih izučavaju hrvatske knjige, jer su se bojali da bi Bunjevci u tom slučaju mogli postati manji domoljubi. Pajo Kujundžić je htio 1896. preko Školskog odbora grada Subotice riješiti pitanje hrvatskog jezika, ali su bunjevački renegati osujetili taj cilj. Pokušaja standardizacije bunjevačkog govora u 19. stoljeću nikada nije bilo. Naprotiv, prihvatili hrvatski književni jezik. Svoju privrženost hrvatskoj kulturi, jeziku, te hrvatski nacionalni identitet mladi bunjevački intelektualci okupljeni oko Nevena očitovali su prije 1918. Neven od 15. veljače 1913. objavljuje svoja načela: „Treće načelo nam je, da su Bunjevci i Šokci ogranak naroda hrvatskoga, a naš jezik, da je čisto hrvatski“.

Vladimir Nimčević

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Isti nije od značaja za našu odluku da predložimo uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice, te na nju ni na koji način ne utiče.

55.

Podnesak: Darko Baštovanović<darko1bastovanovic@gmail.com>
Sent: Wednesday, April 21, 2021 2:48 PM
To: sgsekretar <sgsekretar@subotica.rs>
Subject: Prilog za javnu raspravu 23. travnja 2021.

Poštovani,

kao građanin Republike Srbije i Hrvat, a i kao politolog koji se više od deset godina bavi pravima nacionalnih manjina, dostavljam svoje priloge u povodu rasprave oko uvođenja takozvanoga "bunjevačkoga jezika".

Molim Vas za potvrdu prijama ovoga maila i privitka.

Srdačno
Darko Baštovanović
Beočin, B.P.Pinkija 38

Skupština Grada Subotice
Za javnu raspravu oko „bunjevačkog jezika“
Trg slobode 1
24000 Subotica

Princip uvođenja hrvatskoga jezika i pisma u službenu uporabu u Gradu Subotici – nemogućnost usporedbe sa takozvanim *bunjevačkim jezikom*

Hrvatska nacionalna manjina u Republici Srbiji kao nacionalna manjina po prvi puta takvom postaje nakon raspada jugoslavenske socijalističke federacije i nakon početka demokratizacije srbijanskoga društva 2000. godine. Tijekom 90ih godina prošloga stoljeća hrvatska manjina je se nalazila u pravnome vakumu jer nije mogla adekvatno ostvariti svoja prava, uključujući i pravo na uporabu svoga jezika i pisma. Pravni sustav zaštite manjina u međunarodno nepriznatoj Saveznoj Republici Jugoslaviji (SRJ) dio svojih standarda temeljio je na naslijeđima socijalističkoga sustava prethodne socijalističke Jugoslavije (SFRJ). U socijalističkoj Jugoslaviji bilo je zajemčeno pravo na upotrebu svog jezika. Jezička prava manjina u socijalizmu su bila normirana na razini Ustava (1974) u okviru principa ravnopravnosti. Na osnovu normativne jednakosti težilo se ostvarivanju jezičke ravnopravnost manjina u svim oblastima *društveno političkoga* života. Sa raspadom SFRJ negdašnji konstitutivni narodi kao što su Hrvati i Muslimani postaju nacionalnim manjinama. Iako manjinska politika zahtjeva postojanje demokratskih principa, što u SRJ nije postojalo, određena riješenja zaštite identiteta za pripadnike manjina su se pokušavala implementirati. Ljudska prava i slobode te manjinska prava u SRJ ostvarivala su se na temelju Ustava SRJ, a utvrđivanje načina njihova provođenja regulirala su se putem zakona (čl. 67., st. 2.). Međutim, Ustavni zakon za provedbu Ustava SRJ propisivao je da se Ustav SRJ primjenjuje od dana kada je proglašen, a svi savezni zakoni za koje nije izrijekom određe o da prestaju važiti, primjenjivat će se do njihovog usklađivanj a s Ustavom.(č l. 12.). Jezična politila spram manjinskih naroda je uređivana u SRJ upravo po ovome principu.

Službena uporaba jezika i pisma manjina bila je razrađena republičkim Zakonom o službenoj uporabi jezika i pisma (1991). Prema tom zakonu službenom uporabom jezika i pisma smatrala se

njihova uporaba u radu državnih organa, organa autonomnih pokrajina, gradova i općina, ustanova, poduzeća i drugih organizacija koje vrše javne ovlasti. Službenom uporabom smatra se i ispisivanje naziva mjesta i drugih geografskih naziva, te naziva trgova i ulica, organa, organizacija i firmi, objavljivanje javnih poziva, obavijesti i upozorenja za javnost, kao i ispisivanje drugih javnih natpisa. Međutim, o tome hoće li se službeno uporabljavati jezici manjina odlučivale su općine u kojima te manjine žive (čl. ll., st. l.). Zakon nije predviđao kriterije koje bi općine morale uvažavati kada utvrđuju koji će jezik biti u službenoj upotrebi. Taj nedostatak doveo je do toga da je hrvatski 1993. godine jedino bio u Gradu Subotici u službenoj uporabi, ali puna primjena ovoga prava nije zaživila sve do 2002. godine. **Dakle hrvatski je jezik uveden po principu po kojem su prethodno uvođeni na primjer rusinski i slovački u Novome Sadu gdje broj ovih manjina nije prelazio više od nekoliko tisuća članova zajednice, a kriterij demografije i prag od 15% procenata uvedeni su tek nakon 2002. godine i donošenja Zakona o zaštiti prava i Sloboda nacionalnih manjina!**

Istodobno razlog uvođenja hrvatskoga u Subotici bilo je kada je na sceni bio snažan antihrvatski sentiment u srbijanskome društvu i kada je trebalo deklarativno pokazati kako je SRJ država koja uvažava prava manjinskih skupina i uvođenje hrvatskoga jezika je bilo samo jednim od pokrića kako bi se pokušalo SRJ uvesti u međunarodne institucije kao što su OUN ili Vijeće Europe. Istodobno pokušaj priznavanja hrvatskoga jezika kao jezika nove nacionalne manjine, služio je i kao pokriće za jednostrano ratificiranje Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina. Bitno je napomenuti da je Srbija, odnosno SRJ, Okvirnu konvenciju ratificirala dva puta. Prvi put je to učinila samoinicijativno 1998. godine, ali je Vijeće Europe odbilo ratifikaciju jer, osim toga što SRJ nije bila u Vijeću, u samoj zemlji nije bilo uvjeta i mogućnosti za razvoj demokracije, što je svakako jedan od glavnih uvjeta za ratifikaciju i primjenu ovog dokumenta. Drugi put je SRJ na poziv Vijeća Europe 2001., nakon demokratskih promjena, potpisala i iste godine ratificirala Konvenciju., a jedan od temeljnih uvjeta za ratificiranjem ovoga dokumenta bila je i obveza priznavanja prava novih nacionalnih manjina kao što su Hrvati i Bošnjaci, koji su u prethodnim periodima bili žrtve miloševićeve totalitarne politike.

Dakle na koncu usporedba uvođenja principa hrvatskoga jezika sa takozvanim bunjevačkim je nemoguća, jer pored toga što je hrvatski jezik uveden po sasvim drugome modelu u sasvim drukčijim društvenim i političkim realitetima i uvjetima, bunjevači govor tertian je kao dio hrvatskoga jezika sve do pojave manjinskih standarda koji su uvedeni 2002. godine i čak niti miloševićev totalitarni sustav nije imao kapaciteta razbiti hrvatski jezik u Vojvodini.

.

Darko Baštovanović,
M.A. Politologije i M.A. Europskih studija

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Nismo saglasni sa Vašom ocenom da ne može biti poređenja procesa uvođenja hrvatskog i procesa uvođenja bunjevačkog jezika u službenu upotrebu na teritoriji grada. Ono što je zajedničko za oba procesa jeste činjenica da nije nužno da 15% stanovnika grada govori ovim jezicima da bi isti bili uvedeni u službenu upotrebu. Taj uslov dakle nije morao ispuniti hrvatski jezik 1993. godine i taj uslov ne mora danas da ispuni bunjevački jezik. Kao što je hrvatski jezik svojevremeno uveden u skladu sa, tada važećim zakonskim propisima, tako se i danas ova naša inicijativa sprovodi u skladu sa aktuelnim zakonima. Republika Srbija tretira bunjevački kao jezik, o čemu je predlagač detaljno izlagao na javnom slušanju, u okviru ove javne rasprave.

56.

Podnesak: Aleksandar Bošnjak <bosnjaksasaagro@gmail.com>

Dipl. Ing. Aleksandar Bošnjak

Podpredsednik UG Bunjevačko Kolo – Sombor,

Član NSBNS

PRILOG DISKUSIJI NA JAVNOJ RASPRAVI

Mi, Bunjevci iz Sombora pozdravljamo i apsolutno podržavamo odluku Skupštine grada Subotice da se bujnjevački jezik proglasi službenim jezikom grada Subotice.

Mi Bunjevci visoko cinimo dobru volju i istančan osićaj gradskih Otaca Subotice, za ispravljanje istorijskih nepravdi koje su učinjene nama Bunjevcima, posebno u drugoj polovini XX vika. Pritom, naročito mislimo na majski dekret iz 1945, koji je, mogao biti fatalan za opstanak bunjevačke nacije. Temeljem ovog sramnog dekreta i danas pojedini vode polemiku o postojanju i bitisanju nas Bunjevaca na ovim prostorima severne i zapadne Bačke i to vrlo glasno i snažno, toliko da pokušavaju od toga napraviti međunarodni problem. Time je ovaj korak gradskih vlasti grada Subotice značajniji i dalekosežniji, demokratičniji i time grad Suboticu trajno deklariše kao prestonicu građanske i multietničke tolerancije.

Svima onima koji se tako zdušno protive ovom istorijskom činu, poručujemo da svojim protivljenjem flagrantno krše Ustav Republike Srbije, a naročito stav 3 i 4, člana 21, kao i član 47 koji nam nedvosmisleno garantuju sva naša prava, pa i pravo na službeni jezik i to u malom delu naše države, Republike Srbije u kome smo vikovima prisutni. Pogotovo je nerazuman ovaj čin protivljenja i time što isti ti protivnici nesmetano i nesporno uživaju ista takva prava na svoj službeni jezik, koje smo mi Bunjevci mi tek odnedavno ostvarili.

U svom obraćanju namerno sam rekao „pojedinci“ , jer, živeći i radeći u sličnoj multikulturnoj i multietničkoj sredini, u Somboru, nisam primetio da je hrvatski narod na bilo koji način protiv proglašenja bunjevačkog jezika kao službenog jezika u Subotici. Naprotiv, mnogi viđeniji predstavnici Hrvatske zajednice u Sombru su mi kao Bunjevcu čestitali na ovom uspehu, i ne smatraju se time ni najmanje ugroženim. Virujem da se ovim smatraju ugroženim samo oni pojedinci koji su svoju egzistenciju vezali za nacionalnu pripadnost, jer njihov značaj pa i potriba za njima nestaju u uslovima istinske međunacionalne tolerancije, multietničnosti i multikulturalnosti. U stvaranju ovakve pozitivne klime grad Subatica već duže vrime zaista prednjači.

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

57.

Podnesak: Stevan Bešlić Bendžo <beslic.bendzo@gmail.com>

Skupština Grada Subotice

Subotica

Predmet: pridlog za javnu raspravu po
oglasu br.I-00110-8/2021-1od 01.IV 2021.

Bunjevac sam odkad sebe znam, bio mi je i ota,dida i pradida, pridružujem se inicijativi da se u Statut Grada Subatice uvede i Bunjevački jezik u službenu upotrebu,konačno će i nama svanit. Dočekali smo dan kad ćemo moći slobodno divanit svojim maternjim Bunjevačkim jezikom, da nas više niko neće ismijavat. Danas živimo u državi koja poštuje prava svih nacionalni manjina na samoizjašnjavenje ,pa i Bunjevcima.

Bunjevci su danas priznata autohtona nacionalna manjina u Srbiji u skladu sa Ustavom, republičkim Zakonima i Statutom AP Vojvodine, mi nismo ni Srbi ni Hrvati ni niki bunjevački hrvati i to je istorijska činjenica.

Od 2003.godine mi u Bajmaku formirali smo Bunjevački kulturni centar di kroz svoje aktivnosti nigujemo našu kulturu običaje i tradiciju, okupljamo naš narod, našu dicu učim kako se čuva maternji jezik i bogata kulturna baština.

Opridili smo se da je Srbija naša matična država jer smo na ovim prostorima prisutni priko 350. godina. Jer mi rezervnu državu nemamo. Nemožmo zaboravit sve ove godine di nam je naneta ozbiljna nepravda posli Drugog svitskog rata upravo odluka narodnooslobodilački odbora di se Bunjevci i Šokci imaju izjašnjavati ko Hrvati di su pod prinudom u kratkom roku i lična dokumenta prominjena. Ta naredba ostavila je dubok trag kod nas Bunjevaca sve do danas.

Ovim izmenama Statuta Grada Subotica ne ugrožavaju se ničija stečena prava već samo tražimo da i mi Bunjevci imamo jednaka prava ko ostale nacionalne zajednice.

Bajmak 21.04.2021.

Pridsidnik BKC-Bajmok
Stevan Bešlić Bendžo

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

58.

Podnesak:Anišić Andrija <andrija@tippnet.rs>

Poštovani! U attachu dostavljam još jedan prilog javnoj raspravi o uvođenju bunjevačkog jezika. Pozdrav, Andrija Anišić

Andrija Anišić
Beogradski put 52
Subotica
E-mail: andrija.anisic@gmail.com
Telefon: 024 554 896

Predmet: Prilog za javnu raspravu o bunjevačkom jeziku

Poštovana
Skupština grada Subotice
SUBOTICA

Učestalu tvrdnju da je Tito 1945. godine naredio da se Bunjevci imaju bilježiti kao Hrvati pobijam tvrdnjama:

1. Ja sam uvijek govorio da sam Hrvat-Bunjevac ili bunjevački Hrvat i u mojoj obitelji se uvijek tako govorilo.

2. Brojni su dokumenti koji svjedoče da su se Bunjevci povezivali svoju pripadnost bunjevačkom rodu s pripadnošću hrvatskom narodu i puno prije 1945. godine.

Stoga mislim da argument da su Bunjevci Hrvati u Subotici to tek od 1945. ne stoji i na njemu se ne može graditi postavljeni zahtjev, što se, nažalost, uporno čini. Smatram da se na temelju neistina ne bi smjela tražiti i dobiti neka prava.

Prilažem niz preslika iz tiska koji je objavljivan prije 1945. godine.

Msgr. dr. sc. Andrija Anišić

ZA JAVNU RASPRAVU O UVOĐENJU BUNJEVAČKOG JEZIKA

PRILOZI (PRESLIK STAROG TISKA)

1. Biskup Ivan Antunović u svom djelu Razprava, 1882. godine, piše na 69. stranici da se Bunjevci i Šokci vole nazivati Hrvatima.

2. Biskup Ivan Antunović, ugarski Hrvat, u listu: Bunjevac, 1882.

3. Hrvatski (bunjevački) jezik – istoznačnica, u Neven, 1910.

4. Molba da vironauk bude na materinskom bujevačkom (hrvatskom) jeziku. Ponovo bunjevački i hrvatsi = istoznačnica. Objavljeno u: Neven, 1914.

5. Letak, 1925. godine Poziv Bunjevcima i Bunjevkama na proslavu 1000. godišnjice Hrvatskog kraljevstva. Na kraju je potpis: Živili bunjevački Hrvati.

6. Đido Josip Vuković, Bunjevački Hrvati (letak). Upute za popis stanovništva 1931.

7. Bunjevci-Hrvati, čuvajte se izdajica; branite svoja prava, u Sbotičke novine, 1940.

8. Hrvati – Bunjevci branite svoja prava; Čitajte svoje novine… u Subotičke novine, 1940.
9. Program proslave 250. godišnjice dosljenja, u Subotičke novine 1936.

10. Uvjerenje o narodnosti i plemenskoj pripadnosti koje je izdavalo Gradsko poglavarstvo u Subotici, 1940.

(U preslikama iz novina nisam navodio gdje su objavljeni jer se vidi na samoj slici vidi zaglavlje novina sa naznakom broja i stranice).

zemlje, sela i gradove, već ga takodjer uzdižete na svojih ramenih, da se nad glave vaše što prije podigne, – čega radi vam već počima zanovietati u crkvi, kako se je to već pokazalo u Čonoplji, Bikiću, Katymaru, Gari, St. Ivanu i Temerinu, te nastoji svakim danom svoja tobožnja prava na štetu vaših pravah iztezati.

Pazite, da vam se na glavu nepopne, jer ako ovako podje i nadalje, istina, da će u gradskih i županijskih dvoranah zamuknuti slavenski jezik, ali neće dugo trajati, pa će Nimac u slogi kozmopolitičkog i vazda više k Niemcu no Magjaru naginjućega[α] emancipirana Židova, iztisnuti odanle i magjarski, te će u vašoj prisutnosti, i u selskih skupštinah i sastancih samo nimački govoriti, a neće trpiti, da se sbori magjarski, kao što već sada ondje, gdi je on u većini, netrpi, da tko drugi no Nimac bude selskim knezom. Veledušje i ljubav, to su dvie u njedrih Nimca nepoznate biljke.[24]

III. Dio

§ 19.

Srodnost sudbine Bunjevacah i Šokacah s onom Srbina ugarskog.

Na svakom onom polju, koje su poslie nesretnog mohačkog poraza snova zasjeli Slaveni, gdi je god bilo Srbah, tamo je u većem ili manjem broju bilo takodjer Bunjevacah i Šokacah, ili kako se danas volimo nazivati, Hrvatah, pa se je svaka sudbina na jednom i na drugom podjednako izminjivala[25]. Ta za ono doba, kada je trebalo s desnom i lievom odbijati dušmanina, ni jedan od njih nije uživao mnogo radosti, već kud god su se okrenuli, tamo su ih čekali novi tereti, koje su bez razlike morali jednako snositi. – Uzmete li odanost prama jasnomu domu, požrtvovnost prama domovini, junačtvo i hrabrost u boju, radinost u miru, te ljubav napram Bogu i čoviku: tko bi smjeo uztvrditi: da je mà od koje ovih kripostih više u Srbinu, no u Bunjevcu i Šokcu?

Eno ih u Somboru i Subotici! vidili ste, kako o njih piše vrhovni zapovidnik. A osim istih gore navedenih spomenikah, na vječno vrime potvrdjuje se požrtvovanje

---

α) Dne 16. prosinca 1880. Židovi napredovanjem antisemističke lige ustrašeni, u jednoj skupštini od 600 židovskih licah, u dvorani družtva Židovah u Berlinu, prihvaćaju po professoru Lazarusu predloženu resoluciju, u kojoj se ističe, da je niemština biljeg Židovah u svem svietu.

UVJERENJE:

Poglavarstvo grada Subotice tvrdi, da je Sudarević Marko rodjen 18 augusta 1900. godine u Subotici od oca Djure i matere Stane r. Dulić - po narodnosti Hrvat a po plemenu Bunjevac.

6. VIII. 1940

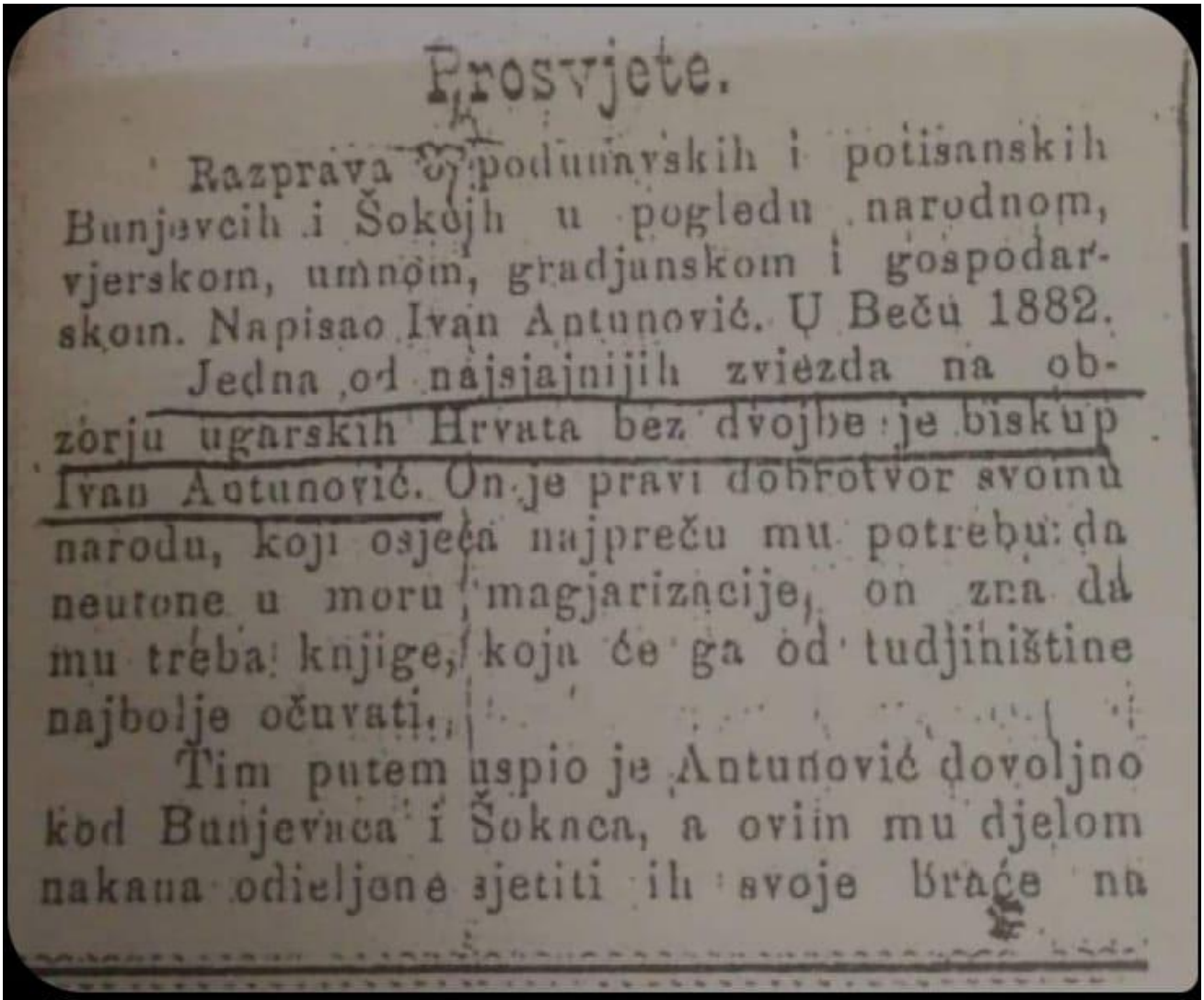

Prosvjete.

Razprava o podunavskih i potisanskih Bunjevcih i Šokojh u pogledu narodnom, vjerskom, umnom, gradjanskom i gospodarskom. Napisao Ivan Antunović. U Beču 1882.

Jedna od najsjajnijih zviezda na obzorju ugarskih Hrvata bez dvojbe je biskup Ivan Antunović. On je pravi dobrotvor svomu narodu, koji osjeća najpreču mu potrebu: da neutone u moru magjarizacije, on zna da mu treba knjige, koja će ga od tudjiništine najbolje očuvati.

Tim putem uspio je Antunović dovoljno kod Bunjevaca i Šokaca, a oviin mu djelom nakana odieljene sjetiti ih svoje braće na

Bunjevac: List obće naobrazbe i napridka, petak, 25 augusta 1882, br. 35, str. 2

Gdje narod najljepše govori hrvatski (bunjevački)?

Priznata je stvar u hrvatskoj javnosti, da naš narod najljepše govori u Bosni i Hercegovini, jer govori štokavski, duhovito — obiljem misli i rečenica uzprkos što mieša njeke turske rieči, koje su se udomaćile nemal u cijelom hrvatskome narodu. Tko se želi o tome osvjedočiti, neka čita pjesme: „Osvetnike i Posvetnike“ fra Grge Martića, u kojim se zrcali duša bosanskoga naroda i bogatstvo našega hrvatskoga jezika. Iza Bosanaca svakako su u tom pogledu prvi Bunjevci i Šokci. Čovjek se upravo diviti mora, kada govori sa Bunjevcima i Šokcima, da su nakon više stotina godina medju mnogobrojnijim magjarskim i njemačkim življem čist sačuvali svoj materinski jezik. To je zasluga na prvom mjestu našega naroda, koji svoje čuva a tudje poštiva; a na drugom mjestu je razlog i to, što prije kakovih desetak godina nije vladao toliki šovinizam u madžarskim školama i javnosti kao što sada vlada, jer su se školske knjige izdavale i učile u jeziku svake narodnosti, čemu se sada malo po malo sasvim trag umiće. Kakvim će to plodom uroditi, to će tek budućnost pokazati, a i sada se već po malo osvećuje, kada masa narodnostnih učenika izlazi iz škola prazne glave, jer osim onih madžarskih fraza ništa sa sobom u život ne nosi: jedino što se može reći, da je u školi naučio — mrziti tudje, jer je izkusio, da se njegove svetinje ne poštuju, pa neće ni on tudjih. A kuda to vodi osobito u državi kakova je Madžarska, to će svaki misaoni čovjek razumjeti. Ta kako će se gradjani medjusobno poštivati i domovinu svojski braniti, kada vide, da nijesu pred zakonom jednaki? Kako će domovina napredovati, kada veći dio gradjana ostaje neprosvietljen — sam sebi pripušćan?

Ovo bi osobito morali promisliti oni, koji odlučuju sudbinom naroda i uznastojati, da se narodi pred zakonom izjednače; da se svakoj narodnosti dade dosta prilike, da se naobrazi u *svojem djelokrugu* — u svojem materinskom jeziku, prama svojim vlastitim osjećajima. Osobito bi se moralo pobrinuti, da se proširi narodnostna pismenost; da se širi koristno, pošteno — narodno štivo. I uvjeren sam, da bi se na taj način domoljubje, mir i sloga gradjana mnogo bolje osjegurala, nego kojekakovim pretjeranostima i izazivanjima, što temelje države samo razklimati može a učvrstiti nikada. Ovo bi morao neprestance zahtjevati od svojih predstavnika, osobito od svojih zastupnika (keveta) i sam narod: da mu se njegova naravna prava poštivaju, da se svaki jezik — u koliko potrebe naroda zahtjevaju — štiti i usavršuje. Baš sadanja visoka madžarska vlada, došla je s tom namjerom, da narodu u svakom pogledu pomogne, da ga usreći i naobrazi, to od nje i očekujemo; jer se narod samo u tom smislu za nju izrazio. Na taj način a i čestim saobraćajem sa prekodravskom i istokrvnom braćom, mogli bi Bunjevci i Šokci čist sačuvati svoj materinski jezik, za kog su se dosad toli odvažno zauzimali, inače će nestati Šokaca i Bunjevaca sa njihovim toli lijepim narodnim običajima i nošnjama; jer po jeziku, nošnji i običajima razpoznaje se narod jedan od drugoga.

M. Š.

Žena mlada, kakva mi je fajda, —
Kad je moram ostaviti sada.
Žao mi je i oca i mame,
A još više moje žene mlade,
Kad pogledam njeno belo lice, —

Pa me pita: „huljo do sad — gdi si? —
Zašto mi se prijavio nisi?“ —
I pošalje po nekog „firera“, —
Da me vodi dole kod berbera.
U to eto s makazama brice,

— **Molba za vironauk na materinskom jeziku.** Kako doznajemo, u Dolnjem Tavankutu hoće tamošnji rditelji školske dice molbu dat kalačkom arcibiskupu, da u smislu naredbe ministarstva nastave i pouke pod br. 1797—914. odredi, da se u subotičkoj osnovnoj školi u Dolnjem Tavankutu vironauk na materinskom jeziku t. j. bunjevački (hrvatski) pridaje. Ime roditelja su slideći: Pilip Skenderović, Bolto Skenderović, Andrija Skenderović, Grgo Skenderović, Blaž Stantić. Mate Skenderović, Jakov Moravčić, Pere Gabrić, Jakov Skenderović, Andrija Skenderović, Lošo Ifković, Bodo Skenderović, Ernest Skenderović, Antun Perčić, Mate Kolar, Grgo Aničić. Ivan Mamužić, Stipan Mačković, Joso Orčić, Nikola Balažević, Ivan i Lošo Stipić, Miško Balažević, Lazo Sabić, Blaž Sabić, Pere Poljaković, Dančo Stipić, Mukija Lebović, Felo Bukvić i Nikola Stipić.

(Neven: bunjevačko-šokački list za gospodarstvo, zabavu i pouku, 11 srpnja 1914, br. 28, str. 3)

VUJASINOVIĆ
Svetozara Markovića 11
24000 SUBOTICA

BUNJEVCI I BUNJEVKE!

Mi smo potomci onih slavnih junaka oko Bune i Neretve, koji su prije hiljadu godina krunisali na Duvanjskom Polju Tomislava za prvoga hrvatskoga kralja. Naši su praoci već prije hiljadu godina stvorili znojem i krvlju hrvatsku kraljevinu, koja je bila i velika i silna.

Danas, kada se navršava hiljadu godina tog znamenitog događaja širom naše domovine, gdjegod žive Hrvati, slavi se 1000-godišnjica hrvatskog kraljevstva. Subotica bila, gnjezdo bunjevačkih Hrvata, također slavi ovaj istorijski čin našega naroda i to 20-og septembra. Naši su praoci bili junaci nad junacima, junački su se borili za narod svoj, a mi njihovi potomci ne smijemo ih zatajati već ih moramo slijediti.

Tko ljubi rod svoj, jezik, vjeru praotaca svojih mora doći na ovu veličanstvenu proslavu, da dokaže cijelome svijetu, da smo Hrvati, što su nam bili i praoci.

Braćo i Sestre! 20 septembar je dan naše slave, našega veselja. 20 septembar je dan hrvatske sloge u biloj nam Subotici. 20 septembra svaki svijestan Bunjevac bez obzira na partijsku boju mora prisustvovati na proslavi, jer ovo nije partizanstvo, ovo je narodna proslava bunjevačkih Hrvata. Tko neće na ovu proslavu, taj je kukavica, izdajica roda rođenoga. Tko ne ljubi svoje svetinje, tko ne će da se bori za svoja hrvatska i vjerska prava nije dostojan imena svojih praotaca.

Momci! Mladići! Pojašite konje svoje i pohrlite 20 sept. u nedjelju na proslavu, da nam povorka bude što sjajnija, što veličanstvenija kako to Subotici i dolikuje. Budite zahvalni sinovi vaših praotaca. Dokažite da u žilama vašim kuca krv vaših praotaca koji su stvarali Hrvatsku veliku i silnu.

Bunjevci i Bunjevke! Svaki posao ostavite na stranu i pohrlite u nedjelju na proslavu 1000-godišnjice hrv. kraljevstva, da dokažemo, da je Subotica hrvatska, da nikada nećemo zatajati jezik i vjeru svojih praotaca. Dođite i posvjedočite pod vedrim nebom da se nikada ne odričete prava, koja Vam kao Hrvatu pripadaju.

Bunjevci! Vi, koji ljubite svoje, a ne dirate, ne otimate, što više poštujete tuđe, u znak vaše velike radosti okitite u nedjelju kuće vaše zastavama i cvijećem. 20 sept. u Subotici biloj neka se ori pjesma, neka se vije bunjevačko kolo.

ŽIVILA HRVATSKA! **ŽIVILI BUNJEVAČKI HRVATI!**

Hrvatsko pjevačko društvo „Neven". Hrvatska akademska omladina. Prosvjetno društvo „Neven".

Rajčić Subotica

Bunjevci, Hrvati !

Gradska uprava u Subotici naredila je, da se od 10 do 20 oktobra izvrši popis pučanstva za grad Suboticu. Svaki stanovnik subotički ima da se u tom popisu izjasni, kakve je narodnosti, da li je Srbin, Bunjevac, Madjar i. t. d.

U madjarsko vrijeme popisi (statistike) vodili su nas bačke i baranjske Hrvate pod raznim imenima kao: Bunjevci, Šokci, Dalmati, Bošnjaci, Iliri i „egyebeki", a sve zato, da se pokaže, da u Bačkoj, Baranji nema Hrvata.

Naši oci i narodni velikani kao biskup Antunović, pop Pajo Kujundžić, Dr. Sudarević i ostali javno su pobijali te zvanične statistike i otvoreno ispovjedali, da su imena: Bunjevac, Šokac, Ilir, Bošnjak, Dalmat uža plemenska imena, ali svima tima je **narodnost** jedna i to **hrvatska**, prema tome da su Bunjevci i Šokci, Dalmati, Iliri i. t. d. po narodnosti: **Hrvati**. Dobar primjer služi za to jedna familija. U svakoj familiji imade raznih krsnih imena kao Petar, Pavao, Luka, ali svi članovi jedne familije imadu jedno zajedničko ime familije kao Skenderović, Dulić i. t. d.

Ogromna većina slobodnih Bunjevaca dokazala je na prošlim svibanjskim izborima, da sa ostalim Hrvatima čine jednu zajednicu istih misli i želja. I u našoj novoj državi bila su priznata kao narodnosna imena samo imena: Srbin, Hrvat i Slovenac. Prema tome trebao bi svatko da se izjasni za jedno od ovih narodnosnih imena.

Pozivam Vas, da poslušamo riječ i nauku naših narodnih velikana, pa da naše časno i pošteno bunjevačko ime zadržimo u našem srcu, ali da javno ispovjedamo kao narodnosno ime, kad nas za to pitaju — ime: **Hrvat.**

Tko se takvim osjeća, neka u popis, koji sada grad vrši, kod rubrike narodnosti stavi ime Hrvat.

Upute za istavljanje i popunjavanje ovih popisa može svatko dobiti kod mene i mojih prijatelja.

Đido Josip Vuković
narodni zastupnik

VUJKOVIĆ L. LJUBICA
Svetozara Markovića 11
24000 SUBOTICA

PO SVIJETU

...ovo Neville Chamberlain.

London (Reuter). Službeno se ...ja da je Neville Chamberlain ... predsjednik engleske vlade ...minuo u subotu 9 studenoga u ...0 sati. Kako je poznato Cham...lain se 2. listopada povukao iz ...de zbog bolesti.

Završen socijalni tjedan.

U nedjelju je završen u Zagrebu ...cijalni tjedan. Na posljednji dan ...gresa održano je u franjevačkoj ...vu niz interesantnih predavanja. ...ljveću pažnju pobudila je anketa ...statistika kada su pojedini pred...avnici đaka, studenata i radnika ...ijeli svoja gledišta na razne pro...leme.

...mica Lindberghovog djeteta

...žena Ivana Poderžaja našeg Slo...nca iz Ljubljanje koja je tajno ...stala a zbog čijeg tobožnjeg u...rstva je bio Ivan Poderžaj u ...ng-Singu za vrijeme svog boravka ...Americi umiješana je u ot...ncu. On sada piše knjigu o ...ljem tom događaju te tvrdi da ...Hauptmann koji je bio okrivljen ...otmici i poslije smaknut na elek...ičnoj stolici — nevin. On navodi ...kaze iz toga što tvrdi da je i ...jegova žena bila umiješana u to ...morstvo.

u Loboru se osniva dom za zapuštenu mladež

Djeca od 14-18 godina smjestit će se u dosadašnjem domu staraca

Kod nas se već odavno ukazala potreba da se zapuštenoj omladini koja luta gradskim ulicama pruži jedna zgoda da se i oni odgoje kao čestiti i pošteni ljudi. Današnjica pokazuje da od ljudi koji su odrasli na ulici nema mnogo koristi. Kriminal i sve druge privlači zapuštenu djecu. Banska Vlast Banovine Hrvatske riješila je da u Loboru osnuje moderan dom za zapuštenu djecu. Djeca koja nisu odana kriminalu bit će smještena u taj dom. Dom za ulične dječake biti će dosadanji dom staraca dok se za starce traži koje drugo mjesto u Zagorju. Iz ovog doma izlazit će ljudi koji će biti naučeni redu i disciplini.

Novi rekord u lijetu

Pruga Rio de Janeiro—Buenos Aires prevaljena za devet sati

Nedavno je jedan talijanski list javio da su tri talijanska aeroplana zrakoplovne kompanije izvršili pokusne lijetove između Ria de Janeira i Buenos Airesa. Ovu prugu su talijanski avijatičari preletjeli za vrijeme od 10 sati. Prije ovog lijeta letio je svaki aparat pojedinačno te prevalio ovu prugu u roku od 9 časova.

Katastrofalan zemljotres u Rumuniji

Potres je bio jak od 9° još je 1° je manjkalo pa da dođe do ogromne katastrofe. — Mrtvih i ranjenih više hiljada

9. o. mj. zadesio je Rumunjsku katastrofalan zemljotres. Katastrofa je imala ogromne razmjere. Pored Bukurešta ima još veći broj gradova koji su ili potpuno uništeni ili u ruševinama. Potres se osjetio u Bugarskoj, Jugoslaviji a po najnovijim izvještajima u Francuskoj.

Hrvati-Bunjevci branite svoja prava!

Novi neboder u Beogradu.

Ovih dana počelo je sa građenjem novog nebodera u Beogradu. Novi neboder zauzimače površinu od četvrt hektara a bit će visok 70 metara. Na pojedinim mjestima temelj će biti dubok 11 metara. U širem svom dijelu zgrada će imati 6 katova a u središnjem dijelu zgrada će biti visoka 12 katova.

Smrt na pozornici.

U općini Radnic kod Plznja dogodio se ovih dana jedan rijedak slučaj. Za vrijeme kazališne predstave jednog diletantskog društva jednoj glumici Veri Barkecka je pozlilo i ona se odmah srušila. Liječnici su joj pritrčali u pomoć ali je već bilo kasno jer je mlada glumica izdahnula.

Protestiraju „Bunjevačke Novine“

U pretprošlom broju „Subotičkih ...vina“ iznijeli smo nekoliko sažal...ih, ali istinitih činjenica sa „Bu...jevačke večeri“ iz beogradske ra...o stanice. Naravno da se to nije ...ilo „Bunjevačkim novinama“ ...gana „nezavisnih“ Bunjevaka. (Te „nezavisne“ Bunjevke pišu poseb...im jugoslovenskim jezikom). Počeli ...o gospoda, ili bolje reći gospođe ...gospođice oko tog kulturnog lista ...u sva usta vikati na drznika koji ...e usudio kritizirati to sveto beo...radsko-bunjevačko veče. Stil, na...in i kultura tih novina slična je ...„blagopokojnog Nevena“. Tko ...čitao jedno i drugo mogao se ...ijeriti.

Naš odgovor će se ograničiti tek ...nekoliko primjedaba jer nemamo ...emena da „provodimo“ sa tako ...vako naobraženim osobama. Po...ovo kada tvrde za to „veče“ da ...bilo „senzacionalno“, da su „o...tali obraz našem bunjevačkom ...du“.

Vrlo je lakomisleno i „neslano“ ...ati naš članak nekom „bunje...ačkom Hrvatu“ koji nije ni čuo ...a Bunjevce, koji je došao amo ...hvom za kruvom iz bila svita“ ...su mi Jugosloveni koji kažu za ...e Hrvatsku da je „bili svi“!) sa ...razom torbom“. Mi kažemo da ...to naivno reći za jedan nepot...an članak Subotičkih novina. ...e reći onda ako je naš pisac ...okrvniji i ispravniji Bunjevac od ...ih tih njihovih beogradskih „glu...ca“? Šta onda? Zar ne vidite ...se ovako može upasti u jedan ...dan „sos“? Zar ne da je naj...ivnije da su napisali jedan mo...„interesantniji“ članak izmišlja...ći neke Hrvate kuferaše. Istina ...ko slično to nije važno. Zar ne ...je tako! No mi dobrohotno napominjemo da se gospoda od B. N. mane kuferaša i praznih bućura jer bi ta tema nekome bila vrlo neugodna, kada bi počeli govoriti o njoj.

Mada smo jasno odredili naše stanovište prema govoru milostive gospođe Đorđević, Bunjevačke novine se ne ustručavaju prišiti tom „bunjevačkom Hrvatu“ (kuferašu) falsificiranje povijesti. Uzalud. Mi smo samo naglasili prvorazrednu povjesnu vrijednost 10 novembra o čemu je šutila gđa Đorđević. Šutila je, jer bi inače morala spomenuti „mrzak“ **hrvatski barjak na kotaj** **mo je ona nekada vezla**. „Živila Jugoslavija.“ Šutila je, jer bi inače katoličkim Srbima (to se je dalo shvatiti iz konteksta predavanja, vidi pretprošli broj Sub. novina) koji u znak oslobođenja ističu ne srpski nego hrvatski barjak. Ona je to otšutila a mi smo pak to rekli.

Hrvati-Bunjevci čuvajte se izdajica!

Gdje je u njihovom odgovoru od jedne čitave strane bar i malo svijetla o onom klasičnom citiranju broja subotičkog stanovništva? Gdje je razjašnjenje o naglašivanju tih „pravoslavnih Srba“ u Subotici? O svemu su pripovjedali i „buncali“ (njihov izraz) ali ne o onome što je najvažnije. Zašto? Valda se ne stide priznati ko su i što su? Neka budu karakteri i reknu javno pa neka i njihova publika (ako je imaju) znade s kim ima posla. Mi znamo.

Pozivaju pisca dotičnog članka da pođe na salaše i da tamo vidi kako su to običaji. Zbilja duhovito. Upućivati Bunjevce na salaše da tamo vide kako su ti običaji isti ili skoro isti sa srpskima. Hvala na tako mudrom savjetu, ali neka ga primjene na sebe.

Nadalje vele da je izvođenje dožejance bilo „nedostižno virno i živopisno“. Nakon svega još reći da je to bilo „virno“? „Virno“ je bilo i ono „Dobar veče“ na početku. U najboljem slučaju vjerno je prikazan bunjevački jezik iz tzv. „Bunjevačkih novina“. Ali to nije bunjevački jezik već — bućuriš.

Neka gospoda oproste što nismo znali da je gđica Prćić bila pri nastupu kod mikrofona „**bolisna**“ i da je „popularna Tetkuš“ (valda je to Prćić Kata) imala temperaturu kad je tako „lipo zapivala“. Zar valda time hoće opravdati „najdarovitijeg i najinteligentnijeg interpretatora“ bunjevačkih pjesama. Bilo kako bilo, mi ostajemo kod svoga. Šta ćemo kad i glas može jednom ostariti. Nije ona kriva kao ni mi, jer smo rekli istinu.

Na koncu napominjemo kako je možda i besmisleno gubiti vrijeme sa tom gospodom oko B. N. Bezsmisleno jer izvrću činjenice. Naime mi smo u pretprošlom broju spomenuli: **Čuli smo** da je bilo i takvih koji su zatvorili radio čuvši „Tetkušove“ pjesme. To smo mi napisali. A evo kako su to oni izvrnuli. Citiramo: „U svojoj zlobi što je naše bunjevačko veče tako sjajan uspih imalo, taj neki kaže (naime pisac, op. ur.) da je zatvorio radio i da nije do kraja slušo naš program“. Dakle lijepo se vidi kakvim se sretstvima služe.

Završavajući ovih par redaka potsjećamo našu publiku na slična piskaranja nekadašnjeg Šokčićevog „Nevena“. G. Šokčić je junački priznao da je imao krivo a sada je red na „Bunjevačkim novinama“. Pošli ili ne gospoda, gospođe-ice „pravi Bunjevci“ oko B. N. putem pokajanja bivšeg „Nevena“ nećemo puno ni izgubiti ni dobiti.

Vezuv, jedini vulkan u Evropi opet poradio.

Poštarina plačana u gotovom | God. XXI — Broj 42 | Ček. račun broj 59.137

Prćić Ve
SUBO
Zagreb

Subotičke Novine

Uredništvo i uprava: Paje Kujundžića ul. 9. Rukopisi se ne vraćaju. | Subotica, petak 18 listopad 1940 | Izlaze petkom. Godišnja pretplata 50 din. Polugodišnja 25 din. Pojedini broj 1 din.

HRVATI-BUNJEVCI!

BRANITE SVOJA PRAVA

Rusija i Balkan

Rusija i Turska
Pokreti sovjetske vojske na Krimu

U posljednje vrijeme se svjetska štampa sve više bavi držanjem Sovjetske Rusije. Za nju su se otimale i Njemačka i Engleska. Što je vodilo Rusiju da ostane po strani povijest će nam kazati. No posljednje vrijeme nam kazuje da ova država ne kani ostati po strani nego da samo čeka zgodan čas pa da ostvari svoje planove.

Pitanje Balkana, koji sve više ulazi u interes evropskih sila zanima i Rusiju.

Službene izjave novinstva povodom nedavnih događaja bile su dosta kratke. Rusija je međutim zainteresirana na Balkanu, poglavito na Dunavu, kako se to vidi iz ruske note od 10. rujna, u kojoj je sovjetska vlada istakla, da nije nezainteresirana u regulaciji međunarodne plovidbe na Dunavu.

Svoje držanje prema Njemačkoj Rusija još nije promijenila. Ona nije još protestirala protiv ulaska njemačkih četa u Rumuniju, nego još i sada šalje petrolej za Njemačku.

No za svaku sigurnost Rusi su zamijenili svoje čete u Besarabiji sa novim i svježim četama, opremljenim najmodernijem oružjem.

Reuter iz Bukurešta javlja da su se opazila razna kretanja sviju rodova sovjetske vojske na Krimu.

Brodovi stacionirani u zaljevu Odese primili su naredbu da krenu u južnom i jugoistočnom pravcu. Nadalje se javlja, da su se sovjetske čete pomaknulo u južnom pravcu i prešle dunavsko ušće, Kilia koje je najsjeverniji rukav delte i da su stigli do Suline na ušću srednjeg rukava delte. Čini se, da sovjetske čete žele doći do kanala sv. Jurja, koji je najjužniji rukav delte. Na taj način one bi kontrolirale cijelo ušće Dunava. Rusi su također pojačali svoju dunavsku flotu sa četiri monitora. Oni imaju već 12 ratnih brodova u tome kraju. U gradu Reni, koji se nalazi 20 milja nizvodno od Galca, smjestili su Rusi teško topništvo. Sovjetske vlasti priznaju prisutnost 20 divizija iza ruske granice, ali izjavljuju, da se te čete nalaze na manevrima.

Njemačka vojska u Rumuniji

10 divizija njemačke vojske — Njemačka gradi pomorsku bazu blizu Constanze

(Reuter) — 15. o. mj. je stigla u Bukurešt njemačka pomorska misija. Dolazak ove misije u vezi je s izgradnjom pomorske baze u blizini Constanze. Dobro obaviješteni njemački krugovi u Bukureštu izjavljuju, da će naskoro u Rumunskoj biti 10 njemačkih divizija.

Rumunjska vlada priredila je u časničkom domu banket u čast nje-

Hrvati-Bunjevci!

Potpomažimo i širimo jedini svoj hrvatski list „Subotičke Novine“

Protekcija ili šovinizam

Govorilo se ovog proljeća, da u dunavskoj banovini ima 120 suvišnih učitelja a 80 škola, odjeljenja bez nastavnika. Paradoks koji ne može svatko razumjeti ali ne i osjetiti. To bi najbolje mogli kazati naši ljudi sa salaša Čikerije, Šupljaka, Klise i dr. gdje evo već druga godina, što nemaju učitelja — škole zorje prazne pored 120 prekobrojnih koji primaju i plaću i stanarinu. Izgleda da se ovakve nemogućnosti mogu događati samo u Ministarstvu prosvijete, jer kako bi to izgledalo na željeznici, kada bi u okolini Subotice bilo 5 stanica bez činovnika i šefa a drugdje bi ih na pr. u Novom Sadu bilo na desetine bez posla.

Nedavno smo čuli, da su iz Beograda premješteni svi učitelji i učiteljice koji nemaju potrebe da tamo ostanu. Stoga je nastala prava invazija učitelja u Suboticu, tako da ih ima već sada skoro 10 prekobrojnih ali samo u gradu. I na salaše su neke nastavnice iz Beograda premještene ali evo prošlo je 15 dana otkako su ovamo upućene samo one ne dolaze, mjesto njih stižu, kažu, liječnička uvjerenja, dopusti. Kako bi i došle, kada je jedna, ma da je rođena na selu, izjavila, da se ona ne zna ni umivati ako nema vodovoda, raspituje se što jede čeljad i neće da stanuje gdje nema vodovoda i kupaone. Druga ne može jer ima 3 sobe modernog namještaja, pa kako bi ona to na salaš selila. Eto, kakve nam odgojiteljice šalju, jadna nam majka. A i oni, koje svojski prijanjaju za rad na selu, čine im se sve moguće nepravde da ih otjeraju odavde ili ih upute na pasivnu rezistenciju. Tako je na Šupljaku postavljena za upraviteljicu jedna naša valjana i ispravna nastavnica sa 22 godine službe. Nije to trajalo ni 4 mjeseca smjenjuju je bez ikakvog razloga, bez razrješnice, bez krivice

Potpomognimo fond „Aleksa Kokić“

Kako se može očekivati da će ova zaista kulturna radnica, ovako uvrijeđena i odbačena od svojih pretpostavljenih sa oduševljenjem nastaviti rad van škole? Ni na salaše ni u grad Suboticu nije premješten nijedan naš čovjek pa u svemu ovome vidimo, da se spram nas Hrvata-Bunjevaca nastavlja stara praksa i da nam se ne želi izići ni najskromnijim željama u susret, nego da nam se naprotiv oduzima i to, što smo imali. Sa tim perspektivama otpočela je školska godina.

PROGRAM POSLAVE

250 godišnjice glavne seobe Hrvata-Bunjevaca i osvojenje gr. Subotice

Petak 14 kolovoza

U 8 sati na večer: Pucanje mužara javlja početak velikih jubilarnih priredbi u sjeća nas kako su Hrvati—Bunjevci prije 250 godina oružanom rukom uz paljbu topova i pušaka osvojili Suboticu. Zatim je pokraj katedralne crkve sv. Terezije vatromet sa prekrasnim raznobojnim raketama i koncerat „Hrvatske glazbe" iz Mostara.

U 9 sati na veče: Sva se sobotička hrvatska društva okupljaju pred zgradom „Hrvatskog doma" odakle se povorka sa glazbom i bakljama kreće na kolodvor za doček *dra Ivana Pernara, izaslanika dra Vlatka Mačeka,* i drugih gostiju.

Subota 15 kolovoza

U 5 sati u jutro: Paljba navješta glavne svečanosti, a glazba prolazi ulicama i svira budnice.

U pola 8 sati: Svečan doček gostiju iz Osijeka, Sombora, Bača, Baranje, B. Monoštra i drugih mjesta.

U 8 sati: Sakupljanje društava pred svojim društvenim prostorijama i kod kalvarije, zatim polazak na igralište „Bačke".

U 9 sati: Sveta Misa na igralištu „Bačke" koju će služiti mostarski biskup preuzv. gosp. o. Alojzije Mišić uz asistenciju. Za vrijeme službe Božje hrvatsko pjevačko društvo „Neven" pod ravnanjem dra Mihovila Katanca izvodi „Hrvatsku misu" od Rudolfa Matza. Zatim se povorka svrstava u red i kreće ovim putem: Somborski put, Zagrebačka, Vilsonova, Antunovićeva, Aleksandrova, Jelačićeva ulica do trga sv. Ćirila i Metoda pred katedralom sv. Terezije, gdje će se održati *svečano zborovanje.* U ime svećenstva će govoriti presvj. gosp. Ante Skenderović papinski komornik, zatim prestavnik hrvatske inteligencije gosp. dr. Marko Kuntić, prestavnik omladine gosp. Lajčo Dulić, pravnik, prestavnik seljaka g. Franjo Tumbas. U ime dra Mačeka govori dr. Ivan Pernar, zatim ostali delegati kao zastupnici pojedinih hrvatskih društava.

Povorka će se odvijati ovim redom:

1. Banderij
2. Muzika: Hrvatska glazba iz Mostara
3. Pripremni odbor sa delegatima
4. Odlazak Turaka
5. Dolazak Bunjevaca. Naprijed franjevac na bijelcu sa zastavom. Iza njega franjevci sa Hercegovcima, zatim grupe u narodnim nošnjama i to naprijed gosti, a onda domaći

Narodni običaji

6. Polivači uz pratnju tamburaša
7. „Kraljice". Naprijed one u bijelom, a iza njih one u svili i kumaši
8. „Mustulundžije". Između njih svatovi i to: Rakijere, stari svat i snaša, kum i đuvegija te staćele.
9. Risari (simbolični). Po tri para u redu. U prvom redu djevojke nose krunu od žita, slijede paorska i gospodska kola sa bandašom i bandašicom, te kola sa pudarom i puda rušom.

Kulturne ustanove

10. Pučka kasina sa zastavom
11. Kolo mladeži
12. Katolički krug
13. Katolička čitaonica iz „Kera" i „Sente"
14. Kolo mladih Nevenaša
15. Školska Zadruga
16. Divojačko društvo sa podružnicama
17. Omladinci koji su istaknuli zastavu 10. novembra 1918 g.
18. Momačko društvo sa podružnicama
19. Hrvatsko pjevačko društvo „Neven"
20. Hrvatski prosvjetni dom
21. Hrvatski Radiša
22. Hrvatska kulturna Zajednica
23. Križari i križarice
24. Treći red
25. Kongregacije
26. Patronaža iz III. kruga
27. Seljačka Sloga
28. Gospodarska Sloga

Gospodarski dio

29 Drveni plug
30 2 gvozdena pluga
31 2 drvene brane
32 2 gvozdene brane
33 Kombinovana sijačica
34 Roljka s 1 valjkom
35 Roljka s 3 valjka
36 Kosačica
37 Grabljačica
38 25 sijača
39 10 pari risara
40 Stroj za sađenje kukuruza
41 25 kopača
42 Volovski dvopreg
43 Volovski četveropreg
44 Volovski šesteropreg
45 Volovski osmeropreg
46 dvokolica
47 Upreg u paradna kola
48 Upreg u čezijama
49 Upreg u karucama
50 Četveropreg
51 Konjanici
52 Sanitetska kola

U 1 sat poslije podne: U koncertnoj sali gradskog kazališta bit će zajednički banket.

U 4 sata poslije podne: Pučka zabava na igralištu „Bačke". Sviraju limene glazbe i najbolji naši tamburaši.

U 5 sati poslije podne: Otkrivanje slike preporoditelja Hrvata-Bunjevaca biskupa Ivana Antunovića u Pučkoj Kasini uz prisustvovanje društvenih delegata. Svečan će govor održati gosp. Mićo Skenderović, adv. pripravnik.

U 6 sati poslije podne: Prva glavna skupština „Hrvatske kulturne zajednice" u velikoj dvorani Subotičke Matice. Prigodni će govor imati mnogopoštovani g. dr fra Dominik Mandić direktor klasične gimnazije na Širokom brijegu u Hercegovini.

U 9 sati na veče: *Svečana akademija u gradskom kazalištu:*

1. Pozdravni govor drži presvj. gosp. Blaško Rajić pretsjednik odbora za proslavu 250 godišnjice
2. A. Kokić: Za ljepšu budućnost, deklamira g. Marko Čović, stud. phil.
3. Ivan Malagurski: Tri stoljeća, historijska drama u četiri čina.
4. Za vrijeme pojedinih pauza svira Hrvatska glazba iz Mostara.

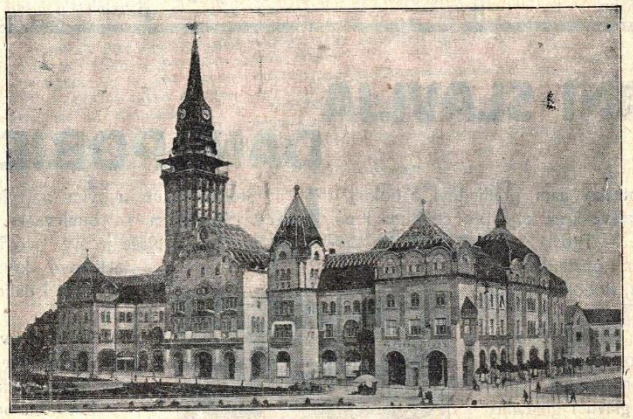

Gradska vijećnica

Nedjelja 16 kolovoza

U 8 sati: Otkrivanje nadgrobnog spomenika borcu za narodna prava subotičkih Hrvata *pop Poji Kujundžiću.* Govori gosp. Andrija Šokčić, pravnik. Hrv. pjev. dr. „Neven" pjeva *„nadgrobnicu".*

U 9 sati: Otkrivanje spomenika hrvatskom pjesniku *Miroljubu Anti Evetoviću* kod crkve svete Terezije. Govori gosp. Marko Čović, stud. phil. Hrv. pjev. dr. „Neven" pjeva „Hrvatskoj" od Vilka Novaka.

U 10 sati: *Omladinsko zborovanje* u velikoj dvorani Doma katoličkih udruženja u Harambašićevoj ulici 5.

1. Govor dijecezanskog povjerenika za omladinska društva.
2. A. Kokić: Omladina rodnoj grudi, deklamira x. y.
3. Miroslav Stemer: Omladinske organizacije.

U 11 sati: *Zahvalnica u katedrali* sv. Terezije.

Našim čitateljima i pretplatnicima na znanje!

Budući da smo mi Hrvati-Bunjevci i Šokci, koji živimo u Bačkoj ostali u ovo zadnje vrijeme bez svoga redovitog javnog glasila — bez svojih Novina, naše je Uredništvo odlučilo, da taj osjetni manjak našeg kulturnog života što prije ukloni. Svoju namjeru Uredništvo je odlučilo izvesti ovako:

SUBOTIČKE NOVINE postaju opet kao što su i prije bile TJEDNIK. Izlaziće redovito svakog petka ujutro na četiri velike strane novinskog formata. Cijena će im biti samo 1/2 (pola) dinara. To znači da će „Subotičke Novine" biti najjeftiniji hrvatski list u državi. Uređivaće ih i nadalje stari prokušani rodoljub i pučki pisac Blaško Rajić uz suradnju cijele mlađe bunjevačke i šokačke inteligencije. Već samo ime urednika i najbližih mu saradnika označavaće njezin idejni pravac: hrvatstvo i katolicizam. Niti samo jedno, niti samo drugo, nego oboje, čvrsto povezano — nerazdjeljivo.

Ovo nastojanje koje za uredništvo znači novi teret i nove napore, držimo da će cijela naša rodoljubiva i kulturna javnost s veseljem pozdraviti. A da se pri svemu tome ne ostane samo kod nastojanja nego da se dođe i do željenih uspjeha, molimo da se redovito izlaženje potpomogne novim i što mnogobrojnijim pretplatnicima.

Mi nemamo za leđima nikoga tko bi nas finansirao. Pretplatnici su za nas sve. Na njima je dakle budućnost i uspjeh naših, a još više — njihovih

„Subotičkih Novina".

STAV PREDLAGAČA: Poštovani monsinjore, hvala Vam na interesovanju i dostavljanju podneska. Isti nije od značaja za našu odluku da predložimo uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice, te na nju ni na koji način ne utiče. Ovo iz razloga što na našu odluku nisu uticala istorijska pitanja poput "dekreta iz 1945." ili izjašnjavanja pojedinaca i grupa pre 1945. godine, već isključivo trenutno stanje i važeće zakonodavstvo Republike Srbije.

59.

Podnesak: Branimir Kuntić brku23@gmail.com

Skupština Grada Subotice
Za javnu raspravu oko „bunjevačkog jezika"
Trg slobode 1
Subotica

Poštovani!
Šaljem u svojstvu državljanina R. Srbije i građanina Subotice svoj prilog javnoj raspravi u svezi uvođenja „bunjevačkog jezika" u službenu uporabu na teritoriju Grada Subotice.
Šaljem u privitku svoju pravnu tezu na temu: Kršenje međunarodnih standarda zaštite manjina u Republici Srbiji s uvođenjem takozvanoga bunjevačkoga jezika na teritoriji Grada Subotice.
Molim Vas potvrdite mi primitak ove poruke.

Srdačan
Branimir Kuntić, Lovre Bračuljevića 47/60, 24000 Subotica

Skupština Grada Subotice
Za javnu raspravu oko „bunjevačkog jezika"
Trg slobode 1
24000 Subotica

Kršenje međunarodnih standarda zaštite manjina u Republici Srbiji s uvođenjem takozvanoga *bunjevačkoga jezika* na teritoriji Grada Subotice.

Republika Srbija je s procesima svoje demokratizacije morala urediti i polje zaštite manjinskih prava. Srbijanska država i njezine su institucije bile dužne prihvatiti, ratificirati i staviti u primjenu međunarodne dokumente o zaštiti prava nacionalnih manjina. Ovdje prije svega važe Europska povelja o regionalnim i manjinskim jezicima (1992) i Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina (1995), oba dokumenta koje je izradilo Vijeće Europe i koji predstavljaju osnovnu i minimalnu razinu zaštite manjina. Srbija je sa prihvaćanjem ovih dokumenata obvezala i uskladiti svoje unutarnje zakonodavstvo kako bi se ovi dokumenti mogli primjenjivati.

No sa pokušajima uvođenja takozvanoga *bunjevačkoga jezika* na teritoriji Grada Subotice, Republika Srbija prekršila je ove međunarodne ugovore. Najprije prilikom ratificiranja Europske o regionalnim i manjinskim jezicima, Srbija je podnoseći dokumente za ratifikaciju stvorila obvezu zaštiti hrvatski jezik kao manjinski jezik, uporedo sa standardnim hrvatskim ali isto tako i sve dijalekte toga jezika. Prilikom zaštite bunjevačkoga govora Srbija je u dokumentu ratifikacije zaštitila govor, a ne jezik, jer pored toga što u vrijeme ratifikacije takozvani bunjevački jezik nije postojao, Srbija bi narušila princip nemješanja u identitetske sastavnice zajednica i osporavati jednoj manjini pravo na njezine dijalekte. Istodobno prilikom predaje izvješća o provedbi Europske povelje, srbijanske institucije za zaštitu ljudskih i manjinskih prava dužne su bunjevački tretirati kao govor i sve aktivnosti oko zaštite bunjevačkoga moraju se tretirati kao aktivnosti oko zaštite govora. Pokušajima uvođenja takozvanoga bunjevačkoga jezika brutalno se krši međunarodna obveza Srbije pred Vijećem Europe.

Dalje prilikom praćenja provedbe Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina, u svim izvješćima Komiteta eksperata se navodi da je Srbija dužna u pogledu odnosa Hrvata Bunjevaca i Bunjevaca ne-Hrvata kao i Rumunja i Vlaha zadržavati striktno neutralan odnos, bez mješanja u identitetske sastavnice i bez favoriziranja jedne zajednice u odnosu na drugu. Na ovo je upozoreno još 2011. u Trećem mišljenju o provedbi Okvirne konvencije o zaštiti nacionalnih manjina, a potpuno identično su upozorili i eksperti za prava nacionalnih manjina Reiner Hoffman i Anastasia Crickley 2015. godine u posebnom izvješću o stanju prava nacionalnih manjina u Republici Srbiji.

Ukoliko lokalne vlasti u Subotici uvedu takozvani *bunjevački jezik* u službenu uporabu to bi značilo da se pored kršenja međunarodnih standarda manjinske zaštite krše i unutarnje zakonodavstvo Republike Srbije, jer su zakoni RS zaštite manjina temeljeni na međunarodnim ugovorima. Prethodno navedeni dokumenti su ključni i prilikom praćenja napretka Srbije u Pregovaračkom poglavlju 23 sa Europskom unijom, te bi kršenje ovih dokumenata mogli ponovno dovesti do usporavanja pregovaračkoga procesa, što nikome ne bi trebalo biti u interesu.

Branimir Kuntić,
Diplomirani pravnik

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. U potpunosti odbacujemo Vaše teze da naša inicijativa, na bilo koji način, krši međunarodne ugovore ili ratifikovane konvencije. Službena upotreba bunjevačkog jezika na teritoriji Grada Subotice ni na koji način neće ograničiti ili onemogućiti bilo koju drugu manjinu da proučava i razvija sopstveni jezik.

60.

Podnesak: Filip Celikovic <filip.celikovic.fc@gmail.com>

Skupština Grada Subotice
Za javnu raspravu o „bunjevačkom jeziku“
Trg slobode 1
Subotica

Poštovani,

Dostavljam svoj prilog javnoj raspravi u vezi uvođenja „bunjevačkog jezika“ u službenu uporabu na teritoriju Grada Subotice.
Molim vas da uzmete u obzir tekst na sljedećem linku:
http://www.hrvatskarijec.rs/vijest/6239/Niko-uci-nikog/
Dostavljam vam isti tekst i u fotografiranoj verziji dolje u privitku ove pošte.
Srdačno vas pozdravljam!
Filip Čeliković
Dinka Šimunovića 8
24 000 Subotica
2112988820016

hrvatskarijec.rs/vijest/6239/Niko-uci-nikog/

HRVATSKA RIJEČ

O nama | Impresum | Pretplata | Arhiva | Kontakt | RSS | Login

Početna | Aktualno | Tema | Intervju | Širom Vojvodine | Kultura | Sport i zabava | Kolumne | Najave događaja

16.04.2021

Niko uči nikog

Jezikoslovlje je – vele mudri ljudi u mudrim knjigama – znanost, koja ne samo da konstatira i tumači jezične pojave nego i objašnjava i tumači razvoj sadašnjeg stanja jezika iz prijašnjeg i još dosta toga drugoga radi. Ako prihvatimo kao validno – a nema razloga da ne prihvatimo – maloprijašnje objašnjenje pojma lingvistike **Bratoljuba Klaića** iz *Rječnika stranih riječi*, objavljenog još davne 1985. u nakladi Matice hrvatske, onda ćemo lako doći do zaključka da je i gramatika kao i matematika: u većini slučajeva postoje čvrsto utemeljena pravila od kojih se rijetko odstupa. Nešto labilnija kategorija od gramatičkih su pravila koja se tiču pravopisa i koja njihovim autorima nerijetko služe da odstupe od davno utabanih staza i sluđuju generacije koje su do najnovijeg izdanja mislile da su pismene.

S tom namjerom – opisivanja, ali i propisivanja jezičnih pojava i pravila – krenule su vjerojatno i autorice *Gramatičkog i pravopisnog priručnika bunjevačkog jezika* **Ana Popov** i dr. **Suzana Kujundžić-Ostojić**, objavljenog 2019. u nakladi Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine. Ne hajući za Bečki književni dogovor iz pradavne 1850., ne hajući za sve ranije objavljene dijalektološke knjige u kojima je i bunjevački govor našao svoje mjesto, ne hajući za sve opise i propise u kojima bunjevački govor kao jezik nije našao svoje mjesto Ana i Suzana upustile su se u hrabri pothvat pravljenja znanosti od raspoložovih kapaciteta ataviteta bunjevačkog divana.

Isto ko američki Ustav, samo skroz drugačije

I kao što o Svevišnjem u *Knjizi postanka* vele nepoznati autori da u početku bijaše *Rič* tako se ispostavilo da i za autorice *Gramatičkog i pravopisnog priručnika bunjevačkog jezika* postoje lingvistički bogovi u vidu lektora **Tatjane Bogojević** i **Ivana Vojnića Kortmiša**! Zaista dražesno i veselo: lektori onima koji propisuju »jezik«! Stoga će u daljem tekstu zaista biti teško odrediti na čiju adresu valja uputiti kritike zbog velikog broja grešaka u nemalom izdanju, koje, bez korica, sadrži tek 72 stranice. Možda će ipak najbolje biti da se usredotočimo na Anu i Suzanu, a one – ako to, naravno, hoće – neka ih onda raspodjeljuju Tatjani i Ivanu.

Ova publikacija – po svojoj dužini (sažetosti), a možda i po nakani (jasnoća) – vrlo slična američkom Ustavu već na samome početku iznenađuje čitatelja: na tri i pol stranice (koliko, recimo, zauzima prosječna novinska reportaža o odgajivaču koka nosilja) donosi tekst turboozbiljnog naslova – *O istoriji bunjevačkog jezika*! Dok bi za isti naslov armija jezikoslovaca i književnih povjesničara izlila hektolitre znoja, godinama istražujući »istoriju bunjevačkog jezika« u namjeri da ju pretoče u respektabilnu knjižurinu ili da ju pak razrežu na nekoliko tomova, Suzani Kujundžić-Ostojić to je uspjelo zavidno brzo i nevjerojatno lako. Ali, i na tako suženom tlu ona je ostavila dovoljno prostora da se nad »istorijom bunjevačkog jezika« zamisli i razmisli. Primjerice, zaista je hrabro ustvrditi kako je »prvi Statut Grada Subotice« (1745.) pisan na bunjevačkoj ikavici, u vrijeme kada o Bunjevcima, kao uostalom i o Hrvatima, ovdje nije bilo riječi, jer su kao zamjena za te pojmove u opticaju bili nazivi Iliri, odnosno Dalmati. Još je hrabrije, a uz to i besmislenije, ustvrditi – poput Suzane – da je prvi bunjevački pisac bio fra **Mihajlo Radnić** zbog toga što u djelu *Razmišljanja pribogomiona od ljubavi božje, složeno i izvođeno u jezik slovinski – bosanski* iz 1683. »ima i bunjevački riči«. Kako već sam naslov kaže, na svojatanje *Razmišljanja* prije bi imali pravo suvremeni lingvisti bosanskog jezika nego li dr. Suzana. A logika po kojoj u Radnićevom djelu »ima i bunjevački riči« otvara široko polje besmisla, jer u njemu zacijelo – opet kao što i sam naslov kaže – ima i »slovinski« riječi, pa bi, samo da se na to polakume, na *Razmišljanje* mogli navaliti i Ukrajinci i Česi i Bugari, dokazujući da, na temelju, recimo imenice »voda«, Radnićevo djelo svoje podrijetlo crpi iz nekog istočno-, ovaj zapadno-, odnosno južnoslavenskog jezika. A što tek reći na nedostatak mašte, znanja i obraza kada u »istoriji bunjevačkog jezika« svoje mjesto, ni kriv ni dužan, nađe i **Balint Vujkov** kao zapisivač »bunjevačke narodne književnosti«! Umjesto bilo kakvog komentara na ovu »posuđenicu« znamenite osobe iz redova ovdašnjih Hrvata poslužimo se citatom iz njegove knjige *Bunjevačke narodne pripovitke*, objavljene 1951.: »Prilikom izlaska prve knjige Hrvata iz sjeverne Vojvodine pokušat ću osvijetliti ponešto iz njihovog životnog puta tokom usmenog predanja«. Pametnom dosta, ludom za inat i na obraz.

Jezik u nastojanju

Ima u ovom predgovoru još zanimljivih tvrdnji i spominjanja imena o kojima bi se dalo raspravljati, ali na red nestrpljivo čeka i sama bit ove gramatičke i pravopisne *Biblije* jezika u nastojanju. Već na samom početku, u poglavlju *Fonetiko* – površno, šlampavo, poluistinito, netočno, nedosljedno, smiješno, zbunjujuće i nelogično, što ovo djelo krasi od prve do posljednje stranice – Ana i Suzana, u dijelu »podila glasova«, koji se odnosi na samoglasnike, pokazuju elementarno neznanje tvrdnjom da samo glas »r« ima slogotvornu funkciju u riječi. Izostavljajući glasove »l«, »n« i »m« autorice kao da namjerno zbunjuju, recimo, dijete kojem iz čista mira na pamet može pasti rečenica baš zgodna za primjere razdvajanja slogova: »Monokl mi pao u Vltavu« (ili za monokl i Vltavu u »bunjevačkom jeziku« postoje posebne imenice?) ili pak »N'gombe M'mamba pobidio u veleslalomu«. Bilo bi baš zanimljivo čuti kako bi autorice objasnile razdvajanje slogova na »mo-no-kl« i »Vl-ta-va«, odnosno »N-gom-be« i »M-mam-ba« u kojima glasovi »l«, »n« i »m« preuzimaju funkciju samoglasnika. O tome da se među sonantima ne spominju i glasovi »v«, »nj« i »lj«, ali se zato u njihovu opisu koriste nerazumljive i nakaradne rečenice (»Kad ji izgovaramo, vazdušna struja nailazi na pripreku, al je i otklanja«, odnosno: »Oni imaje osobine i samoglasnika i suglasnika, digod su na sridi«) neka – kad već nisu Ana i Suzana prilikom pisanja, odnosno Tatjana i Ivan prigodom lekture – razmisli onaj kome je na raspolaganju sve vrijeme ovoga svijeta. E, da: hrabre autorice u svom su trudu oko opisa fonetskih zavrzlama zaboravile da u bunjevačkom, baš kao i u makedonskom, postoji i glas »dz« kao deveto u nizu od 31 slova »bunjevačke abecede«, pa maloprije spomenutom djetetu ostaje prava enigma kako napisati glagol »rondzat« ako toga glasa (i slova) nema u *Gramatičkom i pravopisnom priručniku bunjevačkog jezika*. U duhu pojednostavljene šlampavosti Ana i Suzana nastavljaju i kada je riječ o »glasovnim prominama«, pa tako za »jednačenje suglasnika po mistu tvorbe« lakonski navode primjer da je imenica »lišće« nastala od »lis« plus »će«. Što znači »lis«, ne zna ni akademik dr. fr. sc. sf. Lingoslav Ričić a kamoli naše imaginarno dijete. Baš kao što ne znaju otkud se iza nepoznatog i nerazumljivog »lis« odjednom pojavljuje »će« istih korijenskih i značenjskih vrijednosti. Je li to »će« u pomoć stiglo negdje iz futura kao skraćeni oblik pomoćnog glagola »htjeti« za treće lice jednine i množine ili je pak u *Gramatički i pravopisni priručnik bunjevačkog jezika*, preko lektora, palo kao Božji dar? Vrag će ga znati. A da su im samo na pamet pale, ako su znale, ideje o tome da jedna riječ može pretrpjeti više faza glasovnih promjena, možda bi se sjetile jotacije, koja u ovom slučaju prethodi jednačenju suglasnika po »mistu tvorbe« i glasi: »list« (korijen riječi) + »je« (nastavak za zbirnu imenicu) = »listje«, pri čemu je i djetetu i dr. Lingoslavu jasno da suglasnička skupina »t« + »j« daju »ć«. Kada znamo da je »listje« prešlo u »lisće«, onda možemo reći da smo spremni usvojiti i znanje da kad se suglasnici »s« i »z« nađu »prid pridnjenepčanim suglasnicima«, »prilaze« u »š« i »ž«. Eto... jednostavno, »nalte«?

Jedno od zanimljivijih, a napose zagonetnijih opisa svakako je ono koje se tiče sibilirazacije. Autorice, naime, ispravno primjećuju da u »bunjevačkom jeziku u najvećem dilu« nema sibilarizacije (to je ono kad suglasnici »k«, »g« i »h« prelaze u »c«, »z« i »s«), pa navode i primjere za to: »ruki«, »divojki«, »knjigi«, »nogi« i »valjuški«. I sve bi to bilo u redu da se odjedared u dijelu pod nazivom »vrste riči« ne pojavlju »prilozi« i »pridlozi«, a kod nastavaka za oblik riječi – »nastavki«! Ako znamo da je korijen riječi »prilog« i »pridlog« i ako nam autorice kažu da sibilarizacije u »bunjevačkom jeziku u najvećem dilu nema«, otkud se onda pojavilo ono »z« kao prvi dio dvoglasnog nastavka za Nominativ množine i zašto se na isti način kod »nastavka« nije pojavilo i »c«, pa da imamo ujednačena pristupanja sibilirazaciji koje u bunjevačkom, uglavnom, nema? Odnosno: zašto dvije »tako krupne riči« kao što su »prilog« i »pridlog« u Nominativu množine ne glase »prilogi« i »pridlogi« kada su zadržani »nastavki«? O tome, naravno, ni riječi. Kao što riječi nema niti o tome zašto se rabe »suglasnici« i »oblici« ako, kako same kažu, sibilarizacije u »bunjevačkom jeziku u najvećem dilu« nema.

Niti riječi objašnjenja, što je još gore, nema ni glede toga što se među »vrstama riči« na 17. stranici pojavljuje izraz »ričce«, a onda odjednom na strani 66, tamo kod sastavljenog pisanja, provala ekavizama u vidu oblika »rečca« (»rečca ne nuz imenice, prideve...«; »rečca naj u superlativu opisni prideva...« i – zašto sad velikim slovima? – »REČCA LI u upitnom značenju...«). Nakon ovakvih primjera imaginarnom djetetu ili dr. Lingoslavu svašta bi moglo pasti na pamet. Recimo: jesu li autorice sve vrijeme pisale rukama; sjećaju li se što su napisale jednom, a što drugi puta; je li se, osim njih, u pisanje uključio i netko treći, četvrti, peti ili šesti...? Razvijajući maštu dalje, mogli bismo se upitati na čemu su bile i jesu li vodu pile? U svakom slučaju: šareno, zabavno, veselo...

Šareno, zabavno i veselo – kada zbog tuge što su ga napravile nisu odmah povukle svoje djelo da ga nitko ovakvoga nikada ne vidi – djeluje i poglavlje o sintaksi. I ovdje, kao i kod vrsta riječi, imamo izuzetno zanimljivih primjera. Poput sintagme »mesna zajednica« u ekavskoj varijanti u kojoj »mesna« podjednako alarmira centar za glad kao što i podsjeća na famoznog »sekretara«, tako se i kod Ane i Suzane – naravno dosljedno ikavizaciji nekadašnjeg glasa »jat« (ě) – u podjeli priloških rečenica pojavljuje izraz »misne rečenice«, koje svojim značenjem upućuju na »misto radnje«, ali svojom dvosmislenošću navode i na zaključak da se takve rečenice izgovaraju valjda isključivo na misi! Kada smo već kod ikavizacije »jata«, zaista ostaje nejasno zašto se uz rabljenje izraza »rič« i »rička« (uz više puta omaknutu »rečcu«) ne pojavljuje i njihova ikavska carica: »ričenica«? Ili, pak, »siver« namjesto »sever«, kako u uvodu stoji. Ali, kao i na mnogo toga u *Gramatičkom i pravopisnom priručniku bunjevačkog jezika*, odgovore na ta pitanja znaju samo dvije hrabre autorice.

Friško, čerez sebe

Ono što, međutim, autorice dokazano ne znaju (plus njihovi sneni lektori) je to da se ni na »bunjevačkom jeziku« – kao, uostalom, ni na srpskom, na čiju se gramatičku osnovu i pravopis pozivaju – ne kaže »vršioc«, kako to na strani 51 navode u definiciji subjekta, jer za prelazak »l« u »o« za to u Nominativu jednine jednostavno nema uvjeta, pa bi ispravno bilo da su napisale »vršilac« ili pak »vršitelj«. Teško neznanje – osim silovanja ikavice, poput primjera »prithodni«, »namina«, »neposridni« i ranije nabrojanih i nenabrojanih – Ana i Suzana pokazuju i u primjerima navedenim za priloške odredbe na strani 52.: »Pere friško uči« i »Dida je očo čerez novaca«. U prvom primjeru »friško« bi, kao način učenja, valjalo zamijeniti jedino ispravnim, a isto tako valjanim prilogom »brzo«, dok bi u drugom umjesto prijedloga »čerez« trebalo rabiti »rad« u značenju »po« (nešto). Ovako banalno »hasniranje«, bolje rečeno frljanje »posebnostima« u odnosu i na hrvatski i na srpski otkriva potpuno nepoznavanje značenjskih nijansi čak niti u jednoj prostoj rečenici koja koliko-toliko sliči životnim primjerima, opisanih »narodnim jezikom«, te stoga tjera čitatelja na pomisao da je pisana »friško«, skoro pa »na vrat-na nos«, dok je netko možebitno morao »čerez sebe«.

Kronično nepoznavanje nijansi bunjevačkog govora – a upravo one čine njegovu osebujnu specifičnost – autorice pokazuju i kada je riječ o »brojovima«, gdje na stranici 20. kažu: »Nike imenice imaje samo jedninu, a nike opet samo množinu« ili pak u opisu glasa »v« na strani 62 kada kroz ispravnu teoriju navode pogrešan primjer: »upotribljava se i ko zamina za h: pleh – plev«. U prvom primjeru neodređenu zamjenicu »nike«, koja je u srednjem rodu identična odričnoj zamjenici »niko« (nitko), samo da imaju taj gotovo pa psiholingvistički osjećaj za specifičnosti bunjevačkoga govora, lako su mogle zamijeniti izrazom »jedne«, odnosno »druge«, pa bi imale prirodnu, logičnu i nenategnutu rečenicu. Ovako, stječe se dojam da joj je jedini cilj besmislena ikavizacija nečega što se u bunjevačkom govoru u takvoj konstrukciji ne rabi, jer se lako da zamijeniti drugom. U drugom, pak, primjeru u bunjevačkom je uobičajeno reći »ple« s dugosilaznim akcentom kao što je neprirodno reći »kru« (kruh) namjesto uobičajenoga »kruv«. Ali, vođene valjda bunjevačkom inačicom Petrice Kerempuha (»biće nikako«), Ana i Suzana nas svojim pisanjem uvjeravaju da u *Gramatičkom i pravopisnom priručniku bunjevačkog jezika* »niko uči nikog«, odnosno u prijevodu na srpski: neko uči nekog, tj. »na pravom« bunjevačkom: »kogod uči kogagod«. Sve to na koncu, kao što se vidi, rezultira kristalnom jasnoćom i savršenom razumljivošću za koje bi najbolji opis bila rečenica »štogod iđe kudgod«.

Ako je išta za pohvalu u ovom tužnom i pripadajućem rimujućem drugom pridjevu za opis ove tekice, onda je to primjer koji se na strani 52 navodi za apoziciju i glasi: »Novi Sad, glavni grad Vojvodine, ima lip kej«. Što je ovdje za pohvalu? Pa, naravno, sintagma da je Novi Sad glavni grad Vojvodine. Misle li tako i u Pokrajinskom tajništvu za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama – koje je pomoglo tiskanje ovoga djelašca – vidjet ćemo ukoliko bude objavljeno i njegovo drugo izdanje. Hoće li Ana i Suzana objasniti da su mislile na »administrativni centar«, kako se najnovijim »političkim jezikom« zove glavni grad Vojvodine, ili će svoje mecene uvjeriti da je to »isti klinac« – moguće je njihova briga.

Kec iz znanja, petorka iz vladanja

Ako je, pak, u ovoj veseloj svesci nešto za čuđenje tipa »sidi, pa plači«, onda je to – osim hrabrosti da se ovakvo što uopće proglasi osnovom za »bunjevački jezik« – zacijelo i njegovo »normiranje«, odnosno »propisivanje«. Zaista je nejasno na temelju čega su se Ana i Suzana odlučile da jedini ispravni nastavak za treće lice množine prezenta bude »-je« (»imaje«, »zaminjivaje«, »označavaje«...) kada je danas u bunjevačkom govoru bar u ravnopravnoj uporabi oblik, kao i u hrvatskom i srpskom jeziku, »-ju«? Nejasno je i zašto su njih dvije propisale da nije ispravno reći, inače posve uobičajeno u bunjevačkom, »zaktiv«, a objašnjenje da ako se glas »h« nađe ispred »t«, on ostaje nepromijenjen djeluje poput one dosjetke iz reklame: »Izgleda šašavo, ali mene pamet više ne boli«. Napose ako se to usporedi s radnim glagolskim pridjevom pomoćnog glagola »htjeti« koji u bunjevačkom glasi »tio«, »tila«, »tilo«, odnosno »tili« i »tile« u množini. Nejasno je, zatim, i zašto su se na jedino ispravno odlučile kada je riječ o »ričcama« (ili: »rečcama«?) »evo«, »eto« i »eno« kada su u paralelnoj uporabi i »jevo«, »jeto« i »jeno«, pa bi valjda – kao i kod nastavka »-je« – logično bilo ostaviti mogućnost dubleta po načelu »ko kako oće«. Ostaje, konačno, nejasno i kakve će ocjene dobiti djeca koja, i pored postojećeg *Gramatičkog i pravopisnog priručnika*, na »časovima bunjevačkog jezika« i dalje budu govorila ili pisala »imaju« ili »gledaju« i usput pitala »učiteljcu« kaže li se, onda, za treće lice množine prezenta »znaje« kad se već piše »imaje« i »označavaje«?

Najnejasnije, međutim, na prvi pogled djeluje odgovor na pitanje: kako ovolika količina neznanja, nedosljednosti i nelogičnosti koju su na tako malom prostoru iskazale Ana Popov i Suzana Kujundžić-Ostojić može imati potporu, ili bar prešutno odobravanje, državnih tijela i stručnih institucija? Otkud toliko široki prsti na očima profesora opće lingvistike i sociolingvistike dr. **Ranka Bugarskog** kada je riječ o standardizaciji »bunjevačkog jezika« i otkud tolika količina nadmjenosti i »bulalastog bulalnjena« u javnosti (ne samo glede »bunjevačkog jezika« nego i negiranja postojanja hrvatskog) profesora dijalektologije dr. **Dragoljuba Petrovića** kada je čak i jedan od (dvojice, drugi je mrtav) autora *Rečnika bačkih Bunjevaca* (**Grgo Bačlija**) otvoreno rekao kako bunjevački nije jezik i da im ta knjiga ne može poslužiti za to? Otkud, konačno, toliko dobre volje Pokrajinskog tajništva za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama i Ministarstva prosvjete da na temelju ovakvoga *Priručnika* daju zeleno svjetlo za dizanje bunjevačkog iz kategorije u korov zaraslog dijalekta u »jezik« kojim u opisanoj formi (kao niti onim u *Bunjevačkim novinama*) nitko ne govori i zašto o tome ne progovore ovdašnji jezikoslovci izvan hrvatskog nacionalnog korpusa, a koji vide i što je suština ove igre kao i način na koji se ona vodi? Naime, svojim nepoznavanjem materije u koju su se upustile i njezinim objavljivanjem Ana Popov i Suzana Kujundžić-Ostojić dobile bi »buger ko vrata« i »buktile« godinu kod svakog nastavnika u osnovnoj školi!

E, tako bi to bilo u osnovnoj školi. Samo da im se tamo vratiti. U ovoj, pak, životnoj Ana i Suzana, i pored keca iz znanja, zaslužile su »petorku« iz vladanja, jer su ispunile i formu i normu (kakvu, vidi se iz ranije opisanih primjera) zarad postizanja suštine: izvlačenja bunjevačkog iz govora i pravljenja jezika od takvoga kakvima ga one »propisuju«. I, ma koliko ono što su objavile vrijeđalo logiku i zdrav razum, odgovor na pređašnja pitanja poznat je od trenutka kad je inicijativa za uvođenjem »bunjevačkog jezika« u službenu uporabu na teritoriju Grada Subotice i pokrenuta, a on (odgovor) glasi: kada zakaže struka, tu je politika. Drugim riječima: kada zaškripi znanje, tu je društveno stanje. Kroz rijetko pranje.

Zlatko Romić

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Isti nije od značaja za našu odluku da predložimo uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice, te na nju ni na koji način ne utiče.

61.

Podnesak: Katarina Evetović <katarinacello@gmail.com>

Skupština Grada Subotice
Za javnu raspravu o „bunjevačkom jeziku“
Trg slobode 1
Subotica

Poštovani,
Dostavljam svoj prilog javnoj raspravi u vezi uvođenja „bunjevačkog jezika“ u službenu uporabu na teritoriju Grada Subotice.
Molim vas da uzmete u obzir tekstove na sljedećim linkovima:
https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/grlic-radman-sokiran-reakcijom-iz-beograda-ovo-je-nezabiljezeno-u-svjetskoj-diplomaciji-15058468
https://vlada.gov.hr/vijesti/grlic-radman-reakcija-srbije-na-nasu-prosvjednu-notu-nezabiljezena-u-diplomaciji/31685
http://www.mvep.hr/hr/mediji/priopcenja/inicijativa-uvodenja-bunjevackog-jezika-u-sluzbenu-uporabu-u-subotici-nije-u-duhu-dobrosusjedskih-odnosa,36415.html

Dostavljam vam iste tekstove i u fotografiranoj verziji dolje u privitku ove pošte.
Molim vas potvrdu o primitku moje poruke.
Srdačno vas pozdravljam!

Katarina Evetović
Šibenska 6
24000 Subotica

vlada.gov.hr/vijesti/grlic-radman-reakcija-srbije-na-nasu-prosvjednu-notu-nezabiljezena-u-diplomaciji/31685

Središnji državni portal RSS Prilagodba pristupačnosti

Vlada Republike Hrvatske

Pretražite Vladu RH

Vijesti Sjednice Dokumenti Pristup informacijama Europski semestar Istaknute teme Govori i intervjui Kontakti

Naslovnica Vlade RH | Vijesti

Objavljeno: 17.03.2021.

Ispi
Pod
Pod

Grlić Radman: Reakcija Srbije na našu prosvjednu notu nezabilježena u diplomaciji

Ministar vanjskih i europskih poslova Gordan Grlić Radman u srijedu je rekao da je odgovor njegovog srbijanskog kolege Nikola Selakovića na prosvjednu notu Hrvatske povodom prijetnji upućenih Hrvatima u Vojvodini nezabilježen u diplomatskoj praksi te da nije europski, a ni dobrosusjedski.

Spor između Zagreba i Beograda krenuo je 4. ožujka kad su vijećnici gradske skupštine Subotice usvojili odluku o promjeni statuta grada i pokrenuli proceduru uvođenja takozvanog bunjevačkoj jezika kao službenog u tom gradu, čemu su se usprotivili Demokratski savez Hrvata Vojvodine (DSHV), Hrvatsko nacionalno vijeće (HNV) i Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

Hrvatska zajednica u Srbiji drži da je bunjevačka ikavica dijalekt Hrvata na sjeveru Bačke, a ne standardizirani jezik, pa da se ne može isključiti iz korpusa hrvatskih regionalnih govora.

Selakovićeva izjava ne pridonosi unaprjeđenju odnosa

Hrvati u Vojvodini potom su od srbijanskih vlasti zatražili da se istom logikom kojom se poslužilo subotičko gradsko vijeće, onoj o postotku zastupljenog stanovništva, hrvatski jezik uvede u službenu uporabu u Somboru, Baču i cijelom teritoriju Vojvodine.

Zajednica je potom počela dobivati izravne prijetnje, nakon čega je Hrvatska poslala prosvjednu notu.

„Mi smo čekali nekoliko dana srbijanske vlasti, one se nisu javile ni osudile te prijetnje koje su bile osobne naravi, izravno upućivane na portalima i u elektroničkoj pošti hrvatske zajednice", rekao je Grlić Radman u emisiji „A sada Vlada" Hrvatskog radija.

„Hrvatska zajednica nije dobila potporu srbijanskih vlasti, pa je zatražila potporu Hrvatske", dodao je hrvatski ministar.

Grlić Radman je u srijedu istaknuo kako nije riječ o komentarima na društvenim mrežama nego o izravnim prijetnjama, a da je Selakovićeva reakcija „dosad nezabilježena u diplomatskoj praksi".

„Činjenica da su subotičke vlasti kasnije privele jednog ili dva građanina govori o tome da je naša nota imala smisla, a pohvalili su je i Hrvati u Vojvodini", rekao je Grlić Radman, pa naglasio da Selakovićeva izjava „ne pridonosi unaprjeđenju naših odnosa" te da taj narativ „ne samo da nije europski, nego ni dobrosusjedski".

„Ako Srbija želi ući u Europsku uniju sigurno ne može nastaviti s takvim narativom", rekao je Grlić Radman i poručio da se za izgradnju dobrosusjedskih odnosa moraju rješavati otvorena pitanja poput onog o nestalima iz Domovinskog rata ili statusa hrvatske manjine u Srbiji koja nema prava recipročna srpskoj manjini u Hrvatskoj.

Izvor: Hina/Vlada

Pisane vijesti

jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/grlic-radman-sokiran-reakcijom-iz-beograda-ovo-je-nezabiljezeno-u-svjetskoj-diplomaciji-15058468

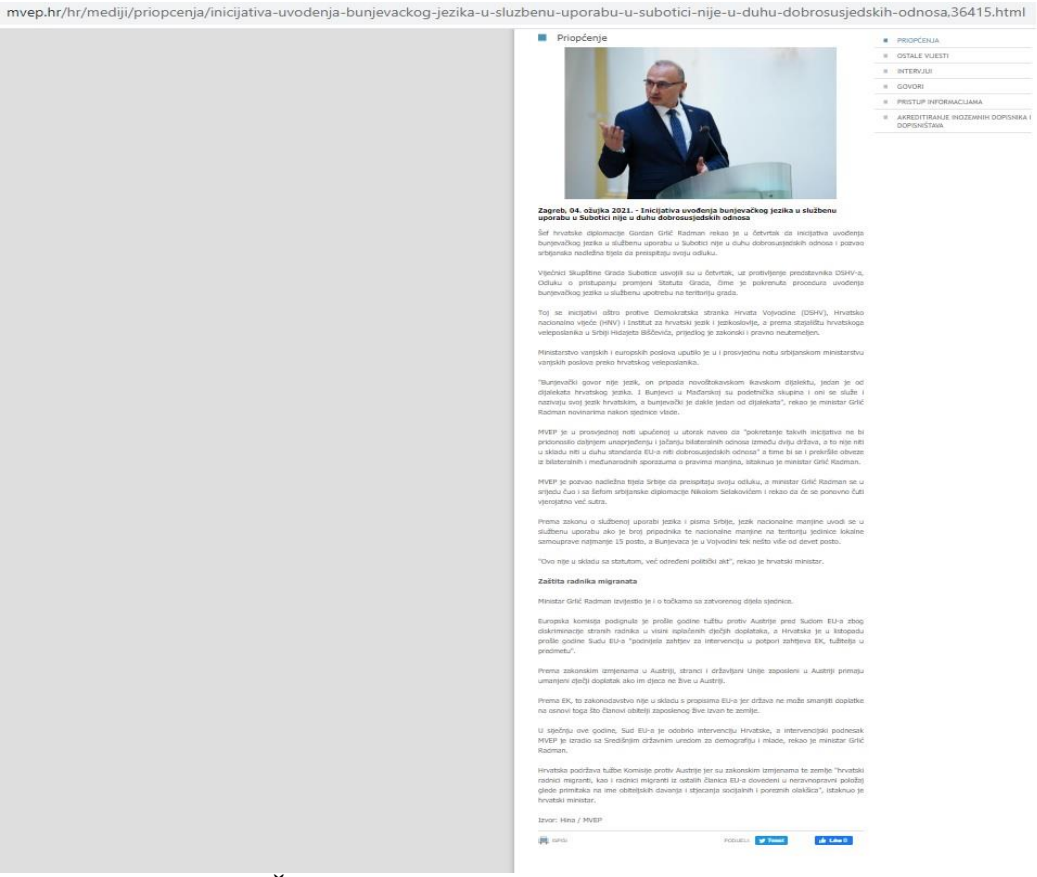

mvep.hr/hr/mediji/priopcenja/inicijativa-uvodenja-bunjevackog-jezika-u-sluzbenu-uporabu-u-subotici-nije-u-duhu-dobrosusjedskih-odnosa.36415.html

Priopćenje

PRIOPĆENJA
OSTALE VIJESTI
INTERVJUI
GOVORI
PRISTUP INFORMACIJAMA
AKREDITIRANJE INOZEMNIH DOPISNIKA I DOPISNIŠTAVA

Zagreb, 04. ožujka 2021. - Inicijativa uvođenja bunjevačkog jezika u službenu uporabu u Subotici nije u duhu dobrosusjedskih odnosa

Šef hrvatske diplomacije Gordan Grlić Radman rekao je u četvrtak da inicijativa uvođenja bunjevačkog jezika u službenu uporabu u Subotici nije u duhu dobrosusjedskih odnosa i pozvao srbijanska nadležna tijela da preispitaju svoju odluku.

Vijećnici Skupštine Grada Subotice usvojili su u četvrtak, uz protivljenje predstavnika DSHV-a, Odluku o pristupanju promjeni Statuta Grada, čime je pokrenuta procedura uvođenja bunjevačkog jezika u službenu upotrebu na teritoriju grada.

Toj se inicijativi oštro protive Demokratska stranka Hrvata Vojvodine (DSHV), Hrvatsko nacionalno vijeće (HNV) i Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, a prema stajalištu hrvatskoga veleposlanika u Srbiji Hidzeta Bišćevića, prijedlog je zakonski i pravno neutemeljen.

Ministarstvo vanjskih i europskih poslova uputilo je u i prosvjednu notu srbijanskom ministarstvu vanjskih poslova preko hrvatskog veleposlanika.

"Bunjevački govor nije jezik, on pripada novoštokavskom ikavskom dijalektu, jedan je od dijalekata hrvatskog jezika. I Bunjevci u Mađarskoj su podetnička skupina i oni se služe i nazivaju svoj jezik hrvatskim, a bunjevački je dakle jedan od dijalekata", rekao je ministar Grlić Radman novinarima nakon sjednice Vlade.

MVEP je u prosvjednoj noti upućenoj u utorak naveo da "pokretanje takvih inicijativa ne bi pridonosilo daljnjem unapređenju i jačanju bilateralnih odnosa između dviju država, a to nije niti u skladu niti u duhu standarda EU-a niti dobrosusjedskih odnosa" a time bi se i prekršile obveze iz bilateralnih i međunarodnih sporazuma o pravima manjina, istaknuo je ministar Grlić Radman.

MVEP je pozvao nadležna tijela Srbije da preispitaju svoju odluku, a ministar Grlić Radman se u srijedu čuo i sa šefom srbijanske diplomacije Nikolom Selakovićem i rekao da će se ponovno čuti vjerojatno već sutra.

Prema zakonu o službenoj uporabi jezika i pisma Srbije, jezik nacionalne manjine uvodi se u službenu uporabu ako je broj pripadnika te nacionalne manjine na teritoriju jedinice lokalne samouprave najmanje 15 posto, a Bunjevaca je u Vojvodini tek nešto više od devet posto.

"Ovo nije u skladu sa statutom, već određeni politički akt", rekao je hrvatski ministar.

Zaštita radnika migranata

Ministar Grlić Radman izvijestio je i o točkama sa zatvorenog dijela sjednice.

Europska komisija podignula je prošle godine tužbu protiv Austrije pred Sudom EU-a zbog diskriminacije stranih radnika u visini isplatenih dječjih dodataka, a Hrvatska je u listopadu prošle godine Sudu EU-a "podnijela zahtjev za intervenciju u potporu zahtjeva EK, tužitelja u predmetu".

Prema zakonskim izmjenama u Austriji, stranci i državljani Unije zaposleni u Austriji primaju umanjeni dječji dodatak ako im djeca ne žive u Austriji.

Prema EK, to zakonodavstvo nije u skladu s propisima EU-a jer država ne može smanjiti dodatke na osnovi toga što članovi obitelji zaposlenog žive izvan te zemlje.

U siječnju ove godine, Sud EU-a je odobrio intervenciju Hrvatske, a intervencijski podnesak MVEP je izradio sa Središnjim državnim uredom za demografiju i mladе, rekao je ministar Grlić Radman.

Hrvatska podržava tužbe Komisije protiv Austrije jer su zakonskim izmjenama te zemlje "hrvatski radnici migranti, kao i radnici migranti iz ostalih članica EU-a dovedeni u nerazmjerni položaj glede primitaka na ime obiteljskih davanja i stjecanja socijalnih i poreznih olakšica", istaknuo je hrvatski ministar.

Izvor: Hina / MVEP

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Isti nije od značaja za našu odluku da predložimo uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice, te na nju ni na koji način ne utiče.

62.

Podnesak: Marija Kovač <jaramazovicmarija@yahoo.com>

Skupština Grada Subotice
Za javnu raspravu o „bunjevačkom jeziku“
Trg slobode 1
Subotica

Poštovani,
Dostavljam svoj prilog javnoj raspravi u vezi uvođenja „bunjevačkog jezika“ u službenu uporabu na teritoriju Grada Subotice.
Molim vas da uzmete u obzir tekst na sljedećem linku:
Plenković: Nedopustivi napadi na Hrvate u Vojvodini

Dostavljam vam isti tekst i u fotografiranoj verziji dolje u privitku ove pošte.
Molim vas potvrdu o primitku moje poruke.

Srdačno vas pozdravljam!

Marija Kovač

Aleksandrovi salaši 12
24 000 Subotica

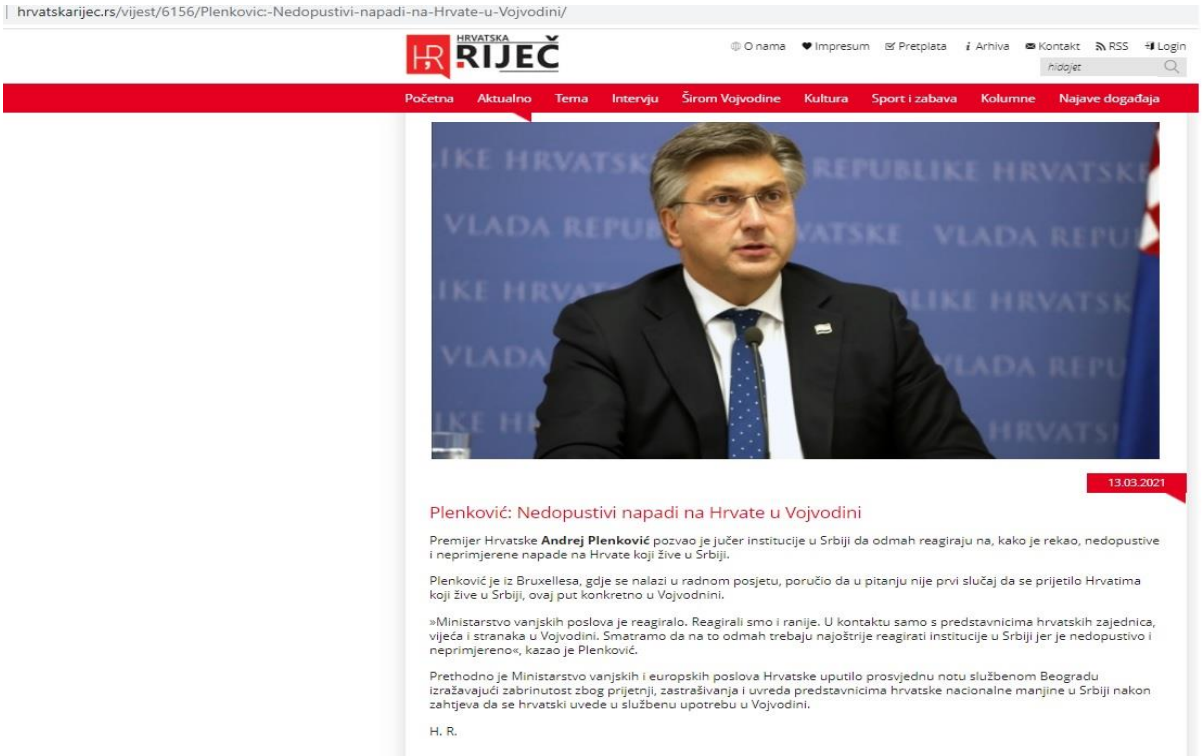
hrvatskarijec.rs/vijest/6156/Plenkovic:-Nedopustivi-napadi-na-Hrvate-u-Vojvodini/

HRVATSKA RIJEČ

O nama | Impresum | Pretplata | Arhiva | Kontakt | RSS | Login

hidajet

Početna | Aktualno | Tema | Intervju | Širom Vojvodine | Kultura | Sport i zabava | Kolumne | Najave događaja

13.03.2021

Plenković: Nedopustivi napadi na Hrvate u Vojvodini

Premijer Hrvatske **Andrej Plenković** pozvao je jučer institucije u Srbiji da odmah reagiraju na, kako je rekao, nedopustive i neprimjerene napade na Hrvate koji žive u Srbiji.

Plenković je iz Bruxellesa, gdje se nalazi u radnom posjetu, poručio da u pitanju nije prvi slučaj da se prijetilo Hrvatima koji žive u Srbiji, ovaj put konkretno u Vojvodnini.

»Ministarstvo vanjskih poslova je reagiralo. Reagirali smo i ranije. U kontaktu samo s predstavnicima hrvatskih zajednica, vijeća i stranaka u Vojvodini. Smatramo da na to odmah trebaju najoštrije reagirati institucije u Srbiji jer je nedopustivo i neprimjereno«, kazao je Plenković.

Prethodno je Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Hrvatske uputilo prosvjednu notu službenom Beogradu izražavajući zabrinutost zbog prijetnji, zastrašivanja i uvreda predstavnicima hrvatske nacionalne manjine u Srbiji nakon zahtjeva da se hrvatski uvede u službenu upotrebu u Vojvodini.

H. R.

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Isti nije od značaja za našu odluku da predložimo uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice, te na nju ni na koji način ne utiče.

63.

Podnesak: Marija Bošnjak Stepanović <96marijabosnjak@gmail.com>

Poštovani,

šaljem Vam svoje mišljenje (u prilogu) povodom Javne rasprave o izmenama Statuta grada Subotice, a u prilog predloženih izmena, odnosno uvođenju bunjevačkog jezika kao sužbenog jezika u gradu Subotici.

Srdačan pozdrav

Marija Bošnjak Stepanović

Poštovani prijatelji,

Svesrdno podržavam predlog odluke o uvođenju bunjevačkog jezika kao službenog u Gradu Subotici. Iza takvog stava stoje jasni istorijski i pravni razlozi, ali pre svega civilizacijski razlog da priznata nacionalna manjina ima pravo na zvaničnu službenu upotrebu sopstvenog jezika i to u sredini koja vekovima predstavlja njeno nacionalno i kulturno jezgro. Snažnog sam uverenja da insistiranjem na službenoj upotrebi sopstvenog jezika Bunjevci ne ugrožavaju nacionalna prava bilo koje druge nacionalnosti. Pravo jednog naroda na svoj jezik fundamentalno je za njegov lični i kolektivni identitet i stoga verujem da se ono, kao civilizacijska tekovina, ne može niti osporiti, niti oduzeti. S poštovanjem,

Prof. dr Marija Bošnjak Stepanović
Pedagoški fakultet u Somboru

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

64.

Podnesak:Mirko Ostrogonac <dshv@eunet.rs>

Skupština Grada Subotice

Za javnu raspravu oko „bunjevačkog jezika“
Trg slobode 1
Subotica

Poštovani!

Uime Odbora Podružnice Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini Subotica dostavljamo prilog javnoj raspravi u svezi s uvođenjem „bunjevačkog jezika“ u službenu uporabu na teritoriju Grada Subotice. Riječ je o stajalištu Hrvatske matice iseljenika, državne institucije Republike Hrvatske, koja se brine o Hrvatima izvan Hrvatske. Njihovo očitovanje je privitku uz ovu poruku. Molimo da i njihovo stajalište imate u vidu u procesu donošenja odluke.
Najsrdačnije pozdravljam

Mirko Ostrogonac
Stari Žednik, Zmaj Jovina 12

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
CROATIAN HERITAGE FOUNDATION
Trg Stjepana Radića 3, p.p. 241
10000 ZAGREB • CROATIA
OIB 28639480902
tel: (+385 1) 61 16 116
fax: (+385 1) 61 11 522
e-mail: hmi-info@matis.hr
www.matis.hr

Zagreb, 2. veljače 2021.

Hrvatsko nacionalno vijeće (HNV)
Gđa Jasna Vojnić, predsjednica

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata
g. Tomislav Žigmanov, ravnatelj

PREDMET: Pismo potpore Hrvatskom nacionalnom vijeću i Demokratskoj stranci Hrvata Vojvodine

Poštovana gospođo Vojnić, poštovani gospodine Žigmanov,

u skladu s misijom Hrvatske matice iseljenika očuvanja nacionalnoga i kulturnoga identiteta, materinskoga jezika te običaja Hrvata koji žive izvan Republike Hrvatske, izražavamo potporu Vašim nastojanjima u obrani jedinstva kulturnoga, jezičnoga i etničkoga identiteta Hrvata u Vojvodini, a povodom inicijative uvođenja bunjevačkog jezika u službenu uporabu u Subotici.

Smatramo da je za ovu temu mjerodavan isključivo istraživački i znanstveni jezikoslovni pristup, a hrvatsko podrijetlo bunjevačkoga govora potvrđuju brojni zapisi i znanstveni radovi. Stoga također podržavamo inicijativu Instituta za jezik i jezikoslovlje da se bunjevački govor proglasi hrvatskom nematerijalnom kulturnom baštinom.

U cilju zaštite prava hrvatske manjine u Republici Srbiji i zaštiti pripadnosti bunjevačkoga govora hrvatskoj jezičnoj matici vjerujemo u pozitivan rasplet ove nemile situacije.

S poštovanjem,

Milan Kovač, dipl. oecc.
Predsjednik Upravnog vijeća HMI

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA 1 ZAGREB

Mijo Marić, prof.
Ravnatelj HMI

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Isti nije od značaja za našu odluku da predložimo uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice, te na nju ni na koji način ne utiče.

65.

Podnesak: Sladjana Markovic <sladjana.markovic1@gmail.com>

Poštovani,

Ovim putem dajem podršku povodom uvođenja bunjevačkog jezika kao službenog u gradu Subotici u prilogu javne rasprave.
Kao predavač bunjevačkog jezika smatram da je jako važno da deca koriste svoj maternji jezik. Deca vrlo rado dolaze na časove i sa radošću učestvuju u svim aktivnostima koje su vezane za očuvanje identiteta,tradicije i kulture Bunjevaca. Smatram da bi se uvođenjem bunjevačkog jezika u službenu upotrebu ispravila dugogodišnja nepravda prema Bunjevcima.
Srdačan pozdrav,
Slađana Marković Štetak
profesor razredne nastave

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

66.

Podnesak: Ivana Petrekanić Sič <ivanaps1307@gmail.com>

Skupština Grada Subotice
Trg slobode 1
Subotica
»Za javnu raspravu«

Poštovani!
Javljam se kao građanka odnosno kao predstavnica sredstva javnog informiranja povodom javne rasprave oko uvođenja bunjevačkog u službenu uporabu na teritoriju Grada Subotice.
U privitku ovog maila dostavljam tekst (u dokumentu i u pdf-u) objavljen u tjedniku »Hrvatska riječ« 9. travnja 2021. godine, kao prilog spomenutoj raspravi, u kojem ugledni hrvatski jezikoslovac Josip Lisac reagira na članak autora Dragoljuba Petrovića »Prilog raspravi o bunjevačkom jeziku« (objavljen u listu »Politika« 23. ožujka ove godine), demantirajući brojne njegove tvrdnje.

Srdačan pozdrav!

Ivana Petrekanić Sič, novinarka tjednika »Hrvatska riječ«

Ul. Ivana Kukuljevića 13

24000 Subotica

Uz članak Dragoljuba Petrovića o »bunjevačkom« jeziku u *Politici*

Novoštokavski ikavski najveći je hrvatski dijalekt

Petrović kaže da su Hrvati prvi put čuli za novoštokavsku ikavicu prije stotinjak godina i to povezuje s genocidom nad Srbima. Naprotiv, novoštokavski ikavski najveći je hrvatski dijalekt, u zanemarujućoj mjeri takvim idiomima govore ili su govorili Srbi. To što ja govorim govori i veliki srpski dijalektolog Pavle Ivić (1924. – 1999.), profesor Dragoljuba Petrovića

Piše: Josip Lisac

Povod je ovom tekstu članak *Prilog raspravi o bunjevačkom jeziku* **Dragoljuba Petrovića**, umirovljenog sveučilišnog profesora iz Novoga Sada. U tom tekstu, tiskanu u *Politici* 23. ožujka ove godine, izrečene su mnoge neistine, pa o tom ovdje pišem. Dakle, ne osvrćem se ovdje na prava nacionalnih manjina u Vojvodini i drugdje u Srbiji, na pitanja tzv. bunjevačkog jezika i njegove standardizacije. To su, naravno, važne činjenice, ali se na čitav kompleks pitanja ovdje uglavnom ne osvrćem.
Tomislav Žigmanov, istaknuti hrvatski bunjevački intelektualac, pisac i političar, kazao je da je novoštokavska ikavica kojom govore Bunjevci jezično naslijeđe hrvatskoga jezika. To opovrgava Petrović tvrdeći da je to sumnjiva dijalektološka istina. Međutim, to je potpuna dijalektološka istina. Bunjevci u Bačkoj (kao i drugdje, u Mađarskoj, Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj) govore novoštokavskim ikavskim dijalektom, koji u Bačkoj nije znatnije različit u odnosu na govore Bunjevaca drugdje. Tim dijalektom govore u znatnu broju i Bošnjaci (što jasno pokazuje da su ti Bošnjaci barem većinom hrvatskoga podrijetla), u sasvim neznatnu broju i Srbi. Srbi govore novoštokavski ikavski u susjedstvu Hrvata i Bošnjaka, pa je očito da su primili govor od susjeda ili su promijenili vjeru te tako naknadno postali Srbi.
Petrović kaže da je ono što kaže Žigmanov nesporna netočnost. Nije!
Petrović piše da se za hrvatski jezik po štokavskim prostorima prvi put čulo prije stotinjak godina. Međutim, hrvatski pisac iz Dubrovnika **Dominko Zlatarić** (1558. – 1613.) u knjizi svojih prijevoda 1597. kaže da su njegove preradbe »iz veće tuđijeh jezika u hrvacki složene«. Dubrovčanin **Vladislav Menčetić** (1617. – 1666.) u *Trublji slovinskoj* (1665.) kaže: »Od ropstva bi davno u valih / potonula Italija, / o hrvatskijeh da se žalih / more otomansko ne razbija!«. **Filip Grabovac** iz okolice Vrlike (umro 1749.) svom djelu iz 1747. stavlja naslov *Cvit razgovora i jezika iliričkoga aliti rvackoga*. Preminuo je osuđen na doživotnu tamnicu, a zamjereno mu je hrvatstvo. To je **Andriji Kačiću Miošiću** (1704. – 1760.) bila pouka pa je njegovu glavnom djelu naslov *Razgovor ugodni naroda slovinskoga* (1756.). Bio je oprezan prema Mlečanima, turskim protivnicima, a njegovo je slovinstvo zapravo hrvatstvo, pa pjeva: »A kraljuje sva rabrenost / u narodu slovinskomu, / snaga, jakost i srčanost / u vojniku rvatskomu«. Kačićev je sljedbenik bio **Emerik Pavić** (Budim, 1716. – Budim, 1780.), glasoviti pisac *Nadodanja glavnih događaja Razgovoru ugodnomu naroda slovinskoga* nedavno *na svitlost danomu* (1768.). U spomenutih hrvatskih pisaca štokavske fizionomije srećemo hrvatsko ime, a pisali su prije mnogo više od 100 godina.
Petrović kaže da **Vukova** ijekavica može biti samo srpska. Ali štokavske ijekavice bilo je u hrvatskoj književnosti puno, stoljećima prije Karadžića. To Karadžić i sam kazuje veleći da Srbi nisu pisali narodnim jezikom prije 18. stoljeća: »a braća naša zakona Rimskoga, osobito Dubrovčani i Dalmatinci, pisali su u šesnaestome vijeku u najveći jek!«. Pisali su štokavski ijekavski i drugi, npr. **Matija Divković** (1563. – 1631.) iz srednje Bosne. Stanovit Karadžićev utjecaj na hrvatski jezik je nesporan, a tu se u velikoj mjeri radi o presudnom utjecaju **Kuena Hedervarija** i njegov politike. Napominjem da Karadžićeva gramatika iz 1814. daje opis jezika koji je u svemu jednak Kačićevu jeziku, osim u refleksu jata. Dakle, hrvatski je utjecaj na Karadžića i na njegov rad bio velik.
I novoštokavsku ikavicu i novoštokavsku ijekavicu Petrović drži dijelom srpskoga štokavskog masiva. Kaže da su Hrvati prvi put čuli za novoštokavsku ikavicu prije stotinjak godina i to povezuje s genocidom nad Srbima. Naprotiv, novoštokavski ikavski najveći je hrvatski dijalekt, u zanemarujućoj mjeri takvim idiomima govore ili su govorili Srbi. To što ja govorim govori i veliki srpski dijalektolog **Pavle Ivić** (1924. – 1999.), profesor Dragoljuba Petrovića. Žalosno je što Petrović ne slijedi svoga učitelja ni u tom ni u mnogim drugim pitanjima. Kaže da hrvatskoga jezika u Vojvodini nije bilo i nije moglo biti. Kojim su onda jezikom pisali preporoditelj **Ivan Antunović** (1818. – 1888.) i njegovi prethodnici? **Antun Gustav Matoš** u tekstu o **Mileti Jakšiću** 1901. zove Ivana Antunovića rodoljubom hrvatskim, a i Matoš je također bio Bunjevac.

Petrović kaže da su Bunjevci i Šokci 1945. natjerani da budu Hrvati komunističkim dekretom. A što je s onim drugima koji su prije 1945. bili Hrvati? Takvih je autora bio velik broj. Spomenimo da su u zagrebačkim listovima i časopisima surađivali **Aleksa Kokić**, **Marko Čović**, **Ante Sekulić** i mnogi drugi. Teške su godine proživljavali bunjevački Hrvati dugo, upravo zbog svoje hrvatske nacionalnosti. Pod nemilosrdnim pritiscima mnogi su bunjevački Hrvati postali Bunjevci nehrvatske nacionalnosti. Čak je jednom tadanji predsjednik Srbije **Tomislav Nikolić** – obraćajući im se – Bunjevce javno nazvao Srbima. Očito se to želi, pa makar Bunjevci nehrvati bili prijelazna faza. Dakako, to neće dopustiti jezgra Bunjevaca, a u tom će imati i podršku Hrvatske, svakako i Europe. Vrijedi zabilježiti da su srpska traženja da Bunjevci budu posebna nacija u Mađarskoj odbile odgovarajuće ustanove u toj državi. A Bunjevci u Mađarskoj iste su nacionalnosti kao i Bunjevci u Bačkoj. Tako onda Petrović kaže da su Hrvati u Vojvodini neutemeljeni kao narod i kao nacionalna manjina. Razumije se, ni to nije istina.
Petrović kaže da se ne može znati kako će Bunjevci urediti svoj jezik, a da ni Hrvati ni Srbi nisu najavili pretenzije na ikavsku osnovicu »bunjevačkoga« jezika. Ni to nije istina. Srbi itekako imaju te pretenzije, samo da se Bunjevci ne bi služili hrvatskim standardnim jezikom. Napominjem da bunjevačke govorne značajke u izuzetnoj mjeri nalazimo u hrvatskoj dijalektalnoj književnosti, u stvaralaštvu Tomislava Žigmanova, **Milovana Mikovića**, **Vojislava Sekelja** i drugih.
Prilike su uvjetovale da postoji i gradišćanskohrvatski književni jezik i moliškohrvatski književni jezik, ali to nije bilo pod austrijskim ili talijanskim pritiskom. Sada se nastoji standardizirati i »bunjevački« jezik, pod očitim utjecajem velikosrpske ili četničke politike.
U svemu je žalosno da je *Politika* objavila tekst kakav po pozitivnim propisima ne bi smjela objaviti. Najnormalnije reakcije na taj Petrovićev članak nije objavila, ali je objavila niz šovinističkih komentara.
(Autor je hrvatski jezikoslovac)

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Isti nije od značaja za našu odluku da predložimo uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice, te na nju ni na koji način ne utiče.

67.

Podnesak: Bunjevačka matica

SKUPŠTINA GRADA SUBOTICE

Subotica

Predmet:Odziv na javnu raspravu po oglasu Br. I-00-110-8/2021-1 од 1. IV 2021.

"Bunjevačka matica", kao krovna institucija za kulturu, nauku i obrazovanje Bunjevaca podržava inicijativu za uvođenje Bunjevačkog jezika kao četvrtog službenog jezika u Subotici.

"Bunjevačka matica" je osnovana prvi put 1934.godine, a reosnovana 1995.godine.

Godine 1998. "Bunjevačka matica" je počela sa izdavanjem "Bunjevačkih novine" sve do 2004.godine, kada je Bunjevački nacionalni savet, odnosno Bunjevački informativni centar preuzeo izdavanje novina na bunjevačkom jeziku. Ovo navodimo, jer su to nakon sramnog dekreta iz 1945.godine kada su svi Bunjevci morali da se deklarišu kao Hrvati, prve novine na bunjevačkom jeziku.

Godine 1998. "Bunjevačka matica" je počela i sa izdavanjem knjiga na bunjevačkom jeziku i to: "Slava" ep Blaška Rajića i "Javorova smrt" Marka Pejića. Do danas na bunjevačkom jeziku izdali smo oko 40 knjiga i što je značajno istaći, sva dela imaju različite teme. Od bogatog opusa izdvojili bismo knjige: "Buni, Bunijevci i Bunjevci", od Mije Mandića" i "Lipota naše riči", "Vita Đanina", Mare Đorđević Malagurske i mnoge druge.

Od 2006.godine izdaje se dvomesečnik za kulturu "Rič Bunjevačke matice", kao i "Bunjevačka lipa rič".

"Bunjevačka matica" je formirala i "Zavičajnu biblioteku" sa preko 3000 naslova na bunjevačkom, srpskom, mađarskom i drugim jezicima.Godine 2019. u biblioteci je započet i proces digitalizacije.

Sve gore navedeno govori u prilog uvođenju bunjevačkog jezika kao četvrtog službenog jezika u Subotici, jer sva naša izdanja se štampaju na našem bunjevačkom jeziku koji je standardizovan.

"Bunjevačka matica"

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

68.

Podnesak: Jasna Vojnić, ured Hrvatsko nacionalno vijeće <ured@hnv.org.rs>
Poštovani,
U privitku Vam šaljem dopis za Javnu raspravu u povodu uvođenja bunjevačkog jezika u službenu uporabu u Gradu Subotici.
S poštovanjem,
Jasna Vojnić

Skupština Grada Subotice
Za javnu raspravu oko „bunjevačkog jezika“
Trg slobode 1
24 000 Subotica

Nepoštivanje bilateralnog sporazuma o zaštiti nacionalnih manjina između Republike Hrvatske i Republike Srbije s obzirom na dužnost zaštite nacionalnih manjina od strane Republike Srbije i pokušaj uvođenja takozvanog bunjevačkog jezika u službenu uporabu u Gradu Subotici 2021. godine

Republika Srbija je s Republikom Hrvatskom još 2004. godine potpisala bilateralni sporazum o zaštiti nacionalnih manjina, odnosno Hrvata u Republici Srbiji i Srba u Republici Hrvatskoj. Sam je sporazum utemeljen na načelima Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina i na nacionalnom zakonodavstvu. Republika Srbija i Republika Hrvatska, svjesne novih okolnosti i potrebe za demokratizacijom srbijanskog i hrvatskog društva, što uključuje i poštivanje prava manjina sukladno europskim standardima, sporazum su zaključile u njega unoseći i pozivajući se na najrelevantnije dokumente na europskoj i međunarodnoj razini. Najprije, ugovorom se, u članku 1., hrvatskoj manjini jamči pravo na izražavanje, očuvanje i razvijanje njihovog nacionalnog, kulturnog, jezičnog i vjerskog identiteta. Dok se istodobno, u članku 2. stavka 3., država obvezuje da ne smije poduzimati nikakve korake koji bi ugrozili položaj manjine ili koji bi, eventualno, mogli ugroziti njezin opstanak.

Pokušajima uvođenja takozvanoga bunjevačkoga jezika izravno se krše odredbe sporazuma, jer se, uz osporavanje dijela hrvatske kulturne baštine, poduzimaju aktivnosti koje imaju za cilj smanjivanje broja Hrvata u njihovoj domicilnoj državi. Ono što se mora naglasiti jest činjenica da Republika Hrvatska nije poduzimala nikakve korake koji bi bili usmjereni ka osporavanju identiteta Srba u Republici Hrvatskoj te se Republika Hrvatska ni na koji način nije miješala u identitetska pitanja srpske manjine i odnosa među pravoslavcima. Kršenjem ovoga sporazuma krše se i drugi međunarodni sporazumi na kojima je utemeljen sporazum između Republike Hrvatske i Republike Srbije. Istodobno, pitanje pokušaja uvođenja takozvanoga bunjevačkoga jezika u Gradu Subotici nadalje će morati biti temom Međuvladinog mješovitog odbora između Republike Hrvatske i Republike Srbije koji ovaj sporazum prati, jer je ovo do sada najteže kršenje istoga od strane Republike Srbije.

Jasna Vojnić,
članica Međuvladinog mješovitog odbora o zaštiti manjina između Republike Hrvatske i Republike Srbije

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. U potpunosti odbacujemo Vaše tvrdnje da je, našom inicijativom, došlo do kršenja predmetnog sporazuma. Nijedan podnesak ili istup na javnom slušanju nije potkrepio tezu da ova inicijativa, na bilo koji način, ugrožava prava hrvatske nacionalne manjine, a kamoli njen opstanak. Nema nikakvih „aktivnosti koje imaju za cilj smanjenje broja Hrvata“. Predlagač je jasno predočio na javnom slušanju rezultate popisa stanovništva iz 2011. godine u pogledu bunjevačkog jezika. Ako mi danas navodno preduzimamo nekakve aktivnosti da se umanji broj Hrvata, postavlja se pitanje, kako je moguće da je pre deset godina, kada su gradsku vlast, u ne malom broju, činili politički predstavnici hrvatske nacionalne manjine, rezultat popisa bio da u Subotici živi 6.313 govornika bunjevačkog jezika i 5.758 govornika hrvatskog jezika. Zanimljivo je da tada niko nije optužio

gradsku vlast da preduzima aktivnosti sa ciljem da smanji broj pripadnika neke manjinske zajednice. Ostvarivanje prava bunjevačke nacionalne manjine u skladu sa zakonima Republike Srbije nikako se ne može dovesti u vezu sa bilo kojim problemom ili izazovom u okviru hrvatske zajednice.

69.

Podnesak: Jasna Vojnić

HRVATSKO
NACIONALNO VIJEĆE
U REPUBLICI SRBIJI

Preradovićeva 13, 24000 Subotica; tel./fax. +381 24 554 623
e-mail: ured@hnv.org.rs www.hnv.org.rs

(69)

295

ГРАДСКА УПРАВА - СУБОТИЦА
Служба за општу управу и заједничке послове
Примљено: 22-04-2021

ОРГАН	Орг. јед.	БРОЈ	ПРИЛОГ	ВРЕДНОСТ
I		110-8		

Hrvatsko nacionalno vijeće u Republici Srbiji
Ur. br. 14-77/2021
Subotica, 21. 4. 2021.

Skupština Grada Subotice
Za javnu raspravu oko „bunjevačkog jezika“
Trg slobode 1
24 000 Subotica

Predmet: Zakonska neutemeljenost izmjene Statuta Grada Subotice radi uvođenja takozvanoga „bunjevačkoga jezika“ u službenu uporabu na teritoriju Grada Subotice

Poštovani,

Hrvatsko nacionalno vijeće u Republici Srbiji (dalje: HNV), kao krovna institucija hrvatskog naroda u Republici Srbiji, je s iznimnom zabrinutošću primilo vijest kako je na Sjednici Skupštine Grada Subotice. 4. ožujka 2021. godine. donesena *Odluka o pristupanju promjeni Statuta Grada Subotica* s ciljem uvođenja takozvanoga „bunjevačkoga jezika“ u ravnopravnu službenu uporabu na području Grada Subotice.

S obzirom na činjenicu da je HNV jedno od manjinskih vijeća, koje se u prostoru javnosti prepoznaje kao najaktivniji zagovornik adekvatnih multikulturalnih politika, dužnost nam je naglasiti kako osmišljavanje i implementacija ovakvih politika podrazumijevaju i pridržavanje zakonskih okvira koji provedbu takvih politika osiguravaju. U slučaju Grada Subotice i pokušaja uvođenja takozvanoga „bunjevačkoga jezika“ očituje se kršenje zakonskih odredbi i pristrano tumačenje istih. S obzirom na to da se nositelji vlasti u Gradu Subotici kontinuirano pozivaju na multikulturalizam, krajnje smo začuđeni kako se onda olako prelazi preko ovih elementarnih zakonitosti multikulturalnih politika.

Zakon o službenoj uporabi jezika i pisma („Sl. glasnik RS“, br. 45/91, 53/93, 67/93, 48/94, 101/2005 – dr. zakon, 30/2010, 47/2018 i 48/2018 – ispr.), u članku 11., donosi sljedeći kriterij: da bi se određeni jezik uveo u službenu uporabu na teritoriju određene lokalne samouprave nužno je da dotična nacionalna manjina ima 15 % pripadnika u ukupnom broju stanovnika na teritoriju dotične jedinice lokalne samouprave. Ovdje se radi o sljedećem: ukoliko određena nacionalna manjina ima nužnih 15 % jedinica lokalne samouprave po automatizmu je u obvezi uvesti njezin jezik u službenu uporabu. Ako, pak, određena manjina nema propisani postotak, jedinica lokalne samouprave može, ukoliko to želi, uvesti jezik i pismo određene nacionalne manjine u službenu uporabu. Republika Srbija je ovo pravo, odnosno zakonsko utemeljenje, krajnje rigidno tumačila i do uvođenja takozvanoga „bunjevačkog jezika“ nije bilo primjera ovakvog fleksibilnog tumačenja prema kojem bi se jezik određene nacionalne manjine uvodio u nekoj jedinici lokalne samouprave, a

HRVATSKO
NACIONALNO VIJEĆE
U REPUBLICI SRBIJI

Preradovićeva 13, 24000 Subotica; tel./fax. +381 24 554 623
e-mail: ured@hnv.org.rs www.hnv.org.rs

da ista nije ispunjavala propisani postotak od 15 %. Vezano uz prethodno, kako bi se određeni jezik uveo u službenu uporabu, jedinica lokalne samouprave u obvezi je priskrbiti i mišljenje nacionalnog vijeća nacionalne manjine čiji se jezik uvodi u službenu uporabu, a s obzirom na to da se ovdje radi i o dijalektu kojim se služi veliki dio Hrvata u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini i s obzirom na to da jedinica lokalne samouprave nije zatražila mišljenje od HNV-a – i ovdje prekršen zakon.

Kada je, istodobno, riječ o zakonskim utemeljenjima važno je spomenuti *Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina* („Sl. list SRJ", br. 11/2002, „Sl. list SCG", br. 1/2003 – Ustavna povelja i „Sl. glasnik RS", br. 72/2009 – dr. zakon, 97/2013 – odluka US i 47/2018) i njegov odnos spram *Zakona o službenoj uporabi jezika i pisma*. Ova dva zakona praktično su povezana, jer *Zakon o službenoj uporabi jezika i pisma* preuzima cjelokupan dio *Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina* koji manjinama osigurava pravo službene uporabe jezika i pisma nacionalnih manjina. Razlozi ovakvog povezivanja bili su nastojanje da se osigura konzistentnost dvaju zakona i izbjegavanje neželjenih pravnih kolizija prilikom primjene jednoga zakona u odnosu na drugi. Postupanje Grada Subotice, pak, dovodi ova dva zakona u izravnu koliziju i proturječnost, jer se *Zakonom o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina*, u članku 22., zabranjuje poduzimanje bilo kakvih mjera koje mijenjaju odnos stanovništva u područjima naseljenim nacionalnim manjinama i koje otežavaju uživanje prava pripadnika nacionalnih manjina. Dakle, pokušaji da se dio identitetskog naslijeđa hrvatskoga naroda u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini uvede kao zaseban jezik predstavljaju izravno kršenje i ovoga članka spomenutog zakona.

Srdačno i s poštovanjem,

Jasna Vojnić

predsjednica

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Odlučno odbacujemo Vaše tumačenje naše inicijative, odnosno ponovljenu tvrdnju da kršimo bilo kakve zakonske norme. Na javnom slušanju smo posebno i detaljno odgovorili na Vaše primedbe vezane za Zakon o službenoj upotrebi jezika i pisma, te Vas i u vezi ovog pismenog podneska upućujemo na zaključke koje smo tada izneli. Dodajemo da je bilo slučajeva i ranije da su, pojedine lokalne samouprave, poput opštine Plandište, uvodile u službenu upotrebu jezik nacionalne manjine koja čini manje od 15% stanovništva. Takvu zakonitu odluku pomenute opštine niko sa nivoa vlasti Republike nije sprečio, te se ne može govoriti o tome da je Srbija nešto "rigidno tumačila". Ovo pitanje je u nadležnosti lokalne samouprave i svaka opština i grad u našoj zemlji imaju svoju specifičnu situaciju i razloge zbog kojih jesu ili nisu ušli u proces uvođenja nekog manjinskog jezika u službenu upotrebu. Mi smo, rezon naše inicijative, sasvim jasno obrazložili mnogo puta u javnosti, pred skupštinom i tokom ove javne rasprave.

70.

Podnesak: Jasna Vojnić

HRVATSKO
NACIONALNO VIJEĆE
U REPUBLICI SRBIJI

Preradovićeva 13, 24000 Subotica; tel./fax. +381 24 554 623
e-mail: ured@hnv.org.rs www.hnv.org.rs

U Subotici, 21.4.2021.
Ur. br.: 14-76/2021

Skupština Grada Subotice
Za javnu raspravu oko „bunjevačkog jezika"
Trg slobode 1
Subotica

Poštovani,

ovim putem vam kao predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća u Republici Srbiji dostavljam prilog javnoj raspravi koja je pokrenuta u vezi uvođenja „bunjevačkog jezika" u službenu uporabu na teritoriju Grada Subotice. Riječ je o sumarnom prikazu svih događanja i reakcija u povodu ovoga mogućega presedana sprovođenja Zakona o službenoj upotrebi jezika i pisma.

S poštovanjem,

Jasna Vojnić,
Preradovićeva 13
24 000 Subotica
JMBG 3101979395031

Prilozi podneska u registratoru:

1. Hrvatska riječ, br 933. 5.03.2021.,
   strana 3: Dijalekt, politika, službeni jezik
   str. 5-6: Pozitivna diskriminacija ili politički voluntarizam,
   str.7: svrstavanje na jednu stranu;
   str 8-9: Pravo na maternji govor i kulturnu baštinu;
   str 19: Bački pobidio Bečki
2. Hrvatska riječ , broj 934 12.03.2021
   Str. 3: Kratak put od jezika od prijetnji
   Str.7-9: Posljedice Skupštinske odluke
   Str. 12-14: Govore je moguće opisivati a ne i propisivati
3. Hrvatska riječ, br. 938 9.04.2021
   Str 3: Riječ o jeziku
   Str 5-7: Bunjevački na javnoj raspravi
   Str 8-9: Novo štokavski, ikavski, najveći je Hrvatski dijalekt
4. Hrvatska riječ, br. 935 19.03.2021
   Str 3: Pozitivna diskriminacija (ali ne uvijek i ne za sve)
   Str 4: Ne odrečimo se svoje Bunjevačke baštine i bunjevačkog govora
   Str 5: Posljedice izvrtanja teza
   Str 6-7: Poruke zastrašivanja
   Str 8-9: O samostalnom bunjevačkom jeziku se ne može govoriti
5. Hrvatska riječ broj 936. 26.03.2021
   Str 3: Argumenti i(li) politika
   Str 4: Oskvrnjeno dostojanstvo i integritet Hrvatske književnosti
   Str 5: Poporu sunarodnjacima u Srbiji
   Str 8-9: Bunjevački proglasiti nematerijalnom baštinom Hrvatske
6. Hrvatska riječ , broj 937 2.04.2021
   Str 7: Priznanje i poticaj za njegovanje
7. Hrvatska riječ , broj 939 16.04.2021
   Str 3: Tko je na čijoj strani
   Str 4: Potpora nastojanjima u obrani jezičnog identiteta
   Str 6-9: Niko uči nikog
8. www.hnv.org.rs: Lapsus calami - „kruha i igara“ jezikoslovnih akrobacija u izvedbi društvenog cirkusa – 15.04.2021.
9. Internet stranica HNV: O „bunjevačkom jeziku“ – pregled izjava značajnih hrvatskih predstavnika vlasni i institucija – 26.03.2021.
10. Novinski isečak na temu lingvisti upozoravaju – tražiće Hrvatski u celoj Srbiji
11. Internet stranica HNV: DSHV najoštrije osuđuje zastrašujuće prijetnje upuće vodećim ljudima Hrvatske zajednice – 09.03.2021.
12. www.autonomija.info: Biščević: pravno neutemeljena inicijativa da bunjevački jezik bude službeni – 02.03.2021.
13. N1: Hrvatska udruženja: Neodričemo se bunjevačke baštine i govora – 12.03.2021.
14. www.subotica.com: Hrvati zabrinuti zato što bunjevčki postaje službeni jezik u Subotici – 03.03.2021.
15. Internet stranica Hrvatska riječ: Svrstavanje na jednu stranu – 03.03.2021.
16. www.subotica.com: Skupština usvojila predlog da bunjevački 4.službeni jezik Grada Subotice – 4.03.2021.
17. www.rtv.rs: Izvesno da će bunjevački postati 4.službeni jezik u Subotici, Hrvati protiv – 04.03.2021.
18. Internet stranica Espreso: Hrvati nam uputili protestnu notu: Oštro su reagovali posle uvođena novog jezika u zvaničnu upotrebu u Srbiji – 4.03.2021.

19. Internet stranica Tanjug Tačno: Radman o uvođenju bunjevčkog jezika u upotrebu u Subotici – 4.03.2021.
20. Telegraf, Tanjug: Pravda: Ima li kraja Hrvatskom bezobrazluku: uputili nam protestnu notu što Bunjevcki ne žele da budu Hrvati – 4.03.2021.
21. www.24vesti.com: Istorijska Skupština grada Subotice: Bunjevački – 4. službeni jezik Grada – 4.03.2021.
22. Republika portal Srpskog telegrafa: Hrvatska opet napada Srbiju: Uputili na protesnu notu zbog banalne strvari – 5.03.2021.
23. Internet stranica Hrvatska riječ: Pozitivna diskriminacija ili politički voluntarizam
24. RTV: Čomić: Država u obavezi da uvodi službi jezik gde ima dovoljno manjine koja to zahteva – 5.03.2021.
25. www.novimagazin.rs: Poks: Bunjevački jezik u Subotici kao službeni predstavlja korak ka pravdi - 5.03.2021.
26. www.021.rs: Jezikovci u žitu: Borba za jezik Hrvata i Bunjevaca u Vojvodini izazvala pometnju između Srbije i Hrvatske
27. Internet stranica Beta: Predsednica HNV-a: Zahtev Vučiću da Hrvatski bude u službenoj upotrebi gde god je moguće - 5.03.2021.
28. www.rts.rs: HNV: Zahtev Vučiću da Hrvatski bude u službeni u Somboru, Apatinu, Baču i AP Vojvodini – 5.03.2021.
29. www.pink.rs: Linta: Neosnovani zahtevi Predsednice HNV
30. www.autonomija.info: Marton (LSV): Omogućiti službenu upotrebu Hrvatskog jezika na celoj teritorij APV - 7.03.2021.
31. Internet stranica Informer: Dok se prava Srba u Hrvatskoj ne poštuju, oni traže ... Linta: Neosnovan HNV-a - 7.03.2021.
32. RTV: Uvođenje Bunjevačkog jezika u službenu upotrebu – vraćanje duga pripadnicima ove manjine - 8.03.2021.
33. www.tvsombor.com: Uvođenje Bunjevačkog jezika u službenu upotrebu u Subotici korak ka pravdi – 21.04.2021
34. Blog Viktora Marića na temu: Ikavica treba biti paralalni Hrvatski standard – 17.04.2021.
35. www.novosti.rs: Lingvisti upozoravaju: Tražiće Hrvatski jezik u čitavoj Srbiji – 9.03.2021.
36. www.novimagazin.rs: DSHV: Učestali govor mržnje i pretnje predstavnici Hrvata u Srbiji - 9.03.2021.
37. Internet stranica Hrvatske riječi: Čanak: Poks treba zabraniti zbog stava o hrvatskom jeziku
38. Internet stranica Hrvatske riječi: Grlić radman osudio prijeteće poruke upućene predstavnicima institucija Hrvata u Srbiji
39. www.dnevnik.rs: Tanasić: Nužan veći broj časova srpskog jezika u obrazovnom sistemu – 10.03.2021.
40. www.danas.rs: Linglivstički mutont iz političke laboratoriji – 11.03.2021.
41. www.politika.rs: Žigmanov podneo prijavu MUP-u zbog pretnji DSHV-u – 11.03.2021.
42. Internet stranica Beta: Protest Hrvatske Srbiji zbog pretnji Hrvatima – 11.03.2021.
43. Novosti: Plenković napada Srbiju iz Brisela: Tuđmanov naslednik širi mit o ugroženosti Hrvata u Vojvodini – 12.03.2021.
44. www.pravda.rs: „Protiv Srbije se vodi brutalna kampanja“, Linta otkrio šta se krije iza Žigmanovih „pretećih mejlova“ - 12.03.2021.
45. A!: Plenković zakmečao iz Brisela, ponovo napao Srbiju. Skadnalozne tvrdnje: Hrvati u Vojvodini su ugroženi – 12.03.2021.
46. Internet stranica Dnevnik: Žigmanov godinama vodi kampanju protiv Srbije – 12.03.2021.
47. www.novosti.rs: Žigmanov vodi kapmanju protiv Srbije: Lider Hrvata u Vojvodini jauče medijima u komšiluku – 12.03.2021.
48. Internet stranica Nedeljnik: „Bilo je diplomatskih kontakata i razgovora sa Beogradom“: Ambasador Hrvatske: Hido Biščević o bunjevačkom jeziku (koji Zagreb ne priznaje) – 13.03.2021.
49. Internet stranica Hrvatska riječ: Milanović: Nije dobro ako su iza inicijative o „bunjevačkom“ vlasti u Beogradu

50. Internet stranica Magločistač: SBB: Reakcije Hrvatske zajednice na uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu licemerna – 15.03.2021.
51. www.glasistre.hr: Prijedlog za proglašenje bunjevačkog govora nematerijalnom kulturnom baštinom RH – 17.03.2021.
52. www.subotica.com: Žigmanov: Naš stav je jasan – ne postoji bunjevački jezik – 17.03.2021.
53. www.danas.rs: Hrvatski ministar: Selakoviće izjave su nezabeležene u diplomatiji – 17.03.2021.
54. www.nova.rs: Popov: odnosi u regionu najlošiji još od 2000. godine – 16.03.2021.
55. www.ika.hkm.hr: Video tribina Hrvatske matice iseljenika o bačkim Hrvatima Bunjevcima – 24.03.2021.
56. Internet stranica Hrvatska riječ: Niko uči niko
57. Internet stranica Hrvatska riječ: Voljeli bi smo da smo dio rešenja problema
58. Slika iz biblioteke: broj knjiga na hrvatskom i broj knjiga na bunjevačkom
59. Arhivska slika iz 6.08.1944.

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Isti nije od značaja za našu odluku da predložimo uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice, te na nju ni na koji način ne utiče.

71.

Podnesak: Blagoja Ilijevski, predsednik Saveza Asocijacija pripadnika makedonske nacionalne zajednice u Srbiji <niumiic.srb@gmail.com>

Postovani,

Prateći aktivnosti grada Subotice vezano za akt afirmativne akcije, odnosno pozitivne diskriminacije, koja se sprovodi činom uvođenja bunjevačkog jezika i pisma u službenu upotrebu na teritoriji grada Subotice, želimo da ispred makedonske nacionalne zajednice izrazimo pozdrav svakoj radnji koja za cilj ima unapređenje prava neke nacionalne zajednice. Napominjemo da je makedonska nacionalna zajednica na sličan način još davne 2012 godine dobila mogućnost da se, sa svega nešto više od 11% pripadnika građana makedonske nacionalne zajednice, u opštini Plandište na teritoriji cele opštine uvede makedonski jezik i njegovo ćirilično pismo u zvaničnu službenu upotrebu, upravo kao akt pozitivne diskriminacije, odnosno afirmativne akcije, a ne obaveznom primenom odredaba pozitivnog zakonodavstva Republike Srbije, što se može videti na sledećim linkovima:
http://plandiste-opstina.rs/blog/uvodenje-jos-jednog-sluzbenog-jezika-15-sednica-opstinskog-veca/
https://youtu.be/j_X6rY2xw60
https://www.novosti.rs/vesti/srbija.73.html:720378-Slozni-sa-pet-jezika
Ohrabrujemo dakle svaki vid ovakvog delovanja i želimo vam uspeha u radu na ovoj Javnoj raspravi.
Blagoja Ilijevski-predsednik Saveza Asocijacija pripadnika makedonske nacionalne zajednice u Srbiji
Borče Veličkovski-predsednik Nacionalnog saveta makedonske nacionalne zajednice u Srbiji.

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

72.

Podnesak: Drazen Petrekanic <drazenpetrekanic@yahoo.com>

Poštovani!
Javljamo se s prilogom u vezi javne rasprave o uvođenju „bunjevačkog jezika" u službenu uporabu na teritoriju Grada Subotice, temeljenom na Izjavi Odbora za normu hrvatskoga standardnog jezika HAZU.
Srdačan pozdrav,
Dražen Petrekanić, tajnik HAD-a

HRVATSKO AKADEMSKO DRUŠTVO
CROATIAN ACADEMIC SOCIETY
Preradovićeva 13, 24000 Subotica ❖ PIB 102161635 ❖ www.had.org.rs

Broj: 3/2021
Datum: 22. travnja 2021.

Skupština Grada Subotice
Za javnu raspravu oko „bunjevačkog jezika"
Trg slobode 1
Subotica

Poštovani!

Hrvatsko akademsko društvo (HAD) je udruga hrvatskih intelektualaca osnovana 1998. godine. Društvo je osnovano radi razvijanja i populariziranja društvenih i humanističkih znanosti te provođenja različitih istraživanja. Jezično pitanje jedno je od najvažnijih za opstojnost hrvatskoga naroda u Republici Srbiji.

U okviru Društva realizira se *Leksikon podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca*, te se u gotovo cijelom 4. svesku na znanstveni način obrađuje natuknica na temu BUNJEVCI. HAD je do sada u nekoliko navrata sudjelovao u obrani hrvatskog jezika i bunjevačkog govora za čije se očuvanje zalagao tijekom svojega djelovanja kako stručnim izjavama tako i u nakladničkom djelovanju.

Interes za očuvanje bunjevačkog govora kao dijela hrvatskoga jezičnoga korpusa očitovao je i Odbor za normu hrvatskoga standardnog jezika Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti koji je 12. ožujka 2021. godine objavio Izjavu u povodu proglašenja tzv. bunjevačkog jezika jednim od službenih jezika u Subotici. Ovom Izjavom Odbor prosvjeduje zbog pokretanja takvog postupka.

Prilažemo Izjavu te molimo Skupštinu Grada Subotice da ju uzme u obzir kao stručno relevantnu prilikom razmatranja i odlučivanja o uvođenju bunjevačkog govora u službenu uporabu kao službenog jezika.

Uz srdačan pozdrav,

Za HAD
Dražen Petrekanić, tajnik

HRVATSKO AKADEMSKO DRUŠTVO HAD SUBOTICA

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Isti nije od značaja za našu odluku da predložimo uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice, te na nju ni na koji način ne utiče.

73.

Podnesak: Nikola Babić

(73)

(No subject)

Dunja Babic <dunjababic63@gmail.com>
Thu 4/22/2021 8:30 AM
To: **sgsekretar <sgsekretar@subotica.rs>**; Bunjevački nacionalni savet <bunjnacsav@gmail.com>

Nikola Babić
Subotica
P. Lumumbe 12

SKUPŠTINA GRADA SUBOTICE

Prilog: za javnu raspravu za predlog Odluke o izmenama Statuta grada Subotice

PODRŽAVAM, predlog Odluke o izmeni Statuta grada Subotice, i Bunjevcima dati pravo na službenu upotrebu svojeg bunjevačkog maternjeg jezika.

PRILAŽEM i svoj lični doprinos kao prvi predsednik Bunjevačkog nacionalnog saveta od 2003. g. i danas član saveta, i od tada vođen jednim ciljem i prioritetom svih prioriteta! Ponosno nositi ime Bunjevac, učenje u škuli bunjevački maternji jezik, informacije i pisati na bunjevačkom, bunjevačke institucije koje neguju bunjevačku kulturu - običaje, tradiciju, viru, pismu, muziku i sve drugo po čemu su bunjevci prepoznatljivi.

U Subotici, 22. april 2021.

ГРАДСКА УПРАВА - СУБОТИЦА
Служба за општу управу и заједничке послове

Примљено: 22-04-2021				
ОРГАН	Org. јед.	БРОЈ	ПРИЛОГ	ВРЕДНОСТ
I		110-8		

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

74.

Podnesak: Laslo Kaćmari, predsednik Udruženja Vereš Pal

Poštivani Dr Ladocki Đula!

Mi, Bunjevci iz okoline Baje, već godinama pratimo borbu za jezičko-kulturološkim opstankom naše bunjevačke braće u Srbiji, u okvirima hrvatski protivljenja istomu. Zdravo smo se obradovali povodom uvođenja bunjevačkoj jezika u službenu upotribu u Subotici, po odluki Gradskog Odbora. Ovo nam daje novu snagu da ne odustanemo od naizgled brezizlazne borbe za priznavanjom našeg postojanja, u okvirima ovdašnje politike koja se tomu protivi. U okolini Baje ima nas nikolko iljada Bunjevaca koji odbijamo nasilne napore hrvatizacije. U Mađarskoj se dešava sistemska diskriminacija građana koji se izjašnjavaju Bunjevcima; koji odbijaje priznat "Bajski diktatum", koji su Hrvati formulisali 1995. godine.
I ja, ko osoba bunjevačkog porikla i ko pridsidnik udruženja za javnu dobrobit "Vereš Pal", osuđivam političke napore koji vode ka svisnom iskorenjivanju ovdašnji Bunjevaca. O ovoj situaciji sam 2019. godine pismeno obavistio gospođu Kovač Elviru, koja je EU odbornik za zaštitu jezičke, etničke, kulturne i nacionalne šarolikosti u Srbiji. Odgovor na žalost nisam dobio.

Poštivani Dr Ladocki Đula,

u nadi međusobne saradnje, želim Vam snage i zdravlja pri Vašoj poziciji.

Srdačno,

Laslo Kaćmari, pridsidnik udruženja "Vereš Pal"

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

75.

Podnesak: Ivan Vojnić Kortmiš <ivanvk@yahoo.com>
Podrška inicijativi da bunjevački dobije status službenog jezika u Subatici Kažu da na svitu ima priko 7.000 jezika. Kad to čujemo oma se sitimo Biblije I Babilonske kule. Al kad malo bolje pogledamo u te brojove vidićemo da od ti 7.000 samo nji oko 8% ima više od 100.000 govornika a priostali 92% jezika su u ubrzanom procesu nestajanja i procine su da će većina nji izumrit do 2050. godine.
Bunjevački jezik je u dugačkom vrimenskom periodu bio na sporom al cigurnom putu izumiranja. Vikovna kulturološka asimilacija, a i prisilna iz 1945. godine, činila je svoje. Sve to vrime je bilo, uglavnom pojedinačni, leksikografski i dijalektološki radova ko i izdavanja bunjevački knjiga i periodike, koji su doprinosili usporavanju nestajanja.
Stvari su se u međuvrimenu priokrenile i Bunjevci su u mogućnosti, institucionalnim putom, nigovat svoju kulturu, obrazovat se i obavištavat na maternjem jeziku. Priostalo je još ostvarit pravo i na službenu upotribu sopstvenog jezika.
Inicijativa za uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotribu došla je u zadnji momenat i ako bude usvojena mogla bi bit ključna prikretnica u naporima Bunjevaca da očuvaje svoje kulturno nasliđe i svoj nacionalni identitet.
Novi Sad, 22. april 2021.
S poštivanjom,
Ivan Vojnić Kortmiš
- vićnik prvog saziva BNS

- bivši pridsidnik UO BIC-a
- pokretač internetske strane
http://www.bunjevci.com/

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

76.

Podnesak: Karolina Bašić <karolina.basic.su@gmail.com>
Skupština Grada Subotice
Za javnu raspravu o „bunjevačkom jeziku“
Trg slobode 1
Subotica

Poštovani,
Dostavljam svoj prilog javnoj raspravi u vezi uvođenja „bunjevačkog jezika“ u službenu uporabu na teritoriju Grada Subotice.
Molim vas da uzmete u obzir tekst na sljedećem linku:
http://www.hrvatskarijec.rs/vijest/6112/Biscevic:-Pravno-neutemeljena-inicijativa-s-nezeljenim-politickim-posljedicama/
Dostavljam vam isti tekst i u fotografiranoj verziji dolje u privitku ove pošte.
Molim vas potvrdu o primitku moje poruke.
Srdačno vas pozdravljam!

Karolina Bašić
Puškinov trg 4/12
24000 Subotica

hrvatskarijec.rs/vijest/6112/Biscevic:-Pravno-neutemeljena-inicijativa-s-nezeljenim-politickim-posljedicama/

HRVATSKA RIJEČ

O nama | Impresum | Pretplata | Arhiva | Kontakt | RSS | Login

hidajet

Početna | Aktualno | Tema | Intervju | Širom Vojvodine | Kultura | Sport i zabava | Kolumne | Najave događaja

01.03.2021

Biščević: Pravno neutemeljena inicijativa s neželjenim političkim posljedicama

Gradonačelnik Subotice **Stevan Bakić** podnio je prijedlog da se promijeni Statut Grada Subotice kako bi se u ravnopravnu službenu uporabu na teritoriju lokalne samouprave uveo i bunjevački jezik i pismo. Kako se navodi u obrazloženju ove odluke, Bakić je ovaj prijedlog podnio na inicijativu Nacionalnog vijeća bunjevačke nacionalne manjine, a ući će u procjeduru već na sjednici gradske skupštine, u četvrtak 4. veljače.

Hrvatski veleposlanik u Beogradu **Hidajet Biščević** u izjavi za *Hrvatsku riječ* ocjenjuje kako je ova inicijativa ne samo zakonski i pravno neutemeljena, već da u sebi nosi neželjene i negativne političke i društvene posljedice po cjelinu zajedničkih interesa hrvatske manjinske zajednice u Srbiji.

»S posebnom pozornošću smo i u Veleposlanstvu pratili pojavljivanje inicijative o uvođenju 'bunjevačkog jezika' kao manjinskog jezika na području Grada Subotice. Primjećujete, naravno, da stavljam naziv tog 'jezika' u navodnike – time vrlo jasno iskazujemo i stav o cijeloj inicijativi. Ne ulazeći u motive kojima su se rukovodili začetnici inicijative, moram naglasiti da ona – čak i kad ostavim po strani političke, kulturološke i društvene aspekte – ne nalazi pravni oslonac ni u postojećim zakonskim propisima Republike Srbije. Povrh toga, suprotna je i ključnim odredbama međudržavnog Sporazuma o zaštiti nacionalnih manjina između Hrvatske i Srbije«, navodi Biščević.

On ističe i kako su Veleposlanstvo i Generalni konzulat s cijelim slučajem upoznali nadležne institucije u Hrvatskoj.

»To smo učinili uzimajući u obzir potencijalni negativni utjecaj inicijative na uzajamne odnose naših država u ovoj važnoj i osjetljivoj oblasti, osobito u vrijeme kad hrvatske institucije i političko vodstvo jasno i vidljivo djeluju na unapređenju položaja srpske manjinske zajednice, kao cjeline, u samoj Hrvatskoj. Kako je ta politika počela nalaziti svoj 'odjek' i u nekim potezima srpskog vodstva, što je dovelo do rješenja nekoliko dugo otvorenih pitanja, ovakva inicijativa bila bi nesporno korak nazad. Pitanje je, dakle, vrlo ozbiljno i zahtjeva sinergijski nastup i Hrvatskog narodnog vijeća – kojemu je primarna zadaća upravo da, kao krovna institucija brine o položaju cjeline hrvatske zajednice – i našeg diplomatskog-konzularnog djelovanja spram institucija Pokrajine i Republike Srbije, uz potporu Zagreba«, smatra veleposlanik Biščević.

H. R.

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Isti nije od značaja za našu odluku da predložimo uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice, te na nju ni na koji način ne utiče.

77.

Podnesak: Bernadica Ivanković, Hrvatska čitaonica <hrvatskacitaonica@gmail.com>

Skupština Grada Subotice
Za javnu raspravu oko „bunjevačkog jezika“
Trg slobode 1
Subotica

Poštovani!

Javljamo se kao udruga Hrvatska čitaonica Subotica i dostavljamo svoj prilog javnoj raspravi u vezi uvođenja „bunjevačkog jezika“ u službenu uporabu na teritoriju Grada Subotice.

U privitku ovog e-maila je Reakcija Društva hrvatskih književnika u nadi da će naš prilog pomoći u pravednom i stručnom donošenju odluke o proglašenju bunjevačkog govora za službeni jezik u Gradu Subotici.
S obzirom na to da sam na bolovanju, u ime Hrvatske čitaonice obrazloženje i naš stav iznijet će članica udruge Jozefa Skenderović, nastavnica u mirovini.

Molim potvrdu primitka ovog e-maila i dopisa.

Najsrdačnije pozdravljam

Bernadica Ivanković, predsjednica
Jozefina

24000 Subotica, Ulica Bele Gabrića 21
tel./fax +381 24 520-984
PIB 102217145, mat. br. 08747962
hrvatska.citaonica@gmail.com

Broj: 1-4/2021 Datum: 22. travnja 2021. Skupština Grada Subotice Za javnu raspravu oko „bunjevačkog jezika“ Trg slobode 1 Subotica Poštovani! Hrvatska čitaonica Subotica osnovana je 2002. godine i od tada radi na prikupljanju, istraživanju, objavi i popularizaciji hrvatske književno-jezične i duhovne baštine Hrvata u Vojvodini, u Republici Srbiji.

Svoj rad zasniva na radu s djecom, mladima, s književnicima, bibliotekarima i brojnim drugim strukama koje se bave književnošću i jezikom. Na području knjige i jezika kroz godinu se organiziraju velike i vrlo popularne manifestacije od kojih izdvajamo: Dane Balinta Vujkova – dane hrvatske knjige i riječi, Pokrajinski susret pučkih pjesnika „Lira naiva“, Pokrajinsku smotru recitatora na hrvatskom jeziku, Etno-kamp Hrvatske čitaonice i Književno prelo.

Sve naše aktivnosti vezane su uz očuvanje naših materinskih govora, kako bunjevačkih tako i šokačkih Hrvata. Hrvatska čitaonica i članstvo opredijelili su se prije dvadeset godina čuvati bunjevački govor te ga se nikako ne mogu odreći jer slijede put najvećih sakupljača usmene narodne književnosti bačkih Hrvata: Balinta Vujkova, Blaška Rajića, Ive Prćića i drugih, ali i pisaca od onih najstarijih do naših suvremenika. Stoga smatramo svojim dugom uključiti se u javnu raspravu o uvođenju tzv. bunjevačkoj jezika u službenu uporabu u Gradu Subotici i ukazati kako on ostaje naš materinski govor, kojim ćemo se i dalje služiti u svakodnevnoj komunikaciji i u književnim djelima, ali za nas je bunjevačka ikavica bila i ostala novoštokavski dijalekt hrvatskoga jezika.

Za potvrdu i potporu ovom našem stavu prilažemo Reakciju Društva hrvatskih književnika te molimo Skupštinu Grada Subotice da ju uzme u obzir kao stručno relevantnu prilikom razmatranja i odlučivanja o uvođenju bunjevačkog govora u službenu uporabu kao službenog jezika.

Uz srdačan pozdrav, Bernadica Ivanković, predsjednica

Croatian Writers' Association
Kroatischer Schriftstellerverband
Association des écrivains croates

DRUŠTVO HRVATSKIH KNJIŽEVNIKA

Trg bana Josipa Jelačića 7/I, 10 000 Zagreb
Telefon: + 385 1 4816 931, + 385 1 4883 580
dhk@dhk.hr, www.dhk.hr
OIB: 14928074436

Društvo hrvatskih književnika glede pokušaja uvođenja tzv. bunjevačkog jezika u službenu uporabu u Subotici – kulturnom središtu bunjevačkih Hrvata, najprije ukazuje na to kako je svaka književnost u svojem nacionalnom kontekstu uvijek stubokom vezana uz jezik naroda. Isti je slučaj i s Hrvatima u Bačkoj – Bunjevcima i Šokcima, čija je književnost, kako ona usmena tako i ona autorska, i na narodnom jeziku – novoštokavskom dijalektu hrvatskoga jezika – u cjelini i više stoljeda unatrag trajno ukorijenjena u hrvatsku književnost!

Povijesno gledajudi, književnost među Hrvatima u ugarskom Podunavlju na narodnom jeziku javlja se koncem XVII. stoljeda kada franjevci Bosne Srebrene, uz teološke i filozofske spise na latinskome, svoja djela nabožnoga karaktera pišu i objavljuju na bunjevačkoj ikavici. Među njima posebno se ističu opusi Mihajla Radnida, Lovre Bračuljevida, Emerika Pavida, Grgura Peštalida i Nikole Kesida. Riječ je o evanđelistarima, lekcionarima, molitvenicima, popularnim katekizmima i sličnim djelima vjerskoga sadržaja. Pjesništvo se na narodnom jeziku javlja u drugoj polovici XVIII. stoljeda također među franjevcima – Emerik Pavid i Grgur Peštalid, koji su svoje epske pjesme *Nadodanje – glavni događaj Razgovoru* (Budim, 1768.) i *Dostojna plemenite Bačke starih uspomena sadašnji i drugi slavinske krvi delijah slava bačkim plemićem s prigodom čuvanja svete krune i okrunjenja Leopolda II-ga od domorodca u Baji prikazana* (Kalača 1790.)) napisali na bunjevačkoj ikavici, oponašajudi pjesništvo redovničkoga subrata Andrije Kačida Miošida.

Hrvatska književnost na ovome području oživjet de s preporodnim gibanjima koje je kao, istina zakašnjeli, refleks na hrvatski narodni preporod pokrenuo 1870. kalački kanonik Ivan Antunovid. U ovome de razdoblju dominirati romantičarski modeli, uz prevlast domoljubne i rodoljubne tematike, a književna se djela osim na ikavici, počinju pisati i na ijekavici, uz pridržavanje pravopisnih i gramatičkih rješenja Zagrebačke filološke škole (Ivan Antunovid, Bariša Matkovid, Nikola Kujundžid, Stipan Krunoslav Grgid, Josip Jukid Manid). Uz biskupa Antunovida, najznačajnija osoba toga zakašnjelog romantizma u podunavskih Hrvata bio je svedenik Ante Evetovid Miroljub, prvi ovdašnji pjesnik koji je stvarao, osim na bunjevačkoj ikavici, i na hrvatskom književnom jeziku.

Brojni međuratni bački hrvatski pisci pišu vedinom na hrvatskom standardu, dok se ikavski idiom koristio rjeđe (Petar Pekid, Ivan Petreš, Blaško Rajid, Aleksa Kokid, Ivan Kujundžid, Balint Vujkov). Nakon II. svjetskog rata pa sve do danas, svi relevantni bunjevački književnici smatrali su se Hrvatima i svoja su djela najčešde pisali na hrvatskom standardu, (Ante Sekulid, Ante Jakšid, Matija Poljakovid, Lazar Merkovid, Jakov Kopilovid, Ivan Pančid, Petko Vojnid Purčar, Vojislav Sekelj, Milovan Mikovid, Ante Vukov, Tomislav Žigmanov…), znajudi posezati u vlastitim literarnim izrazima i za bunjevačkim idiomom na kojem su stvorili umjetnički najsnažnije pjesništvo među štokavskim hrvatskim dijalektima. Na taj način hrvatska se književnost u Bačkoj vratila svojim prapočelima – bunjevačkoj ikavici, potvrdivši svoju neraskidivu vezu s cjelinom hrvatskoga kulturno-književnog prostora.

Na temelju iznesenih činjenica DHK ističe da bi mogudim uvođenjem tzv. bunjevačkog jezika u službenu uporabu u Subotici bio otuđen dio jezične baštine hrvatskoga jezika te bi bili oskvrnjeni dostojanstvo i integritet hrvatske književnosti, čemu se snažno protivimo. Kao oblik nemirenja s takvim događanjima DHK de i dalje nastaviti pružati podršku hrvatskim književnicima u Vojvodini, snažiti suradničke programe književne razmjene i razvijati vidljivost te regionalne hrvatske književnosti u književnosti države matice.

Upravni odbor Društva hrvatskih književnika

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Isti nije od značaja za našu odluku da predložimo uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice, te na nju ni na koji način ne utiče.

78.

Podnesak: SKC SVETI SAVA <skc@web024.mycpanel.rs>

Поштовани у прилогу Вам достављамо прилог јавној расправи.

С поштовањем,

Скц "Свети Сава"

СКЦ „СВЕТИ САВА”
Трг Републике 1
24000 Суботица
тел. +381 24 601833

Српски културни центар
СВЕТИ САВА Суботица
Trg Republike 16
S U B O T I C A
tel / faks 381 24 601 833
e-mail: skcsvetisava@mts.rs

СКУПШТИНА ГРАДА СУБОТИЦЕ
Трг слободе 1.

Искрен и пожтвован тридесетогодишњи рад на неговању српске духовности, културе, језика историје и традиције као институцију културе обавезује нас на поштовање свих народа са којима живимо, њихових различитости, језика, обичаја и традиције. Тим поводом Буњевцима, нашим историјским пријатељима и саборцима, дајемо потпуну подршку да истрају у жељи да буњевачки језик буде уведен, поред српског, мађарског и хрватског, као четврти службени језик у нашем Граду Суботици.

С поштовањем,

Суботица, 22.04.2021.

Управни одбор
Српског културног центра „Свети Сава“

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

79.

Podnesak: prof. dr Ranko Bugarski

Skupštini grada Subotice

Subotica, Trg slobode 1

PRILOG JAVNOJ RASPRAVI O PREDLOGU ODLUKE O IZMENAMA STATUTA GRADA SUBOTICE

Slobodan sam da uvaženoj Skupštini podnesem svoje mišljenje o statusu bunjevačkog jezika, kako sledi:

1. Bunjevci su po nacionalnoj pripadnosti ono što sami osećaju i kako se izjašnjavaju, a ne ono što im bilo ko drugi propisuje. Nedopustiva je paternalistička pretenzija neke druge nacionalne zajednice da ih svojata i objašnjava im ko su oni zapravo, iako to sami ne znaju.

2. Pitanje na dnevnom redu treba izmestiti iz polja jalovih dijalektoloških i etnogenetskih rasprava, kao i političkih sukoba, i tretirati ga kao ono što suštinski jeste – pitanje jezičkih prava Bunjevaca. Jezička prava se danas u razvijenom svetu smatraju jednim od temeljnih aspekata ljudskih prava, pa se u relevantnim evropskim dokumentima odomaćila sintagma „jezička ljudska prava" (*linguistic human rights*).

3. Pristupajući 2006. godine Evropskoj povelji o regionalnim ili manjinskim jezicima, država Srbija se obavezala da štiti i unapređuje jezike manjinskih zajednica na svojoj teritoriji, što uključuje i bunjevački, i ona to i čini u okvirima mogućnosti, a uz pomoć međunarodnog Komiteta eksperata Saveta Evrope za ovu Povelju (čiji sam član imao čast da budem u periodu 2006-2018).

4. U početku je Srbija za svoje unutrašnje potrebe, a zbog političkih trvenja, tretirala bunjevački kao govor a ne kao jezik, ali ovo kompromisno rešenje nije imalo lingvističkog utemeljenja pa je bunjevačkom odskora u Srbiji (kao i u Komitetu eksperata od samog početka) priznat jezički status. Ovoj promeni bitno je doprineo uznapredovali proces standardizacije bunjevačkog kroz izradu normativnih priručnika, uz istrajno i posvećeno angažovanje čelnika i saradnika bunjevačke zajednice na tim poslovima.

5. Prema Povelji, zaštitu uživaju svi manjinski jezici, bili standardizovani ili ne. Pojam zaštite ne podrazumeva nužno i službenu upotrebu, što je samo viši stepen afirmacije tih jezika, ali se preporučuje njihovo uvođenje u službenu upotrebu tamo gde za to ima uslova.

6. Po mom sudu u ovom slučaju takvi uslovi sada postoje, i bilo bi u duhu kako Povelje tako i međunarodnog prava u celini ako bi ova društveno korisna inicijativa bila prihvaćena. Ne videći nikakve lingvističke niti pravne prepreke za takav čin, s punim uverenjem podržavam predlog da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu u Subotici.

S poštovanjem, prof. dr Ranko Bugarski Beograd, 22.4.2021.

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

80.

Podnesak: Dulić Msc Slaven

Prijedlog za javnu raspravu o „Uvođenju bunjevačkog jezika u službenu uporabu“

Uvod

Klasifikacija
Slavenski jezici se dijele na tri skupine: južnu, istočnu i zapadnu.

- **južnoslavenski jezici**
  - srpski jezik
    - crnogorski jezik
    - bošnjački jezik
  - hrvatski jezik
  - makedonski jezik
  - bugarski jezik
  - slovenački jezik
  - staroslovenski jezik
- **istočnoslavenski jezici**
  - ruski jezik
  - ukrajinski jezik
  - bjeloruski jezik
  - rusinski jezik
- **zapadnoslavenski jezici**
  - lehitski jezici
    - poljski jezik
    - šleski jezik
    - kašupski jezik
  - lužičkosrpski jezici
    - gornjolužičkosrpski jezik
    - donjolužičkosrpski jezik
  - češkoslovački jezici
    - češki jezik
    - slovački jezik

Katedre za slavistiku postoje maltene u svim europskim zemljama(Bg, Zg, Lj, Sa, Ns, Sofija, London, Pariz, kao i u Njemačkoj, Italiji itd..) i u svijetu(Amerika, Kanada itd)

Prije nego što je doneta Odluka o provođenju Javne rasprave po ovom pitanju, Skupština Grada je trebala konzultirati nauku na nekoliko od ovih svjetskih katedri , da li ovakav jezik postoji …
Moj prijedlog je da se to napravi.

Konkretno:

„Prijedlog je da se konzultiraju neutralne Katedre za slavistiku u svijetu (Izuzeti Bg i Zg i sl.) da li ovakav jezik postiji“

Lijepi pozdrav Dulić Msc Slaven

U Subotici 22.04.2021. g.

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Isti nije od značaja za našu odluku da predložimo uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice, te na nju ni na koji način ne utiče.

81.

Podnesak: Bunjevački nacionalni savet <bunjnacsav@gmail.com>
Sent: Thursday, April 22, 2021 11:23 AM
---------- Forwarded message ---------
Од: **Stela Bukvic** <stelabukvic60@gmail.com>
Date: чет, 22. апр 2021. у 12:42
Subject: Javna rasprava o uvođenju bunjevačkog jezika kao službenog jezika u gradu Subotica
To: Bunjevački nacionalni savet <bunjnacsav@gmail.com>

Poštivani,
dajem podršku uvođenju bunjevačkog jezika kao službenog jezika u gradu Subatici.
Građanin Subatice
Stela Bukvić

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

82.

Podnesak: Ana Gaković

Skupština Grada Subotice
Za javnu raspravu o „bunjevačkom jeziku“
Trg slobode 1
Subotica

Poštovani,
Dostavljam svoj prilog javnoj raspravi u vezi uvođenja „bunjevačkog jezika“ u službenu uporabu na teritoriju Grada Subotice.
Molim vas da uzmete u obzir tekst na sljedećem linku:
http://ihjj.hr/clanak/prijedlog-za-proglasenje-bunjevackoga-govora-nematerijalnom-kulturnom-bastinom/7513/
Dostavljam vam isti tekst i u fotografiranoj verziji dolje u privitku ove pošte.
Molim vas potvrdu o primitku moje poruke.
Srdačno vas pozdravljam!
Ana Gaković
Dragutina Domjanića 4
24 000 Subotica

ihjj.hr/clanak/prijedlog-za-proglasenje-bunjevackoga-govora-nematerijalnom-kulturnom-bastinom/7513/

INSTITUT ZA HRVATSKI JEZIK I JEZIKOSLOVLJE

AKTUALNOSTI | O NAMA | ISTRAŽIVAČI | ODJELI | PROJEKTI | IZDANJA | O HRVATSKOME JEZIKU | E-TRGOVINA

Prijedlog za proglašenje bunjevačkoga govora nematerijalnom kulturnom baštinom

Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje uputio je Ministarstvu kulture RH prijedlog da se bunjevački govor proglasi hrvatskom nematerijalnom kulturnom baštinom, kao važan čin pomoći bunjevačkomu govoru i svim Bunjevcima u Hrvatskoj i inozemstvu.

Na konferenciji za novinare, održanoj u Senju u povodu završetka Mjeseca hrvatskog jezika, ravnatelj Instituta dr. Željko Jozić istaknuo je da su odlučili o toj temi govoriti u Muzeju grada Senja, koji ima bogatu etnografsku muzejsku zbirku o Bunjevcima u stalnom postavu, a bunjevački govor je vrlo živ u okolici grada.

„Želimo dokazati da su bunjevački govori autohtoni hrvatski govori, a podrijetlo im je zapadna Hercegovina te zaleđe Dalmacije, odakle su se Bunjevci iselili zbog prodora Osmanlija u 17. stoljeću“, rekao je Jozić i dodao da su došli u primorski i lički kraj Hrvatske te u Gorski kotar, a jedan dio njih odselio se u podunavski kraj, u Bačku. Svi oni i danas govore novoštokavskim ikavskim hrvatskim govorima, istaknuo je.

„Važno je da se bunjevački govor dodatno zaštiti i da se javnost u Hrvatskoj i izvan nje senzibilizira za pripadnost bunjevačkoga govora hrvatskoj matici“, rekao je ravnatelj Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

Potvrdio je da je povod tom prijedlogu Instituta aktualna situacija u Vojvodini, gdje se pokušava bunjevački govor proglasiti službenim nehrvatskim jezikom.

„To je povijesna krivotvorina. Isključivo sa znanstvene, jezikoslovne strane možemo reći da je to tradicionalni hrvatski govor. O tome govore brojni zapisi, svi hrvatski jezikoslovci, svi svjetski slavisti, ali ni vodeći srpski jezikoslovci nikad nisu dovodili u pitanje hrvatsko podrijetlo bunjevačkoga govora“, istaknuo je Jozić.

Govornike bunjevačkoga govora u Vojvodini se proteklih tridesetak godina sili da se izjašnjavaju da su pripadnici navodne autohtone jezične manjine, rekao je. Istaknuo je kako bi to značilo da su ti govori starosjedilački, a zna se da su onamo stigli migracijama u 17. stoljeću.

Jozić je rekao da se proglašavanjem bunjevačkoga govora nematerijalnom kulturnom baštinom mogu okoristiti govornici koji bi mogli dobivati financijsku pomoć države za razne manifestacije kako bi se očuvalo tako zaštićeno dobro.

Voditeljica Odjela za dijalektologiju Instituta dr. Ivana Kurtović Budja rekla je da postoji sličnost svih bunjevačkih govora koju prepoznaju jezikoslovci. U prvome redu to je ikavizam, koji ne postoji ni u jednome drugom novoštokavskom govoru u Vojvodini, ali i niz drugih značajki, rekla je.

„Samo istraživanjem i znanstvenim pristupom možemo učiniti ono što je važno za lokalni i nacionalni identitet“, zaključila je.

Voditeljica riječke podružnice Instituta dr. Mirjana Crnić Novosel, kroz primjer govora Bunjevaca u goranskome mjestu Lič, koji je proučavala, oslikala je sličnosti bunjevačkih govora i očuvanost kroz stoljeća.

Manifestacije ovogodišnjeg Mjeseca hrvatskog jezika, koji se obilježava od 2014. godine, zbog epidemioloških razloga priređene su putem digitalnih platformi. Institut je organizirao virtualne sate hrvatskog jezika za učenike osnovnih i srednjih škola. Odaziv je bio sjajan, održano je više od 80 predavanja za više od 2500 učenika iz Hrvatske i inozemstva, rekao je ravnatelj Instituta dr. Željko Jozić.

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Isti nije od značaja za našu odluku da predložimo uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice, te na nju ni na koji način ne utiče.

83.

Podnesak: Martina Lišić

Skupština Grada Subotice
Za javnu raspravu o „bunjevačkom jeziku“
Trg slobode 1
Subotica

Poštovani,
Dostavljam svoj prilog javnoj raspravi u vezi uvođenja „bunjevačkog jezika“ u službenu uporabu na teritoriju Grada Subotice.
Molim Vas da uzmete u obzir tekst na sljedećem linku:
http://info.hazu.hr/hr/novosti_i_dogadanja/novosti/1203-izjava-odbora-za-normu-hrvatskoga-standardnog-jezika-hazu-o-tzv,3744.html
Dostavljam Vam isti tekst i u fotografiranoj verziji dolje u privitku ove pošte.
Kao Bunjevka Hrvatica, s bolom u srcu sam na satima povijesti kod čuvene profesorice Eve Tatić, u Gimnaziji „Svetozar Marković“, učila da su Šokci pokatoličeni Srbi, potpuno svjesna da se radi o laži. Ne želim da se više ikada ponovi takva pogreška, niti da takve i slične laži nađu svoj put do školskih udžbenika. Molim Vas da ovo uzmete u obzir i da ne budete suučesnici u prekrajanju povijesti moga naroda. Hvala Vam!
Molim Vas potvrdu o primitku moje poruke.
Srdačno Vas pozdravljam!

Martina Lišić, 100. bandašica Dužijance
Prvomajska 103
24 000 Subotica

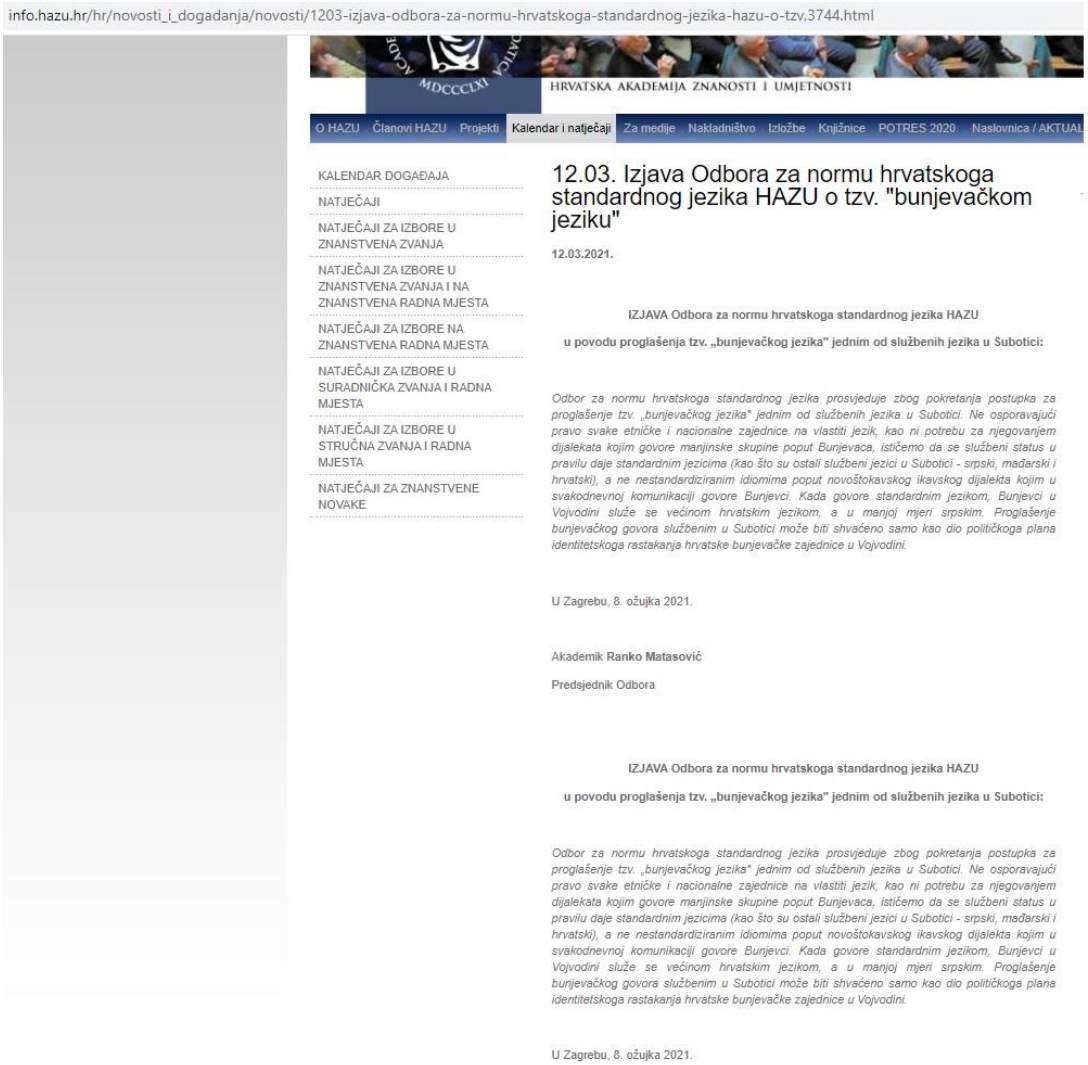

info.hazu.hr/hr/novosti_i_dogadanja/novosti/1203-izjava-odbora-za-normu-hrvatskoga-standardnog-jezika-hazu-o-tzv,3744.html

HRVATSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI

O HAZU | Članovi HAZU | Projekti | Kalendar i natječaji | Za medije | Nakladništvo | Izložbe | Knjižnice | POTRES 2020. | Naslovnica / AKTUAL

KALENDAR DOGAĐAJA
NATJEČAJI
NATJEČAJI ZA IZBORE U ZNANSTVENA ZVANJA
NATJEČAJI ZA IZBORE U ZNANSTVENA ZVANJA I NA ZNANSTVENA RADNA MJESTA
NATJEČAJI ZA IZBORE NA ZNANSTVENA RADNA MJESTA
NATJEČAJI ZA IZBORE U SURADNIČKA ZVANJA I RADNA MJESTA
NATJEČAJI ZA IZBORE U STRUČNA ZVANJA I RADNA MJESTA
NATJEČAJI ZA ZNANSTVENE NOVAKE

12.03. Izjava Odbora za normu hrvatskoga standardnog jezika HAZU o tzv. "bunjevačkom jeziku"

12.03.2021.

IZJAVA Odbora za normu hrvatskoga standardnog jezika HAZU

u povodu proglašenja tzv. „bunjevačkog jezika" jednim od službenih jezika u Subotici:

Odbor za normu hrvatskoga standardnog jezika prosvjeduje zbog pokretanja postupka za proglašenje tzv. „bunjevačkog jezika" jednim od službenih jezika u Subotici. Ne osporavajući pravo svake etničke i nacionalne zajednice na vlastiti jezik, kao ni potrebu za njegovanjem dijalekata kojim govore manjinske skupine poput Bunjevaca, ističemo da se službeni status u pravilu daje standardnim jezicima (kao što su ostali službeni jezici u Subotici - srpski, mađarski i hrvatski), a ne nestandardiziranim idiomima poput novoštokavskog ikavskog dijalekta kojim u svakodnevnoj komunikaciji govore Bunjevci. Kada govore standardnim jezikom, Bunjevci u Vojvodini služe se većinom hrvatskim jezikom, a u manjoj mjeri srpskim. Proglašenje bunjevačkog govora službenim u Subotici može biti shvaćeno samo kao dio političkoga plana identitetskoga rastakanja hrvatske bunjevačke zajednice u Vojvodini.

U Zagrebu, 8. ožujka 2021.

Akademik **Ranko Matasović**

Predsjednik Odbora

IZJAVA Odbora za normu hrvatskoga standardnog jezika HAZU

u povodu proglašenja tzv. „bunjevačkog jezika" jednim od službenih jezika u Subotici:

Odbor za normu hrvatskoga standardnog jezika prosvjeduje zbog pokretanja postupka za proglašenje tzv. „bunjevačkog jezika" jednim od službenih jezika u Subotici. Ne osporavajući pravo svake etničke i nacionalne zajednice na vlastiti jezik, kao ni potrebu za njegovanjem dijalekata kojim govore manjinske skupine poput Bunjevaca, ističemo da se službeni status u pravilu daje standardnim jezicima (kao što su ostali službeni jezici u Subotici - srpski, mađarski i hrvatski), a ne nestandardiziranim idiomima poput novoštokavskog ikavskog dijalekta kojim u svakodnevnoj komunikaciji govore Bunjevci. Kada govore standardnim jezikom, Bunjevci u Vojvodini služe se većinom hrvatskim jezikom, a u manjoj mjeri srpskim. Proglašenje bunjevačkog govora službenim u Subotici može biti shvaćeno samo kao dio političkoga plana identitetskoga rastakanja hrvatske bunjevačke zajednice u Vojvodini.

U Zagrebu, 8. ožujka 2021.

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Isti nije od značaja za našu odluku da predložimo uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice, te na nju ni na koji način ne utiče.

84. Podnesak: Petar Gaković

Skupština Grada Subotice

Za javnu raspravu o „bunjevačkom jeziku“
Trg slobode 1
Subotica

Poštovani,

Dostavljam svoj prilog javnoj raspravi u vezi uvođenja „bunjevačkog jezika“ u službenu uporabu na teritoriju Grada Subotice.

Molim vas da uzmete u obzir tekstove na sljedećim linkovima:

http://www.hrvatskarijec.rs/vijest/6182/Milas:-Brojne-prijetnje-Hrvatima-u-Srbiji/
http://www.hrvatskarijec.rs/vijest/6155/Zabrinutost-zbog-krsenja-bilateralnog-ugovora-o-zastiti-manjina/

Dostavljam vam iste tekstove i u fotografiranoj verziji dolje u privitku ove pošte.

Molim vas potvrdu o primitku moje poruke.

Srdačno vas pozdravljam!

Petar Gaković
Dragutina Domjanića 4
24000 Subotica

hrvatskarijec.rs/vijest/6182/Milas:-Brojne-prijetnje-Hrvatima-u-Srbiji/

HRVATSKA RIJEČ

O nama | Impresum | Pretplata | Arhiva | Kontakt | RSS | Login

hidajet

Početna | Aktualno | Tema | Intervju | Širom Vojvodine | Kultura | Sport i zabava | Kolumne | Najave događaja

25.03.2021

Milas: Brojne prijetnje Hrvatima u Srbiji

Državni tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Hrvatske **Zvonko Milas** upozorio je danas kako se nakon »sramotne« odluke o uvođenju tzv. bunjevačkog jezika u službenu uporabu, bilježe brojne prijetnje Hrvatima u Srbiji, posebno prema predstavnicima hrvatskih institucija.

»Rasprave oko te pogrešne, pa i sramotne odluke subotičke skupštine, koja dolazi brzo nakon propagandističkog filma *Doro iz Josenovca*, bilježimo i brojne prijetnje prema Hrvatima, posebno prema predstavnicima hrvatskih institucija, kao što je Hrvatsko nacionalno vijeće i njegova predsjednica **Jasna Vojnić**«, rekao je Zvonko Milas u Hrvatskom saboru kojem je podnio godišnje izvješće o provedbi strategije i zakona o Hrvatima izvan Hrvatske za 2019..

Istaknuo je kako je izostala reakcija Republike Srbije, no da hrvatska Vlada i Središnji ured stoje uz hrvatsku zajednicu i podupiru sve što rade.

Naglasio je kako je odluka Skupštine Grada Subotice, kojom bi se u službenu uporabu uvrstio i tzv. bunjevački jezik, neutemeljena u pravnom, stručnom i svakom drugom smislu.

»Njome se krši bilateralni sporazum između Hrvatske i Srbije te daljnje utječe na raslojavanje hrvatske zajednice, izazivajući u njoj strah i nesigurnost, posebno u vrijeme iščekivanja popisa stanovništva u Srbiji«, rekao je državni tajnik.

Sabor je izvijestio da su položaj i status hrvatske nacionalne manjine u 12 europskih zemalja, različito uređeni, no da »uz puno poštovanje svih drugih, posebno mjesto zauzimaju Hrvati u Srbiji«.

Među ostalim, Milas je pozdravio i izmjene Zakona o hrvatskom državljanstvu koje pojednostavljuju proceduru za iseljenike, a što će se, vjeruje, vidjeti kroz rezultate nakon što pandemija covida 19 prođe.

Državni tajnik naveo je i niz drugih programa za Hrvate izvan Hrvatske, poput programa *Korijeni*, ljetne škole Domovina, upisa studenata iz iseljeništva po posebnim kvotama, programa učenja hrvatskog jezika u Hrvatskoj Croaticum, kroz koji je u 2019./2020. dodijeljeno oko 250 stipendija, internetski tečaj učenja hrvatskog kojem je pristupilo više od sedam tisuća korisnika.

Očekujem da suradnja i zajedništvo s Hrvatima izvan Hrvatske budu osnaženi, rekao je Milas zastupnicima i pozvao ih na »što veći konsenzus na dobrobit naših sunarodnjaka«.

H. R.

hrvatskarijec.rs/vijest/6155/Zabrinutost-zbog-krsenja-bilateralnog-ugovora-o-zastiti-manjina/

HRVATSKA RIJEČ

O nama | Impresum | Pretplata | Arhiva | Kontakt | RSS | Login

hidajet

Početna | Aktualno | Tema | Intervju | Širom Vojvodine | Kultura | Sport i zabava | Kolumne | Najave događaja

Aktualno

13.03.2021

Zabrinutost zbog kršenja bilateralnog ugovora o zaštiti manjina

Odbor Hrvatskog sabora za Hrvate izvan domovine, nakon prihvaćanja izvješća Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH, raspravljao je o inicijativi da se bunjevački proglasi jednim od službenih jezika u Subotici.

Članovi Odbora izrazili su zabrinutost zbog kršenja bilateralnog ugovora o zaštiti manjina, a predstavnici Vlade upozorili su na dalekosežne posljedice uvođenja bunjevačkog jezika za Hrvate u Srbiji i odbacili tezu da je riječ o pozitivnoj diskriminaciji.

»Pozitivna diskriminacija jednih ne može ići na štetu prava drugih, na štetu hrvatskog naroda i hrvatskog korpusa u Srbiji, poglavito u Vojvodini«, izjavila je **Andreja Metelko Zgombić**, državna tajnica Ministarstva za vanjske i europske poslove.

»To raslojavanje vodi u smjeru nečega što se uskoro treba dogoditi a to je popis stanovništva. Zasigurno da će samim tim puno ljudi hrvatskog podrijetla razmisliti hoće li se izjasniti kao Hrvat ili ne«, smatra državni tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH **Zvonko Milas**.

H. R.

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Isti nije od značaja za našu odluku da predložimo uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice, te na nju ni na koji način ne utiče.

85.

Podnesak: Dr. Marija Mandić, viša naučna saradnica Balkanološki institute SANU

Poštovani,

želim da doprinesem Javnoj raspravi o službenom statusu bunjevačkog jezika na teoritoriji opštine Subotice. Naime, duže vremena proučavam bunjevačku kulturu i jezik, a objavila sam i naučne radove o tome iz sociolingvistike. Nadam se da će podaci kojima raspolažem doprineti boljem poznavanju bunjevačkog pitanja i otklanjanju nepotrebnih tenzija.

Moje mišljneje sam obrazložila u tekstu koji prilažem. Ukoliko je potrebno da vam pošaljem i svoje naučne radove na koje se pozivam,

stojim vam na raspolaganju.

Srdačan pozdrav
Marija Mandić

Марија Мандић
виша научна сарадница Балканолошког института САНУ
marija.mandic@bi.sanu.ac.rs

ПРИЛОГ ЈАВНОЈ РАСПРАВИ О УВОЂЕЊУ БУЊЕВАЧКОГ ЈЕЗИКА НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА СУБОТИЦЕ

Поштовани,

желим да се укључим у расписану Јавну расправу о увођењу буњевачког језика на територији града Суботице. Будући да се професионално бавим социолингвистиком и да сам истраживала језик и културу Буњеваца, од 2011. године до данашњих дана, те о њима излагала на неколико међународних научних скупова на енглеском језику и објавила два рада на немачком језику, осећам се позваном да дам допринос овој јавној расправи.

Наиме, сматрам да ја захтев за увођењем буњевачког језика као службеног на територији града Суботице у складу са законским прописима о правима мањина и утемељен на научним аргументима који потврђују заснованост њиховог захтева. Укратко ћу побројати научне аргументе који иду у прилог захтеву буњевачке заједнице, а затим ћу их образложити:

1) Буњевачки је, из стручне перспективе гледано, „Аусбау“ језик, исто као што су и књижевни српски, хрватски и босански.
2) Буњевачки је прошао све потребне фазе стандардизације, као и сви други језици којима се признаје службени статус.
3) Буњевачки језик има традицију и писмености и службеног статуса, која датира још из Хабсбуршке монархије, посебно на територији општине Суботица.
4) Комисија експерата која прати примену Европска повеље за мањинске и регионалне језике, коју је Република Србије потписала и ратификовала, изричито захтева од Републике Србије да унапреди признање буњевачког језика, његово увођење школе и његовог службеног статуса у локалним местима, те тражи да Република Србија учини све потребно како би се статус буњевачког побољшао.
5) Признање службеног статуса буњевачког не наноси штету ни већинској српској, ни другим мањинским заједницама и језицима.

Сви подаци које даље наводим се налазе у мојим радовима, а изворе овом приликом не цитирам како не бих оптерећивала текст.

1) У социолингвистичкој теорији „Аусбау“ језицима (нем. Ausbau), или језицима „надградње“, називају се они језици који су на на основу неког варијетета изградили своју норму, тј прошли процес стандардизације (селекција, дескрипција, прескрипција, елаборација, прихватање, имплементација). Аусбау језици се одликују тиме да могу поћи од истог макро-дијалекта и изградити различите књижевне норме. Тако и српски, и хрватски и босански и буњевачки полазе од истог говорног макро-дијалекта, који се назива новоштокавско наречје. Стога ни разлике између ових Аусбау језика нису велике, па говоримо о различитим језицима у социолингвистичком смислу, који настају на истој говорној основи. Буњевачки је једини стандардизовани икавски Аусбау језик настао на основу новоштокавског наречја (хрватски и босански су (и)јекавски Аусбау језици, а српски има и екавску и ијекавску књижевну варијанту).

2) Буњевачки језик је већ дуго у процесу стандардизације, током кога је прошао све неопходне кораке након којих се неки варијетет сматра стандардним језиком. Буњевачки говор/језик с елементима националне културе предаје се од 2007. као изборни предмет у основним, а од 2020/21 и у средњим школама Републике Србије. Буњевачком је 2018. године признат статус језика у Републици Србији (*Службни гласник РС*, Члан 1, Правилника о измени правилника о плану наставе и учења за први разред), па је и назив предмета и уџбеника променио назив. На буњевачком језику су написани следећи уџбеници: *Клупче: Моја прва буњевачка граматика за основну школу* I-II*, Буњевачка читанка за основну школу* I-IV. Сви аутори уџбеника су из буњевачке заједнице, профилисани и етаблирани стручњаци и научници у својим областима. Буњевачки правопис је у штампи.

3) Буњевачки језик се користи у медијима (*Буњевачке новине*, *Рич Матице буњевачке*, дечији лист *Тандрчак*, омладински лист *Боцко*, радио емисије Буњевачка рич, Суботица на буњевачком, телевизијска емисија на РТВ2, у литератури, књижевности за децу, итд.). Буњевачки се пописује као језик у државним пописима Републике Србије од 2011.

4) Традиција књижевности и писмености на буњевачком траје од њиховог досељења у Хабсуршку монархију. Током 19. века и у првој половини 20. века издаване су бројне новине, књиге и молитвеници Буњеваца, нпр. часописи *Буњевачке и шокачке новине* (1870), *Буњевачка и шокачка вила* (1871-1873) *Буњевац* (1882), *Невен: забавни и поучни мисечник* (1884-1941). У то време развија се јак покрет међу буњевачким активистима који теже томе да се буњевачки третира као варијетет који је равноправан са српским и хрватским, посебно у образовању и цркви. У Аустроугарској, тј. у делу који је под влашћу мађарске круне, буњевачки је био један од 13 званично признатих језика, а према Попису из 1910. године, 88.209 људи се изјаснило да им је матерњи језик буњевачки. Крајем 1911, на основу званичних података из Аустроугарске монархије, у Суботици је живело 95.994 становника, буњевачки је матерњи за 33.390 говорника, хрватски за 26 говорника, српски за 3.514, итд. Године 1913, оснивач је Буњевачка школска задруга с циљем да промовише увођење буњевачког као наставног језика у државне школе, по узору на већ постојеће хрватско и српско. У периоду непосредно пре, током и непосредно после Првог светског рата, велика већина Буњеваце промовисала је и допринела успостављању Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца. У Краљевини СХС формирана је Буњевачко-шокачка странка 1920. године, а у политичком животу се залаже за афирмисање посебног буњевачког и шокачког идентитета у оквиру „интегралног југословенства“. На пописима у Краљевини Југославији (1918-1941), Буњевци се пописују као посебна етничка група: Попис из 1921. године бележи 106.000 Буњеваца у Бачкој, Банату и Барањи; а процењује се да их је у Војводини 1936. године било 111.500. У Краљевини Југославији (1918-1941), у основним народним школама у којима се школују Буњевци, на подручју Суботице посебно, као матерњи језик предаје се предмет под називом буњевачки језик; тај предмет се у неким школама именује и као буњевачки говор, а језик се назива и као буњевачко-српски. Затим, у Суботици се ђаци школују у Буњевачко-српској великој гимназији, у којој се као матерњи језик предаје тзв. ‘Буњевачко-српски језик’ Током Другог светског рата Буњевци су у свим службеним документима у Мађарској и Југославији категорисани као Хрвати. У СФРЈ су донете уредбе у којима је изричито забрањено да се идентификују као Буњевци и у којима је наложено да се сви лични документи са овом идентификацијом морају уништити и да се сви Буњевци аутоматски региструју као Хрвати, чак и ако би се изјаснили као Буњевци, јер је наведено да „буњевачке и шокачке народности не постоје“ (в. оригиналан документ на сајту Буњевачког националног савета: www.bunjevci.net). Тако је остало до пада Југославије, а Буњевци се као посебна категорија уводе у државни Попис 1991, који је спроведен у Републици Србији.

5) Еманципацију буњевачког језика, његову стандардизацију, те регулисање његовог службеног статуса подржава и Европска унија. Тако је буњевачки уврштен у Европску повељу за заштиту регионалних и мањинских језика, коју су тадашња Србија и Црна Гора ратификовале 2006.

године. У почетку је Србија преузела обавезе за следеће језике: албански, босански, бугарски, мађарски, ромски, румунски, русински, словачки, украјински и хрватски; буњевачки није био на листи. Међутим, у процесу праћења примене Повеље у Републици Србији, коју спроводи Комисија европских експерата, буњевачком је посвећена посебна пажња. У Првом извештају експертске комисије за примену Повеље (2009) наведене су следеће напомене: буњевачки је традиционално присутан у Војводини; већина Буњеваца сматра свој језик посебним, док неки сматрају варијететом хрватског; буњевачки није у званичној употреби ни у једној општини, његов статус није јасан. Извештај наводи да су српске власти избациле буњевачки из Повеље и са списка матерњих језика у Попису становништва 2002, са образложењем да још увек није стандардизован. Комисија је похвалила српске власти које су спровеле низ промотивних мера према буњевачком, као што је финансирање издавачке делатности, медија и школских институција, и подстакла српске власти „да разјасне статус Буњевца према Повељи у сарадњи са говорницима". Експертска комисија Европске повеље, на основу својих увида с терена, истиче да је буњевачки ипак стандардизован у извесној мери, будући да се предаје у школи и да постоје уџбеници на њему и препоручује српским властима да разјасне статус буњевачког. Ове сугестије Европске комисије директно су утицале на увођење буњевачког матерњег језика у Попис 2011, а затим и на увођење наставе буњевачког у школе. Главни фокус Другог извештаја европске комисије за примену Повеље (2013), који се односи на Буњевце, био је да се „буњевачки званично не користи ни у једној јединици локалне самоуправе, јер још увек није стандардизован". Други извештај подстакао је српске власти да наставе са увођењем предмета „Буњевачки говор с елементима националне културе" у школске програме. У Трећем експертском извештају о примени Повеље (2016) наводи се да је буњевачки први пут уврштен у списак опција за матерњи језик у Попису становништва 2011. године у Србији, као и да је процес стандардизације у завршној фази, што ће, како се нада Комисија, олакшати употребу буњевачког у јавном животу. Комисија је приметила да се буњевачки успешно подучава у основним школама и подстакла српске власти да уведу буњевачки језик у предшколски и средњи ниво образовања. **Српске власти су такође подстакнуте да омогуће увођење буњевачког језика као службеног језика на локалном нивоу, чак и када нису испуњени формални услови о заступљености 15% мањинске заједнице у укупном становништву општине, уколико капацитети локалне самоуправе то дозвољавају.**
(За извештаје Експертске комисије о примени Повеље види: https://www.coe.int/en/web/european-charter-regional-or-minority-languages/reports-and-recommendations#{%2228993157%22:[17]}; приступљено 22.04.2021)

6) На основу реченог можемо закључити да су се Буњевци развијали као етничка заједница, специфична по новоштокавском икавском говору, фолклору, заједничкој историји (17-20. века) и римо-католичкој вероисповести. Ова етничка заједница се формирала између великих националних покрета и интеграција и била је изложена њиховим утицајима, и то најпре хрватском, мађарском, српском, југословенском. Због тога међу Буњевцима постоје конкурентске приче о националном идентитету које нису конверговане у јединствени наратив. Међутим, и Хрватска академија знаности и умјетности, поводом спора око увођења предмета Буњевачки говор/језик с елементима националне културе и његовог назива, изјављује: „ako dio bačkih Bunjevaca ne želi pripadati hrvatskoj nacionalnoj manjini u Vojvodini niti se služiti hrvatskim standardnim jezikom za situacije u kojima je potreban standardni jezik, onda na to u suvremenoj Europi imaju demokratsko pravo". Према томе, не стоје притужбе да признање буњевачког има за циљ да угрози хрватску заједницу, а не може угрозити ни већински ни друге мањинске заједнице у Републици Србији, већ сао доприноси неговању наше културне особености и заштите мањинских права.

СКУПОВИ

- Ilić (Mandić), Marija, Belić, Bojan. “Language in the Making: the Case of Bunjevački”. The 18th Biennial Conference on Balkan and South Slavic Linguistics, Literature, and Folklore, University of Washington Seattle, WA, USA, 29–31. III 2012.
- Ilić (Mandić), Marija, Belić, Bojan. “Notes from the Edges of Europe: Balkan Language Emancipation vs. Nordic Language Emancipation”. 19th Biennial Conference on Balkan and South Slavic Linguistics, Literature and Folklore. University of Chicago, April 25-27, 2014.
- Mandić, Marija, Belić, Bojan. “The Bunyev Language Emancipation”. Conference: Pluricentric Albanian. Humboldt-University Berlin, in cooperation with Southeast Europe Association, 12-13 January 2017.

РАДОВИ

- Ilić (Mandić) Marija, Belić Bojan. 2014. Eine neue Sprache ensteht: Bunyewakische ’Sprache’ oder ’Sparchmund’ in die Grundschule. U: Dahmen, W., Voss, Ch. (ur.) *Babel Balkan? Politische und soziokulturelle Kontexte von Sprache in Südosteuropa*. München, Berlin, (= Südosteuropa-Jahrbuch, 40), 93–114.

- Marija Mandić, Bojan Belić. 2018. Die nationalen Standardisierungsregime in Europa. Eine Fallstudie zur bunjewatzischen Sprache. In: Lumnije Jusufi (ed.) *The Potentiality of Pluricentrism. Albanian Case Studies and Beyond*. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, 231-250.

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

86.

Podnesak: Nevenka Bašić Palković, prof. kustos i bibliotekar, savetnik u penziji

Poštovani,
Šaljem Vam svoj Prilog Janoj raspravi.
Srdačan pozdrav,
Nevenka Bašić Palković
JAVNA RASPRAVA O IZMENAMA STATUTA SUBOTICE u vezi uvođenja bunjevačkog jezika i pisma u službenu upotrebu / Prilog Nevenke Bašić Palković (basic.nevenka@gmail.com)

Poštovana gospodo,

Zovem se Nevenka Bašić Palković i po zanimanju sam profesor jugoslovenskih i opšte književnosti, a po zvanjima kustos i bibliotekar savetnik Gradskog muzeja Subotica – u penziji nakon 36-godišnjeg radnog staža. Diplomu profesora jugoslovenskih i opšte književnosti stekla sam na Filološkom fakultetu Univerziteta u Beogradu. Pored više priznanja Nacionalnog saveta bunjevačke nacionalne manjine za angažovanje u oblasti istraživanja i negovanja kulture, istorije, običaja i obrazovanja Bunjevaca, nosilac sam priznanja PRO URBE grada Subotice za doprinos u oblasti kulture, 2014. godine.

U vezi predmeta ove javne rasprave, na osnovu svog stručnog znanja i brojnih istraživanja koja sam vršila kao rukovodilac i bibliotekar Zavičajne zbirke Gradske biblioteke i biblioteke Gradskog muzeja Subotica, izjašnjavam se ZA uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu u Gradu Subotica, kao i shodno tome, za promenu Statuta Grada Subotice.

Rođena sam u Subotici, 11. septembra 1954. kao Bunjevka, od roditelja Ivana i Rozalije, čiji su preci Bunjevci došli u Suboticu i u okolna sela u 17. veku. Od rođenja do danas, u mojoj familiji govori se bunjevački jezik i pored toga što su se moji preci školovali najpre na mađarskom jeziku do 1918, zatim na bunjevačko-srpskom jeziku između dva rata, kako stoji na gimnazijskom svedočanstvu u Subotici 1919, a onda, posle II svetskog rata, od 1945. do danas svi smo se školovali prvo na srpskohrvatskom, a onda na srpskom književnom jeziku kojim se služimo i obraćamo u svakoj zvaničnoj komunikaciji. U nezvaničnoj, živoj komunikaciji među građanima Subotice i okolnih mesta, pored srpskog, mađarskog i drugih jezika, itekako se čuje bunjevački živi jezik u prodavnicama, u školama, na pijacama, u fabrikama, izletištima, na njivama. Sa ponosom mogu da kažem da su naši ljudi u Subotici, Somboru i okolini, kao i u svim mestima gde u Vojvodini žive Bunjevci, sačuvali taj bunjevački jezik tokom tri veka i evo, dobrano zašli u 21. vek! Zanimljivo je da je bunjevački jezik bio „jezik zvaničenja" u 18. veku u Subotici, te je i prvi Statut grada Subotice, 1745. napisan bunjevačkim jezikom. O tome svedoče članci srpskih saradnika u Glasniku Istorijskog društva u Novom Sadu (1929-1940), kao i moji članci u Bunjevačkim novinama (2005-2014). Na bunjevačkom jeziku (odnosno „slovinsko-bosanskom") pisao je i jedan od prvih bunjevačkih književnika, Mihajlo Radnić Bačanin (1636-17O3), kao i naučnik i doktor filozofije i fratar, Grgur Peštalić (1755-18O9). Kao prvi bunjevački književnici navode se još Antonije Bačić, Lovro Bračuljević, Antun Josip Knezović, Emerik Pavić i drugi. Na bunjevačkom jeziku štampana je i prva knjiga „Od svakoga po malo" Đure Rapića, koju su naručili i platili kao sponzori članovi ondašnjeg gradskog Senata Subotice: Ivan Vojnić, Petar Mukić, Josip Kopunović , Toma Rudić, Petar Josić, Ilija Kovačević, Marko Skenderović i drugi, navedeni na drugoj stranici knjige. Knjiga je štampana u Pešti pošto Subotica još nije imala štampariju sve do 1844. godine. Nakon te godine, bunjevačka izdanja su sve brojnija i registrovana su u tri knjige Bibliografije Subotice za periode od 1764. do 1945. godine, koje obuhvataju i knjige, listove i kalendare na srpskom, mađarskom, bunjevačkom, latinskom, hrvatskom i nemačkom jeziku. Ove stručne bibliografije, čiji sam ja jedan od autora, a koje je izdala Gradska biblioteka Subotica u saradnji sa DO „Monografija" Subotica i Forumom iz Novog Sada, samo potvrđuju da bunjevački jezik i Bunjevci nisu „izmišljeni" devedestih godina XX veka, nego su na teritoriji Vojvodine prisutni od 17. veka do danas. Bibliografije bunjevačkih listova koji sa prekidima izlaze od 187O. godine i bunjevačkih kalendara sačinili su bibliotekari Gradske biblioteke u Subotici: Stevan Sentđerđi, Nevenka Bašić P. i Eva Bažant, dugogodišnji stručni radnici Biblioteke, a kao spoljni saradnik dr Marija Cindori, tokom 3O godina zaposlena u Institutu za književnost i umetnost u Beogradu. Naučni skupovi vezani za etnolingvistička i istorijska istraživanja, kao i za kulturu i identitet Bunjevaca, organizovao je Nacionalni savet bunjevačke nacionalne manjine, koji postoji od 2003, u saradnji sa Maticom srpskom, Maticom bunjevačkom, Muzejom Vojvodine i ogrankom SANU u Novom Sadu, kao i sa Balkanološkim institutom u Beogradu. Sa vrhunskim predstavnicima srpske lingvističke nauke ostvarena je saradnja preko slavističkih katedri na Filološkom fakultetu u Beogradu i Filozofskom fakultetu u Novom Sadu, a kod kreiranja udžbenika za nastavu izbornog predmeta „Bunjevački jezik sa elementima nacionalne

kulture", čiji su autori isključivo visokoobrazovani pripadnici bunjevačke nacionalne manjine, ostvarena je izuzetna saradnja sa Zavodom za udžbenike Beograd, ogranak u Novom Sadu.

Bunjevački jezik se tokom svoje istorije još nazivao: ilirički, slovinski, racki, jezik Dalmata, jezik katoličkih Raca, a najduže – bunjevački jezik. Prema eminentnim srpskim lingvistima, Ivanu Popoviću, Pavlu Iviću, Dragoljubu Petroviću i dr. bunjevački govor pripada šumadijsko-vojvođanskim govorima mlađeg štokavsko-ikavskog narečja nekadašnjeg srpskohrvatskog jezika. Kako je tokom Vukove jezičke reforme, ikavica izostavljena iz jezičkog standarda, u osnovicu književnog srpskohrvtskog jezika ikavsko narečje nije nikada ušlo, a njime su se i dalje služili i na njemu pisali Bunjevci i Šokci, srpski pisci u Slavoniji XVIII veka i bosanski franjevci. Kada je došlo do raspada nekadašnje zajedničke države Jugoslavije, došlo je i do etničke i lingvističke podele, te je Dejtonskim sporazumom nekadašnji zajednički jezik podeljen na srpski, hrvatski i bosanski, a crnogorski je predviđen u budućem vremenu, što se ubrzo i dogodilo. Iz svega ovoga jasno sledi da bunjevački nikad nije bio dijalekat hrvatskog jezika na čemu se sada sasvim neargumentovano insistira među nekim hrvatskim lingvistima i aktivistima hrvatske nacionalne manjine u Srbiji, koji se nisu za to školovali i nikada se nisu bavili jezičkim pitanjima, nego politikom.

Bunjevački nacionalni savet je od osnivanja 2003. mnogo učinio na standardizaciji bunjevačkog jezika, objavljeno je drugo, dopunjeno izdanje Rečnika bačkih Bunjevaca, stalno se izdaju dela savremenih bunjevačkih književnika, kao i fototipska izdanja značajnih bunjevačkih knjiga, objavljeni su udžbenici za izborni predmet „Bunjevački jezik sa elementima nacionalne kulture" koji će se sada pored osnovnih, predavati i u srednjim školama, a bunjevački profesori razredne nastave i profesori jezika i književnosti pohađaju sve akreditovane seminare za prosvetne radnike koji se mogu primeniti u nastavi ovog izbornog predmeta.

Odgovorno tvrdim da „bunjevačko pitanje" koje se spominjalo na sednici Skupštine Subotice od strane nekih odbornika, u Srbiji ne postoji jer su osnovna i suštinska prava bunjevačke nacionalne manjine, kao i ostalih brojnih nacionalnih manjina u Srbiji, među njima i hrvatske nacionalne manjine, zagarantovana Ustavom Republike Srbije, Statutom Pokrajine Vojvodine, Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima, Poveljom o manjinskim jezicima i saradnjom sa Misijom OEBS-a itd. Međudržavni sporazum Republike Srbije i Hrvatske o uzajamnoj zaštiti nacionalnih manjina, srpske u Hrvatskoj i hrvatske manjine u Srbiji, nikako ne može da se odnosi na bunjevačku nacionalnu manjinu u Srbiji jer mi NISMO pripadnici hrvatske nacionalne manjine, nego smo samostalni i autohtoni na ovim prostorima i nemamo drugu, matičnu zemlju izvan Srbije, kao što je ima hrvatska nacionalna manjina. „Bunjevačko pitanje" na koje se aludira, postojalo je iz vremena Austrougarske monarhije kada je u Subotici, 1896. godine anonimno izdata knjiga na mađarskom jeziku pod naslovom: *Bunyevác kérdés* és az 1868-iki XXXVIII. és XLIV. törvényczikkek végrehajtása (Írta X.Y.) koja se bavila ukinutim pravom Bunjevcima da se školuju na svom maternjem jeziku bar u najnižim razredima osnovne škole. Za ova prava Bunjevci su se bez uspeha borili sve do 1918. Poslednji put knjigu pod naslovom *Bunjevačko pitanje danas* izdao je Subotičanin, dominikanski sveštenik i teološki pisac Tomo Vereš, 1997. Ja zaključujem da Subotici i u Srbiji ne postoji nikakvo „bunjevačko pitanje" DANAS. Postoje samo dve odvojene nacionalne manjine: Bunjevci i Hrvati, koji u Srbiji ostvaruju sva prava kao i druge nacionalne manjine, a Bunjevci ne traže ništa na uštrb drugih.

U Subotici, 22. O4. 2O21. Nevenka Bašić Palković,

Profesor, kustos i bibliotekar savetnik u penziji

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

87. Podnesak: Mladen Petreš

Poštovani,

Kao građanin dostavljam svoj prilog javnoj raspravi o uvođenju "bunjevačkog jezika" u službenu uporabu na teritoriju Grada Subotice.

Srdačan pozdrav,

Mladen Petreš

Poštovani,
Apsolutno ne dovodeći u pitanje legitimnost pokretanja procedure za izmjenu Statuta Grada Subotice od strane gradonačelnika gospodina Stevana Bakića, želim, ipak, iznijeti svoja zapažanja. Kao lojalan građanin Republike Srbije, pripadnik hrvatske nacionalne manjine, koji svijest o svojoj etničkoj pripadnosti crpi ponajprije iz činjenice da baštini bunjevački govor i tradiciju, moram ukazati na problematičnost ovakvih poteza. Naime, smatram da bi svaka, pa i politička odluka morala imati svoje utemeljenje u pravu, zakonima i struci. Formalno-pravna mogućnost da se takozvani bunjevački jezik uvede u ravnopravnu službenu uporabu na području Grada Subotice ne postoji. Mogućnost za uvođenje manjinskog jezika u službenu uporabu regulirano je Zakonom o službenoj uporabi jezika i pisma Republike Srbije. U članku 11, stavku 2 ovog zakona stoji: “Jedinica lokalne samouprave će obavezno svojim statutom uvesti u ravnopravnu službenu upotrebu jezik i pismo nacionalne manjine ukoliko procenat pripadnika te nacionalne manjine u ukupnom broju stanovnika na njenoj teritoriji dostiže 15% prema rezultatima poslednjeg popisa stanovništva, najkasnije u roku od 90 dana od dana utvrđivanja zakonom propisanih uslova”. Prema popisu iz 2011. godine broj građana Republike Srbije koji su se izjasnili kao Bunjevci (nehrvati) je 13.553, odnosno 9,57% od ukupnog broja stanovnika Grada. U Republici Srbiji ni u jednoj jedinici lokalne samouprave do sada nije zabilježen slučaj slobodnijeg tumačenja zakona da je jezik jedne manjine, koje ima manje od 15% od ukupnog stanovništva, uveden u službenu uporabu, te najave usvajanje ovakve odluke predstavlja mogući presedan. S druge strane, kada je predsjednica Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine u Republici Srbiji, kao mjeru reciprociteta i pozitivne diskriminacije na mogućnost uvođenja bunjevačkog govora u

službenu uporabu, zatražila uvođenje hrvatskog jezika u službenu uporabu na teritoriju Grada Sombora i općinama Apatin i Bač, u medijima su se pojavile osude pojedinih dužnosnika. Naime, narodni poslanik gospodin Miodrag Linta, nazivajući ovaj legitimni zahtjev neosnovanim, poziva se upravo na gorepomenuti Zakon o službenoj uporabi jezika i pisma Republike Srbije da objasni kako Hrvati na to nemaju pravo. Kada se stvari ovako predstave, samo od sebe postavlja se pitanje: Nije li sve pomalo kontradiktorno? Da li je dosljedno pozivati se na Zakon kada se jednoj strani ne dozvoljava, a isti taj Zakon zanemarivati kada se drugoj strani dozvoljava?
Na kraju, naglašavam da mi namjera nikada nije bila da ikomu negiram pravo na slobodno izjašnjavanje o nacionalnoj pripadnosti, koja je osobni osjećaj i pravo svakog građanina. Međutim, smatram da pitanje službene uporabe jednog jezika mora da zadovolji minimum formalno-pravnih uvjeta, da doprinese poboljšanju međunacionalnih odnosa u Gradu i skladnom suživotu pripadnika većinskog naroda s pripadnicima nacionalnih manjina i uz opći društveni konsenzus. Bojim se da u ovom slučaju niti jedan uvjet nije ispunjen i molim sve koji će biti u prilici da o ovom pitanju odlučuju razmisle što ova odluka donosi ne samo sadašnjosti nego i budućnosti odnosa u našem gradu.
Srdačan pozdrav

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Odlučno odbacujemo Vaše tvrdnje da naša inicijativa nema zakonsku utemeljenje. Više puta je i pred Skupštinom grada i u javnosti objašnjeno na koji način je zakonski moguće uvesti u upotrebu jezik manjine koja ne broji 15% stanovništva neke sredine. U ovom dokumentu smo se više puta osvrnuli na to pitanje, naročito u odgovorima gospođi Jasni Vojnić, što smo činili i na javnom slušanju kojim je zaključena javna rasprava o ovoj našoj inicijativi. Takođe, niste dobro informisani što se tiče dosadašnje prakse primene Zakona o službenoj upotrebi jezika i pisma, te Vas ovim putem obaveštavamo da ova naša inicijativa nije presedan i da je bilo ranijih slučajeva uvođenja manjinskog jezika u upotrebu i u opštinama gde neka zajednica nije dosegla 15% stanovništva.

88. Podnesak: Tihomir Vrbanović, predsednik KUD “Aleksandrovo” Subotica

Poštovani gosp. Ladocki

Ovim putem želeo bih da podržim inicijativu uvođenja bunjevačkog jezika u službenu upotrebu u gradu u kojem živim i radim. Pošto se bavim kulturno umetničkim radom na teritoriji opštine Subotica, gde upravo i čuvamo od zaborava tradiciju i jezik Bunjevaca, smatram da je ovo istorijski trenutak da se ispravi nepravda koja je naneta mom bunjevačkom rodu 1945 godine.Od rođenja živim u ovom gradu, i Suboticu smatram kolevkom tolerancije i suživota više nacionalnih zajednica na jednom prostoru. Pored bogate istorije koju Subotica poseduje, mogu slobodno da kazem da su njene temelje postavili upravo ti Bunjevci, koji su slobodu Subotice platili mnogo skupljom valutom, tj.životom.
Danas, Vi odbornici, koji sedite u odborničkim klupama, možete da se im odužite, tako što će te svojim glasom podržati uvođenja bunjevačkog jezika u službenu upotrebu i time ispraviti deo nepravde, koja je naneta vrednom bunjevačkom narodu.

Hvala i s'poštovanjem
Vrbanović Tihomir
predsednik KUD"Aleksandrovo"Subotica

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

89. Podnesak: Matica Slovačke u Srbiji, prof Jan Brtka, predsednik

Poštovani,
U prilogu Vam u ime Matice slovačke u Srbiji šaljemo pismo preporuke za unapređenje bunjevačkog jezika u status službenog jezika u Opštini Subotica.
S poštovanjem MSS – Zdenka Chalupková

МАТИЦА СЛОВАЧКА У СРБИЈИ
MATICA SLOVENSKÁ V SRBSKU
Број/Číslo 204/2021
Датум/Datum 21. 04. 2021
Бачки Петровац - Báčsky Petrovec

MATICA SLOVAČKA U SRBIJI
Maršala Tita 18
21470 BAČKI PETROVAC
Srbija

MATICA SLOVENSKÁ V SRBSKU
Maršala Tita 18
21470 BÁČSKY PETROVEC
Srbsko

Broj: 204/2021
Datum: 21. 04. 2021
Predmet: Preporuka za unapređenje bunjevačkog jezika u status službenog jezika

Skupština grada Subotice
Trg slobode 1
24 000 Subotica

Predmet: Preporuka za unapređenje bunjevačkog jezika u status službenog jezika

U ime Matice slovačke u Srbiji i u svoje lično ime želeo bi da izrazim reči podrške za bunjevački jezik, koji treba da dobije status službenog jezika u Republici Srbiji, te da na taj način Bunjevci, kao autohtona nacionalna manjina (zajednica) i u formalnom smislu zadovolje svoje Ustavom zagarantovano pravo.

Poznato je da je bunjevački jezik deo Evropske povelje o upotrebi regionalnih jezika i kao takav nosilac je zaštite i promocije bogatstva i različitosti evropskog kulturnog nasleđa. Ovim statusom bi u Subotici postao četvrti službeni jezik – osim srpskog, mađarskog i hrvatskog. Zato pozdravljam odluku Skupštine Grada Subotica da mu se dodeli ovaj status, kao garant civilizacijskog napretka naše zajednice.

Stoga čvrsto verujem da se bunjevačkom jeziku ulaskom u službenu upotrebu otvara jedno novo poglavlje i za bunjevačku nacionalnu zajednicu – pre svega u pogledu očuvanja njenog identiteta i kulture.

S poštovanjem

Prof. Ján Brtka
Predsednik Matice slovačke u Srbiji

Tel. i faks: ++ 381 21 780 248
E-mail: msjbp@stcable.net
Br. računa: 340-1100855355
Erste bank a. d. Novi Sad,
P I B : 101270410

Tel. a fax: ++ 381 21 780 248
E-mail: msjbp@stcable.net
Číslo účtu: 340-1100855355
Erste bank ú.s. Nový Sad,
D I Č : 101270410

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

90. Podnesak: Ana Dulić

Od malih nogu učili su nas roditelji kod kuće da je bunjevački govor dio hrvatskoga jezika! I da su Bunjevci Hrvati, dio hrvatskoga naroda! I tako žive i sve druge obitelji u našem selu i za nas to nikada nije bilo upitno!
I to što se u škole pokušao uvesti bunjevački sa elementima nacionalne manjine, to je također neutemeljeno.

I Subotica je kroz svoju povijest Bunjevce držala Hrvatima. Što se ne može odjednom naglo promijeniti iz korijena.

Kao prilog svemu rečenom, šaljem izvor iz 1940. godine: Uvjerenje o narodnosti i pripadnosti koje je izdavalo Gradsko poglavarstvo u Subotici 1940. godine.

S poštovanjem,
Ana Dulić, studentica

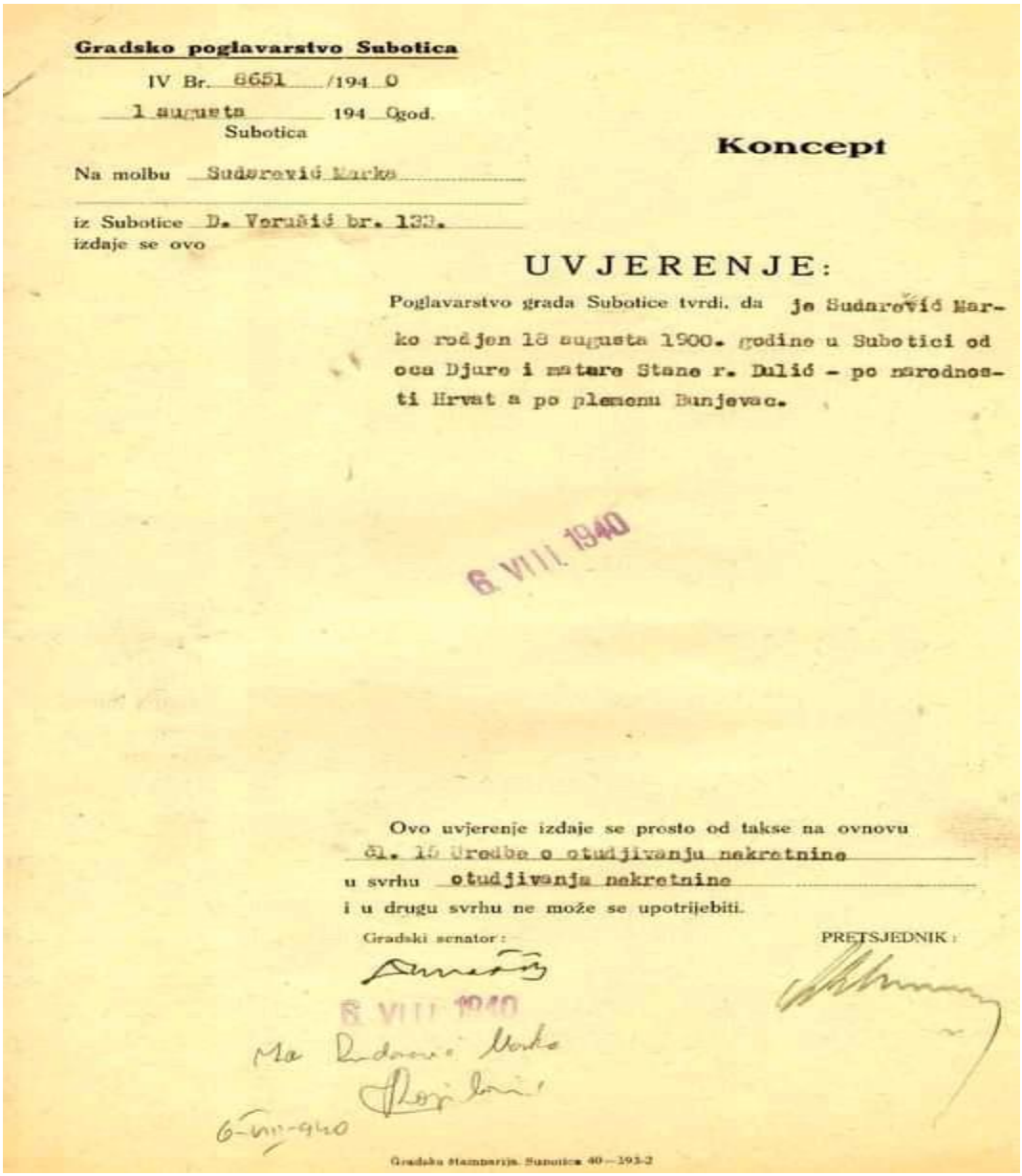

Gradsko poglavarstvo Subotica

IV Br. 6651 /194 0

1 augusta 194 0god.
Subotica

Koncept

Na molbu Sudarević Marko

iz Subotice D. Vorušić br. 133.
izdaje se ovo

UVJERENJE:

Poglavarstvo grada Subotice tvrdi, da je Sudarević Marko rodjen 18 augusta 1900. godine u Subotici od oca Djure i matere Stane r. Dulić - po narodnosti Hrvat a po plemenu Bunjevac.

6 VIII. 1940

Ovo uvjerenje izdaje se prosto od takse na ovnovu čl. 15 Uredbe o otudjivanju nekretnine
u svrhu otudjivanja nekretnine
i u drugu svrhu ne može se upotrijebiti.

Gradski senator: PREDSJEDNIK:

6 VIII 1940

Ma Sudarević Marko

6-VIII-940

Gradska Štamparija, Subotica 40—193-2

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Isti nije od značaja za našu odluku da predložimo uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice, te na nju ni na koji način ne utiče.

91. Podnesak: Đorđe Suvajdžić

ГРАДСКА УПРАВА - СУБОТИЦА
Служба за општу управу и заједничке послове

Примљено: 23-04-2021				
ОРГАН	Орг. јед.	БРОЈ	ПРИЛОГ	ВРЕДНОСТ
I		110-8		

KOLO IGRA, SRCE ŽICE BIRA

KOLO IGRA, TAMBURICA SVIRA,
U BAČKOJ SE SRCOM ŽICA BIRA!
TU JE MAJKA ODRANILA MOMKA,
HEJ, BUNJEVCA ČESTITOG POTOMKA!

NA PRELU SE, SVAKO NJEMU DIVI,
NEK SE ZNADE DA BUNJEVAC ŽIVI!
KOLO IGRA BAČKO I MOMAČKO,
ZA NJIM ČEZNE SRCE DIVOJAČKO!

I DIVOJKU RODILA JE NANA,
TO JE ĆERKA BUNJEVAČKI GRANA!
BISTRE OČI, SVITLE SU JOJ VLASI,
PA LIPOTOM, SVILU ZLATO KRASI!

ŠKULUJE SE, BOLJI ŽIVOT GRADI,
DICU DIŽE, BAŠTU CVIĆE SADI!
VESELA JE, AL PRITIJE ĆUDI,
SA RAZUMOM LIPE NADE BUDI!

SVE PO REDU STARE OBIČAJE,
SVETOVNE I RADNE POŠTIVAJE!
DUŽIJANCOM BAŠ SVAKOG ZADIVE,
NEK SE ZNADE DA BUNJEVCI ŽIVE!

BUNJEVCI SU OD PRE STO GODINA,
ZAJEDNO SA DRUGIM SLOVENIMA,
OSTVARILI TEŽNJU OD DAVNINA,
DA S' SRBIJOM ŽIVI VOJVODINA!

A OD SKORO, VIRNO AL PRIDANO,
OTKRILO SE ŠTA JE SAKRIVANO, –
DA SE NJEVO, VIŠE OD PO VIKA,
SATIRALO, IME, ČAST I DIKR!

ZATO SE I REDOVI ZBIJAJE,
BUNJEVAČKE SVETINJE ČUVAJE, –
OTIMAČU SE DAJE DO ZNANJA,
DA S' OKANE GRIŠNOG SVOJATANJA!

Pisma je napisana po nadahnuću
i ovovrimenim prilikama, u Subotici sept. 2018. god.

Prilog dostavio
Đorđe Suvajdžić

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

92. Podnesak: Đorđe Suvajdžić

(92) ГРАДСКА УПРАВА - СУБОТИЦА
Служба за општу управу и заједничке послове
Примљено: 23-04-2021

ОРГАН	Орг. јед.	БРОЈ	ПРИЛОГ	ВРЕДНОСТ
I		110-	3	

3/3

PODVIKUJE
VILA BUNJEVAČKA

PODVIKUJE VILA BUNJEVAČKA,
DA JE ČUJE CILI SVIT I BAČKA:
ZVONU RIČI DUŽIJANCE, BRAZDE,-
BUNJEVCI SU SAMI SVOJE GAŽDE"!

NAŠE NANE I PISME SU DALE,
DAR JE SVIMA,- DIKA BUNJEVCIMA:
NEK NAM ŽIVI U SRBIJI BAČKA
„TAMBURICA, PISMA BUNJEVAČKA"!

OJ PORIKLO, NASUŠNA NAM RANO
SAMO SLOGOM BIĆEŠ SAČUVANO:
„RODOM SMO SA ZEMLJE VRIDNOG RADA -
RAZUM, ZNANJE,- BRIGE ĆE DA SVLADA"!

SVLADALI SMO OD PO VIKA MUKU,
OTIMAČU ŠALJEMO PORUKU:
„RUKE DALJE OD SVEG ŠTO JE SVETO,-
ODUVIK JE OTETO PROKLETO!"

» II- BUNJEVAČKA SVEČANA PISMA«
NAPISANA PO NADAHNUĆU
I OVOVRIMENIM PRILIKAMA. SUBOTICA 2019.

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Pozdravljamo Vašu podršku našoj inicijativi da se bunjevački jezik uvede u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice.

93. Podnesak: Tomislav Vojnić Mijatov, vlč.

Tomislav Vojnić Mijatov
Mije Mandića 19

24214 Donji Tavankut
E-mail: tomomijatov3@gmail.com
Telefon: 0244766170

Predmet: Prilog za javnu raspravu o bunjevačkom jeziku

Poštovana
Skupština grada
SUBOTICA

Ja sam po narodnosti Hrvat a po rodu Bunjevac. Tako su se izjašnjavali moji roditelji, djedovi i pradjedovi. Kod kuće smo uvik divanili bunjevački. Prva sam generacija učenika koje je svoje školovanje završilo na materinjem hrvatskom jeziku. Svjestan da sam po rodu Bunjevac a po narodnosti Hrvat, što s ponosom ističem, nikada me i nijedna politika neće zabraniti da se izjašnjavam onako kako su se izjašnjavali moji stari. Znamo da je ovo politička odluka koja nema u temelju nikakve povijesne, znanstvene i lingvističke činjenice. Nažalost, politika čini sve kako bi zatrla identitet hrvatskog naroda koji živi u Subotici, Bačkoj od pamtivijeka, ističući svoj bunjevački rod! Nadam se da novom uredbom Grada Subotice to nitko neće osporavati ni meni ni mnogima koji misle kao ja.

S izrazima iskrenog poštovanja,
Vlč. Tomislav Vojnić Mijatov

Molim potvrdu primitka ovog e-maila i dopisa.

Uz ovaj dopis prilažem presliku dokumenata:

1. 1931. godine preč. Blaško Rajić je pokrenuo široku akciju za podizanje spomenika Anti Evetoviću Miroljubu i Ivanu Antunoviću 1931. godine. Blaško Rajić je bio predsjednik Odbora.

2. Početkom 1936. godine osnovan je "Odbor za proslavu 250 godišnjice dolaska bunjevca i preuzimanja vlasti u Subotici". Inicijator i pokrovitelj te akcije bio je biskup Lajčo Budanović. "Za predsjednika odbora izabran je naš prokušani narodni borac i vođa bačkih Hrvata gosp. Blaško Rajić." (Subotička Danica bunjevačko Šokački kalendar za 1937. godinu, Subotica 1937, str. 36.)

3. Program proslave uključio je i održavanje prve glavne skupštine "Hrvatske kulturne zajednice", koja se odvijala 15. 08. popodne, u dvorani "Subotičke matice" (nekadašnji bioskop "Zvezda"). Za predsednika je izabran Blaško Rajić a za sekretara dr Mihovil Katanec.

4. Organizirana povorka, od oko 10 000 ljudi, koju je predvodilo 500 konjanika u narodnim nošnjama, uputila se Somborskim putem ka igralištu „Bačke".

HRVATSKA KULTURNA ZAJEDNICA U SUBOTICI

P. T.

Šućko Rosina

Subotica

U okviru proslave 250 godišnjice dolaska jedne grupe Bunjevaca i preuzimanja vlasti u Subotici održat će se na sam dan proslave t. j. u subotu dne 15. kolovoza [augusta] 1936. u prostorijama „SUBOTIČKE MATICE" - Paje Kujundžića ul. br. 9. i to poslije podne u 6 sati

I. REDOVNA GLAVNA SKUPŠTINA

sa sljedećim rasporedom:

1. Pozdrav predsjednika
2. Čitanje zapisnika osnivajuće skupštine
3. Izveštaj tajnika
4. Čitanje društvenih pravila
5. Ustanovljavanje članstva [primanje novih članova]
6. Nacrt pravilnika o društvenom radu [Smjernice i metode društvenog rada]
7. Razrješnica privremenom odboru
8. Izbor nove društvene uprave
9. Razno [eventualia]

Priključujemo pod A: prepis društvenih pravila i umoljavamo pojedina cijenjena i bratska društva, da do dana održanja zakazane skupštine izvole stvoriti odluku o stupanju u članstvo naše Hrvatske kulturne zajednice i na istu izašalju svoje predstavnike.

Čast nam je nadalje pozvati na ovu I. redovnu glavnu skupštinu i Vas kao prosvjetnog, kulturnog i nacionalnog radnika uz želju, da se oko naše zajednice okupe oni, kojima je stalo do toga, da se unaprijede narodni, vjerski, kulturni i gospodarstveni interesi bačkih i baranjskih Hrvata.

U Subotici, mjeseca kolovoza 1936.

Za privremeni odbor:

Predsjednik: **Blaško Rajić** s. r.

Tajnik: **Dr. Mihovil Katanec** s. r.

O p a s k a: Poziv izvolite sobom donijeti na skupštinu!

ODBOR ZA PODIZANJE SPOMENIKA „MIROLJUBU" I BISKUPU ANTUNOVIĆU.

Subotica, 19. januara 1931.

Molba: Odbor za podizanje spomenika "Miroljubu" i biskupu Antunoviću, moli pripomoći.

Slavnom

G R A D S O M S E N A

u SUBOTICI.

Gorenavedeni odbor pod pokroviteljstvom presvijetlog biskupa g.L.Budanovica, otkriva spomenik pjesniku ANTI EVETOVICU "MIROLJUBU" dne 22-og februara 1931. godine u Subotici.

Kako je ova kulturna akcija od velikog značaja za prosvjetni život i kulturni napredak ovdašnjeg pučanstva; a kada se uzme u obzir, da spomenik izradjuje kipar svjetskoga glasa IVAN MEŠTROVIC u Zagrebu, očito je, da će otkrivanje istoga značiti za Suboticu kulturni dogadjaj.

Stoga smo slobodni obratiti se c. NASLOVU, da nas u ovoj plemenitoj akciji materijalno potpomogne, te da na ovaj način uzmognemo ostvariti podizanje spomenika.

U predvečerje istoga, održala bi se komemorativna akademija u pozorištu, te za ovu izričitu kulturnu prigodu molimo otpust gradskoga poreza.

Naknadno ćemo moliti od c. Naslova i dozvolu za mjesto, kada dobijemo mišljenje veleučenog Maestra IVANA MEŠTROVICA.

U nadi, da će nam c. NASLOV molbi udovoljiti, ostajemo s odličnim štovanjem:

ODBOR MIROLJUBU I BISKUPU ANTUNOVIĆU ZA PODIZANJE SPOMENIKA

pretsjednik: Br. Rajić

tajnik: Lyndavit Vujković L.

HRVATSKO SLAVLJE U SUBOTICI

Od 14. do 16. kolovoza 1936. proslavljena je 250. godišnjica dolaska Bunjevaca u Suboticu ta je to bila najveća dosadašnja svečanost Hrvata Bunjevaca.

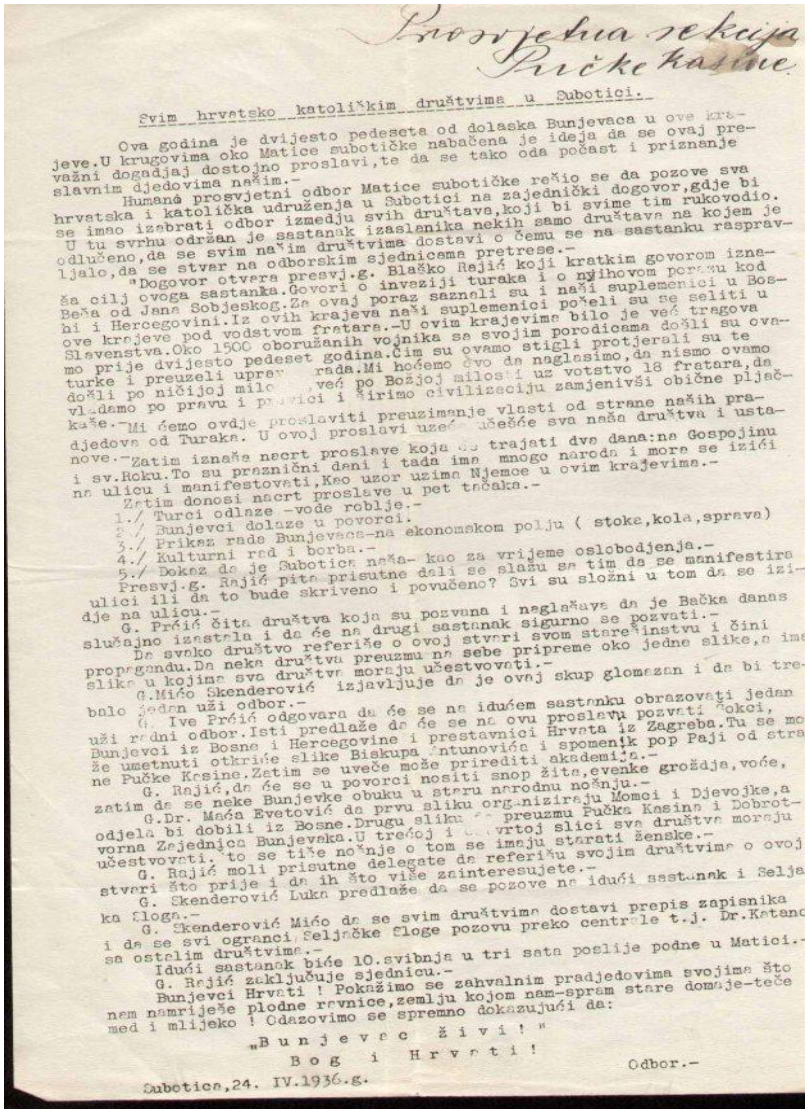

Prosvjetna sekcija
Pučke kasine

Svim hrvatsko katoličkim društvima u Subotici.

Ova godina je dvijesto pedeseta od dolaska Bunjevaca u ove kra-
jeve.U krugovima oko Matice subotičke nabačena je ideja da se ovaj pre-
važni događaj dostojno proslavi,te da se tako oda počast i priznanje
slavnim djedovima našim.-
Humana prosvjetni odbor Matice subotičke rekio se da pozove sva
hrvatska i katolička udruženja u Subotici na zajednički dogovor,gdje bi
se imao izabrati odbor između svih društava,koji bi svime tim rukovodio.
U tu svrhu održan je sastanak izaslanika nekih samo društava na kojem je
odlučeno,da se svim našim društvima dostavi o čemu se na sastanku raspra-
ljalo,da se stvar na odborskim sjednicama pretrese.-
"Dogovor otvara presvj.g. Blaško Rajić koji kratkim govorom izna-
ša cilj ovoga sastanka.Govori o inveziji turaka i o njihovom porazu kod
Beča od Jana Sobjeskog.Za ovaj poraz saznali su i naši suplemenici u Bos-
ni i Hercegovini.Iz ovih krajeva naši suplemenici počeli su se seliti u
ove krajeve pod vodstvom fratara.-U ovim krajevima bilo je već tragova
Slavenstva.Oko 1500 oboružanih vojnika sa svojim porodicama došli su ova-
mo prije dvijesto pedeset godina.Čim su ovamo stigli protjerali su te
turke i preuzeli upravu rada.Mi hoćemo ovo da naglasimo,da nismo ovamo
došli po ničijoj milosti,već po Božjoj milosti uz vodstvo 18 fratara,da
vladamo po pravu i pravici i širimo civilizaciju zamjenivši obične pljač-
kaše.-Mi ćemo ovdje proslaviti preuzimanje vlasti od strane naših pra-
djedova od Turaka. U ovoj proslavi uzeć[illegible] učešće sva naša društva i usta-
nove.-Zatim iznaše nacrt proslave koja da trajati dva dana:na Gospojinu
i sv.Roku.To su prazanični dani i tada ima mnogo naroda i more se izići
na ulicu i manifestovati,Kao uzor uzima Njemce u ovim krajevima.-
Zatim donosi nacrt proslave u pet točaka.-
1./ Turci odlaze -vode roblje.-
2./ Bunjevci dolaze u povorci.
3./ Prikaz rada Bunjevaca-na ekonomskom polju (stoka,kola,sprava)
4./ Kulturni rad i borba.-
5./ Dokaz da je Subotica naša- kao za vrijeme oslobodjenja.-
Presvj.g. Rajić pita prisutne dali se slažu sa tim da se manifestira
ulici ili da to bude skriveno i povučeno? Svi su složni u tom da se izi-
đje na ulicu.-
G. Prćić čita društva koja su pozvana i naglašava da je Bačka danas
slučajno izastala i da će na drugi sastanak sigurno se pozvati.-
Da svako društvo referiše o ovoj stvari svom starešinstvu i čini
propagandu.Da neka društva preuzmu na sebe pripreme oko jedne slike,a ima
slika u kojima sva društva moraju učestvovati.-
G.Mićo Škenderović izjavljuje da je ovaj skup glomazan i da bi tre-
balo jedan uži odbor.-
G. Ive Prćić odgovara da će se na idućem sastanku obrazovati jedan
uži radni odbor.Isti predlaže da će se na ovu proslavu pozvati Čokci,
Bunjevci iz Bosne i Hercegovine i prestavnici Hrvata iz Zagreba.Tu se mo-
že umetnuti otkriće slike Biskupa Antunovića i spomenik pop Paji od stra
ne Pučke Kasine.Zatim se uveče može prirediti akademija.-
G. Rajić,da će se u povorci nositi snop žita,evenke grožđja,voće,
zatim da se neke Bunjevke obuku u staru narodnu nošnju.-
G.Dr. Maća Evetović da prvu sliku organiziraju Momci i Djevojke,a
odjela bi dobili iz Bosne.Drugu sliku da preuzmu Pučka Kasina i Dobrot-
vorna Zajednica Bunjevaka.U trećoj i u četvrtoj slici sva društva moraju
učestvovati. to se tiče nošnje o tom se imaju starati ženske.-
G. Rajić moli prisutne delegate da referišu svojim društvima o ovoj
stvari što prije i da ih što više zainteresujete.-
G. Škenderović Luka predlaže da se pozove na idući sastanak i Selja-
ka Sloga.-
G. Škenderović Mićo da se svim društvima dostavi prepis zapisnika
i da se svi ogranci Seljačke Sloge pozovu preko centrale t.j. Dr.Katanc
sa ostalim društvima.-
Idući sastanak biće 10.svibnja u tri sata poslije podne u Matici.-
G. Rajić zaključuje sjednicu.-
Bunjevci Hrvati ! Pokažimo se zahvalnim pradjedovima svojima što
nam namriješe plodne ravnice,zemlju kojom nam-sprem stare domaje-teče
med i mlijeko ! Odazovimo se spremno dokazujući da:

„B u n j e v a c ž i v i !"

B o g i H r v a t i !

Odbor.-

Subotica,24. IV.1936.g.

STAV PREDLAGAČA: Hvala na interesovanju i dostavljanju podneska. Isti nije od značaja za našu odluku da predložimo uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotrebu na teritoriji Grada Subotice, te na nju ni na koji način ne utiče. Dodajemo da Vam niko u Republici Srbiji i Gradu Subotici, nikada neće sporiti, niti zabranjivati da se osećate kako god želite i da svoj identitet definišete onako kako smatrate da treba.

ZAPISNIK

s otvorenog sastanka održanog dana 23. travnja 2021. godine s početkom od 9:00 sati, u Velikoj vijećnici Gradske kuće, u sklopu javne rasprave u svezi s Nacrtom Odluke o izmjenama Statuta Grada Subotice.

Otvorenom sastanku predsjedavao je dr.sc. Bálint Pásztor, predsjednik Skupštine grada. Otvorenom sastanku nazočili su Nebojša Crnogorac, zamjenik predsjednika Skupštine grada i Gyula Ladóczki, tajnik Skupštine grada, zatim sudionici otvorenog sastanka koju su dostavili podnesak na Nacrt Odluke o izmjenama Statuta Grada Subotice, ili su usmeno izrazili mišljenje, kao i predstavnici medija i ostali zainteresirani.

Dr.sc. Bálint Pásztor, predsjednik Skupštine grada započeo je otvoreni sastanak, pozdravljajući sve nazočne. S posebnim poštovanjem pozdravio je Hrvoja Vukovića, konzula prvog razreda u Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Subotici, Ivana Rukavinu, konzula savjetnika u Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Subotici, Jasnu Vojnić, predsjednicu Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine, dr.sc. Suzanu Ostojić Kujundžić, predsjednicu Nacionalnog vijeća bunjevačke nacionalne manjine, kao i Savu Stambolića, šefa Kabineta gradonačelnika Grada Subotice, koji je na sastanku predstavljao gradonačelnika Subotice Stevana Bakića, predlagatelja promjene Statuta. Uputio je pozdrave i nazočnim vijećnicima Skupštine grada i svim zainteresiranim građanima. Nakon toga dao je kratku retrospektivu o događajima i pravnim aktima koji su prethodili javnoj raspravi i otvorenom sastanku. Konstatirao je da je do 8:30 sati pristiglo osamdeset i osam podnesaka na Nacrt Odluke o izmjenama Statuta Grada Subotica i priopćio nazočnima tehničke informacije tijekom otvorenog sastanka.

Dr.sc. Bálint Pásztor naveo je da će nakon provedene javne rasprave, sukladno Odluci o utvrđivanju prijedloga Odluke o izmjenama Statuta Grada Subotice, tajnik Skupštine grada sastaviti Izvješće o rezultatima javne rasprave i dostaviti ga, skupa s prijedlogom Odluke o izmjenama Statuta Grada Subotice, Skupštini grada na razmatranje i donošenje.

Nakon pozdravnih riječi dr.sc. Bálinta Pásztora prešlo se na rad.

U raspravi su sudjelovali: Tomislav Žigmanov, vijećnik u Skupštini grada i predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini; Dragan Kopunović vijećnik Saveza bačkih Bunjevaca u Skupštini grada; Veljko Vojnić, predsjednik odborničke grupe „Aleksandar Vučić – za našu djecu“ u Skupštini grada i predsjednik Bunjevačke matice; Jasna Vojnić, predsjednica Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine; dr.sc. Suzana Ostojić Kujundžić, predsjednica Nacionalnog vijeća bunjevačke nacionalne manjine; Jozefina Skenderović, ispred Hrvatske čitaonice; mr.sc. Slaven Dulić, predsjednik Mjesne organizacije DSHV-a Gat; Zvonimir Stantić, ispred Bunjevačke matice; Lazar Cvijin, ispred Hrvatskog nacionalnog vijeća; građanin Petar Balažević; Ivica Dulić, ispred HKPD „Matija Gubec“ Tavankut; građanin Filip Čeliković; Marin Piuković, u ime Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata; Katarina Čeliković, profesorica i knjižnična savjetnica; Darko Baštovanović, ispred Hrvatskog nacionalnog vijeća; Ivana Petrekanić Sič, novinarka tjednika „Hrvatska riječ“; Davor Bašić Palković, novinar tjednika „Hrvatska riječ“; Zlata Vasiljević, urednica tjednika „Hrvatska riječ“; Branimir Kuntić, predsjednik Upravnog odbora medijske kuće „CRO NEWS“; Grgo Bačlija, autor „Rječnika bačkih bunjevaca“ s Markom Peićem; Vladimir Nimčević, povjesničar; Blaško Temunović,

predsjednik Udruge građana „Josip Vuković Đido“; građanin Blaško Gabrić; Aleksandar Bošnjak, potpredsjednik UG „Bunjevačko kolo“ iz Sombora; Branko Pokornić, predsjednik Izvršnog odbora Bunjevačkog nacionalnog vijeća; Boris Bajić, ispred Bunjevačkog informacijskog centra; Jadranka Tikvicki, ispred Odbora za obrazovanje Bunjevačkog nacionalnog vijeća; Sandra Iršević novinarka i građanin Nikola Žuljević.

1. Tomislav Žigmanov, Demokratski savez Hrvata u Vojvodini, predsjednik

Tomislav Žigmanov rekao je kako je imao podnesak kao predsjednik stranke i kao građanin, jer je smatrao da je inicijativom koja je tema javne rasprave doveden u pitanje identitet Bunjevaca, kao pripadnika hrvatskog naroda i da se o bunjevačkom jeziku ne može govoriti. Rekao je da se 90-ih godina počela dovoditi u pitanje nacionalna pripadnost Hrvata, a da smo danas svjedoci različitih afirmativnih politika, afirmativnih nastupa u području vidljivosti, cijelog spektra nastupa znanstvenih institucija u korist Bunjevaca koji se ne smatraju Hrvatima. Rekao je da smatra da su u medijima interpretirane negativno i loše predstavljene pojedine izjave pripadnika hrvatske nacionalne manjine. Tvrdi da su oni odbijali verbalne napade, na čega su kao odgovor dobili prijetnje, a policija nije dovršila svoj posao. Naglasio je da postoji mišljenje stručnjaka u svezi „ikavicu“ koja se koristi na području Republike Hrvatske. Politika u Republici Srbiji u zadnjih 30-tak godina bila raznolika i utjecala je na ideološke sastave protuhrvatskih elemenata. Posljedica navedenog jeste da su Hrvati u Srbiji u statusu najomraženijeg naroda i da su trenutačno u najnepovoljnijem položaju, te da se o njima piše i izvještava nepovoljno u medijima. U isto vrijeme prema drugim zajednicama postoji pozitivniji stav u brojnim područjima. Rekao je da se sve manje djece upisuje u školu na hrvatskom jeziku, iza čega, smatra, postoji strah i nesigurnost. Neovisno o ishodu odluke Skupštine grada, što će vjerojatno biti uvođenje bunjevačkog jezika u službenu uporabu, naglasio je da se s time pripadnici Bunjevaca koji sebe smatraju Hrvatima, neće složiti.

- Neposredno nakon izlaganja gospodina Žigmanova riječ je uzeo šef Kabineta gradonačelnika Sava Stambolić, u ime predlagatelja. Rekao je da način izlaganja Tomislava Žigmanova ne ohrabruje i naveo je da smatra kako takva rasprava vodi u smjeru još većeg udaljavanja između dviju nacionalnih zajednice. Smatra da je gospodin Žigmanov koristio nekorektne izraze u svom izlaganju. Pitanje uvođenja službenog jezika u službenu upotrebu je identitetsko pitanje bunjevačke nacionalne manjine i pitanje ostvarenja njenih prava, koja ne mogu narušiti prava hrvatske zajednice niti krše međunarodne sporazume.

2. Dragan Kopunović, vijećnik Saveza bačkih Bunjevaca u Skupštini grada

U svom javljanju rekao je da današnji dan dokazuje da su Bunjevci narod koji ima dugu povijest u ovom gradu. Bunjevački jezik trebalo je uvesti puno ranije, a Srbija danas ovim činom ukazuje da je demokratska zemlja. Bunjevci imaju svoje nacionalno vijeće koji vrijedno radi, svoj barjak ravnopravno istaknutu sa svim barjacima u Velikoj vijećnici Gradske kuće, svečanu pjesmu, svoje igre i svoj jezik. Bunjevci nisu prestali postojati i borit će se za svoja prava i pored teške povijesti koju su imali.

3. Veljko Vojnić, vijećnik u Skupštini grada i predsjednik Odborničke grupe „Aleksandar Vučić – za našu djecu“, predsjednik Bunjevačke matice

Govorio je o pravu i zakonima koji štite identitet i prava nacionalnih manjina i o pravima da se Bunjevci izjašnjavaju kako žele. Rekao je da nitko ne smije osporavati povijesne činjenice, zakone i povelje koji garantiraju ljudska prava i pravo na slobodu izjašnjavanja o nacionalnoj pripadnosti i koje zabranjuju diskriminaciju.

3. Jasna Vojnić, predsjednica Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine

Gospođa Vojnić rekla je da je pripadnost nacionalnoj zajednici subjektivna kategorija i svako na nju ima pravo; izrazila je žaljenje za ranijim duhom Subotice jer je dozvoljeno da dođe do javne rasprave visokog rizika. Navela je da je prije pola godine pokretala razgovor s gradonačelnikom ali nije dobila odgovor do danas. Dvije godine Hrvati čekaju na osnivanje školskog centra, koji bi im, po njenim riječima, omogućio jednaka prava koja imaju druge zajednice. Traže ista prava kao ostali. Smatra da se prema hrvatskoj zajednici odnosi drugačije u odnosu na ostale, te da se „pozitivna diskriminacija“ provodi, ne sukladno zakonu, ne sukladno pravilima struke ili bilateralnom sporazumu između Republike Srbije i Republike Hrvatske, nego kao politička odluka. Citirala je stavak 2. članka 11. Zakona o službenoj uporabi jezika i pisma, smatrajući da nisu ispunjeni zakonski uvjeti za uvođenje bunjevačkog jezika. Postavila je pitanje hoće li se donijeti Odluka o izmjeni Statuta Grada Subotice kršeći zakone, ne uvažavajući mišljenje struke, lingvista i visokih predstavnika Republike Hrvatske? Pozitivna diskriminacija nasuprot negativnoj diskriminaciji; svi bi trebali zaslužiti isti „tretman“. U ime Hrvatskog nacionalnog vijeća izrazila je žaljenje jer je do ovoga došlo, protivljenje predloženim izmjenama Statuta i nadu da će se Grad Subotica ipak probuditi.

4. Dr.sc. Suzana Ostojić Kujundžić, predsjednica Nacionalnog vijeća bunjevačke nacionalne manjine

Gospođa Kujundžić Ostojić rekla je da će za nju teško biti važnije i bitnije teme za govornicom Velike vijećnice Gradske kuće od teme uvođenja bunjevačkog jezika u službenu uporabu u Gradu Subotici, a ujedno i u Republici Srbiji. Nacionalno vijeće bunjevačke nacionalne manje pozdravilo je izmjenu Statuta Grada Subotica, jer nakon dugog povijesnog razdoblja tijekom kojega su Bunjevci, od većinskog naroda u Subotici, postali manjina koje po službenom podacima nema niti 10%, konačno su se stvorili uvjeti da zakonski dozvoljenom „pozitivnom diskriminacijom“ bunjevački bude službeni jezik u Gradu Subotici. Rekla je da su, osnivanjem Nacionalnog vijeća bunjevačke nacionalne manjine, Bunjevci dobili pravo skrbiti o svojoj kulturnom i jezičnom naslijeđu, da se brinu o važnim područjima poput obrazovanja, kulture, informiranja i službene uporabe jezika i pisma. Podsjetila je da je u školama uveden predmet „bunjevački jezik s elementima nacionalne kulture“, da je osnovan, između ostalog i Bunjevački info centar. Navela je i da je okončan proces standardizacije bunjevačkog jezika. Smatra da uvođenje ovog jezika u službenu upotrebu nije političko pitanje, nego pravo nacionalne manjine koje joj je zakonom dano i bit će važno za daljnji razvitak bunjevačke nacionalne zajednice.

U ime predlagatelja, riječ je ponovo uzeo Sava Stambolić i u ovom svom istupanju izložio glavni argument inicijative gradonačelnika da se bunjevački uvede kao jedan od jezika u službenoj uporabi u gradu. Ponajprije rekao je kako izlaganje Jasne Vojnić, predsjednice Hrvatskog nacionalno vijeća drži suviše emotivnim. Pojedinačno dao je odgovor na argumente gospođe Vojnić, za koje smatra kako nisu validni. Naglasio je da smatra da „duh Subotice“ nije ugrožen i da je sastanak na visokoj razini demokratije. Naveo je da je gospođa Vojnić rekla da je predloženi akt o kojem se vodi javna rasprava protupravan i isključivo politički, što je odbacio. Zatim je citirao Zakon o službenoj uporabi jezika i pisma, stavak 1. članak 11. i stavak 2. članak 11. kao i definiciju „nacionalne manjine“ po Zakonu o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina, u prilog svojoj tvrdnji da je sve urađeno sukladno pravnim propisima. Zatim je naveo definiciju materinskog jezika Republičkog zavoda za statistiku i statističke podatke o popisu stanovišta iz 2011. godine, po kojem se 6.313 građana izjasnilo da govori bunjevački jezik i 5.758 građana se izjasnilo da govori hrvatski jezik. Također citirao je „Prosvjetni glasnik“ iz 2018. godine u prilog svojoj tezi da je Republika Srbija još prije tri godine službeno priznala bunjevački za jezik. Rekao je da se gradonačelnik, prigodom podnošenja inicijative za uvođenje bunjevačkog jezika u službenu uporabu u Gradu Subotici, među inim, vodio povijesnim činjenicama i podatcima, kao i statističkim činjeničnim podatcima koji su ukazivali da je pravično i svrhovito uvesti bunjevački jezik u službenu uporabu na cijelom području Grada Subotice.

Predsjednik Skupštine grada dr.sc. Bálint Pásztor rekao je da mu postavljaju pitanje preko poruka o tome koji su dalji postupci tijekom izmjene Statuta grada Subotice. Citirao je članak 3. Odluke o utvrđivanju prijedloga Odluke o izmjenama Statuta grada Subotice, koji kaže da nakon provedene javne rasprave tajnik Skupštine Grada Subotice sastavlja Izvješće o rezultatima javne rasprave i dostavlja ga skupa s prijedlogom Odluke o izmjenama Statuta Grada Subotice Skupštini grada na razmatranje i donošenje.

5. Jozefina Skenderović, ispred „Hrvatske čitaonice“

Jozefina Skenderović rekla je da je Hrvatska čitaonica osnovana 2012. godine i da od tada radi na razvitku hrvatskog jezika i književnosti. U svom izlaganju predstavila je rad i aktivnosti Hrvatske čitaonice, zatim naglasila razvitak hrvatskoga jezika i mišljenje Društva hrvatskih književnika.

6. mr.sc. Slaven Dulić, predsjednik Mjesne organizacije DSHV-a, Gat

U svom govoru osvrnuo se na klasifikaciju slavenskih jezika i rekao da su trebali konzultirati struku prije donošenja odluke i pokretanja javne rasprave. Na kraju izlaganja naveo je da Skupština grada može i noć da proglasi za dan, te da je za Bunjevca zaista nastupila noć, da smo u 1933. godini i da je u pitanju „kristalna noć“.

Dr.sc. Bálint Pásztor zamolio je govornike da se ne koriste izrazi poput primjerice „kristalna noć“.

7. Zvonimir Statinć, predstavnik Bunjevačke matice

U svom izlaganju dao je povijesni kontekst i ukazao na statističke popise i podatke iz susjedne Mađarske kroz povijest, počevši od 1918. godine, kao i na popise u okviru Austrougarske monarhije, prije 1918. godine. Naveo je arhivske dokumente, koji govore o Bunjevcima i Hrvatima i ostalim narodima koji su živjeli na ovim prostorima. U svom izlaganju koristio je karte i drugu arhivsku građu, citirajući iz tih dokumenata u prilog uvođenja bunjevačkog u službenu uporabu u Subotici.

8. Lazar Cvijin, predstavnik Hrvatskog nacionalnog vijeća

U svom javljanju je naveo anegdote koje su unutar obitelji nastale radi izjašnjavanja što se tiče nacionalne pripadnosti. Ukazao je na promjenu i razvitka naroda i narodnosti koji su živjeli na ovom području kroz povijest. Rekao je da i hrvatski narod treba njegovati svoj jezik i kulturu, jer je za očuvanje nacionalnog identiteta važan jezik, te da je protiv inicijative da se bunjevački uvede u službenu uporabu.

9. Petar Balažević, kao građanin

Gospodin Balažević naveo je da je predao podnesak, te da će u usmenom izlaganju govoriti u kontekstu povijesnih činjenica koje se tiču naroda na području Subotice počevši od vremena Carevine Austro-Ugarske, citirajući povijesne podatke. Naglasio je kako je suglasan da je Grad Subotica pronašao pravnu osnovu za uvođenje bunjevačkog jezika ali da ta odluka svakako nije legitimna i da je i rimski imperator Kaligula mogao legalno svog konja proglasiti senatorom. Smatra da će takva odluka voditi u brojne pravne probleme u primjeni. Na kraju obraćanja rekao je kako smatra da ne postoji bunjevački jezik, nego da je to varijanta hrvatskog jezika kojim se služe u mnogim dijelovima Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Smatra da je u tijeku oduzimanje dijela identiteta Hrvata koji žive na ovim prostorima.

10. Ivica Dulić, predstavnik HKPD „Matija Gubec“ Tavankut

U svom javljanju govorio je o radu HKPD „Matija Gubec“ i njegovog kulturnog djelovanja, počevši od njegovog osnutka. Nakon toga naglasio je važnost bavljenja vjeronaukom i znanosti o jeziku.

U ime predlagatelja, riječ je uzeo Sava Stambolić, koji je naglasio da je iz izlaganja govornika jasno da je kulturno naslijeđe Hrvata i Bunjevaca uistinu bogato i da to govori u prilog pozitivne klime za ostvarivanje njihovih prava u Republici Srbiji i Gradu Subotici. Naglasio je da je tražio riječ kako bi ukazao sudionicima u raspravi da ne bi trebali koristiti određene ekstremne i uvrjedljive izraze u svojim izlaganjima. U tom smislu osobito je ukazao na izlaganje Petra Balaževića, kod kojeg je pozdravio što je jedini iz redova hrvatske zajednice konstatirao da postoji pravna mogućnost uvođenja bunjevačkog jezika. Rekao je da nije bio u dvorani, te nije čuo kada je netko govorio o „kristalnoj noći“ ali da je tako nešto neprihvatljivo, te da moli sve nazočne za dostojanstvenu raspravu i međusobno uvažavanje.

11. Filip Čeliković, kao građanin

Gospodin Čeliković rekao je da je dostavio svoj elektronički podnesak, a koji je isječak iz novina, tekst Zlatka Romića pod naslovom „Niko uči nikog“ u kojem je iznesena argumentacija protiv uvođenja bunjevačkog jezika u službenu uporabu i u kojem je podvrgnut kritici proces standardizacije ovog jezika.

12. Marin Piuković, predstavnik Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata

Gospodin Piuković naveo je da je Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata jedna od najvažnijih institucija za Hrvate i za hrvatski jezik i da se svi njegovi članovi i stručni suradnici ovim putem protive uvođenju bunjevačkog jezika u službenu uporabu na području Grada Subotice jer isti pripada hrvatskom jezičkom korpusu. On je dalje analizirao problematiku iz lingvističkog ugla i isticao argumente u prilog svojoj tezi.

13. Katarina Čeliković, profesorica i knjižnična savjetnica, organizatorica „Dana Balinta Vujkova“ u Gradskoj knjižnici u Subotici

U svom javljanju, gospođa Čeliković rekla je da je podnijela dva pismena podneska kao profesor književnosti. Svoju raspravu vodila je o razlici između jezika i govora, o standardizaciji jezika i rječnicima, korpusima jezika, klasifikaciji jezika, procesima razvoja jezika, u prilog tezi da bunjevački nije samostalni jezik, nego govor u okviru hrvatskog jezika. Zatim je naglasila dugogodišnji rad i važnost Balinta Vujkova, u čijem izučavanju aktivno godinama sudjeluje. Rekla je da je jezik danas postao politika. Zaključila je da svi trebaju dostojanstveno čuvati svoje naslijeđe, te da se ne trebaju rastati kao neprijatelji, nego njegovati svoj identitet i kulturno naslijeđe.

14. Darko Baštovanović, predstavnik Hrvatskog nacionalnog vijeća

Gospodin Baštovanović naveo je da je dostavio elektronički podnesak i da se nazočnima obraća kao master politologije. Smatra kako je izneseno puno netočnih informacija i mišljenja je kako ih treba razjasniti. Ukazao je na povijesne podatke koji se tiču uvođenja hrvatskog jezika u službenu uporabu u Gradu Subotici; povijesne činjenice i podatke. Rekao je da je „bunjevački“ ratificiran kao govor na temelju odluke Europskog vijeća koja kaže da država ne smije utjecati na građane kada je riječ o njihovom izjašnjavanju o identitetskim pitanjima, poput činjenice je li netko Hrvat ili Bunjevac. Bilateralni sporazum ratificiran je od strane Republike Srbije, ali smatra da se ne poštuje i ne provodi.

15. Ivana Petrekanić Sič, novinarka tjednika „Hrvatska riječ“

Gospođa Petrekanić Sič javila se za riječ kao novinarka po profesiji i podnositeljica pismenog podneska i tumačila je članak i reakciju Josipa Lisca, hrvatskog jezikoslovca koji je objavljen u tjedniku „Hrvatska riječ“ kao komentar na članak srpskog lingviste Dragoljuba Petrovića u dnevnom listu „Politika“. Kroz analizu reakcije profesora Lisca govorila je u prilog teze da bunjevački nije jezik nego govor u okviru hrvatskog jezika.

- **U ime predlagatelja** Saa Stambolić rekao je da su iznesene rasprave važne iz akademske perspektive oko jezičnih pitanja, ali da za Grad Suboticu i njegove institucije, mišljenja, osobito stranih akademskih građana ili ustanova, ne mogu biti presudna. Naveo je da postoje razna akademska mišljenja, od kojih brojna ne idu u prilog dobrim odnosima među narodima, te da se ni veliki broj mišljenja domaćih stručnjaka ne može smatrati presudnim u pitanjima ostvarivanja prava manjina. Rekao je također kako smatra da prigodom pozdravljanja skupa na kojem ima pripadnika više nacija, pozdraviti pripadnike samo jedne nacije ne spada u domenu dobre kulture i ne doprinosi zajedništvu u ovom gradu.

16. Davor Bašić Palković, predstavnik tjednika „Hrvatska riječ“

Gospodin Bašić Palković javio se za riječ i rekao da je dostavio pismeni podnesak vezan uz članak iz tjednika „Hrvatska riječ“ te je tumačio svoj podnesak, koji se temelji na mišljenju Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske. U tekstu se, među inim, navodi kako je navedeno ministarstvo započelo aktivnosti na proglašenju bunjevačkog govora za nematerijalno kulturno naslijeđe Republike Hrvatske, te da to ne može biti samostalni jezik.

17. Zlata Vasiljević, urednica tjednika „Hrvatska riječ“

Gospođa Vasiljević htjela je obrazložiti svoj pismeni podnesak. Rasprava i podnesak temelje se na intervjuu s Željkom Jozićem, jezičnim stručnjakom iz Republike Hrvatske, a koji je objavljen u „Hrvatskoj riječi“. Naglasila je da se taj intervju ne bavi politikom, nego jezikom i da je tu istaknuti znanstvenih iznio niz dokaza da bunjevački nije jezik nego govor u okviru hrvatskog jezika.

- Na opaske Tomislava Žigmanova, upućene predsjedniku Skupštine grada, šef Kabineta gradonačelnika Sava Stambolić zatražio je riječ i razjasnio da, u ime predlagatelja, ima pravo komentirati svaku iznesenu raspravu , te da on to ne čini, već se javlja za riječ samo ako smatra da je nužno reagirati na neke iznesene tvrdnje tijekom rasprave.

18. Branimir Kuntić, predsjednik Upravnog odbora „CRO NEWS“

Gospodin Kuntić javio se za riječ i postavio pitanje zašto je sve manje predstavnika medija nazočno u dvorani? Smatrao kako se neke stvari trebaju razjasniti s pravnog gledišta. Rekao je da Republika Srbija mora urediti polje zaštite manjinskih prava u svojim procesima integracije i njih ratificirati i primjenjivati. Ovo se odnosi prije svega na Europsku povelju o regionalnim manjinskim jezicima. Ustvrdio je da s pokušajem uvođenja tzv. bunjevačkog jezika, Srbija krši svoje međunarodne ugovore. Postavlja se pitanje hoće li Grad Subotica kršiti svoje nacionalne zakone i međunarodne ugovore? Što će biti s poglavljem 23. i hoće li Grad Subotica sprječavati europske integracije Srbije?

- U ime predlagatelja Sava Stambolić je rekao da su s pravnog stanovišta uvažene sve Europske povelje i međunarodni ugovori i da se nipošto ne krši zakonodavstvo Republike Srbije. Naglasio je kako se priznavanjem bunjevačkog jezika ne može se govoriti o ugrožavanju prava Hrvata. Pozvao je sve nazočne na izgradnju dobrih susjedskih odnosa, a osobito predstavnike hrvatskih političkih stranaka i organizacija da rade na zbližavanju, a ne udaljavanju Srbije i Hrvatske.

19. Grgo Bačlija, autor „Rječnika bačkih Bunjevaca“ s Markom Peićem

Gospodin Bačlija govorio je o razlozima pisanja rječnika s pokojnim Markom Peićem. Rekao je da su to činili kako bi se građani lakše snalazili u svom bunjevačkom govoru i da im u tome bude od pomoć njihov rječnik. Ispričao je kako su prikupljali riječi, iako nisu bili jezični stručnjaci, a da se danas tim poslom bave lingvisti. Govorio je i o povijesnom i identitetskom kontekstu njegovog i Peićevog djelovanja tijekom više decenija.

20. Vladimir Nimčević, povjesničar i istraživač

Gospodin Nimčević u svom javljanju, ukazao je na to da je današnje pitanje povijesno i govorio je kao povjesničar navodeći povijesne činjenice i njegova tumačenja istih. Rekao je da svi imaju legitimno pravno braniti znanstvenu istinu, te da je njegov dojam da je znanost zapostavljena u cijelom ovom procesu.

21. Blaško Temunović, predsjednik Udruge građana „Josip Vuković Đido“

Javio se za riječ kao predsjednik udruge građana i rekao da je došao do zaključka da je viša sila ta koja sugerira tko će što biti ili ne. Nacionalna manjina Bunjevaca postoji stoljećima. Narod treba imati povijesnu baštinu i povijesne činjenice. Rekao je da smatra kako je uvođenje bunjevačkog jezika neka vrsta kompenzacije za odsustvo pravne države i valjanih institucija. Govorio je o slučaju nogometnog klub „Bačka“ kao identitetskom pitanju.

22. Blaško Gabrić, kao građanin

Gospodin Gabrić je, u svom javljanju, govorio o svim narodima bivše Jugoslavije i posebno je pozdravio predstavnike bunjevačkog naroda. Rekao je da uvođenjem bunjevačkog jezika u službenu uporabu u Gradu Subotici Hrvati neće ništa gubiti, jer će i dalje biti slobodni da se služe tim jezikom. Govorio je o svojim osobnim iskustvima i odnosu prema hrvatskom, jugoslavenskom i bunjevačkom identitetu. Naglasio je zasluge Bunjevaca za Grad Suboticu. Izrazio se negativno prema aktivnostima Tomislava Žigmanova, uz određene neprimjerene opaske. Pozvao je na pomirenje i zajednički rad Bunjevaca i Hrvata.

23. Aleksandar Bošnjak, potpredsjednik UG „Bunjevačko kolo“ iz Sombora

Gospodin Bošnjak rekao je da nitko ne može osporiti povijesno postojanje Bunjevaca na koje ukazuju povijesni podaci. Povijesne nepravde ne mogu se ispravljati time da se osporava identitet drugog naroda. Hrvati, Bunjevci i svi ostali narodi moraju se međusobno štovati i skupa živjeti, jedni pokraj drugih. Svi očekuju od drugih da se manje svađaju, ali nitko da ne osporava porijeklo drugoga. Pozvao je na međusobno poštivanje i uvažavanje. Izrazio je potporu inicijativi da se bunjevački uvede kao službeni jezik u Subotici.

- U ime predlagatelja, Sava Stambolić reagirao je na izlaganje Blaška Gabrića zbog korištenja uvrjedljivog termina „dođoši“ i pozvao nazočne da budu uviđavni i korektni prigodom izbora riječi u svojim izlaganjima.

24. Branko Pokornić, predsjednik Izvršnog odbora Bunjevačkog nacionalnog vijeća

Bunjevci su autohtona nacionalna manjina u Srbiji, kojima je matična država Srbija, naglasio je gospodin Pokornić. Konstituiranjem Bunjevačkog nacionalnog vijeća, Bunjevci imaju svoj identitet, ime, tradiciju, kulturu, običaje i svoj jezik. Imaju svoju povijesnu baštinu koju vrijedno čuvaju. Smatra kako se povijesna nepravda, koja je nastala nakon Drugog svjetskog rata, dekretom pokrajinskih vlasti iz 1945. godine i danas neizravno ostvaruje. Uvođenjem bunjevačkog jezika u službenu uporabu ne ugrožavaju se ničija stečena prava, samo se omogućuje da i Bunjevci imaju jednaka prava kao i ostale nacionalne zajednice. Rekao je da se nastupima pojedinaca u medijima i retorikom osporavanja Bunjevaca i bunjevačkog jezika, krše osnovna ljudska prava drugih osoba i da se narušavaju međuljudski odnosi. Grad ima pravo mijenjati Statut i uvesti bunjevački jezik i on je izrazio nadu da će se to i dogoditi.

25. Boris Bajić, predstavnik Bunjevačkog informativnog centra

Gospodin Bajić rekao je da ga vrijeđaju termini koji su se rabili tijekom dana, jer se on zalaže za suradnju s drugima, u prvom redu kao urednik Bunjevačkog informacijskog centra. Naveo je da se „Bunjevačke novine“ izdaju iz istih financijskih izvora kao i „Hrvatska riječ“. Izložio je povijest ustanove i naveo da postoji i dječji list „Tandrčak“ što govori o zrelosti i razvijenosti bunjevačke medijske scene. Izrazio je nadu da će bunjevački jezik dobiti status službenog jezika u Gradu Subotica.

26. Jadranka Tikvicki, predstavnica Odbora za obrazovanje Bunjevačkog nacionalnog vijeća

Gospođa Tikvicki navela je da su se tijekom rasprave iznosile brojne informacije o opravdanosti inicijative za uvođenje bunjevačkog jezika, te da ona svoje izlaganje temelji na svom radu u Odboru za obrazovanje Bunjevačkog nacionalnog vijeća. Izložila je povijest uvođenja bunjevačkog jezika u školski sustav i rekla da djeca nemaju problem s pitanjem identiteta i nikad ne osporavaju svoj identitet. Izrazila je potporu uvođenju jezika u službenu uporabu i naglasila da je detaljno obrazložila svoj stav u pismenom podnesku.

27. Sandra Iršević, novinarka

Gospođa Iršević zahvalila je svima na izlaganjima, predstavniku predlagatelja na danim komentarima i predsjedavajućem na vođenju otvorenog sastanka. Rekla je da je ona master komunikator, koja izučava Bunjevce i njihovu kulturu. Navela je da može biti izneseno tisuću razloga protiv uvođenja bunjevačkog jezika u službenu uporabu, jer će isto tako Bunjevci imati tisuću razloga za priznavanje njihovog jezika. Uvođenje bunjevačkog jezika nije stvar politike, nego je stvar identiteta. Rekla je da će Bunjevci i u buduće tražiti stavljanje izvan snage sramnog dekreta iz 1945. godine, koji više nije pravomoćan, ali i u sadašnjem vremenu određene političke partije crpe snagu za svoje rasprave upravo iz njega.

28. Nikola Žuljević, u kao građanin

Gospodin Žuljević pokušao je rezimirati cijeli tijek rasprave. Naveo je da su se rasprave vodile o jeziku i o pravu. Rečeno je da su Bunjevci bili većinski narod u Subotici, kao i u okolici Sombora. Svi trebaju imati pravo izjašnjavati se kako hoće, zaključio je on.

Dr. Bálint Pásztor, predsjednik Skupštine zahvalio je na slobodnoj i demokratskoj raspravi. Kako se dosta primjedbi odnosilo na to da će se donijeti "politička, a ne stručna odluka", obratio se nazočnima kao doktor znanosti iz područja ustavnog prava i rekao da Odluku donosi Skupština grada, kao predstavničko tijelo. Temeljem Ustava Republike Srbije građani su nositelji suvereniteta i odlučuju neposredno putem referenduma i narodne inicijative i preko svojih slobodno izabranih predstavnika koji čine Skupštinu. Odluke i zakone ne donose znanstvene institucije, primjerice SANU, već zakone donosi Narodna skupština Republike Srbije, a lokalne odluke i Statut Skupština grada. Zahvalio je na konstruktivnoj javnoj raspravi i otvorenom sastanku, i smatra bitnim što su svi bili u mogućnosti iznijeti svoje stavove i mišljenja, također zahvalio je onima koji su podnijeli podneske u pisanom obliku. Rekao je da će svi ti podnesci sa stavom predlagatelja akta, kao i rasprave u obliku zapisnika s javnog sastanka biti sastavni dio Izvješća o javnoj raspravi i biti dostavljeni za sjednicu Skupštine grada.

Otvorena sjednica u svezi Nacrta Odluke o izmjeni Statuta Grada Subotice zaključena je u 12:46 sati.

Nakon provedene javne rasprave tajnik Skupštine Grada Subotice sastavio je Izvješće o rezultatima javne rasprave i dostavio ga, skupa s prijedlogom Odluke o izmjenama Statuta Grada Subotice, Skupštini grada na razmatranje i donošenje.

Za točnost:
Tajnik Skupštine grada Subotice
Gyula Ladóczki, dipl.pravnik, v.r.